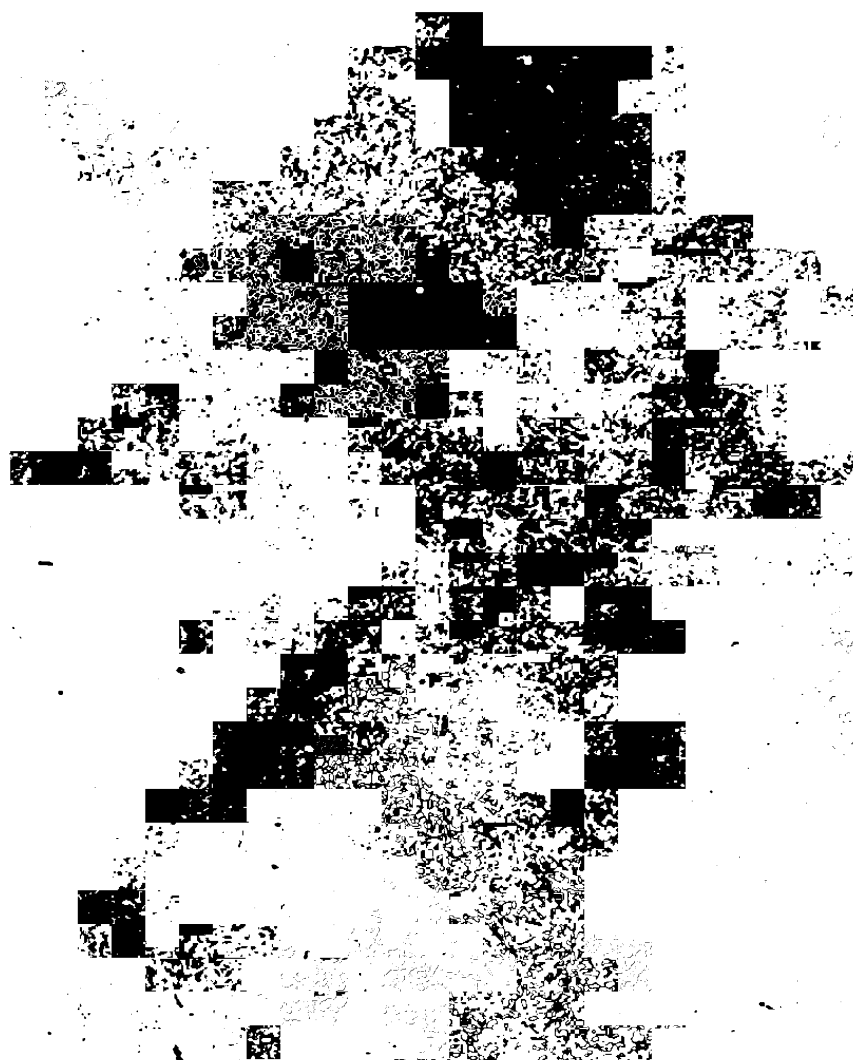
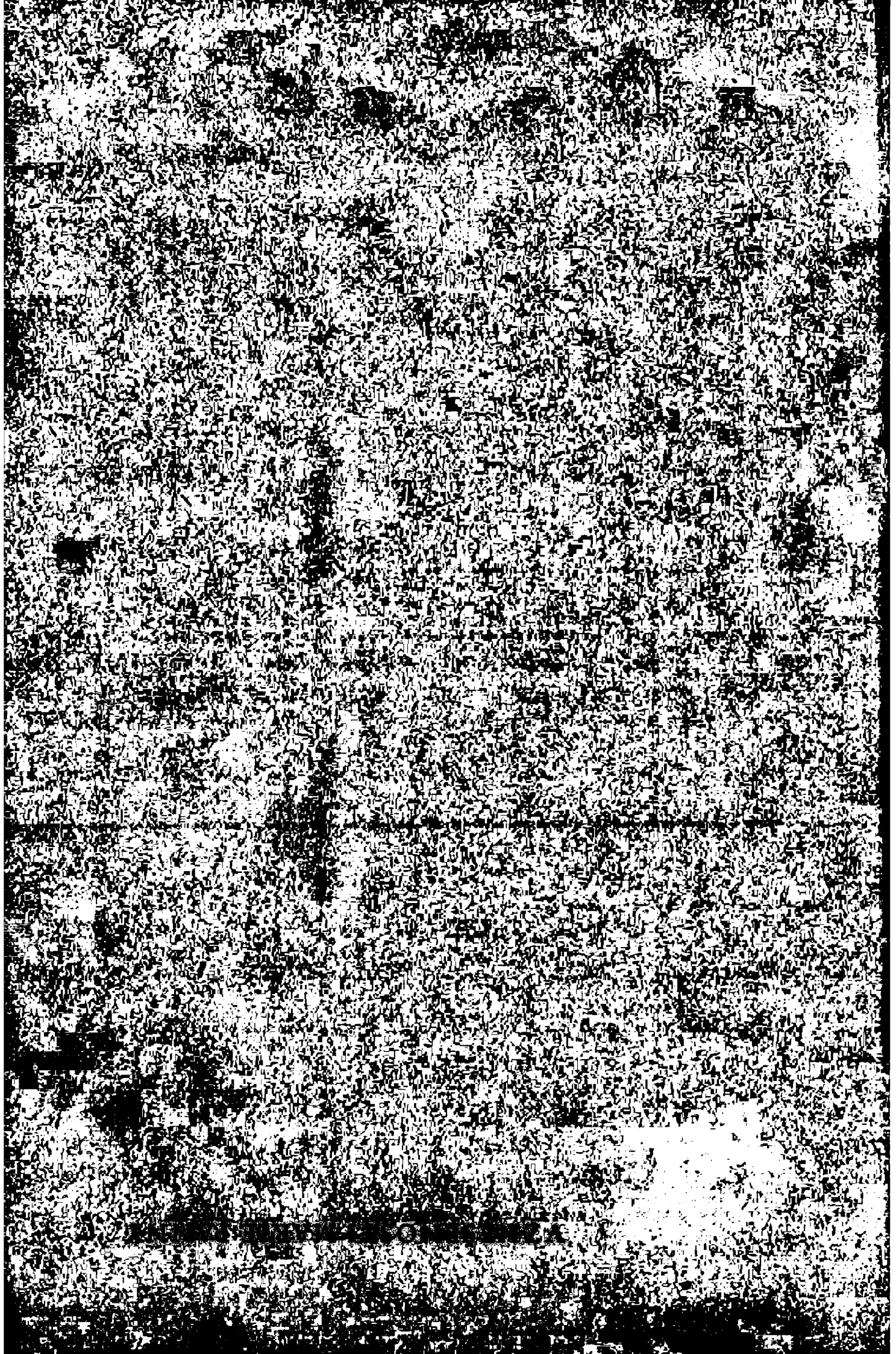

Sv. Alfons Maria de Liguori

VZNEŠENOSTI PANNY MARIE

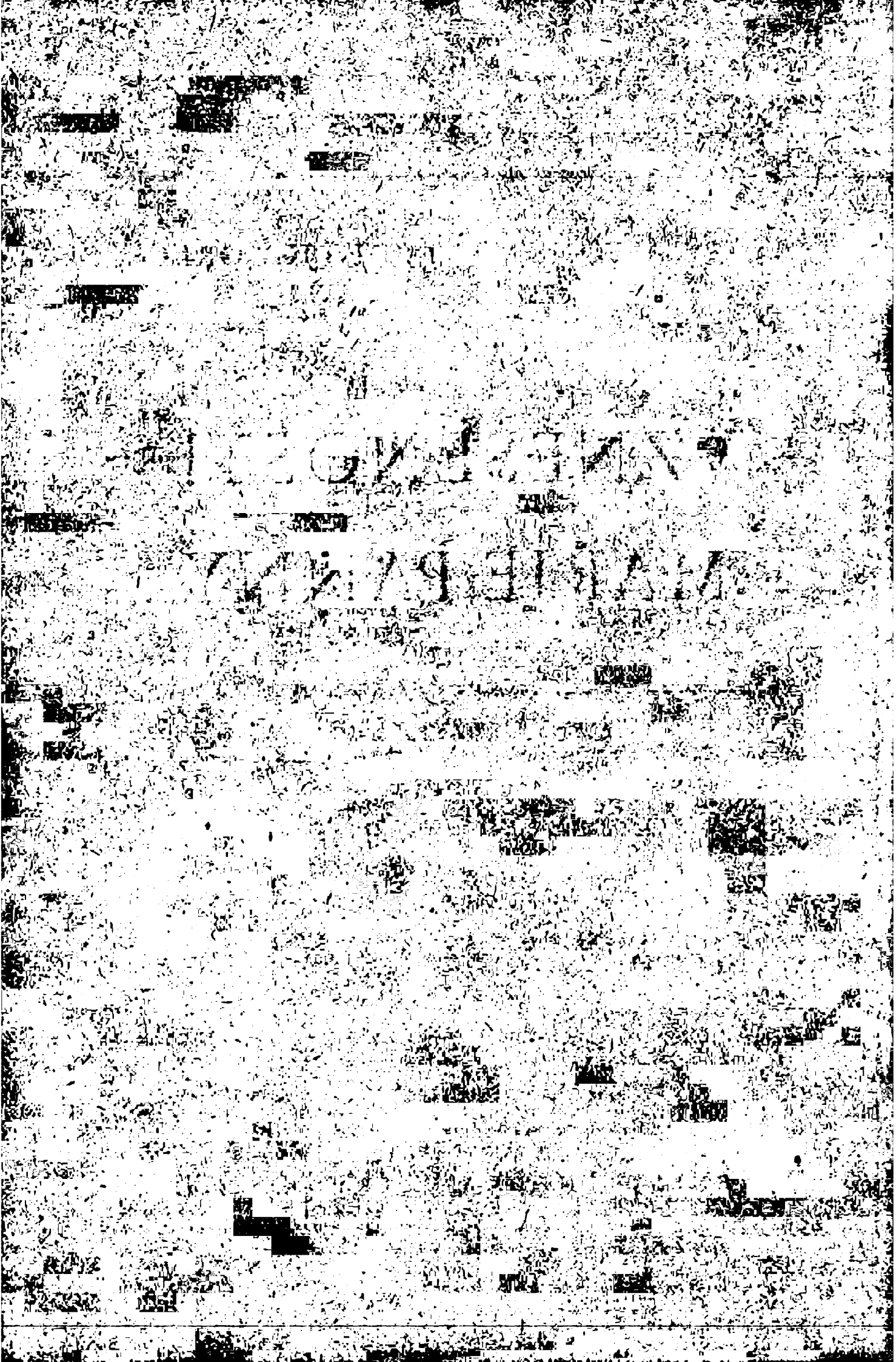

ZDRÁVAS MARIA!

SV. ALFONS MARIA DE LIGUORI

VZNEŠENOSTI
MARIE PANNY

EXERCICNÍ DŮM VE FRÝDKU 1939

NĚKOLIK POZNÁMEK PŘEKLADATELE

Překládal jsem podle kritického souborného vydání spisů sv. Alfonsa M. de Liguori: *Opere ascetiche*, volume VI: *Le glorie di Maria*. Roma, Sant' Alfonso 1936. Podle tohoto vydání uvádím též všechny citace, ježto jsem je sám nemohl ověřit. Velmi cenné služby mi prokázal občas vzorný německý překlad Krebs C. Ss. R. - Litz C. Ss. R., „Die Herrlichkeiten Mariä“ vom heiligen Kirchenlehrer Alfons Maria Liguori. 2 Aufl. Regensburg, Kösel-Pustet, 1922.

Aby byl vystižen původní titul „Le glorie di Maria“, opustil jsem příliš neurčitý výraz „Chvály mariánské“, volený Vojtěchem Šrámkem ve dvou starších, jinak poměrně velmi dobrých českých vydáních (Praha, Zeman, 1881 a Praha, Francl, 1901) a rozhodl jsem se pro přesnější název „Vznešenosti Marie Panny“.

Nejednoho čtenáře snad odpuzuje u knihy Alfonsovy nepřehledná řada citátů z Otců a bohoslovců Církve, kterými dokazuje světec svoje these. Kamenem úrazu byly snad pro mnohého romanticky a legendárně zbarvené příklady, vyňaté ze středověkých autorů. Při překladu jsem se proto řídil zásadou, že připravuji knihu do rukou dnešního člověka, aby se povzbudil k úctě Matky Boží. Proto jsem opravoval zřejmé omyly v citacích Písma svatého nebo Otců a spisovatelů církevních. Tak na příklad přichází velmi často jméno Eadmera, místo sv. Anselma, nebo jméno Konráda Saského místo sv. Bonaventury. U citací nejistého původu ponechávám jména uváděná sv. Alfonsem, ale upozorňuji na pochybný původ v poznámkách. Texty Otců a bohoslovců neuvádím v jejich

původním znění, nýbrž předkládám jen parafrasi autorovu, která bývá překladem i vysvětlením textu. U příkladů pochybné věrojatnosti uvádím jejich obsah aspoň v poznámkách, aby měl čtenář úplný obraz původního vydání.

„Vznešenosti Marie Panny“ mají probuditi v duších důvěru k Matce Boží a naučiti je modliti se k ní. A tento cíl jistě splní u pokorného, věřícího čtenáře. Nedostižně krásné jsou modlitby Alfonsovy! Jsou to přece výlevy duše Učitele modlitby! Jsou plny vroucího citu a svěží poesie. Duch důvěrnosti, vanoucí z každého jeho slova, tak cizí jeho době, činí z Alfonse autora velmi moderního.

Bude mi velikou odměnou a útěchou, přinese-li český překlad knihy tak drahé srdci Alfonsovu ono požehnání českému katolickému životu, které sledoval svatý spisovatel „Vznešeností Marie Panny“.

Dr. Stanislav Špůrek C. Ss. R.

V Obořišti dne 16. dubna 1939.

VĚNOVÁNÍ JEŽÍŠI A MARII

Můj nejlaskavější Vykupiteli, Pane Ježíši Kriste! Já ubohý tvůj služebník vím, že ti působí radost ten, kdo se snaží oslavovati tvoji nejsvětější Matku, již tolik miluješ a již tolik přeješ, aby byla ode všech milována a ctěna. Proto jsem pojal úmysl vydati tuto knihu jednající o jejích vznešenostech.

Nevím, komu ji vhodněji věnovati než tobě, jemuž tolik záleží na slávě této Matky. Tobě ji tedy věnuji a doporučím. Rač přijmouti tento malinký důkaz lásky, kterou chovám k tobě a ke tvé milosrdné Matce. Chraň tuto knihu a všem, kdo ji budou čísti, dej paprsky důvěry a plameny lásky k této Panně neposkvrněné, již jsi učinil nadějí a útočištěm všech vykoupených. A za odměnu této ubohé práce dej mi, prosím, takovou lásku k Marii, jakou jsem si přál roznítit tímto dílkem ve všech jeho čtenářích.

I k tobě se obracím, má nejsladší Paní a Matko má, Maria! Víš dobře, že jsem po Ježíši Kristu složil veškeru svou naději ve věčnou spásu v tebe. Celé své štěstí, své obrácení, své povolání, zanechání světa a všechny ostatní milosti přijaté od Boha, všechny je uznávám za dar tvého prostřednictví. Ty víš také, že jsem hleděl vždy a všude, veřejně i soukromě, kázati o tobě a vštěpovati všem do srdce sladkou a požehnanou úctu k tobě, aby tě všichni milovali tak, jak zasluhuješ. Chci ti podati důkaz vděčnosti za tolik dobrodiní, jež jsi mi prokázala. Doufám, že tak budu činiti až do posledního dechu života. Vidím však, že se již blíží pro pokročilý věk a pro mé chatrné zdraví konec mé pozemské pouti a odchod na věčnost. Proto jsem pojal úmysl, zanechatí světu před smrtí

tuto knihu, aby po mně pokračovala v kázání a nadchla též jiné, aby hlásali tvé vznešenosti a velikou dobrotu, kterou ukazuješ svým ctitelům.

Doufám, nejdražší Královno má, že můj ubohý dar, ač je příliš neúměrný tvé zásluze, bude přece milý tvému předobrému srdci, poněvadž je to dar nejčistší lásky. Vztáhni tedy svou milostnou ruku, již jsi mne vytrhla ze světa a zachránila před peklem, přijmi tuto knihu a chraň ji jako svůj majetek.

Věz však ještě, že chci za tuto nepatrnou poctu také odměnu. Chci, abych tě ode dneška miloval více než dosavad, a aby každý, jemuž se dostane do rukou tato knížečka, byl rozohněn láskou k tobě, aby v něm rostla touha tebe milovat a budit lásku k tobě u jiných, aby se snažil celým srdcem a všemi silami hlásati a šířiti tvé chvály a důvěru ve tvou přemocnou přimluvu. Tak doufám, tak se staň!

Tebe nejvroucněji milující, ač nejnižší sluha

Alfons de Liguori od nejsv. Vykupitele.

PROHLÁŠENÍ SPISOVATELOVO

Kdyby se někomu zdálo některé tvrzení v knize příliš odvážným, prohlašuji, že jsem je psal a chápal ve smyslu svaté Církve katolické a zdravé bohovědy. Když jsem na příklad nazval Marii Prostřednicí, mínil jsem ji tak zváti jen jako prostřednici z milosti na rozdíl od Ježíše Krista, jenž je prvním a jediným prostředníkem ze spravedlnosti. Nazýváje Marii všemohoucí, (jak ji nazvali též sv. Jan Damašský, sv. Petr Damiani, sv. Bonaventura, Kosmas Jerusalemský a jiní), chtěl jsem ji tak jmenovati, pokud jako Matka Boží vymůže na Pánu svými modlitbami vše, oč žádá ve prospěch svých ctitelů, poněvadž ani této ani jiné vlastnosti Boží nemůže býti schopná stvořená bytost, již je Maria. Nazýváje Marii naší nadějí, mínil jsem ji tak jmenovati proto, poněvadž všechny milosti, (jak učí sv. Bernard), procházejí jejíma rukama.

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE

Aby se nesetkal tento spisek s nějakým obviňováním se strany příliš přísných kritiků, uznal jsem za dobré objasniti několik tvrzení, s nimiž se možno v knize setkati a která by se mohla zdáti přepjatými nebo temnými. Několik z nich tu uvádím. Všimneš-li si, laskavý čtenáři, ještě některých jiných, prosím tě, abys pamatoval, že jsem je řekl a chápal ve smyslu pravé a zdravé bohovědy a ve smyslu svaté římsko-katolické Církve, k níž se hlásím jako nejposlušnější syn.

V úvodu pravím (stejně jako v hlavě V. své knihy), že Bůh chce, aby všechny milosti přicházely k nám rukama Mariinýma. To je pravda plná útěchy pro duše vroucně oddané přesvaté Marii a pro ubohé hříšníky, chtějící se obrátit.

A nikdo ať si nemyslí, že tato nauka odporuje střízlivé boho-
vědě. Neboť její původce sv. Augustin praví všeobecně, že
Maria spolupracovala svou láskou k duchovnímu zrození všech
údů Církve.⁽¹⁾ A jiný slovutný spisovatel, jehož nelze nijak
podezřívati z přemrštěnosti nebo zanícené obraznosti a po-
božnůstkářství,⁽²⁾ píše k tomu: „Poněvadž Kristus vytvořil
Církev vlastně na Kalvarii, je jasno, že svatá Panna spolu-
působila v tomto díle vynikajícím a jedinečným způsobem.
A stejně lze říci: Jestli porodila hlavu Církve Ježíše Krista
bez bolesti, nezrodila bez bolesti tělo této hlavy. Na Kalvarii
tedy začala býti zvláštním způsobem matkou celé Církve.“
Krátko řečeno tedy, stanovil a rozhodl Bůh na oslavu Matky
Vykupitelovy, aby její veliká láska orodovala za všechny ty,
za něž její božský Syn zaplatil a obětoval nekonečnou cenu
své drahocenné Krve, v níž jediné je naše spása, náš život
a naše vzkříšení.⁽³⁾

Na základě této nauky a jiných s ní souvisejících pronesl
jsem své these, které tvrdili bez rozpaků i svatí ve vroucích
modlitbách k Marii a v nadšených promluvách o ní. Tak
napsal jeden ze starších Otců, jež uvádí slavný Vincenc
Contenson:⁽⁴⁾ „V Kristu byla plnost milosti jako v hlavě,
z níž milost pramení, v Marii pak byla jako v hrdle, jímž
milost plyne z hlavy do údů.“ To je zřejmě i nauka Anděl-
ského Učitele sv. Tomáše,⁽⁵⁾ jenž ji celou potvrzuje: „Blaho-
slavená Panna je plna milosti trojím způsobem... Za třetí
vylitím milostí na všechny lidi. Velikou věcí je u každého
světce, má-li tolik milostí, kolik stačí k spáse mnohých.
Má-li však někdo tolik, kolik stačí k spáse všech lidí na světě,
je to vrchol. A to je u Krista a u blah. Panny. Neboť
v každém nebezpečí můžeš býti zachráněn samou přeslavnou
Pannou. Proto „na tisíc s ní visí štítů“ (Velep. 4, 4),
totiž ochrany proti nebezpečím. Také v každém ctnostném
díle můžeš ji míti na pomoc a proto sama dí: „Ve mně je
všecka naděje v život ctností“. (Sir. 24, 25.)

ÚVOD

Můj drahý čtenáři a bratře v Marii! Zbožnost, která mě přiměla ku psaní a tebe nyní vede ke čtení této knihy, činí nás oba šťastnými dítkami této dobré Matky. Uslyšíš-li snad od někoho poznámku, že jsem si mohl ušetřit tuto práci, když je již tolik učených a slavných knih jednajících o tomto předmětu, odpověz mu, prosím tě, slovy, jež napsal opat Franco⁽¹⁾ v „Knihovně Otců“: „Chvála Mariina je nevysychající pramen. Čím víc se šíří, tím víc se plní a čím víc se plní, tím více se šíří.“ To znamená, že tato blah. Panna je tak veliká a vznešená, že čím více je chválena, tím více ještě zaslouží chvály. Sv. Ambrož Autpertus⁽²⁾ proto dí: „I kdyby se proměnily údy všech nás v jazyky, nikdo by ji nepostačil chválit.“

Prostudoval jsem nesčetné knihy, velké i malé, jednající o vznešenostech Mariiných. Viděl jsem však, že buď je jich málo nebo že jsou příliš velké nebo že neodpovídají mým přáním a proto jsem posbíral ze všech ěnně přístupných spisovatelů nejlepší a nejobsažnější výroky Otců a bohoslovců a krátce jsem je sestavil v této knize. Zbožným osobám chci dáti snadno přístupnou a lacinou knihu, jejíž četbou by se mohly roznítiti v lásce k Marii. Zvláště chci poskytnouti látku kněžím, aby mohli kázáními prohlubovati úctu k Matce Boží.

Je zvykem u světských milenců často mluviti o milovaných osobách a je vychvalovati, aby jejich láska došla pochvaly a uznání též u druhých. Příliš nepatrná je podle toho láska těch, kdo se chlubí láskou k Marii, ale potom se málo starají, aby ji chválili a vzbudili lásku k ní také v jiných. Tak nejednají praví milovníci této lásky nejhodnější Paní. Ti by ji chtěli všude chváliti a celý svět nadchnouti pro lásku k ní. A proto kdykoliv mohou, ať veřejně ať soukromě, snaží se zanítiti v srdcích všech blažené plameny lásky ke své milované Královně, k níž sami láskou hoří.

Aby se každý přesvědčil, jak je důležité pro blaho vlastní i pro dobro národů šířiti úctu mariánskou, stačí poslechnouti hlas Učitelů Církve. Sv. Bonaventura⁽³⁾ praví, že kdo hlásají vznešenosti Mariiny, jsou jisti svým spasením. Tuto myšlenku potvrzuje Richard od sv. Vavřince.⁽⁴⁾ Praví, že ctíti tuto

Královnu andělů je totéž jako získávati život věčný, neboť tato nejvděčnější Paní počtí v budoucím životě ty, kdo ji ctí za života pozemského. A kdož by neznal přislíbení, jež učinila Maria sama těm, kdo se horlivě snaží, aby byla na zemi poznávána a milována? „Kteří mne vysvětlují, věčně žít budou“ (Sir. 24, 31). Tato slova vykládá Církev svatá o ní na slavnost jejího Neposkvrněného Početí.⁽⁵⁾ Proto říkal sv. Bonaventura,⁽⁶⁾ jenž tolik šířil chvály Mariiny: „Jásej, má duše, a raduj se k vůli ní, jelikož mnoho dobrého je připraveno těm, kdo ji velebí.“ „A poněvadž celé Písmo svaté, praví dále, mluví o ní, oslavujme Bohorodičku srdcem i jazykem, aby nás přivedla do království nebešťanů.“⁽⁷⁾

V zjeveních sv. Brigitty⁽⁸⁾ se vypráví, že blahoslavený biskup Hemming⁽⁹⁾ začínával svá kázání chválami Mariinými. Svatá Panna se zjevila jednoho dne světici a pravila jí: „Řekni onomu hodnostáři, který začínává svá kázání mou chválou, že mu budu matkou, že doporučím jeho duši Bohu a že dobře zemře.“ A vskutku skonal Hemming jako světec v nebeském míru s modlitbou na rtech. — Jinému řeholníkovi z řádu sv. Dominika, který končival svá kázání zmínkou o Marii, také se zjevila při smrti, chránila jej před zlými duchy, těšila jej a na konec vzala jeho duši s sebou do nebe.⁽¹⁰⁾ Podle zbožného Tomáše Kempenského⁽¹¹⁾ doporučí Maria Synu toho, kdo hlásá její přednosti, těmito slovy: „Synu, smiluj se nad duší toho, jenž tebe miloval a mne chválil!“

Co se týče duchovního prospěchu mariánské úcty pro lid praví Eadmer:⁽¹²⁾ „Poněvadž přesvaté lůno Mariino bylo cestou k záchraně hříšníků, proto není možno, aby se hříšníci neobrátili a nespasili mariánskými kázáními.“ A je-li pravdivé mínění, (v hlavě V. této knihy dokáží, že vskutku je pravdivé), že všechny milosti jsou udíleny lidem jen rukama Mariinými a že všichni, kdo docházejí spáasy, dosahují jí jen skrze Matku Boží, nutně odtud plyne, že na kázání o Marii a na důvěře v její přímlovu závisí spása všech. Jak známo posvětil mariánskými kázáními sv. Bernardin Itálii a sv. Dominik obrátil celé kraje. Sv. Ludvík Bertrand vybízel vytrvale v každém kázání k úctě mariánské. Podobně činili mnozí jiní světci.

V životopise slavného misionáře P. Pavla Segneriho se vypráví, že na všech svých misiích konal vždycky kázání

o úctě k Marii a nazýval je svým zamilovaným kázáním. I my můžeme plně dosvědčiti o svých misiích⁽¹³⁾, kde je neprominutelným pravidlem kázání o Matce Boží, že žádné kázání nevzbudí tolik duchovního prospěchu a tolik zkroušenosti u lidu, jako kázání o milosrdenství Mariině. Pravím „o milosrdenství Mariině“. Jak dí sv. Bernard,⁽¹⁴⁾ velebíme sice její pokoru, obdivujeme se jejímu panenství, ale poněvadž jsme ubozí hříšníci, více nás poutá a těší řeč o jejím milosrdenství. Po něm nejraději ruce spínáme, na ně častěji vzpomínáme a častěji je vzýváme.

Proto jsem ponechal druhým spisovatelům, aby popsali jiné přednosti Mariiny. V této knize jsem si především stanovil mluvit o její veliké dobrotě a o její mocné přimluvě. Mnoholetou prací⁽¹⁵⁾ posbíral jsem podle možnosti vše, co svatí Otcové a nejslavnější spisovatelé řekli o milosrdenství a o moci Mariině. A poněvadž milosrdenství a moc nejsvětější Panny jsou překrásně vystiženy ve vznešené modlitbě *Zdravas Královno*, schválené samou Církví a předepsané po větší část roku všemu řeholnímu i světskému duchovenstvu, rozhodl jsem se objasniti zvláštními pojednáními na prvním místě tuto zbožnou modlitbu. Kromě toho připojuji čtení nebo promluvy o hlavních svátcích a o ctnostech Matky Boží a myslím, že se tím zavdčím ctitelům Mariiným. Na konec přidávám takové mariánské pobožnosti, které její ctitelé nejvíce konávají a které Církev svatá obzvláště schválila.

Prosím tě, laskavý čtenáři, bude-li se ti líbiti, jak doufám, tato knížečka, doporuč mě svaté Panně, aby mi dala velikou důvěru v její ochranu. Tuto milost mi vyprošuj. A já ti navzájem za to slibuji, že ji budu vyprošovat pro každého, kdo mi prokáže toto dobrodiní.

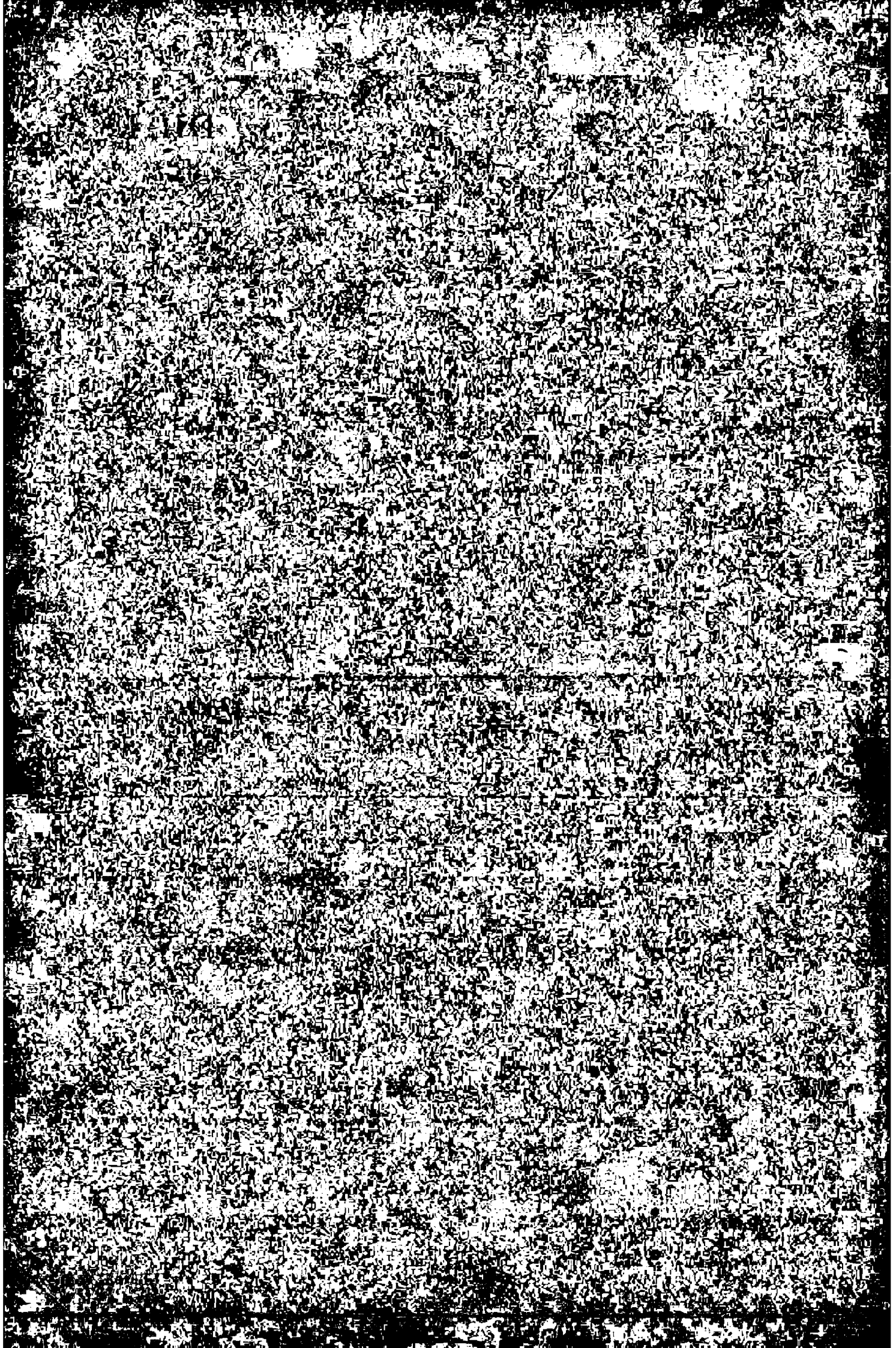
Blažen, kdo se chopí těchto dvou kotev spásy, Ježíše a Marie. Takový jistě nezahyne.

Rceme tedy upřímně, můj čtenáři, oba dva se zbožným Alfonsem Rodriguezem:⁽¹⁶⁾ „Ježíši a Maria, mé lásky nejsladší, pro vás chci trpět, pro vás chci umřít. Kéž všecek patřím vám a nijak nepatřím sobě.“ Milujme Ježíše a Marii a posvěťme se. Nad to si nemůžeme žádati a doufati většího štěstí. Sbohem! Na shledanou jednoho dne v nebi u nohou této přesladké Matky a jejího nejdobrotivějšího Syna, abychom je spolu chválili, jim děkovali a je milovali tváří v tvář po celou věčnost. Amen.

MODLITBA K MARIÍ PANNĚ ZA DOBROU SMRT

Ó Maria, sladké útočiště bídných hříšníků, až bude musiti má duše odejít z tohoto světa, pro bolest, kterou jsi zakoušela při smrti svého Syna na kříži, přispěj mi, nejsladší Matko má, v tu chvíli svou milostí! Vzdal ode mne pekelné nepřátele a přijď si pak pro moji duši a uveď ji k věčnému Soudci! Neopouštěj mne, Královno moje! Po Ježíši musíš býti mou posilou v hrozném tom okamžiku. Pros Syna svého, aby mi popřál pro svoji dobrotu zemřítí v objetí tvých nohou a vydechnouti duši do jeho svatých ran se slovy: Ježíši a Maria, vám daruji srdce své i duši svou.

DÍL I.

Zdrávas Královno, Matko milosrdenství!

§ 1: JAK VELIKÁ MUSÍ BÝTI NAŠE DŮVĚRA V MARII, PROTOŽE JE KRÁLOVNOU MILOSRDENSTVÍ

Poněvadž vznešená Panna Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Krále králů, uctívá ji vším právem Církev svatá a chce, aby ji všichni ctili slavným názvem královny. „Je-li Syn králem, dí starokřesťanský spisovatel,⁽¹⁾ žádá spravedlnost, aby byla jeho Matka ctěna a pozdravována jako královna.“ „Ve chvíli, kdy svolila Maria, že se stane matkou Věčného Slova, poznamenává sv. Bernardin Sienský,⁽²⁾ zasloužila si, aby se stala královnou světa i všech tvorů.“ „Je-li Maria nerozlučně spojena s Ježíšem podle těla, jak by mohla, vykládá opat Arnold,⁽³⁾ býti vyloučena z vlády Synovy jeho Matka? Proto je třeba uznati, že královská důstojnost Matky a Syna není toliko společná, nýbrž i totožná.“

„A je-li Ježíš králem vesmíru, je Maria vesmíru královnou,“ praví opat Rupert.⁽⁴⁾ „Proto je povinno všechno tvorstvo sloužící Bohu, dí sv. Bernardin Sienský,⁽⁵⁾ sloužiti i Marii. Podle toho andělé, lidé a všechny bytosti na nebi a na zemi, jsouce poddány vládě Boží, jsou poddány i panství Mariinu.“ Opat Guerrik⁽⁶⁾ se obrací k Matce Boží a takto ji oslovuje: „Vládni, Maria, vládni jen klidně dále a nakládej po libosti se statky svého Syna, neboť jako matka a snoubenka krále světa jsi též královnou a proto ti náleží panování a moc nade všemi tvory.“

Maria je tedy královnou. Věť však každý ke své útěše, že tato Královna je samá dobrota a přívětivost a že vroucně touží činiti dobře nám ubohým. Proto si přeje Církev svatá, abychom ji pozdravovali v této modlitbě jako královnu milosrdenství. Jak uvažuje sv. Albert Veliký,⁽⁷⁾ znamená samo jméno královna dobrotu a starostlivost o ubohé na rozdíl od jména císařovna, jež značí přísnost a strohost. „Velikost králů, dí Seneka,⁽⁸⁾ záleží v tom, že pomáhají ubohým.“ Vládou-li samozvaní panovníci jen k vlastnímu prospěchu, mají míti králové na mysli blaho poddaných. Proto jsou mazáni králové při korunovací olejem, symbolem milosrdenství, na znamení, že mají při své vládě pamatovati především na dobrotu a štědrost k poddaným.

Proto se mají věnovat králové hlavně skutkům milosrdenství, ne ovšem tak, že by zapomínali na spravedlnost, když mají trestati vinníky. O Marii to však neplatí. Ač je královna, není královnou spravedlnosti, naléhající na potrestání provinilců, nýbrž je královnou milosrdenství a stará se jen o milost a odpuštění pro hříšníky. Proto chce Církev, abychom ji výslovně nazývali královnou milosrdenství. Žalmista píše: „Toto dvě jsem slyšel: Moc, že jest u Boha, milost pak u tebe, Pane.“ (Ž. 61, 12. 13.) Proslulý kancléř pařížské university, Gerson⁽⁹⁾ uvažuje o těchto slovech a praví: „Království Boží záleží v spravedlnosti a milosrdenství. Pán tuto říši rozdělil. Království spravedlnosti vyhradil si pro sebe, kdežto království milosrdenství postoupil Marii a stanovil, že všechno slitování, prokazované s nebe lidstvu, má procházeti rukama Mariinými a má se rozdávat podle jejího uznání.“ Totéž dí jeden spisovatel⁽¹⁰⁾ v předmluvě ke „katolickém“ listům. Praví, že, když počala svatá Panna v lůně svém Boží Slovo a je porodila, dostala polovinu království a stala se královnou milosrdenství, zatím co Ježíš Kristus zůstal Králem spravedlnosti.“

Věčný Otec ustanovil Ježíše Krista králem spravedlnosti a proto jej učinil soudcem celého světa. Z té příčiny pěl prorok: „Dej, Bože, králi svou spravedlnost a své právo královu synu.“ (Ž. 71, 2.) Učený vykladatel⁽¹¹⁾ praví k těmto slovům: „Pane, svému Synu dal jsi spravedlnost, poněvadž milosrdenství své dal jsi Králově Matce.“ Svatý Bonaventura⁽¹²⁾ vhodně pozměňuje uvedená slova Davidova takto: „Bože, soud svůj dej králi a milosrdenství své matce

jeho.“ Stejně dí pražský arcibiskup Arnošt,⁽¹³⁾ že Věčný Otec dal Synovi úkol soudit a trestat, Matku pak pověřil, aby soucitně pomáhala nešťastným. Právě proto předpověděl tentýž prorok David, že Bůh sám takřka pomazal Marii za královnu milosrdenství olejem radosti (Ž. 44, 8), abychom se my synové Adamovi všichni rozveselili myšlenkou, že máme v nebi tuto velikou Královnu plnou oleje milosrdenství a lásky k nám, jak praví Konrád Saský⁽¹⁴⁾.

V tom smyslu obrací sv. Albert Veliký⁽¹⁵⁾ velmi přiléhavě na Marii událost ze života královny Esther, která již byla předobrazem naší královny Marie. V knize Esther (hl. 4) čteme, že za panování Asuera vyšel v jeho království rozkaz, nařizující pobití všech Židů. Jejich život doporučil tehdy Mardochej, jeden z odsouzených, Estheře, aby zakročila u krále pro odvolání rozsudku. S počátku se Esther zdráhala podniknouti tuto přímlovu, bojí se, že by Asuera ještě více rozhněvala. Mardocheus ji za to pokáral a domlouval jí, ať nemyslí jen na své blaho, když ji Hospodin povolal na trůn pro záchranu všech Židů. (Esth. 4, 13.) Tak pravil Mardocheus královně Esther a tak můžeme říci i my ubozí hříšníci své Královně Marii, kdyby se snad zdráhala vyprosití nám u Boha odpuštění trestu, jehož jsme po právu zasloužili: Nedomnívej se, Paní, že tě Bůh povýšil za královnu světa jen pro tvé blaho, neboť to učinil, aby ses mohla ve své vznešenosti ujímati více také nás ubohých a lépe nám pomáhati.

Když spatřil Asuerus Esther před sebou, laskavě se otázel, čeho si přeje: „Co si přeješ, aby se stalo?“ Královna odvětila: „Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, ó králi... daruj mi... národ můj — za ten žádám.“ (Esth. 7, 3.) A Asuerus ji vyslyšel a hned nařídil odvolání rozkazu.

Daroval-li Asuerus Židům život z lásky k Estheře, jak by mohl Bůh nevyslyšeti Marii, již nesmírně miluje, když ho prosí za ubohé hříšníky, k ní se utíkající, a praví mu: Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, ó králi! Matka Boží však dobře ví, že je požehnaná, blahoslavená, jediná ze všech lidí schopná nalézt lidem ztracenou milost. Dobře ví, že je milována svým Pánem, že je milována víc než všichni svatí a andělé dohromady. „Daruj mi národ můj, za ten žádám.“ Miluješ-li mne skutečně, dí mu, daruj mi, Pane, tyto hříšníky, za něž prosím. Je možno,

aby ji Bůh nevyslyšel? Kdo by neznal moc, kterou mají u Boha prosby Mariiny? „Zákon milostivosti jest na jazyku jejím.“ (Přisl. 31, 26.) Každá její prosba je jako zákon, vydaný Hospodinem, aby se zacházelo milosrdně se všemi těmi, za něž oroduje Maria.

Sv. Bernard⁽¹⁶⁾ si dává otázku, proč nazývá Církev Marii královnou milosrdenství, a odpovídá: „Poněvadž Maria otvírá propast milosrdenství Božího, komu chce, kdy chce a jak chce, takže žádný sebe bezbožnější hříšník nezahyne, když mu věnuje Nejsvětější mezi svatými ochranu a přímluvu.“

Snad se však musíme obávat, že Maria s rozhořčením odmítne přímluvu za hříšníka příliš obtíženého hříchy! Nebo snad nás musí poděsiti velebnost a svatost této vznešené Královny! „Nikoliv, volá sv. Řehoř VII.,⁽¹⁷⁾ čím je vznešenější a světější, tím je laskavější a soucitnější k hříšníkům, kteří se chtějí polepšit a utíkají se k ní.“ Králové a královny vzbuzují svou velebností strach, takže se poddaní bojí k nim jíti. „Čeho by se však báli ubožáci, dí sv. Bernard,⁽¹⁸⁾ jdou-li k této Královně milosrdenství? Vždyť s těmi, kdo ji navštěvují, nejedná tvrdě a nevlídně, nýbrž je k nim plna dobroty a lásky, nabízejíc všem mléko a vlnu.“ Maria netoliko udílí, nýbrž přímo nabízí všem nám mléko a vlnu: mléko milosrdenství, aby v nás probudila důvěru, a vlnu ochrany, aby nás ochránila před blesky Boží spravedlnosti.

Suetonius⁽¹⁹⁾ vypravuje o císaři Titovi, že nedovedl nikomu odepřítí žádnou milost, ba, že nejednou sliboval více, než mohl splnit. Když mu to vytýkali, odpovídal, že panovník nemá propustiti s prázdnou nikoho z těch, jimž povolil slyšení. Titus tak jen mluvil, ve skutečnosti však často buď lhal, nebo daný slib nesplnil. Naše Královna však nemůže lháti a svým ctitelům může vymoci vše, co chce. K tomu má tak laskavé a slitovné srdce, že nemůže propustiti s prázdnou žádného prosebníka. „Je tak dobrotivá, že nikdo od ní neodejde neuspokojen,“ praví Ludvík Blosius.⁽²⁰⁾ — „Jak bys mohla, Maria, volá sv. Bernard,⁽²¹⁾ odpírati pomoc ubohým, když jsi královnou milosrdenství? A kdo jiný, ne-li uboží, mají právo na milosrdenství?“ — Tys královnou milosrdenství a já jsem hříšník ze všech nejbídnější. Jsem-li tedy první mezi tvými poddanými, musíš míti o mne péči větší nežli o všechny ostatní. Slituj se tedy nad námi, Královno milosrdenství, a pamatuj na naši spásu!

„A nenamítej přesvatá Panno, modlím se s Jiřím Nikomedským,⁽²²⁾ nenamítej, že nám nemůžeš pomoci pro množství našich hříchů, neboť máš tak velikou moc a dobrotu, že ani největší počet hříchů je nepřeváží. Máš nepřekonatelnou sílu, aby nezdolala tvou dobrotu spousta hříchů. Nic neodolá tvé moci. Tvou slávu totiž pokládá Stvořitel za svou vlastní. A Syn plní s radostí tvé prosby, jako by splácel svůj dluh k tobě.“ Světec tím chce říci, že třebas je Maria nekonečně zavázána vděčností Synovi za to, že ji vyvolil za svou matku, přece nelze popřít, že i Syn je mnoho zavázán této Matce za to, že mu dala lidskou přirozenost. Proto Ježíš, aby splatil svůj dluh k Marii, ctí ji nyní ve své slávě zvláště tím, že vždycky vyslýchá všechny její prosby.

Jak velice tedy musíme důvěřovati v tuto Královnu, víme-li, jakou moc má u Boha a jak je přebohatá milosrdenstvím, takže není na zemi člověka, jenž by neměl účast na slitování a přízni Mariině. Blah. Panna sama to zjevila sv. Brigittě:⁽²³⁾ „Jsem královna nebe a matka milosrdenství, řekla jí, jsem radost spravedlivých a brána hříšníků k Bohu. Na zemi není hříšníka tak zlořečeného, že by byl zbaven mého milosrdenství, neboť každý, nedostane-li na mou přimluvu nic jiného, obdrží aspoň milost, že je méně pokoušen od zlých duchů. Nikdo — vyjma, že je skutečně zlořečen, což se rozumí o konečném a neodvolatelném zlořečení, vynesném nad zavrženými — nikdo není od Boha tak zapuzen, že by se nemohl k němu vrátiti a nebyl od něho přijat na milost, jestli mne vzývá o pomoc. Všichni mne nazývají matkou milosrdenství a opravdu, Boží milosrdenství k lidem učinilo mne tak milosrdnou. Protože jsem tak milosrdná a tolik toužím pomoci hříšníkům, bude nešťasten, na věky po smrti nešťasten člověk, jenž se mohl utíkati ke mně za pozemského života, ale nečinil tak a proto propadl zavržení.“

Utíkejme se tedy, vždycky se utíkejme k nohám této nejsladší Královny, chceme-li se na jisto spasiti! A jestli nás děsí a ohromuje pohled na naše hříchy, vzpomeňme si, že se Maria stala královnou milosrdenství proto, aby spasila svou ochranou největší a nejzoufalejší hříšníky, když k ní volají o pomoc. Ti budou její korunou v nebesích podle slov jejího božského Snoubence: „Pojď s Libanu, choti má, pojď s Libanu, pojď: budeš korunována... ze skryšívavých a z hor pardových.“ (Velep. 4, 8.) Co zna-

menají tato doupata dravců a nestvůr, ne-li srdce ubohých hříšníků? Jejich duše jsou změněny v brlohy hříchů, nejdopornějších to nestvůr. Právě tyto ubozí hříšníci, vykládá opat Rupert, tebou zachránění, vznešená Královno Maria, budou tvou korunou v nebi. „Jejich spása bude tvou korunou, korunou důstojnou a vhodnou pro Královnu milosrdenství.“⁽²⁴⁾

Uvedené pravdy potvrzuje následující příklad.

Příklad. V životopise Sestry Kateřiny od sv. Augustina. (naroz. v Bayeux, † 1688 v Kanadě)⁽²⁵⁾ se vypravuje, že blízko jejího kláštera žila žena jménem Marie, která od mládí, utraceného v hříších až do pozdního věku zatvrzele byla oddána nepravostem. Obyvatelé místa ji od sebe vyhnali. I uchýlila se do vzdálené jeskyně, kde opuštěná ode všech, hnílobou znetvořená, bez zaopatření po čase skonala. Jako nemá tvář byla zakopána do neposvěcené země. Ani Sestra Kateřina, která se vždy modlívala k Bohu za duše zemřelých, nepamatovala v modlitbách na nešťastnou stařenu, když zvéděla o její smrti. Myslíla o ní, jako všichni ostatní, že je zavržena.

Po čtyřech letech se jí však zjevila neznámá duše z očiště a pravila jí: Sestro Kateřino, jak jsem nešťastná! Ty prosíš Boha za duše všech zemřelých a jenom s mou duší nemáš slitování. — Kdo jsi? tázala se služebnice Boží. — Jsem ona nešťastná Marie, která skonala v jeskyni. — A což jsi spasena? divila se Sestra Kateřina. — Ano, jsem spasena — milosrdenstvím Marie Panny. — Ale jak se to stalo? — Když jsem si chvíli před smrtí uvědomila, pravila duše, jak jsem hříšná a jak jsem ode všech opuštěná, obrátila jsem se k Matce Boží a modlíla se: Paní, ty jsi útočištěm opuštěných. Hleď, já jsem nyní ode všech opuštěna. Ty jsi má jediná naděje, jenom ty mi můžeš pomoci! Slituj se nade mnou! — A Svatá Panna mi vyprosila milost lítosti. Nato jsem skonala a byla jsem zachráněna. Královna moje mi pak ještě vyprosila milost, aby se zkrátil můj očištěc. Trpěla jsem prudčí bolesti a nahradila tak mnoho roků očištěcových. Nyní potřebuji jen několik mší svatých, abych byla vysvobozena. Prosím tě, dej je za mne sloužiti. Slibuji ti, že se pak budu stále za tebe přimlouvati u Boha a u Marie Panny.

Sestra Kateřina dala hned sloužiti mše svaté. Za několik dní se jí zjevila zase ona duše, ale zářivější než slunce, a pravila: Děkuji ti, Kateřino, již jdu do nebe velebiti milosrdenství Boží a přimlouvati se za tebe.

Modlitba.

Matko Boha mého a Paní moje, Maria! Jako předstupuje před vznešenou Královnou odporný žebrák, vředy posetý, tak se k tobě, Královně nebe a země, blížím já. S výše svého trůnu račiž, prosím, obrátiti své oči ke mně, ubohému hříšníkovi. Vždyť Bůh tě tak obohatil, abys pomáhala hříšníkům, a učinil tě královnou milosrdenství, abys mohla přinášet úlevu ubohým. Pohleď tedy na mne a slituj se nade mnou! Pohleď na mne a nespust' mne s očí, dokud mne neproměníš z hříšníka ve světce.

Vím dobře, že nezasluhuji nic dobrého, že bych zasluhoval dokonce, abych byl za svůj nevděk zbaven všech milostí, jež jsem na tvou přímluvu obdržel od Pána. Ty jsi však královna milosrdenství a nehledáš zásluhy, nýbrž bídu, abys přispěla na pomoc nuzným. Kdo je však chudší a nuznější nežli já?

Vznešená Panno, vím, že když jsi královnou vesmíru, jsi také královnou mou. Já se však chci zasvětit tvé službě zvláštním způsobem, abys mohla se mnou po libosti nakládati. Proto ti pravím se sv. Bonaventurou: Paní, chci se poddati tvé vládě, abys mne ve všem řídila a vedla.⁽²⁵⁾ Neponechávej mne v mé moci! Poroučej mi, nakládej se mnou, jak chceš, též mne trestej, když neposlechnu, protože tresty z tvých rukou budou mi velmi spasitelné.

Je mi větší ctí býti tvým služebníkem než býti pánem celého světa. Přijmi mě, Maria, za svého a pamatuj na mé spasení! Nechci již náležeti sobě. Dávám se tobě darem.

A sloužil-li jsem ti v minulosti špatně, promarnil-li jsem kolik krásných příležitostí ke tvé úctě, budu náležeti v budoucnosti mezi tvé nejhorlivější a nejvěrnější služebníky. Ne, nechci, aby mne ode dneška předstihl někdo v úctě a v lásce k tobě. To slibuji a doufám, že s pomocí tvou svůj slib splním. Amen.

§ 2: OČ VĚTŠÍ MUSÍ BÝTI NAŠE DŮVĚRA V MARII, PONĚVADŽ JE NAŠÍ MATKOU

Marii Pannu nazývají její ctitelé matkou. Není to řečeno ani náhodou ani nazdařbůh. Spíše se zdá, že ji ani nedovedou jinak nazvat a že se ani nemohou nasytit tohoto názvu: Matko! Ano, přísluší jí název matka, poněvadž je matkou naší, ne ovšem tělesnou, nýbrž duchovní. Je matkou našich duší a naší spásy.

Když oloupil hřích naše duše o milost Boží, zbavil je též života. Protože byly v bídném stavu smrti, přišel Vykupitel Ježíš s neskonalým milosrdenstvím a láskou, aby nám dobyl svou smrtí na kříži ztracený život, jak sám prohlásil: „Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.“ (Jan 10, 10.) Hojnost nám přinesl, neboť, jak praví bohoslovci, Ježíš Kristus nám přinesl svým vykoupením větší dobro, než byla škoda, kterou způsobil Adam svým hříchem. Tak se stal Ježíš, když nás usmířil s Bohem, otcem našich duší v Novém Zákoně milosti, jak předpověděl prorok Isaiáš, že bude „otec na budoucí věky, kníže pokoje“. (Is. 9, 6.) Je-li však Ježíš otcem našich duší, je Maria jejich matkou, neboť dala-li nám Ježíše, dala nám pravý život, a obětujíc pak na Kalvarii život Synův za naše spasení, zrodila nás k životu milosti Boží.

Podle učení svatých Otců stala se Maria naší duchovní matkou ve dvou chvílích. Po prvé, když si zasloužila počítí v panenském lůně Syna Božího, jak praví sv. Albert Veliký.⁽¹⁾ Ještě zřetelněji učí sv. Bernardin Sienský,⁽²⁾ že když nejsvětější Panna dala při zvěstování andělově souhlas, jež od ní očekávalo Věčné Slovo, aby se vtělilo, od té chvíle vyprošovala na Bohu s nesmírnou vroucností naší spásu. Tak se zasazovala o naši záchranu, že nás od toho okamžiku takřka pod srdcem nosila jako nejhlavnější matka.

Sv. Lukáš praví při vypravování o narození našeho Spasitele (2, 7), že Maria porodila syna svého prvorozeného. „Tvrdí-li tedy evangelista, jak uvažuje kterýsi spisovatel,⁽³⁾ že tehdy porodila svého prvorozeného syna, máme se snad domnívati, že měla později ještě jiné děti?“ Tentýž spisovatel však praví dále: „Je-li článkem víry, že Maria neměla kromě Ježíše jiných dětí tělesných, má tedy jiné děti

duchovní a těmi jsme my.“ Totéž zjevil Pán sv. Gertrudě,⁽⁴⁾ jež čtla jednoho dne zmíněné místo evangelia a byla jím uvedena do rozpaků. Nemohla pochopiti, jak je možno říci o Ježíši Kristu, že byl prvorozeným synem Mariiným, když zrodila Maria jen jeho. Bůh ji osvětlil, že Ježíš byl prvorozeným synem Panny Marie podle těla, lidé však že jsou jejími druhorozenými dětmi podle ducha.

Tak můžeme porozuměti, co se praví o Marii ve Velepísni: „Život tvůj jest kupka pšenice, obložená lilie-mi.“ (7, 2.) Sv. Ambrož⁽⁵⁾ vykládá tato slova takto: „Ačkoliv v nejčistším životě Mariině bylo jen jediné zrnko pšeničné, totiž Ježíš Kristus, přece je srovnáván s kupkou pšenice, poněvadž ono jediné zrnečko obsahovalo v sobě všechny vyvolené, jimž se měla také státi matkou Maria.“ Proto napsal opat Vilém:⁽⁶⁾ „Když přivedla Maria na svět Ježíše, našeho Spasitele a náš život, zrodila k spáse a k životu všechny nás.“

Po druhé nás zrodila Maria k životu milosti, když v nesmírných bolestech srdce na Kalvarii obětovala za naši spásu Věčnému Otci život svého milovaného Syna. „Protože spolupůsobila tehdy, jak praví sv. Augustin,⁽⁷⁾ svou láskou, aby se zrodili věřící k životu milosti, stala se tak duchovní matkou všech nás, kteří jsme údy své hlavy, Ježíše Krista.“ Tutéž myšlenku obsahují slova Velepísně, platící o Marii: „Učinili mne strážnou svých vinic, vinice své jsem dbát nemohla.“ (1, 5.) Pro spásu našich duší ochotně svolila Maria, že bude obětovati život svého Syna na smrt. Nebo jak vykládá opat Vilém:⁽⁸⁾ „Aby zachránila duše mnohých, svoji duši vydala na smrt.“ A co tvořilo duši Marie, ne-li Ježíš, jenž byl jejím životem a celou její láskou? Proto jí prorokoval sv. Simeon, že jednoho dne probodne její požehnanou duši přebolestný meč. (Luk. 2, 35.) Mečem tím bylo kopí, jež proklálo bok Ježíšův, neboť Ježíš byl duší Mariinou. Tehdy nás zrodila Maria k životu věčnému, takže se všichni můžeme zváti dětmi bolestí Mariiných. Tato nejdobrotivější Matka naše byla vždy naprosto a dokonale sjednocena s vůlí Boží. „Zнала také, dí sv. Bonaventura, lásku Věčného Otce k lidem, který chtěl smrt svého Syna pro naše spasení; znala i lásku Syna, jenž chtěl zemřít za nás. Aby se tedy sjednotila s touto nezměrnou láskou Otce a Syna k lidskému pokolení, přinesla též sama celou svou vůlí obět svého Syna a svolila, aby zemřel za naši spásu.“

Je sice pravda, že při smrti pro vykoupení lidského pokolení chtěl býti Ježíš samotný podle slov: „V lisu šlapal jsem samojediný.“ (Is. 63, 3.) Když však viděl velikou touhu Mariinu, aby se též mohla uplatnit při záchraně lidstva, ustanovil, aby spolupracovala k naší spáse dokonalým obětováním jeho života a tak aby se stala matkou našich duší. Náš Spasitel to dal na jevo, když před posledním vydechnutím pohlédl s kříže na Matku a na učedníka Jana, stojící oba na blízku, a řekl napřed Marii: „Hle, syn tvůj.“ (Jan 19, 26.) Chtěl říci: Viz člověka, jenž se již rodí k životu milosti z oběti mého života, kterou přinášíš pro jeho spásu. Potom se obrátil k učedníkovi: „Hle, matka tvá.“ (Jan 19, 27.) Podle výkladu sv. Bernardina Sienského⁽¹⁰⁾ stala se těmito slovy Maria nejen matkou sv. Jana, nýbrž i matkou všech lidí a to pro lásku, kterou k nim chovala. „Z toho důvodu napsal také sv. Jan, vykládá Sylveira,⁽¹¹⁾ v svém evangeliu při záznamu o této události: „Potom řekl učedníkovi: Hle, matka tvá.“ Po všimnutí tedy zaslouží, že Ježíš nepromluvil k Janovi, nýbrž k učedníkovi, aby dal na jevo, že Spasitel dal Marii za matku všem těm, kteří jako křesťané jmenují se jeho učedníky.“

„Já jsem matka krásného milování“ (Sir. 24, 24), praví Maria, poněvadž „její láska, dí kterýsi spisovatel,⁽¹²⁾ která činí krásnými naše duše v očích Božích, působí, že nás přijímá za syny jako laskavá matka.“ „Která pak matka miluje své děti a pečuje o jejich blaho tak, jako ty, nejsladší naše Královno, miluješ nás a staráš se o naše blaho?“, táže se sv. Bonaventura.⁽¹³⁾

Jak jsou šťastní, kdo žijí pod ochranou Matky tak laskavé a tak mocné! Prorok David, třebaž nebyla ještě za něho Maria na světě, prosil Boha o spasení proto, že je synem Mariiným: „Pomoz synu své služebnice!“ (Ž. 85, 16.) „Které služebnice?“ táže se sv. Augustin⁽¹⁴⁾ a odpovídá: „Té, jež praví: Ať, já služebnice Páně.“ „Kdo by se kdy odvážil, dí sv. Robert Bellarmin,⁽¹⁵⁾ odtrhnouti Marii od srdce tyto dívky, když se k ní utekly do ochrany před nepřáteli? Mohly by běsnit peklo nebo vášně, až by je přemohly, když skládají svou důvěru v ochranu této vznešené Matky?“ — O velrybě se vypravuje, že, když jsou ohrožena její mláďata buď bouří nebo rybáři, otvírá tlamu a ukrývá je v sobě. Právě tak jedná Maria, dí Novarino.⁽¹⁶⁾ „Co pak činí naše Matka, vidí-li své děti ohroženy velikým nebezpečím v bouři zuři-

vých pokušení? S mateřskou láskou ukrývá je v svém nitru, chrání je a střeží, dokud je neuvede do bezpečného přístavu nebes.“ — Ó nejlaskavější Matko, nejslitovnější Matko, buď vždy velebena a veleben budiž vždycky Bůh, že tě učinil naší matkou a bezpečným útočištěm ve všech nástrahách tohoto života.

Nejbláh. Panna zjevila sv. Brigittě⁽¹⁷⁾ toto: „Kdyby viděla matka své dítě pod meči nepřátel, odvážíla by se všeho pro jeho záchranu. Tak činím a vždycky činiti budu svým dětem, byť by to byli sebe větší hříšníci, jen když se utíkají ke mně o pomoc.“ Tímto způsobem tedy zvítězíme jistě v každém boji s peklem, budeme-li se utíkati k Matce Boží a Matce své a budeme-li jí stále opakovati: Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko. — Ó kolik vítězství dobyli nad peklem věřící, když brali útočiště k Marii touto krátkou, ale nade vše mocnou modlitbou. Veliká služebnice Boží Sestra Marie Crocifissa z řádu sv. Benedikta vítězila vždy její pomocí nad zlými duchy.

Radujte se tedy, všechny dívky Mariiny! A vězte, že Maria přijímá za své dívky všechny, kdo jimi chtějí býti. Jen zmužile! Jaký pak strach před zavržením, brání-li vás a střeží-li vás tato Matka? Sv. Bonaventura⁽¹⁸⁾ praví, že „kdo miluje tuto dobrou Matku a doufá v její ochranu, má si dodati mysli a říkáti: Čeho se bojíš, má duše? Ne, neprohraješ soud o svou věčnou spásu, neboť rozsudek o tobě je v rukou tvého bratra Ježíše a Matky tvé Marie!“ Při této myšlence volá radostně sv. Anselm⁽¹⁹⁾ a povzbuzuje: „Jak blaženou mám naději, jak bezpečné útočiště! Matka Boží je matkou mou! S jakou jistotou musíme tedy doufati, když závisí naše spása na rozsudku dobrého Bratra a milující Matky?“ — Naše Matka nás tedy volá k sobě a praví: „Jestli kdo maličký, pojď ke mně.“ (Přísl. 9, 4.) Malé děti mají stále v ústech jméno své matky, a leknou-li se něčeho, hned volají: Maminko, maminko! Ó nejsladší Maria, nejlaskavější Matko! To právě od nás žádáš, abychom se stali dětmi a vzývali tě vždy ve svých nebezpečích a obraceli se vždycky k tobě, protože nám chceš pomoci a nás zachrániti, jak jsi zachránila všechny dívky, které se kdy k tobě utíkaly.

Příklad. V dějinách jezuitských klášterů v království Neapolském je zaznamenána zpráva o mladém skotském šlech-

tici, jménem Vilému Elfinstoneovi, příbuznému krále Jakuba.⁽²⁰⁾ Pocházel z rodiny protestantské, ale milost Boží mu otevřela oči, aby poznal svůj blud. Přišel do Francie, kde s pomocí skotského jesuity a ještě více na přímlovu blah. Panny poznal konečně pravdu, odpřisáhl blud a stal se katolíkem. Odtud se odebral do Říma. Jednoho dne byl velmi zarmoucen a plakal. Když se ho tázal přítel na příčinu smutku, odpověděl, že se mu v noci zjevila matka a řekla mu: Štěstí pro tebe, synu, žeš vstoupil do pravé Církve. Já jsem zahynula, protože jsem skonala v bludu. Od toho dne ctil ještě vroucněji Marii Pannu a vyvolil si ji za jedinou matku. Maria mu vnukla myšlenku, aby vstoupil do řádu; i zavázal se k tomu slibem. Protože byl nemocen, odjel do Neapole, chtěje se uzdravit v tamním podnebí. Bůh však chtěl, aby v Neapoli zemřel a to jako řeholník. Když totiž hned po svém příchodu smrtelně onemocněl, pohnul prosbami a slzami představené, aby ho přijali za člena řádu. Potom po sv. přijímání, před Velebnou Svátostí, složil řeholní sliby a byl přijat do Tovaryšstva.

Všichni byli dojati jeho vroucností, jak děkoval své Matce Marii, že jej vytrhla z bludu a dala mu milost umřít v pravé Církvi, v domě Božím, uprostřed řeholních bratří. Proto volal: Jak je to krásné, umíratí uprostřed tolika andělů! Když ho napomínali, aby si odpočinul, odpovídal: Když se blíží konec mého života, není již kdy odpočívat. Před smrtí pak řekl okolostojícím: Nevidíte, bratří, kolem dokola stát anděly? Když šeptal jakási slova, tázal se ho jeden z řeholníků, co říká. Odvětil, že mu zjevil anděl strážný, že pobude jen krátkou dobu v očištcí a hned pak přijde do nebe. Nato zase začal hovořiti s milou Matkou Marií, vzýváje ji opět a opět: Matko, Matko! Konečně vydechl duši tak tiše, jako když dítě usíná v náručí matky. Za nedlouho bylo zjeveno jednomu řeholníkovi, že je jinoch již v nebi.

Modlitba.

Má nejsvětější Matko, jak je to možné, že jsem tak zlý, máje Matku tak dobrou? Že miluji tvory, máje Matku plnoucí zcela láskou k Bohu? Že jsem tak nuzný, máje Matku tak bohatou ctnostmi? Ach, moje nejdražší Matko, je sice pravda, že nezasluhuji býti tvým synem; svým špatným životem stal jsem se toho nehodným. Budu spokojen, když

mě přijmeš za svého otroka. A jsem ochoten zřici se i všech království světa jen proto, abych se dostal mezi nejnižší služebníky tvé. Ano, budu se vším spokojen. Tím mi však nezabráníš, abych tě nazýval svou Matkou.

Toto jméno mě naplňuje útěchou a štěstím. Připomíná mi povinnost lásky k tobě. Toto jméno oživuje ve mně velikou důvěru v tebe. Čím více mne děsí mé hříchy a božská spravedlnost, tím více mě sílí myšlenka, že ty jsi mou matkou. Dovol mi tedy říci: Matko má, Matko má nejdražší! Tak tě nazývám a vždycky ti tak budu říkat.

Ty máš býti po Bohu má naděje, mé útočiště a moje láska v tomto slzavém údolí. Doufám, že takto zemru a že odevzdám v posledním okamžiku duši do tvých svatých rukou slovy: Matko má, Matko má Maria, pomoz mi, slituj se nade mnou. Amen.

§ 3: JAK VELICE NÁS MILUJE TATO MATKA

Je-li Maria naší matkou, můžeme se snadno domyslit, jak nás miluje.

Láska rodičů k dětem je láska nutná. Z toho důvodu přikazuje podle sv. Tomáše⁽¹⁾ božský zákon dětem lásku k rodičům, zato však není výslovného přikázání, aby rodiče milovali své děti. „Láska k vlastnímu potomstvu je tak hluboce vtištěna do nitra samou přírodou, že ani nejdivočejší dravci nemohou nemilovati svá mláďata,“ jak dí sv. Ambrož.⁽²⁾ Přírodopisci vypravují, že dokonce i tygři, zaslechnou-li hlas ulovených mláďat, vrhají se do moře a plavou až k lodím, jež odvázejí mláďata.⁽³⁾ Jestli tedy ani tygři, jako by pravila naše nejvznešenější Matka, nedovedou zapomněti na svá mláďata, jak bych mohla zapomenouti já na vás, své děti? „Může zapomněti na své dítě žena, bez citu s plodem své krve býti? A byť i ona se zapomněla, já tě přece nezapomenu!“ (Is. 49, 15.)

Maria je naší matkou, ne ovšem podle těla, nýbrž podle lásky, jak jsme již vysvětlili. „Já jsem matka krásného milování.“ (Sir. 24, 24.) Tedy jen její láska k nám činí ji naší matkou. „Proto se honosí, dí jeden spisovatel,⁽⁴⁾ že je matkou lásky, neboť, když nás přijala za své dívky, je plna lásky k nám.“

Kdo pak by mohl vyličiti lásku, kterou chová Maria k nám ubohým? Arnold Chartreuxský⁽⁵⁾ dí, že při smrti Ježíše Krista nesmírně toužila zemřít se Synem z lásky k nám. „Zatím, co Syn pňel na kříži a umíral, Maria nabízela za nás svůj život,“ praví sv. Ambrož.⁽⁶⁾

Všimněme si důvodů této lásky, neboť takto lépe porozumíme, jak velice nás miluje tato dobrá Matka!

První důvod veliké lásky Mariiiny k lidem je její veliká láska k Bohu. Láska k Bohu a láska k bližnímu spadají pod totéž přikázání, jak píše sv. Jan: „Toto přikázání máme od Boha: ten, kdo miluje Boha, aby miloval též bratra svého.“ (1. Jan 4, 21.) Jak roste jedna láska, vzrůstá se i druhá. Víme, co všechno vykonali světci z lásky k bližnímu, poněvadž vroucně milovali Boha. Až tak daleko dospěli, že nabídli v oběť pro blaho bližních svobodu, ba i život. Čteme jen činy sv. Františka Xaverského v Indii! Pro duchovní blaho tamních nevzdělaných národů zlézal vysoké hory, vystavoval se tisícovým nebezpečím, vyhledával tyto nešťastníky v děrách, kde bydlili jako zvěř, a přiváděl je k Bohu. A čeho se odvážil sv. František Saleský, aby obrátil bludaře v kraji Chablais? Měl odvalu celý rok den co den lézt po čtyřech po trávu, v zimě omrzlém, přes řeku, aby se dostal na druhý břeh k oněm zatvrzelcům. a mohl jim kázat. Sv. Pavlín se stal sám otrokem, aby vysvobodil z otroctví syna chudé vdovy. Sv. Fidelis radostně obětoval při kázání život, aby přivedl k Bohu bludaře místa, kde kázal, Svátí tedy učinili tolik z lásky k bližním, poněvadž vroucně milovali Boha.

Kdo však miloval Boha více než Maria? Milovala jej v prvním okamžiku svého života víc nežli jej milovali všichni svátí a všichni andělé v celém svém bytí, jak budeme později uvažovati v rozjímání o ctnostech Mariiných. Blah. Panna sama zjevila Sestře Marii Crocifisse, že žár její lásky byl schopen strávit v okamžiku vše na nebi a na zemi a že u srovnání s ní všechny plameny lásky serafů podobaly se chladnému větru.⁽⁷⁾ A jako mezi anděly není nikoho, kdo by miloval Boha víc než Maria, tak ani nenajdeme a nemůžeme najít po Bohu nikoho, kdo by nás miloval víc než tato nejlaskavější Matka. A byť bychom sloučili v jedno lásku všech matek k jejich dětem, lásku všech snoubenců k jejich snoubenkám, lásku všech světců a andělů k jejich ctitelům, nevyrovnala by

se jejich láska lásce, kterou chová Maria k jediné duši. P. Nieremberg⁽⁸⁾ praví, že „láska všech matek k jejich dětem je stínem lásky Mariiny ke každému z nás. Sama nás miluje víc, než nás milují dohromady všichni andělé a svatí.“

Dále nás miluje naše Matka tak velice proto, že jsme jí byli odkázáni za syny jejím drahým Ježíšem, když před svou smrtí řekl: „Že no, hle syn tvůj.“ (Jan 19, 26.) V osobě Janově označil za její dítky všechny nás lidi, jak jsme dříve uvažovali. To byla poslední slova Synova k ní! Posledních pokynů, které nám dávají drazí ve chvíli smrti, hluboce si vážíme a nikdy nám nevymizí z paměti.

Kromě toho nás miluje Maria tolik též proto, že jsme ji stáli tolik bolestí. Matky mívají obyčejně ve větší lásce ty děti, s nimiž měly více starostí a více bolestí. My pak jsme ty děti, pro něž musila sama obětovati na smrt předražený život svého Ježíše a patřiti vlastníma očima, jak umírá v hrozných mukách, aby nám dobyl života milosti. Z této veliké oběti Mariiny zrodili jsme se tehdy k životu Boží milosti. A právě proto, že jsme ji stáli tolik starostí, jsme jí tak drahými dětmi. O věčném Otci je psáno, že z lásky k lidem vydal na smrt i svého vlastního Syna: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.“ (Jan 3, 16.) Sv. Bonaventura⁽⁹⁾ dí, že totéž lze říci o Marii: Tak Maria milovala nás, že Syna svého jednorozeného dala.

Kdy pak nám jej dala?

Dala nám jej předně, když svolila, aby šel na smrt, praví P. Nieremberg. Dále nám jej dala tím, že nehájila života svého Syna, když se zpronevěřili soudci této povinnosti buď z nenávisti nebo ze strachu. Můžeme rozumně předpokládati, že by slova Matky tak moudré a tak něžné měla mocný vliv aspoň na Piláta, jenž by si byl rozmyslil odsouditi na smrt člověka, jehož uznal a prohlásil za nevinného. Avšak nikoliv, Maria nechtěla pronésti ani slůvko ve prospěch svého Syna, aby nezamezila smrti, na níž závisela naše spása. Konečně nám jej dala tisíckráte u paty kříže v oněch třech hodinách před jeho smrtí. Tehdy stále jen obětovala za nás s největší láskou život Synův, trpíc sama nejkrutější bolest. Činila to tak statečně, že podle sv. Anselma a sv. Antonína⁽¹⁰⁾ byla odhodlána, kdyby nebylo katanů, třebas jej sama ukřižovati, jen aby vyplnila vůli Otce, jenž žádal jeho smrt pro naše spasení. A jestli Abraham dokázal podobný skutek statečnosti, chtěje

obětovati syna vlastníma rukama, musíme připustiti, že Maria jsouc světější a poslušnější než Abraham vykonala by to ještě statečněji.

Vraťme se však ke své myšlence. Jak musíme býti vděčni Marii za úkon tak veliké lásky, když přinesla v oběť život svého Syna v tak krutých bolestech pro spásu nás všech? Bůh odměnil bohatě Abrahamovi jeho ochotu, když chtěl obětovati Isáka. Čím se však můžeme odvděčiti Marii za život jejího Ježíše, jež za nás obětovala? Byl to syn daleko vznešenější než Isák a milovala jej daleko víc než Abraham miloval svého Syna! Tato Mariina láska, dí sv. Bonaventura,⁽¹¹⁾ velice nás zavázala, abychom ji milovali; vidíme přece, že nás milovala víc než kdokoliv jiný, neboť nám dala svého jednorozeného Syna, jež měla raději než sebe.

Odtud plyne další důvod, proč nás Maria tolik miluje. Vidí, že jsme vykoupeni za cenu krve Ježíše Krista. Kdyby věděla nějaká matka, že její milovaný syn vykoupil ze zajetí otroka dvacetiletým strádáním v žalářích, jak velice by si vážila tohoto otroka již pro tento důvod! Maria však ví, že Syn Boží nepřišel na svět pro nic jiného, než aby spasil nás ubohé, jak sám prohlásil: „Přišel Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo.“ (Luk. 19, 10.) A aby nás spasil, ráčil za nás obětovati i svůj život. Kdyby nás tedy Maria málo milovala, ukázala by, že málo hodnotí krev Synovu, jež je výkupným za naši spásu. Sv. Alžbětě⁽¹²⁾ bylo zjeveno, že Maria od svého obětování v chrámě ustavičně se jen modlila za nás, aby Hospodin seslal brzy Syna svého pro spasení světa. Můžeme se snadno domyslit, oč více nás miluje nyní, když ví, jak nás cení její Syn, že se nerozpakoval získati nás za tak nesmírnou cenu.

A protože všichni lidé byli vykoupeni Ježíšem Kristem, proto Maria všechny je miluje a dobrodiními zahrnuje. Sv. Jan o ní praví: „Ukázalo se veliké znamení v nebi: Žena oděná sluncem.“ (Zjev. 12, 1.) Jako se na zemi nemůže nikdo skrýti před sluncem, tak není nikoho na zemi, kdo by byl zbaven lásky Mariiny. „Nic nemůže skrýti se před jeho žářem.“ (Ž. 18, 7.) „Před jeho žářem — to znamená, před žářem srdce Mariina“, jak vysvětluje opat Celleský.⁽¹³⁾

„A kdo kdy pochopí, praví sv. Antonín,⁽¹⁴⁾ péči, kterou má tato laskavá Matka o všechny nás? Proto všem nabízí a po-

skytuje své milosrdenství.“ Jelikož naše Matka dychtila po záchraně všech, proto k ní též spolupracovala. „Je jisto, dí sv. Bernard⁽¹⁵⁾, že se starala o celé pokolení lidské.“ Proto je velmi prospěšná pobožnost některých ctitelů Mariiných, kteří podle svědectví Kornelia a Lapide⁽¹⁶⁾ prosí Pána o ty milosti, jež pro ně vymáhá Svatá Panna, slovy: Dej mi, Pane, co pro mne vyprošuje nejsvětější Panna! A právem, dí zmíněný spisovatel, neboť naše Matka nám vymáhá větší dobra, než si dovedeme sami přát. A zbožný Bernardin z Busti⁽¹⁷⁾ praví, že Maria rychleji udílí dobra a milosti, než my po nich toužíme. Proto obrací na ni Richard od sv. Vavřince⁽¹⁸⁾ slova Moudrosti: „Předchází ty, kdo jsou jí žádostivi, a by prve jim se ukázala.“ (Moudr. 6, 14.): „Maria předchází ty, kdo se na ni obracejí, aby jí našli dříve nežli ji hledají.“ „Tak veliká je láska této dobré Matky k nám, praví Richard od sv. Viktora⁽¹⁹⁾, že nám přichází na pomoc dříve, nežli o ni žádáme.“

Je-li tedy Maria tak dobrá ke všem, i k nevděčným a lhostejným, kteří ji málo milují a málo se k ní utíkají, oč bude laskavější k těm, kdo ji milují a často ji vzývají: „Snadno lze ji těm spatřit, kteří ji milují.“ (Moudr. 6, 13.) „Jak snadno najdou Marii, dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ kdo ji milují; a najdou ji plnou něhy a lásky“: „Já těm, kteří mne milují, splácím láskou.“ (Přísl. 8, 17.) Maria dosvědčuje, že nemůže odepřít lásku těm, kdo ji milují. Ačkoliv miluje tato nejlíbeznější Paní všechny lidi jako své děti, nicméně dává přednost v uznání a v lásce těm, kdo ji milují něžněji“, svědčí sv. Bernard.⁽²¹⁾ Podle slov Raymunda Jordana⁽²²⁾ jsou ctitelé Mariini tak šťastni, že je Maria nejen miluje, nýbrž jim též slouží.

V kronice dominikánského řádu čteme,⁽²³⁾ jak umíral bratr Leodat z Montpellier, jenž se doporučoval této Matce milosrdenství dvěstěkrát za den. Jednoho dne spatřil u sebe překrásnou Královnu, která mu pravila: „Leodate, chceš umřít a přijít k mému Synovi a ke mně?“ Řeholník odpověděl: „Kdo jste?“ „Jsem Matka milosrdenství“, odvětila blah. Panna. „Tys mě tak často vzýval, proto jsem si nyní přišla pro tebe. Pojďme do nebe!“ Ještě téhož dne Leodat skonal a přišel, jak doufáme, za Marií do království blaha.

Nejsladší Matko Maria, blažen, kdo tě miluje. Sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova⁽²⁴⁾ říkal: „Miluji-li Marii,

jsem si jist setrváním, a vyprosím si na Bohu vše, co chci.“ Proto obnovoval svatý jinoch bez ustání toto předsevzetí: Chci milovati Marii, chci milovati Marii. Tato slova si často v duchu opakoval.

Ach, jak předstihuje v lásce tato dobrá Matka všechny své děti! Ať ji milují sebe víc, vždycky bude láska Mariina k nim větší, praví Auriemma.⁽²⁵⁾ Kéž by ji milovaly jako sv. Stanislav Kostka, jenž miloval tuto svou drahou Matku tak něžně, že svou řečí rozhňoval každého, s kým mluvil, k podobné lásce. K oslavě jejího jména tvořil nová slova a nové čestné názvy. Nezačal žádnou práci, aby si napřed nevyžádal od ní požehnání před některým jejím obrazem. Když se modlil hodinky, růženec nebo když konal jiné modlitby ke cti Mariině, činil to s tak zjevnou vroucností, jako by mluvil tváří v tvář se samou Marií Pannou. Slyšel-li zpěv Zdrávas Královno, vzplanuly jeho srdce i jeho obličej. Knězi Tovaryšstva, s nímž šel navštívit obraz blah. Panny, odvětil na otázku, jak ji miluje: Otče, co mohu říci víc než že je mou matkou? Podle výpovědi onoho kněze pronesl svatý jinoch tato slova s výrazem takové něhy a vroucnosti v hlase a v pohledu, že se zdálo, jako by ne člověk, nýbrž anděl mluvil o lásce k Marii. — Kéž by ji milovaly děti její též tak, jak blah. Heřman, jenž ji nazýval svou milovanou snoubenkou a za to byl od Marie Panny poctěn názvem snoubenec;⁽²⁶⁾ jako sv. Filip Neri, jenž pocítoval velikou útěchu již při pouhé myšlence na Marii a proto ji nazýval svou slastí; jako sv. Bonaventura, jenž ji nazýval nejen svou paní a matkou, nýbrž, aby dokázal svou něžnost a oddanost k ní, jmenoval ji dokonce svým srdcem a svou duší. Měly by ji milovat, jako veliký její ctitel sv. Bernard, jenž tolik miloval tuto sladkou Matku, že ji nazýval lupičkou srdcí. Proto říkal, aby vyjádřil něžnost své vroucí lásky k ní: „Což jsi mi neuloupila srdce?“ — Měly by ji nazývat svou milenkou, jak jí říkal sv. Bernardin Sienský, jenž vykonal každý den návštěvu u některého jejího obrazu a vyznával jí co nejněžněji lásku jako své královně. Na otázku, kam chodí každý den, odpovídal, že navštěvuje svou milenkou. Měly by ji milovat též tak, jak sv. Alois Gonzaga, jenž tak hořel ustavičně láskou k Marii, že sotva zaslechl nejsladší jméno své drahé Matky, hned mu plálo srdce a na tváři se mu objevoval žhavý ruměnec, jak mohli všichni vidět. — Její děti by ji měly milovat jako sv. Franti-

šek Solanský, jenž láskou k Marii jako by se byl rozumem pominul; s hudebním nástrojem sedal někdy před její obraz a zpíval jí o lásce. Říkal, že jak činí milenci světští svým vyvoleným, tak zpívá on své milované Královně večerní dostaveníčko. Měly by ji milovat též, jak ji milovalo tolik jejích služebníků, kteří nevěděli, čím by jí ještě dokázali svou lásku. P. Jan de Trexo z Tovaryšstva Ježíšova s jásotem si říkal Mariin otrok a na znamení otroctví navštěvoval ji často v některém jejím chrámě. A co zde činil? Jakmile vešel, skrápěl dlažbu slzami něžné lásky k bl. Panně, pak se dotýkal dlažby jazykem a obličejem a tisíckrát ji líbal, neboť to byl, jak říkal, dům jeho milené Paní. P. Jakub Martinez,⁽²⁷⁾ také z Tovaryšstva Ježíšova, jenž býval pro svou zbožnost k Marii unášen anděly do nebe na její svátky, aby shlédl, s jakou nádherou se tam konají, říkal: „Chtěl bych míti srdce všech andělů a všech svatých, abych mohl Marii milovat tak, jak oni ji milují. Chtěl bych míti životy všech lidí, abych je mohl všechny obětovati z lásky k Marii.“ Kéž dojdou její dítky takové lásky k ní jako syn sv. Brigitty Karel,⁽²⁸⁾ jenž říkal, že neví, co by ho na světě těšilo více než myšlenka, jak velice miluje Bůh Marii. A též ujišťoval, že by rád podstoupil i největší utrpení, jen aby Maria nepozbyla — kdyby to vůbec bylo možné — ani nejmenší díl své slávy; a kdyby velikost Mariina patřila jemu, že by se jí vzdal pro ni jako mnohem hodnější. Měly by toužiti dáti i život na důkaz své lásky k Marii, jak si to prával Alfons Rodriguez. Ba neřekneme se ani těm, kteří si vryli do prsou ostrým železem líbezná jména Maria, jako řeholník František Binans⁽²⁹⁾ nebo Radegunda, choť krále Chlotara,⁽³⁰⁾ ano tak daleko někteří šli, že si vtiskli žhavým železem do těla toto milované jméno, aby jim zůstalo pevně a nevyhladitelně, jak to učinili z lásky k ní její ctitelé Jan Křtitel Archinto⁽³¹⁾ a Augustin Espinosa,⁽³²⁾ oba z Tovaryšstva Ježíšova.

Její dítky nechť činí a snáží se činit vše, čeho je schopen milující snoubenec, když chce projevit svou náklonnost milované dívce, nikdy se jim přece nepodaří milovati Marii tak, jak je miluje ona. Mnich Mikuláš⁽³³⁾ praví: „Vím, má Paní, že ze všech bytostí tys nejvíc hodna lásky a že nás miluješ láskou, kterou nepředstihne žádná jiná láska.“ Když dlel jednou cti. Alfons Rodriguez z Tovaryšstva Ježíšova před obrazem Mariiným, pocítil v srdci takový žár lásky, že zvo-

lal: „Má lásky nejhodnější Matko, vím, že mě miluješ; nemiluješ mne však tak, jak já miluji tebe.“ A Maria, jako by byla uražena ve své lásce, odpověděla mu s obrazu: „Co to pravíš, Alfonse? Co to pravíš? Nesmírně větší je láska má k tobě nežli tvá ke mně. Věz, že mezi nebem a zemí není tak veliká vzdálenost, jako je rozdíl mezi mou láskou a tvou.“⁽³⁴⁾

Proto volá právem sv. Bonaventura:⁽³⁵⁾ „Blažení ti, kdo mají štěstí býti věrnými a milujícími služebníky této nej-laskavější Matky!“ „A je to pravda, neboť tato nejvděčnější Královna nedá se nikdy předstihnouti v lásce svými ctiteli.“⁽³⁶⁾ Řídí se v tom příkladem našeho nej-laskavějšího Vykupitele Ježíše Krista; tomu, kdo ji miluje, splácí dvojnásobnými dobrodiními a milostmi. Volám tedy se sv. Anselmem⁽³⁷⁾ láskou zaníceným: „Můj milovaný Ježíši a má drahá Matko Maria! Kéž plane mé srdce stále pro vás a celou mou duši kéž stráví láska. Poněvadž však nemohu vás milovat bez vaší milosti, poskytněte tedy, Ježíši a Maria, mé duši nikoliv pro mé, nýbrž pro své zásluhy, milost, abych vás miloval, jak zasluhujete. Ó Bože, tolik milující lidi, tys mohl umřítí za své nepřátele a teď bys mohl odepřítí milost lásky k tobě a ke tvé Matce tomu, kdo tě o ni prosí?“

Příklad. P. Auriemma⁽³⁸⁾ vypravuje o chudé pasačce, která velmi milovala Marii Pannu. Když se ovečky pásly, bylo její největší radostí zaběhnouti do kapličky blah. Panny na jednom vrchu, hovořit s Matkou Boží a rozličně ji uctívat. Obraz Mariin — byla to výpuklina — byl bez ozdob. I zhotovila naň svýma ručkama pláštík. Jednou nasbírala polních květů, uvila z nich věnec, vystoupila na oltář a položila jej Matce Boží na hlavu se slovy: Matičko má, ráda bych ti dala na čelo korunu ze zlata a z perel. Ale jsem chudá, proto přijmi ode mne tento věneček z květů. Je to znamení mé lásky k tobě. Tak a podobně sloužila zbožná dívenka naší drahé Paní.

Vizme nyní, jak se odvděčila dobrá Matka Boží této své dcerušce za její návštěvy a za její lásku.

Dívka onemocněla na smrt. V té době šli oním krajem dva řeholníci. Unaveni cestou položili se k odpočinku pod strom. Jeden usnul, druhý bděl, ale oba měli totéž vidění. Spatřili zástup překrásných panen, mezi nimiž vynikala jedna lepostí a velebností. Jeden z řeholníků se jí otázal: „Paní, kdo jste?“ Ona odpověděla: „Já jsem Matka Boží a jdu s těmito sva-

tými pannami navštívit v blízké chatě umírající pasačku, která mě velmi často navštěvovala.“ Po těch slovech vše zmizelo. Oni sluhové Boží si pak řekli: „Pojďme ji shlédnouti i my!“ Dali se na cestu a našli nízkou chatrč. Vešli a spatřili umírající pannu na troše slámy. Pozdravili ji a ona odpověděla: „Bratři, prostě Boha, abyste mohli spatřiti družinu, která je kolem mne.“ I padli hned na kolena a spatřili Marii, jak stojí s korunou v ruce vedle umírající a těší ji. Svaté panny začaly zpívat a za tohoto sladkého zpěvu odloučila se její svatá duše od těla. Maria jí položila na hlavu korunu a vzala s sebou její duši do nebe.

Modlitba.

Ó Královno, loupící srdce, volám k tobě se sv. Bonaventurou.⁽³⁹⁾ Paní, jež láskou a dobrodiními, prokazovanými tvým sluhům, uchvacuješ jejich srdce, uchvať i mé srdce ubohé, jež také touží vroucně tě milovati. Ty sis dobyla svou krásou lásku Boha, že sestoupil s nebe do tvého lůna. A já bych žil bez lásky k tobě? Nikoliv! S jiným tvým oddaným synem, sv. Janem Berchmansem z Tovaryšstva Ježíšova tě ujišťuji: Nikdy si nepopřeji oddechu, dokud nenabudu něžné lásky k své Matce Marii. Chci však lásku trvalou a něžnou k tobě, Matko má, jež jsi mne tak něžně milovala, i když jsem byl k tobě ještě tolik nevďěčný. Co by bylo nyní ze mne, kdybys mě, Maria, nebyla milovala a nevyprosila mi tolik milostí? Jestli jsi mě tedy tolik milovala, když jsem tě nemiloval, oč více smím doufati ve tvoji dobrotu nyní, když tě miluji!

Miluji tě, Matko má, a chtěl bych srdce, jež by tě milovalo za všechny ony nešťastníky, kteří tě nemilují. Chtěl bych jazyk, jenž by tě mohl chválit za tisíce jazyků, abych zjevil všem tvou slávu, tvou svatost, tvé milosrdenství a lásku tvou ke všem, kdo tě ctí. Kdybych měl bohatství, vynaložil bych je k zvýšení tvé cti. Kdybych měl poddané, změnil bych je všechny ve tvé ctitele. A kdyby to bylo třeba, rád bych obětoval i svůj život pro tebe a pro tvou slávu.

Miluji tě tedy, Matko má, ale při tom se bojím, že tě přece jen nemiluji. Vždyť se říká, že láska připodobňuje milující osobám milovaným. „Láska buď podobné nalézá

nebo tvoří.“⁽¹⁰⁾ Vidím-li tedy, že jsem tobě tak nepodoben, je to znamení, že tě nemiluji. Tys tak čistá, já tak špinavý. Tys tak pokorná, já tak hrdý. Tys tak svatá, já tak špatný. Ale teď je právě tvou povinností, Maria, když mě miluješ, připodobniti mne sobě. Ty máš plnou moc měniti srdce. Uchop tedy srdce mé a proměň je. Ukaž světu, co všechno můžeš pro ty, kdo tě milují. Učiň ze mne světce a hodného syna. Tak doufám, tak se staň.

§ 4: MARIA JE MATKOU I KAJÍCÍCH HŘÍŠNÍKŮ

Maria prohlásila sv. Brigittě,⁽¹⁾ že je matkou nejen spravedlivých a nevinných, nýbrž i hříšníků, chtějí-li se jen polepšiti. Utíká-li se k jejím nohám hříšník, chtějící se napraviti, ó jak je ochotna tato dobrá Matka obejmouti jej a pomoci mu a to mnohem více nežli každá jiná matka tělesná. Sv. Řehoř VII.⁽²⁾ zdůrazňuje právě tuto věc hraběnce Matyldě: „Udělej konec hříšným choutkám a ručím ti najisto, že tě Maria bude hned mnohem ochotněji milovati, než matka tělesná své dítě.“ Kdo však chce býti dítkem této vznešené Matky, musí napřed zanechati hříchu a teprve potom může doufati, že bude přijat za její dítě. Richard od sv. Vavřince⁽³⁾ uvažuje o slovech: „Povstali synové její.“ (Přísl. 31, 28.) a upozorňuje, že se napřed praví „povstali“ a teprve pak „synové“, protože nemůže býti Mariin ten, kdo se napřed nevynasnaží povstati z hříchu, do něhož klesl. Sv. Petr Zlatomluvý⁽⁴⁾ poznamenává: „Kdo nečiní skutky své matky, popírá původ svůj od ní.“ Kdo koná skutky protivící se Marii, popírá skutkem, že by chtěl býti jejím dítkem. Maria je pokorná a on chce býti hrdý, Maria je čistá a on chce býti nepočetný, Maria je plná lásky a on chce nenáviděti bližního. Dává tak na jevo, že není a že nechce býti dítkem této svaté Matky. „Dítka Mariiny, píše Richard,⁽⁵⁾ následují ji v čistotě, pokoře, tichosti, milosrdenství.“ A jak by si troufal zváti se synem Mariiným ten, kdo ji uráží svým životem? Kterýsi hříšník řekl jednou Marii: Ukaž, že jsi matkou! Ale blah. Panna mu odpověděla: Ukaž ty, že jsi synem! Jiný ji vzýval jménem: Matko milosrdenství! Maria mu však řekla: „Vy hříšníci mne nazýváte matkou milosrdenství, když chcete ode mne pomoc. Svými hříchy však ze mne

neustále činíte matku utrpení a bolesti.“ „Jest od Boha prokletý, kdo ku hněvu popouzí matku.“ (Sir. 3, 18.) Matka tu znamená Marii, vykládá Richard od sv. Vavřince.⁽⁶⁾ Bůh zlořečí tomu, kdo zarmucuje tuto dobrou matku hříšným životem a zvláště zatvrzelostí v hříchu.

Pravím: zatvrzelostí. Neboť když takový hříšník, byť neopustil hřích, snaží se aspoň z něho vybřednouti a hledá pomoc u Marie Panny, bude mu tato Matka ustavičně poskytovat pomoc, až ho přivede do stavu milosti Boží. To zasllechla jednou sv. Brigitta⁽⁷⁾ z úst Ježíše Krista, jenž mluvil se svou Matkou a pravil: Ty poskytuješ pomoc tomu, kdo se snaží povstati a nikomu neodpíráš své útěchy. Dokud tedy setrvává hříšník v nekajícnosti, Maria ho nemůže milovat. Jakmile však takový otrok pekla, spoutaný okovy vášně, aspoň se doporučí blah. Panně a prosí ji s důvěrou a vytrvale, aby jej zbavila hříchu, jistě mu podá tato dobrá Matka svou mocnou ruku, rozváže mu pouta hříchu a uvede jej na cestu spásy. — Tvrzení, že všechny modlitby a skutky konané v stavu hříchu jsou hříšné, bylo odsouzeno sněmem tridentským jako blud.⁽⁸⁾ Sv. Bernard praví,⁽⁹⁾ že modlitba v ústech hříšníka, ač není krásná, ježto nevychází z lásky Boží, přece je užitečná a prospěšná pro vítězství nad hříchem. Sv. Tomáš⁽¹⁰⁾ pak učí, že modlitba hříšníková je sice bez zásluhy, že je však schopna vyprositi milost odpuštění, neboť výprosná síla modlitby neopírá se o zásluhy prosícího, nýbrž o Boží dobrotu a o zásluhy i příslibení Ježíše Krista, jenž řekl: „Každý, kdo prosí, dostává.“ (Luk. 11, 10.) Totéž dlužno říci o modlitbách konaných k Matce Boží.

„Nezasluhuje-li vyslyšení prosící, dí Eadmer,⁽¹¹⁾ vymohou mu vyslyšení zásluhy Mariiny, když se na ni obrátí.“ Proto vybízí sv. Bernard⁽¹²⁾ každého hříšníka, aby prosil Marii a pojal velikou důvěru v modlitbu k ní; neboť nezasluhuje-li hříšník toho, oč prosí, přece má Maria pro své zásluhy právo, dáti mu ty milosti, jež mu vyprošuje na Bohu.

To je úkolem dobré Matky, dí Konrád Saský.⁽¹³⁾ Kdyby věděla nějaká matka, že se její synové na smrt nenávidí a že jeden ukládá druhému o život, co jiného by činila, než že by je všemožně usmiřovala? Maria je však matkou Ježíše a matkou člověka; vidí-li hříšníka, jenž je nepřítelem Ježíše Krista, nemůže snést toho pohledu a ze všech sil se snaží vzájemně je usmířiti.

Tato předobrotivá Paní nežádá od hříšníka nic jiného, než aby se jí doporučil a měl vůli se polepšit. Vidí-li Maria u svých nohou hříšníka, jenž prosí o slitování, nehledí na jeho hříchy, nýbrž na úmysl, s nímž přichází; blíží-li se k ní s dobrým úmyslem, obejmě ho tato nejlaskavější Matka, byť by se byl dopustil všech hříchů světa, a nerozpakuje se léčiti všechny vředy jeho duše. Vždyť nejen se jmenuje, nýbrž také skutečně jest matkou milosrdenství. Dokazuje to láskou a něžností, když nám pomáhá. Vše to zjevila blah. Panna sv. Brigittě⁽¹⁴⁾ slovy: „Ať si zhřešil člověk sebevíc, vrací-li se jen, hned jsem ochotna jej přijmouti. A nevšímám si, kolika hříchů se dopustil, nýbrž s jakým úmyslem se vrací; neboť se neštítím ošetřovati a hojiti jeho rány, vždyť se zvu a skutečně jsem matkou milosrdenství.“

Maria je matkou hříšníků, kteří se chtějí obrátiti. Jako jejich matka nemůže býti bez soucitu s nimi, ano zdá se, že neštěstí ubohých dětí považuje za své. Když prosila žena Kananějská Ježíše Krista, aby osvobodil její dceru od zlého ducha, jenž ji trýznil, pravila: „Smiluj se nade mnou, pane, synu Davidův! Dceru mou krutě trápí zlý duch.“ (Mat. 15, 22.) Byla-li však soužena zlým duchem dcera a ne matka, zdá se, že měla říci: Pane, měj slitování s dcerou a nikoliv: Měj slitování se mnou. Ona však řekla právem: Slituj se nade mnou! Neboť matky cítí všechny útrapy svých dětí jako své vlastní. Podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁵⁾ „právě tak prosí Maria Boha za hříšníka, jenž se k ní utíká: Smiluj se nade mnou! Jako by říkala: Pane můj, tato ubohá hříšná duše je mé dítě a proto se smiluj ne tak nad ní jako spíše nade mnou, její matkou!“

Ó kdyby se chtěli utíkat všichni hříšníci k této dobré Matce, jistě by všichni dosáhli od Boha odpuštění. „Ó Maria, volá v údivu Konrád Saský,⁽¹⁶⁾ ty se ujímáš s mateřskou láskou hříšníka opuštěného celým světem a nespustíš ho s očí, dokud ubožáka nesmíš s jeho Soudcem.“ Chce říci: Dokud hříšník setrvává v hříchu, všechno jej nenávidí a pronásleduje. I nerozumné tvorstvo, oheň, vzduch a země by ho rády ztrestaly a pomstily se na něm, aby zjednaly čest svému Pánu, jímž on pohrdl. Zavrhne však takového nešťastníka i Maria, když se k ní utíká? Nikoliv! Jde-li k ní o pomoc, aby se mohl napravit, ujme se ho s mateřskou láskou a

nepropustí jej od sebe, dokud ho nesmíří svou mocnou přimluvou s Bohem a nezjedná mu milost.

V II. knize Královské (14, 5) čteme, že moudrá žena z Thekuy řekla Davidovi: Pane, měla jsem dva syny. K mému neštěstí zabil jeden z nich druhého. Tak jsem ztratila již jednoho syna. Teď mi chce odnítí spravedlnost ještě druhého syna, jediného, jenž mi zbyl. Smiluj se nade mnou, ubohou matkou! Postarej se, abych nebyla zbavena obou svých synů. — David se slitoval nad ubohou matkou, osvobodil provinilce a daroval jej matce. — Stejně mluví Maria k Bohu, když vidí jeho hněv proti hříšníku, jenž se k ní utekl: Můj Bože, měla jsem dva syny, Ježíše a člověka. Člověk usmrtil mého Ježíše na kříži. Nyní žádá tvá spravedlnost odsouzení člověka, Pane, můj Ježíš již zemřel, slituj se tedy nade mnou, a ztratila-li jsem jednoho syna, nedopusť, abych byla oloupena i o druhého. — Zcela bezpečně tvrdím: Bůh nezavrhne ony hříšníky, kteří se utíkají k Marii a za něž ona prosí. Vždyť Bůh sám doporučil hříšníky Marii za dívky. Zbožný Landsberger vkládá⁽¹⁷⁾ Pánu do úst slova: „Marii jsem odkázal hříšníky za dívky. Proto koná bedlivě svůj úřad, aby nikdo z jejích svěřenců, zvláště ti, kdo ji prosí, nezahynul, nýbrž aby je všechny pokud možná ke mně přivedla.“

Blosius praví:⁽¹⁸⁾ „Kdo, vystihne, dobrotu, milosrdenství, věrnost a lásku, jež rozvíjí tato Matka na naší záchranu, prosíme-li ji o pomoc?“ „Vrhněme se tedy před tuto dobrou Matku, vybízí nás sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ obejměme její svaté nohy a neustaňme, dokud nám nepožehná a nepřijme nás za své dívky.“ — Kdo by si mohl připustiti nějaké pochybnosti o lásce této Matky? Sv. Bonaventura říkával: „Byť by mne i zabila, budu v ni doufat; pln důvěry přeji si zemřít před jejím obrazem a dojdou spasení.“ A tak musí mluvit každý hříšník, jenž se utíká k této slitovné Matce: Paní a Matko má, za své hříchy zasluhuji, abys mě od sebe zapudila a abys mě sama trestala za mé proviny; ale i když mě zaženeš a mne zabiješ, nevzdám se důvěry v tebe, že mne spasiš. V tebe skládám všechnu naději a budu-li mít štěstí zemřít před některým tvým obrazem, doporučuje se tvému milosrdenství, bezpečně doufám, že nezahynu, nýbrž že přijdu do nebe, abych tě chválil s tolika tvými služebníky, kteří tě v hodině smrti vzývali o pomoc a tak došli spasení.⁽²⁰⁾

Modlitba.

Má nejvznešenější Královno a důstojná Matko Boha mého, nejblahoslavenější Maria! Poněvadž jsem tak bídny, hříchů obtížený, neměl bych se opovážit blížiti se k tobě a zváti tě svou matkou. Ale moje ubohost nesmí mě zbavit útěchy a důvěry, jichž zakouším, když tě nazývám matkou. Vím, že zasluhuji, abys mne zavrhla; pohled však, co pro mne učinil a vytrpěl tvůj Syn Ježíš, a pak si mne zavrhni, můžeš-li. Jsem ovšem bídny hříšník, jenž urazil velebnost Boží více než jiní. Ale již se stalo!

K tobě se proto utíkám, ty mi můžeš ještě pomoci. Pomoz mi, Matko má! Neříkej, že mi nemůžeš pomoci. Vždyť vím, že jsi všemohoucí a že dostaneš od Boha vše, oč prosíš. Kdybys mi však pomoci nechtěla, pověz mi alespoň, na koho se mám obrátit, aby mě vysvobodil z tak hrozného neštěstí. Se sv. Anselmem⁽²¹⁾ pravím tobě a tvému Synu: „Buď se smilujte nad ubožákem — Ježíš odpuštěním, Maria přímluvou — nebo mi ukažte bytosti milosrdnější, na něž bych se mohl bezpečněji obrátit nebo na něž bych mohl klidněji spoléhat.“ — Ani na nebi ani na zemi nenaleznu však jistě nikoho, kdo by měl k ubohým větší lásku než vy a kdo by mi mohl lépe pomoci.

Ty, Ježíši, buď mým otcem a ty, Maria, buď matkou mou! Vy milujete a vyhledáváte nejubožejší, abyste je zachránili. Já jsem ze všech nejbídnější a zasluhuji pekla. Vám však není třeba mne vyhledávat, toho se nedomáhám. Sam před vás předstupuji s pevnou nadějí, že mne neopustíte. Vizte mne u nohou svých! Ty, Ježíši můj, odpusť mi, a ty, Maria, přispěj mi!

Živote, sladkosti!

§ 1: MARIA JE NAŠÍM ŽIVOTEM, PROTOŽE NÁM VYMÁHÁ ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.

Abychom dobře rozuměli, proč máme s Církví svatou nazývati Marii svým životem, dlužno vědět, že jako duše oživuje tělo, tak milost Boží oživuje duši. Duše bez milosti žije jen zdánlivě, ve skutečnosti je však mrtva, jak čteme ve Zjevení sv. Jana: „Máš jméno, jako bys žil, a jsi mrtev.“ (Zjev. 3, 1.) Když tedy Maria dobývá svým prostřednictvím hříšníkům milost, vrací jim život. Poslyšme, jaká slova z knihy Přísloví vkládá Církev svatá Marii do úst: „Kteří v jitře bdí ke mně, naleznou mne.“ (Přisl. 8, 17.) Ti, kteří se ke mně horlivě utíkají od časného rána, jakmile jim totiž lze, jistě mne naleznou. Naleznou mne, nebo jak dí řecký překlad, naleznou milost. Proto znamená totéž: utíkati se k Marii a nalézt milost Boží. Dále se praví: „Kdo mne najde, nalezne život a dojde požehnání od Hospodina.“ (Přisl. 8, 35.) Sv. Bonaventura⁽¹⁾ volá k těmto slovům: „Slyšte, kdo toužíte po království Božím: Ctěte Marii Pannu a naleznete život a věčnou spásu.“

Sv. Bernardin Sienský⁽²⁾ praví, že Bůh nezahubil člověka po spáchání prvního hříchu ze zvláštní lásky k této budoucí Dceři. Je přesvědčen, že v Starém zákoně prokazoval Bůh milosrdenství a odpouštěl hříšníkům jen pro tuto požehnanou Pannu.

Proto nás právem vybízí sv. Bernard:(³) „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii.“ Jestli jsme k svému neštěstí ztratili milost Boží, snažme se jí opět nabýti, čiňme to však skrze Marii; neboť jestli jsme ji my ztratili, ona ji našla. Proto ji nazývá světec „tou, která našla milost.“(⁴) K naší útěše řekl jí sv. Gabriel: „Ne boj se, Maria, neboť jsi našla milost.“ (Luk. 1, 30.) Nebyla-li však Maria nikdy zbavena milosti, jak může říci svatý archanděl, že ji zase našla? Jen tehdy říkáme, že jsme věc našli, jestli jsme ji předtím ztratili. Blah. Panna byla vždy spojena s Bohem milostí, ba byla milostí plná, jak dosvědčil sám archanděl pozdravem: „Zdráva buď, milostiplná!“ (Luk. 1, 28.)

Jestli tedy nenalezla Maria milost pro sebe, poněvadž jí vždycky byla plná, pro koho pak ji našla? Kardinál Hugo(⁵) odpovídá ve svém výkladu zmíněného místa: „Nalezla ji pro hříšníky, kteří ji pozbyli. Ať tedy spěchají k blah. Panně hříšníci, dí tento zbožný spisovatel, kteří ztratili hříchem milost, a u ní ji zase naleznou. Nechť s důvěrou volají: Vrať nám náš majetek, ježž jsi našla.“ „Chceme-li tedy najít milost Páně, činí závěr Richard od sv. Vavřince,(⁶) hledejme Marii, jež milost našla a vždy ještě ji nalézá, takže se nemůžeme v ní zklamat. A protože byla a je vždy Bohu milá, jistě nalezneme milost, utíkáme-li se k ní.“ Ve Velepísni nám praví, že ji Bůh poslal na svět, aby byla naší ochranou: „Já jsem jako hradba.“ Proto byla vyvolena za prostřednici pokoje mezi hříšníky a Bohem: „Učiněna jsem před ním jako nalézající pokoj.“ (Velep. 8, 10.) Na základě těchto slov dodává myslí hříšníkovi sv. Bernard:(⁷) „Běž k této Matce milosrdenství a odhal jí rány, jež zasadily tvé duši hříchy. Ona bude jistě prositi Syna, aby ti odpustil pro mateřské mléko, jehož požíval: A Syn, jenž ji tolik miluje, jistě ji vyslyší.“ A vskutku, chceme-li povstati z hříchu, máme se modliti podle přání Církve, aby nám poskytl mocnou pomoc přímlyvy Mariiny: „Popřej, milosrdný Bože, ochranu naší křehkosti: abychom, kteří konáme památku svaté Rodičky Boží, povstali pomocí její přímlyvy ze svých nepravostí.“(⁸)

Proto ji právem nazývá sv. Vavřinec Justiniani(⁹) „nadějí provinilců“, poněvadž jen ona jim vymáhá na Bohu odpuštění. Právem ji jmenuje sv. Bernard(¹⁰) „žebříkem hříšníků“, neboť

tato soucitná Královna podává ruku padlým nešťastníkům, vytrhuje je z propasti hříchu a pomáhá jim povznést se k Bohu. Právem ji nazývá sv. Augustin⁽¹¹⁾ „jedinou nadějí nás hříšníků“, neboť jen skrze ni doufáme v odpuštění všech svých hříchů. Totéž praví sv. Jan Zlatoústý,⁽¹²⁾ že na přímluvu Mariinu dostávají hříšníci odpuštění. Proto ji pozdravuje světec jménem všech hříšníků takto: „Buď zdráva, Matko Boží a Matko naše, nebe, v němž sídlí Bůh, trůne, s něhož udílí Pán všechny milosti. Pros vždy za nás Ježíše, abychom pro tvé prosby obdrželi odpuštění v den účtů a slavnou blaženost na věčnosti.“

Právem je konečně zvána Maria ranním červánkem. Papež Innocenc III.⁽¹³⁾ dobře praví: „Protože ranní červánky jsou koncem noci a začátkem dne, proto je vhodně přirovnávána Maria Panna k zoře; neboť učinila konec nepravosti a byla začátkem ctností.“ Tentýž účinek, jejž způsobila Maria ve světě svým zrozením, působí úcta mariánská, když se ujme v duši. Činí konec noci hříchu a uvádí duši na cestu ctnosti. Proto volá k Marii Panně sv. Germanos:⁽¹⁴⁾ „Matko Boží, tvoje ochrana dává nesmrtelnost a tvoje přímluva život.“ A ve své řeči o spáse blah. Panny praví: „Kdo vysloví zbožně jméno Maria, je to pro něho znamení, že buď život má nebo že jej brzy nalezne.“

Maria zapěla ve svém chvalozpěvu: „Hle, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48.) Sv. Bernard⁽¹⁵⁾ ji oslovuje: „Ovšemže tě budou, má Paní, blahoslaviti všechna pokolení, protože jsi zrodila všem pokolením život a slávu. V tobě budou nalézat hříšníci odpuštění, spravedliví setrvání a potom život věčný.“ „Hříšníče, neztrácej mysli, praví zbožný Bernardin z Busti,⁽¹⁶⁾ i kdyby ses byl dopustil všech možných hříchů, ale utec se s důvěrou k této přeslavné Paní. Nalezneš ji s rukama plnýma milosrdenství a štědrosti.“ A hned dodává: „Více touží dobro ti prokazovati a milost udíleti, než ty si žádáš je obdržeti.“

Sv. Ondřej Krétský⁽¹⁷⁾ ji nazývá „zárukou odpuštění u Boha“. To znamená: Když se utekou hříšníci k Marii, aby je usmířila s Bohem, slibuje jim Bůh jisté odpuštění a aby jim dodal jistoty, dává jim též záruku. Touto zárukou je právě Maria, již nám dal za orodovnici; na její přímluvu odpouští Bůh pro zásluhy Ježíše Krista všem hříšníkům, k ní se utíka-

jícím. Sv. Brigittě⁽¹⁸⁾ řekl anděl, že svatí proroci zajásali při zprávě, že Bůh bude pro pokoru a čistotu Mariinu hříšníkům odpouštět a přijímat na milost ty, kdo jím pohrdali.

Žádný hříšník se nemá bát, že ho Maria zavrhne, obrátí-li se k její dobrotě, poněvadž je matkou milosrdenství a jako matka milosrdenství touží zachránit právě nejubožejší. Podle sv. Bernarda⁽¹⁹⁾ je Maria ona šťastná archa, s níž nikdo neztroskotá, jestli se do ní uteče. V arše Noemově byla zachráněna před potopou i zvířata. Pod pláštěm Mariiným najdou záchranu i hříšníci. Sv. Gertruda⁽²⁰⁾ spatřila jednou Marii Pannu s rozhaleným pláštěm, pod nějž se utíkalo mnoho dravců, lvů, medvědů a tygrů; i viděla, že Maria netoliko je neodhání, nýbrž že je dokonce s velikou láskou přijímá a je hladí. Z toho seznala světice, že Maria nezapudí ani sebehorší hříšníky, když k ní přijdou, nýbrž že je přijme a zachrání před smrtí věčnou. Vstupme tedy do této archy, utecme se pod plášť Mariin; jistě nás nezapudí, ale zcela jistě nás spasí.

Příklad. P. Bovio⁽²¹⁾ vypráví o ženě, jménem Heleně, jež vedla špatný život. Jednou zašla tato dívka náhodou do kostela a vyslechla kázání o růženci. Když vyšla z chrámu, koupila si růženec, ale schovávala jej před lidmi. Začala se jej modlit, a třebas se nemodlila zbožně, dávala jí nejsv. Panna tolik útěchy a radosti při této modlitbě, že ji pak stále konávala. Tím nabyla takové ošklivosti proti svému špatnému životu, že neměla klidu, až se dostavila ke zpovědnici, kde se vyznala tak zkroušeně, že zpovědník žasl.

Po zpovědi se hned odebrala k mariánskému oltáři, aby poděkovala své Orodovnici. Pomodlila se růženec a Matka Boží jí řekla s obrazu: „Heleno, již ses dosti naurážela Boha a mne. Ode dneška změň život a já ti udělím hojnost svých milostí.“ Ubohá hříšnice odpověděla zahanbena: „Nejsvětější Panno, je pravda, že jsem veliká hříšnice. Ty však můžeš vše, proto mi pomoz. Já se ti daruji a zasvěcuji zbývající část života pokání za své hříchy.“

S pomocí Marie Panny rozdala Helena všechn svůj majetek chudým a začala konati přísné pokání. Byla trýzněna strašnými pokušeními; vždy se však doporučela Matce Boží a tak vítězila. Dostalo se jí též mnoho vyšších milostí, jako vidění, zjevení a daru proroctví. Konečně před smrtí, kterou

jí oznámila několik dní napřed Maria, přišla k ní sama blah. Panna se svým Synem. A po její smrti byla spatřena její duše v podobě překrásné holubice letící k nebi.

Modlitba.

Matko Boha mého, jediná naděje moje, Maria! Viz u nohou svých ubohého hříšníka, jenž tě prosí o slitování. Celá Církev a všichni věřící tě velebí a nazývají tě útočištěm hříšníků. Tys tedy i mým útočištěm. Musíš se postarati o mou spásu.

Vždyť víš, jak záleží tvému Synu na naší spáse. Víš přece, co vytrpěl Ježíš Kristus pro moje spasení: Vzpomeň si, Matko má, na Ježíšovo utrpení: na zimu, kterou trpěl ve chlévě, na jeho cestu do Egypta, na jeho únavu, na jeho pot, na jeho prolitou krev, na jeho smrtelný zápas, jež trpěl před tvýma očima. Ukaž, že máš ráda tohoto Syna, když tě pro lásku k němu prosím o pomoc.

Podej ruku kleslému, jenž tě prosí o slitování. Kdybych byl svatý, neucházel bych se o tvé smilování. Poněvadž jsem však hříšník, utíkám se k tobě, neboť jsi Matka milosrdenství. Víím, že tvému soucitnému srdci je radostí, může-li pomoci nešťastníkům, nejsou-li zatvrzelí. Potěš tedy dnes své slitovné srdce a potěš mne! Teď máš příležitost spasiti mne ubohého odsouzence propadlého peklu. Můžeš mi pomoci, protože nechci býti zatvrzelý.

Odevzdávám se do rukou tvých. Rci mi, co mám činit, a vypros mi k tomu sílu. Sám si umiňuji, že učiním vše možné, jen abych nabyl milosti Boží. Utíkám se pod tvůj plášť. Ježíš chce, abych se k tobě obracel o pomoc. Aby se dostalo slávy jemu i tobě, jeho Matce, má mi dopomoci k spasení nejen jeho krev, nýbrž i tvá přímluva. On mě posílá k tobě, abys mi pomohla.

Viz mě, Maria, jak k tobě jdu a v tebe důvěřuji. Ty prosíš za tolik jiných, popros i za mne a vyřkni v můj prospěch jediné slůvko! Rci Bohu, že si přeješ mého spasení, a Bůh mne jistě spasí. Rci mu, že jsem tvůj; více od tebe nežádám.

§ 2: MARIA JE NAŠÍM ŽIVOTEM TÉŽ PROTO, ŽE NÁM DOBÝVÁ SETRVÁNÍ V DOBRÉM

Setrvání v dobrém až do konce je tak veliké dobrodiní Boží, že jak prohlásil svatý sněm tridentský, je to naprostý dar, jehož si nemůžeme zasloužiti. Avšak podle učení sv. Augustina⁽¹⁾ obdrží od Boha milost setrvání v dobrém všichni, kdo o ně prosí; a jak učí P. Suarez,⁽²⁾ neomylně je obdrží všichni, jen když o ně pilně prosí Boha až do konce života. Toto setrvání, píše sv. Robert Bellarmin,⁽³⁾ musíme si den ze dne vyprošovat, abychom den ze dne je dostávali. Je-li však pravda, což já pokládám za jisté na základě mínění dnes všeobecného a dokáži to později v hlavě V., opakují, je-li pravda, že všechny milosti, jež nám udílí Bůh, přicházejí k nám rukama Mariinýma, je také pravda, že jen skrze Marii můžeme doufat a obdržeti největší milost, setrvání v dobrém. A jistě ji obdržíme, budeme-li o ni stále s důvěrou prositi Marii. Tuto milost sama slibuje všem, kdo jí věrně slouží v tomto životě podle slov, jež jí vkládá do úst Církev svatá: „Kteří o mne se namáhají, nezhřeší. Kteří mne vysvětlují, věčně žítí budou.“ (Sir. 24, 30. 31.)

Abychom si udrželi život milosti Boží, je nám potřebí duchovní síly ke zdolání všech nepřátel naší spásy. Tuto sílu však obdržíme jen prostřednictvím Mariiným: „Má jest... síla; já jsem ta, již králové (patřičně) kralují.“ (Přísl. 8, 14. 15.) Má jest síla, dí Maria. Do mých rukou složil Bůh tento dar, abych jej skýtala svým ctitelům. Já jsem ta, již králové kralují. Mým prostřednictvím kralují moji služebníci a ovládají všechny své smysly a náruživosti a tak jsou pak hodni věčně kralovati v nebi. Ó jak jsou silní služebníci této veliké Paní, aby přemohli všechna pokušení pekla. Maria jest onou věží, o níž se praví ve Velepísni: „Jako věž Davidova tvé hrdlo, (věž) s obrannými pásy; na tisíc s ní visí štítů, vše to puklíře junáků.“ (Velep. 4, 4.) Pro své ctitele, kteří se k ní utíkají v bojích, jest jako silná věž opevněná cimbuřími; v ní naleznou její ctitelé všechny štíty a všechny zbraně na odražení pekla.

Proto je nazvána nejblah. Panna javorem: „Jsem vyvýšena... jako javor tam, kudy vody se berou.“ (Sir. 24, 19.) Javorové listy mají, jak poznamenává kardinál

Hugo,⁽⁴⁾ podobu štítu; tak je naznačena ochrana, kterou poskytuje Maria těm, kdo se k ní utíkají. Blah. Amedeus⁽⁵⁾ podává jiný výklad, proč se nazývá Maria javorem. Jako javor skýtá ve stínu svých ratolestí ochranu před žárem slunce a před deštěm, tak nalézají lidé pod pláštěm Mariiným útočiště před žárem vášní a před bouřemi pokušení.

Ubohé duše, které se vzdálí od této tvrze, zanechají úcty k Marii a přestanou ji v nebezpečích vzývat! „Kdyby již nevyšlo nad světem slunce, táže se sv. Bernard,⁽⁶⁾ co by bylo ve světě, ne-li tma, hrůza a zmatek? Ztratí-li duše pobožnost k Marii, ihned je plná tmy,“ o níž praví Duch Svátý: „Přivádíš tmu, i nastává doba noční; v té se hýbají všechna zvířata lesní.“ (Ž. 103, 20.) Nezářili v duši světlo Boží a nastane-li v ní noc, stane se doupektem všech hříchů a ďáblů. Běda těm, kdo se odvrátí od tohoto slunce, volá proto sv. Anselm,⁽⁷⁾ kdo totiž pohrdají pobožností k Marii! Sv. František Borja se obával právem o setrvání těch, u nichž nezjistil zvláštní úctu k blah. Panně. Jednou se tázal některých noviců, ke kterému světcí chovají zvláštní úctu. Poznal, že někteří neměli mimořádnou úctu k Marii Panně. Upozornil novicmistra, aby si bedlivěji všimal těchto nešťastníků. A skutečně, všichni bídne pozbyli povolání a odešli z řádu.

Právem tedy nazýval sv. Germanos⁽⁸⁾ nejblah. Pannu dechem křesťanů. Neboť jako tělo nemůže žít bez dýchání, tak duše není schopna žít bez důvěry a bez modlitby k Marii. Jejím prostřednictvím však jistě si získáme a v sobě udržíme život milosti Boží. Blah. Alan byl jednou napaden prudkým pokušením a málem by byl podlehl, poněvadž se nedoporučil Marii. I zjevila se mu nejsv. Panna a aby byl pro podruhé opatrnější, dala mu políček se slovy: „Kdybys mě byl vzýval, nebyl by ses octl v takovém nebezpečí.“

Maria Panna k nám volá: „Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí, pozor dává u veřejí bran mých.“ (Přísl. 8, 34.) Šťasten, kdo slyší můj hlas a ustavičně pilně dochází k branám mého milosrdenství, aby si tu vyprosil světlo a pomoc. Maria se jistě přičiní o světlo a sílu pro svého ctitele, aby vybědl z hříchů a krácel po cestě ctnosti. Z toho důvodu dal jí Innocenc III.⁽⁹⁾ krásná jména: měsíc noční, zora ranní, slunce denní. Je měsícem pro ty, kdo jsou jako slepí v noci

hříchu, aby poznali v jejím světle svůj bídný stav a nebezpečí zavržení, v němž tonou; je zorou zvěstující slunce těm, kdo jsou již ve světle, aby jim pomohla z hříchu k milosti Boží; konečně je sluncem pro ty, kdo jsou již v milosti, aby neupadli znovu do propasti.

Učitelé Církve obražejí na Marii slova Sirachova: „Okovy její jsou vazba spasitelná.“ (Sir. 6, 31.) „Proč okovy?, ptá se Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁰⁾ leč že poutá k sobě své služebníky, aby nezbloudili na cestách hříchu.“ Podobně vysvětluje Konrád Saský⁽¹¹⁾ slova mariánských hodišek: „Mezi zástupy svatých zdržují se.“ (Sir. 24, 16.) Maria netoliko prodlévá ve středu svých svatých, nýbrž světce také zachovává, aby v dokonalosti neustupovali. Zachovává jejich ctnosti, aby neubyly, a zdržuje zlé duchy, aby jim neškodili.

O ctitelích Mariiných se vykládají slova: „Všichni domácí její oblečení jsou rouchem dvojnásobným.“ (Přísl. 31, 21.) Kornelius a Lapide⁽¹²⁾ vysvětluje, co je tímto dvojím rouchem: Své ctitele zdobí Maria dvojnásobným šatem, protože odívá své věrné sluhy jak ctnostmi svého Syna tak i svými vlastními, takže takto oděni setrvávají v dobrém. — Proto napomínával vždycky sv. Filip Neri své kajícíky: „Děti, chcete-li setrvati v dobrém, buďte ctiteli Marie Panny.“ Stejně mluvíval sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova: „Kdo miluje Marii, setrvá.“ Sem patří krásná poznámka opata Ruperta⁽¹³⁾ z jeho výkladu k podobnosti o marnotratném synu. Praví, že kdyby měl tento nezdárný syn matku na živu, buď, že by vůbec z domu otcovského neodešel anebo, že by se byl vrátil mnohem spíš. Chtěl tím říci, že kdo je dítkem Mariiným, buď vůbec Boha neopustí anebo stane-li se mu toto neštěstí, že se s pomocí Mariinou rychle vrátí.

Ó kdyby milovali všichni lidé tuto nejdobrotivější a nejlibeznější Paní a kdyby se k ní v pokušeních vždy hned utíkali! Kdo pak by potom klesl? Kdo by zahynul? Klesá a hyne jen ten, kdo se neutíká k Marii. Richard od sv. Vavřince⁽¹⁴⁾ obrací na Marii slova Sirachova: „Schodila jsem vlny mořské.“ (Sir. 24, 8) a vkládá jí do úst výrok: „Kráčím spolu se svými služebníky uprostřed bouří, abych byla s nimi a uchránila je před pádem do propasti hříchu.“

P. Bernardin z Busti⁽¹⁵⁾ vypravuje o ptáčku, který se naučil vyslovovat „Zdravas Maria“. Když jej jednou napadl krahujec, ptáček vyslovil „Zdravas Maria“ a krahujec padl mrtev na zem. Bůh nám tím chtěl naznačiti, že jestli bylo nerozumné ptáče zachráněno voláním jména Mariina, že tím spíše bude zachráněn před spáry Satanovými ten, kdo hned při jeho útoku vzývá Marii. — Když nás přepadnou zlí duchové pokušením, dí sv. Tomáš z Villanovy,⁽¹⁶⁾ nemáme si vésti jinak, než jako kuřátka, která se při spatření jestřába sbíhají hned pod křídla kvočny. Tak máme i my, když postřehneme pokušení, hned bez vyjednávání s pokušelem, skryti se pod plášť Mariin. „A ty, Paní a Matko naše, pokračuje světec, musíš nás hájit, protože po Bohu nemáme jiného útočiště kromě tebe, jediné naší naděje a jediné ochránkyně, v níž důvěřujeme.“

Ukončeme slovy sv. Bernarda:⁽¹⁷⁾ „Člověče, ať jsi kdokoliv, buď přesvědčen, že na této zemi více se potácíš na vlnách nebezpečí a bouří než kráčíš po pevné zemi. Nechceš-li utonouti, neodvracej očí od této hvězdy Marie. Pohlížej na hvězdu, vzývej Marii. V nebezpečích hříchů, v úzkostech pokušení, v pochybnostech, jak se máš rozhodnouti, vzpomeň si, že ti Maria může pomoci, a hned ji vzývej o pomoc. Její mocné jméno plň tvé srdce vždycky důvěrou a tvá ústa ať ji neustále vzývají. Jdeš-li za Marií, nesejdeš s cesty spasení. Když se jí doporučíš, nepropadneš malomyslnosti. Když tě ona drží, nepadneš. Když tě ona chrání, nemusíš se báti záhuby. Když tě ona vede, bez veliké námahy dojdeš spasení. Zkrátka, chrání-li tě Maria, jistě dojdeš království blažených. Tak čiň a budeš živ!“

Příklad. Slavný je život sv. Marie Egyptské, jak jej vypráví I. kniha Životů Otců.⁽¹⁸⁾ Když jí bylo dvanáct let, utekla z otcovského domu do Alexandrie, kde vedla rozmařilý život na pohoršení celého města. Po šestnácti letech, prožitých v hříchu, přišla náhodou do Jerusalema, kde se právě konala slavnost sv. Kříže. Více ze zvědavosti než ze zbožnosti chtěla též vejíti do chrámu. Na prahu ji však odmrštila jakási neviditelná moc zpátky. I při druhém pokusu byla odhozena; podobně při třetím a při čtvrtém. I stoupala si nešťastnice do koutka v předsíni. Osvícením Božím poznala, že ji Bůh vyhání z kostela pro její špatný život. Na štěstí pozvedla oči a užřela obraz Marie Panny. Obrátila

se k němu a pravila: „Ó Matko Boží, slituj se nade mnou, ubohou hříšnicí! Vidím, že za své hříchy nezasluhuji tvého pohledu. Tys však útočištěm hříšníků. Pro lásku k Synu svému Ježíši pomoz mi a pusť mne do chrámu, neboť chci změnit život a konati pokání tam, kde mi určíš.“ A hned zaslechla v srdci hlas, jako by jí blah. Panna řekla: „Protože ses ke mně obrátila a chceš změnit život, vejdi do chrámu; již ti není brána zavřena.“ Hříšnice vstoupila dovnitř a s pláčem uctila sv. Kříž. Pak se vrátila k obrazu se slovy: „Paní, čekám na tvé rozhodnutí; kam chceš, abych odešla činit pokání?“ Svatá Panna odpověděla: „Překroč Jordán a najdeš místo svého odpočinku.“ Hříšnice se vyzpovídala, přijala Tělo Páně a přešla řeku, až dosáhla pouště, kde poznala místo svého pokání.

Prvních sedmnáct let na poušti trpěla světice strašnými útoky zlých duchů, kteří ji chtěli znovu strhnouti do hříchu. Co tedy činila? Neustále se jen doporučela Marii a Maria jí vyprosila, aby mohla vítězit celých sedmnáct let, kdy konečně boje ustaly. Konečně po padesátisedmi letech života na poušti — bylo jí osmdesátšedm let věku — našel ji řízením Božím opat sv. Zosimos. Jemu vypověděla celý svůj život a prosila, aby se k ní za rok zase vrátil se sv. přijímáním. Svatý opat k ní tedy znovu přišel a podal jí sv. přijímání. Světice ho poprosila, aby ji znovu navštívil. Když k ní zase sv. Zosimos přišel, byla již mrtva. Její tělo bylo zalito světlem a u hlavy byl nápis: „Pochovej zde tělo mne ubohé hříšnice a pros Boha za mne.“ I pochoval ji do jámy, kterou vyhrabal v zemi přiběhlý lev. Když se vrátil do kláštera, vyprávěl mnichům, jaké divy udělal milosrdný Bůh této šťastné kající.

Modlitba.

Matko milosrdenství, přesvatá Panno, viz u svých nohou zrádce, jenž splácel nevděkem Bohu za milosti, jež jsi mu vymohla, a zradil tebe i Boha. Věz však, Paní, že má bída mi nebere, nýbrž ještě zvětšuje důvěru v tebe. Vždyť vím, že mou bídou vzrůstá tvůj soucit se mnou. Ukaž, Maria, že jsi ke mně stejná jako ke všem, kdo tě vzývají, plná štědrosti a milosrdenství. Stačí mi, když se na mne díváš a máš se mnou útrpnost. Má-li tvé srdce se mnou

útrpnost, jistě mě budeš stále chránit. A jestli mne chráníš ty, čeho bych se mohl strachovat? Ne, nebojím se ničeho. Nebojím se svých hříchů, poněvadž ty můžeš napraviti škodu jimi způsobenou; nebojím se zlých duchů, poněvadž tys mocnější než peklo; nebojím se tvého Syna na mne rozhněvaného, poněvadž jediné tvé slovo jej utiší. Jenom se bojím, že se svou vinou přestanu tobě doporučeti v pokušeních a tak zahynu. Avšak dnes ti slibuji, že se chci vždy k tobě utíkat. Pomoz mi vykonati toto předsevzetí. Pohled, jak krásnou máš příležitost upokojiti svou touhu a pomoci mně nešťastnému.

Ó Matko Boží, mám velikou důvěru v tebe. Od tebe očekávám milost dostatečných slz za své hříchy. Od tebe očekávám sílu, že do nich již neklesnu. Jsem-li nemocen, ty mě můžeš uzdraviti, nebeská Lékařko. Jsem oslaben svými hříchy, tvá pomoc mi vrátí sílu. Maria, všechno očekávám od tebe, protože ty všechno zmůžeš u Boha. Amen.

§ 3: SLADKOSTI!

MARIA OSLAZUJE SMRT SVÝM CTITELŮM

„Každého času miluje pravý přítel; zdali však bratrem je, v neštěstí se pozná.“ (Přísl. 17, 17.) Praví přátelé a praví příbuzní se poznávají ne ve štěstí, nýbrž v době bídy a utrpení. Přátelé tohoto světa neopouštějí přítele, dokud se mu vede dobře; upadne-li však do nějakého neštěstí, a zvláště přijde-li smrt, hned ho opouštějí. Maria však nezachází takto se svými sluhy. V žádných úzkostech, a především ne v úzkostech smrti, jež jsou největší na této zemi, nedovedla by tato dobrá Paní a Matka opustiti své věrné. A jako je naším životem v době našeho vyhnanství, tak je i naší útěchou ve chvíli smrti, chystajíc nám šťastné a blažené zesnutí. Od onoho dne totiž, kdy zakusila štěstí i hrůzu býti přítomna smrti svého Syna Ježíše, hlavy předurčených k životu věčnému, dostala od Boha milost chrániti vyvolené při smrti. Proto si Církev svatá přeje, abychom prosili Marii Pannu o pomoc především pro hodinu smrti.

Ubohé umírající přepadají strašné úzkosti, výčitky svědomí pro spáchané hříchy, hrůza před blížkým soudem Božím a nejistota věčné spásy. Zvláště v této chvíli zbrojí peklo a usiluje

ze všech sil, aby se zmocnilo duše, odcházející na věčnost.. Ví, že mu zbývá málo času na její polapení, a ztratí-li ji nyní, ztratí ji navždycky. „Dábel sestoupil k vám se zlostí velikou, věda, že má času málo.“ (Zjev. 12, 12.) A proto ďábel, zvyklý ji pokoušeti za života, nepokouší ji při smrti sám, nýbrž volá na pomoc své druhy. „A domy jejich draky budou naplněny.“ (Is. 13, 21.) Když někdo umírá, naplní se jeho dům zlými duchy, kteří ho hledí spojenými silami zahubiti.

O sv. Ondřeji Avellinském se vypravuje, že ho přišlo při smrti pokoušeti deset tisíc zlých duchů. V jeho životopise také čteme, že ve smrtelném zápase musil tak těžce bojovati s peklem, že se všichni jeho řeholní spolubratři, stojící kolem něho, třásli zděšením. Byli svědky, jak světec rozčilením tvář naběhla a celá zčernala, jak se třásl na všech údech, z očí ronil proud slz a hlavou prudce házel, což všechno svědčilo o krutém boji s peklem. Všichni soustrastí plakali, tím vroucněji konali modlitby a zároveň se zděšením třásli, vidouce, že takto umírá světec. Útěchou jim však bylo, že často obracel oči k obrazu Mariinu, jako by hledal pomoc. Vzpomněli si, jak častěji v životě opakoval, že v hodině smrti bude Maria jeho útočištěm. Konečně ráčil Bůh ukončiti tento zápas slavným vítězstvím. Křečovitě pohyby těla ustaly, obličej nabyl dřívějšího tvaru a barvy. Světec upíral oči tiše na obraz a zbožně se skláněl před Marií Pannou, jež se mu pravděpodobně tehdy zjevila, jako by jí děkoval a s rajským úsměvem tiše vydechl svou blaženou duši do náruče Mariiny. V téže době řeholnice z řádu kapucínek, jež také pracovala k smrti, obrátila se na spolusestry při ní dlicí se slovy: „Pomodlete se Zdrávas Maria, neboť právě skončil světec!“

Ó jak utíkají vzpurní duchové před touto Královnou. Budeme-li mít v hodině smrti na své straně Marii, nač bychom se strachovali všech pekelných nepřátel? Když Davida děsily smrtelné úzkosti, utěšoval se důvěrou ve smrt budoucího Vykupitele a v přímlovu jeho panenské Matky. „I když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se zlého... prut tvůj a hůl tvá — ty jsou potěchou mou.“ (Ž. 22, 4.) Kardinál Hugo vykládá,⁽¹⁾ že touto holí je dřevo kříže a prutem prostřednictví Marie Panny, neboť byla předpověděna Isaiášem jako prut: „Prut vzejde z pahýlu Jeseova, výhonek z kořene jeho vy-

k v e t e.“ (Is. 11, 1.) Matka Boží, praví mnich Mikuláš,⁽²⁾ je oním mocným prutem, jenž navždy přemáhá nájezdy pekelných nepřátel. Proto nás povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽³⁾ slovy: „Je-li Maria s námi, kdo proti nám?“ — Když umíral P. Emanuel Padial z Tovaryšstva Ježíšova, zjevila se mu Maria a těšila jej: „Hleď, konečně nadešla hodina, kdy ti andělé blahopřejí a volají na tebe: Ó blažená námaha, bohatě zaplacené pokání!“ Nato bylo vidět, jak zoufale prchá tlupa ďáblů a křičí: „Ach, nic nezmůžeme, Neposkvrněná ho brání!“⁽⁴⁾ Také P. Kašpara Hayewooda přepadli zlí duchové při smrti těžkým pokušením proti víře. Neprodleně se doporučil nejsv. Panně a brzy nato zvolal: „Děkuji ti, Maria, že jsi mi přišla na pomoc!“⁽⁵⁾

Konrád Saský⁽⁶⁾ praví, že Maria posílá na ochranu svých umírajících služebníků knížete nebeského, sv. Michala, se všemi anděly, aby je rychle bránili v ďábelských pokušeních a dovedli do nebe duše těch, kteří se jí ustavičně zvláštním způsobem doporučeli do ochrany.

Isaiáš praví, že, když se loučí nějaký člověk s tímto životem, celé peklo se začne hýbat a vysílá nejhorší ďábly, aby pokoušeli duši před odchodem z těla a aby pak na ni žalovali, když má předstoupiti před soudnou stolicí Boží: „Peklo dole jest pobouřeno, čekajíc na tvůj příchod, budí pro tebe obry.“ (Is. 14, 9.) „Chrání-li však duši Maria, praví Richard od sv. Vavřince,⁽⁷⁾ nebudou si zlí duchové troufati obžalovati ji, protože vědí, že božský Soudce nikdy neodsoudil a nikdy neodsoudí duši, jejíž ochranu převzala jeho vznešená Matka.“ Sv. Jeroným⁽⁸⁾ píše panně Eustochium, že Maria nejen pomáhá svým milovaným služebníkům při smrti, nýbrž, že jim vychází vstříc na jejich cestě do nového života, aby jim dodávala mysl a doprovázela je před Boží soud. — To souhlasí se slovy blah. Panny k sv. Brigittě,⁽⁹⁾ když jí pravila o ctitelích mariánských v posledním tažení: „Tehdy jim vyjdu vstříc jako jejich nejmilejší panovnice a matka, aby měli ve smrti útěchu a zmírnění.“ I sv. Vincenc Ferrerský⁽¹⁰⁾ praví: „Blah. Panna přijímá k sobě duše umírajících.“ — Dobrotivá Královna bere pod svůj plášť jejich duše a sama je uvádí před božského Soudce, svého Syna, a tak jim bezpečně vymáhá spasení. Tak se stalo Karlu, synu sv. Brigitty. Zemřel v nebezpečném stavu vojenském, daleko od své matky. Svěťice se bála o jeho spásu.

Ale blah. Panna jí zjevila, že Karel byl spasen pro svoji lásku k ní, že mu sama přišla na pomoc při smrti a sama mu vnukala povzdechy křesťanských ctností, potřebných v té chvíli. V téže době uzřela světice Ježíše na trůně a spatřila ďábla, jenž nesl dvě obžaloby proti nejsv. Panně: První, že mu Maria zabránila pokoušeti Karla v hodině jeho smrti; druhou, že Maria sama přivedla Karlovu duši na soud a tak ji zachránila, nedovolivši mu ani vyložití důvody, proč si činil na tuto duši nárok. Potom uviděla světice, jak božský Soudce ďábla zahňal a duše Karlova byla vzata do nebe.⁽¹¹⁾

„Okovy její jsou vazba spasitelná.“ (Sir. 6, 31.) „Naposledy najdeš odpočinutí v ní.“ (Sir. 6, 29.) Blaze ti, bratře, budeš-li v hodině smrti spoután sladkými okovy lásky k Matce Boží. Tyto okovy jsou okovy spásy, neboť ti zajistí tvé věčné spasení a poskytnou ti při smrti onen blažený pokoj, jenž bude začátkem věčného pokoje a odpočinku. — P. Binet⁽¹²⁾ vypravuje ve své knize o Dokonalostech Marie Panny, že připravoval jednou na smrt velikého ctitele mariánského, jenž mu řekl v poslední chvíli: „Můj otče, kdybyste věděl, jak jsem šťasten, že jsem sloužil nejsvětější Matce Boží. Ani vám nemohu vyjádřit radost, kterou nyní cítím.“ — P. Suarez⁽¹³⁾ byl velikým ctitelem mariánským. Říkával, že by zaměnil všechnu svoji vědu za zásluhu jediného Zdrávasu. Umíral pak s takovou radostí, že řekl: „Nemyslí jsem, že umíratí je tak sladké!“ — Tutéž spokojenost a radost budeš beze vší pochyby cítit i ty, zbožný čtenáři, budeš-li si moci vzpomněti v hodině smrti, že ses miloval tuto dobrou Matku, jež zůstane věrna svým dítkám, když jí věrně sloužily a uctívaly ji návštěvami, růžencem, posty a zvláště, když jí děkovaly, ji velebily a často se doporučely do její mocné ochrany.

O tuto útěchu tě nesmí oloupiti ani vzpomínka na minulé hříchy, jen, když se ode dneška přičiníš o dobrý život a o službu této nejvděčnější a nejhlavnější Paní! V úzkostech a pokušeních, jimiž tě bude ďábel sváděti k zoufalství, bude tě ona sílit, ba sama přijde, aby tě připravila na smrt. Sv. Petr Damiani⁽¹⁴⁾ vypravuje o svém starším bratru Marinovi, že se jednou dopustil urážky Boží. I odebral se před oltář Mariin a na znamení, že chce býti jejím otrokem, dal si svůj pás kolem krku a pravil: „Paní má, zrcadlo čistoty, já jsem urazil hříchem nečistoty Boha a tebe. Nezbyvá mi nic jiného, než

dáti se tobě do otroctví. Viz mne tu, dnes se stávám tvým otrokem. Přijmi mne a nepohrdej mnou, zbůjníkem.“ Potom zanechal na stupních oltáře jistý peněžitý obnos a slíbil, že jej bude platit každý rok na znamení svého otroctví v službách Mariiných. Když později ležel na smrtelném lůžku, zvolal jednoho rána, nedlouho před smrtí: „Vstaňte, vstaňte, pokloňte se mé Paní!“ A nato pravil: „Jak to, Královno nebeská, že ráčíš navštívit mne, ubohého sluhu? Požehnej mi, Paní, ježto jsi mne ráčila navštívit, a nedopusť, abych zahynul.“ V tom přišel jeho bratr Petr. Marino mu vyprávěl o návštěvě Mariině a o jejím požehnání, stěžuje si, že přítomní ani nepovstali v její přítomnosti. Brzy nato klidně zesnul v Pánu. — Taková bude i tvoje smrt, drahý čtenáři, budeš-li budoucně Marii věrný, i když jsi v minulosti urazil Boha. Ona ti vyprosí sladkou a klidnou smrt.

A budeš-li se příliš děsiti a ztráceti důvěru při vzpomínce na spáchané hříchy, přijde ti Maria dodat zmužilosti, jak se stalo alsaskému hraběti Adolfovi. Tento muž opustil svět, vstoupil do řádu sv. Františka, a jak vypravuje řádová kronika,⁽¹⁵⁾ byl velkým ctitelem Matky Boží. Když se nachýlily jeho dny ke konci a když se rozpomínal na život ztrávený ve světě, na zacházení s poddanými a na přísný Boží soud, začal se v nejistotě o věčném spasení děsiti smrti. V tom se zjevila umírajícímu v průvodu mnoha svatých Maria, sledující bedlivě úzkosti svých ctitelů, a dodávala mu myslí těmito slovy: „Můj nejdražší Adolfe, proč se bojíš zemřít, když jsi můj?“ Při těch slovech služebník Mariin všecek okřál, bázeň ho opustila a on v klidu a pokoji skonal.

Dodejme si odvahy i my, byť hříšníci, a doufejme, že nás Maria potěší při smrti svou přítomností, budeme-li jí s láskou sloužiti v životě, jenž nám zbývá na zemi. Naše Královna slíbila v jednom hovoru sv. Mechtildě,⁽¹⁶⁾ že přispěje v hodině smrti všem svým ctitelům, kteří jí věrně za živa sloužili. Ó Bože, jaká to útěcha v posledních okamžicích života, po nichž se hned rozhodne náš věčný život, viděti u sebe nebeskou Královnu, jak nás těší a slibuje svoji ochranu.

Takových příkladů, jak pomáhá Maria svým umírajícím služebníkům, je nepřeberné množství v rozličných knihách. Této milosti se dostalo sv. Kláře, sv. Felixovi (kapucínu), blah. Kláře z Montefalco, sv. Terezii, sv. Petru z Alkantary. Pro útěchu však uvedu ještě několik jiných příkladů. P. Cras-

set⁽¹⁷⁾) vypravuje, že sv. Maria z Oignies spatřila blah. Pannu u smrtelného lože zbožné vdovy ve Villembroku, která trpěla vysokou horečkou. Maria stála u ní, těšila ji a ovívala vějířem. — Když umíral sv. Jan z Boha,⁽¹⁸⁾ očekával návštěvu Mariinu, již vroucně uctíval. Nevida ji však přicházet, byl velmi zarmoucen a snad i bědoval. V pravý čas se mu však zjevila Matka Boží a na pokáranou za jeho malou důvěru řekla mu tato něžná slova, jež mohou povzbudit všechny služebníky Mariiny: „Jene, v této hodině neopouštím své ctitele!“ Jako by mu pravila: Jene, co sis to myslil? Že bych tě byla opustila? Což nevíš, že nemohu opustiti v hodině smrti své ctitele? Nepřišla jsem dříve, poněvadž ještě nenastala pravá chvíle; nyní nadešla, proto jsem si pro tebe přišla. Pojďme do nebe! A brzy nato světec dodýchal. Odešel do nebe, aby na věky děkoval své předobré Královně.⁽¹⁹⁾

Modlitba.

Má nejsladší Matko, jak zemru já, bídný hříšník? Myslí-li na onu hroznou chvíli, až budu musit vydechnout duši a jíti před soudnou stolicí Boží, a vzpomenu-li si, jak jsem svými zvrácenými činy tolikrát podepsal ortel svého zavržení, třesu se, děsím se a velmi se bojím o svou věčnou spásu.

Ó Maria, v krev Ježíšovu a ve tvou přímlovu skládám své naděje. Tys Královna nebe, Královna vesmíru, slovem, tys Matka Boží. Jsi ovšem vznešená, ale tvá velebnost nevzdaluje tě od nás, nýbrž tě nutká k většímu soucitu s našimi útrapami. Když se povznese lidé ve světě k nějaké důstojnosti, odvracívají se od svých bývalých přátel, kteří zůstali v nízkém postavení, ani je neuznávají za hodny pohledu. Tvé vznešené a dobrotivé srdce však nejedná takto. Kde objeví větší bídu, tam úsilovněji pomáhá. Vyzýváme-li tě, hned nám spěcháš na pomoc, ba předcházíš naše modlitby svými milostmi. Těšíš nás v zármutku, zaháníš bouře pokušení, drtíš nepřátele, vůbec nepomíneš ani jedné příležitosti, aby ses postarala o naše blaho.

Buď vždy velebena ruka Boží, jež v tobě sjednotila tolik velebnosti a tolik něhy, tolik vznešenosti a tolik lásky. Neustále za to děkuji Pánu a raduji se z toho, neboť tvá blaženost jest mou blažeností a tvoje štěstí zvyšuje štěstí moje.

Ó těšitelko zarmoucených, potěš zarmouceného člověka, jenž se tobě doporučí. Jsem sklíčen výčitkami svědomí, zatížen tolika hříchy a nemám jistoty, zda jsem je náležitě oplakal. Všechny mé činy jsou plny kalu a chyb. Peklo dychtivě čeká na mou smrt, aby mě mohlo obžalovat. Uražená Boží spravedlnost žádá zadostučinění. Matko má, co se stane se mnou? Jestli ty mi nepomůžeš, jsem ztracen. Co mi odpovíš? Pomůžeš mi?

Ó milosrdná Panno, potěš mne! Vypros mi lítost nad mými hříchy! Vypros mi sílu, abych se polepšil a věrně sloužil Bohu v životě, jenž mi ještě zbývá. A když mě sevrou poslední smrtelné úzkosti, ó Maria, naděje moje, neopouštěj mne! V té chvíli mi ještě více pomáhej a posiluj mě, abych si nezoufal při pohledu na své viny, až mi je ukáže ďábel.

Ó Paní má, odpusť mi mou smělost, přijď mě pak sama potěšit svou přítomností. Tuto milost jsi poskytla tolika lidem; i já si ji vyprošuji. Je-li veliká moje smělost, ještě větší je tvá dobrota, jež vyhledává nejubožejší lidi, aby je těšila. To je má naděje. Rád bych, abys na věky požívala slávy za to, že jsi zachránila před peklem bídneho odsouzence a uvedla jej do svého království, kde, jak doufám, budu radostně u tvých nohou věčně tobě děkovati, tebe velebiti a věčně tebe milovati. Ó Maria, očekávám tě. Nenechej mne bez útěchy. Staň se to, staň! Amen, amen!

Naděje naše, buď zdráva!

§ 1: MARIA JEST NADĚJÍ VŠECH

Moderní bludaři nemohou snést, když pozdravujeme a vzýváme Marii Pannu jako svoji naději: Naděje naše, buď zdráva! Praví, že jen Bůh je naší nadějí a že Hospodin zlořečí všem, kdož skládají svou naději v nějakého tvora: „Kletý člověk, který spoléhá na člověka.“ (Jer. 17, 5.) Usuzují takto: Maria je tvor. Jak tedy může býti tvor naší nadějí? To tvrdí bludaři. Přesto však ukládá Církev svatá všem duchovním a všem řeholníkům, aby každý den pozvedali svůj hlas a vzývali za všechny věřící Marii sladkými slovy: Naděje naše, naděje všech, buď zdráva!

Dvojím způsobem můžeme v někoho doufati, praví Andělský Učitel, sv. Tomáš⁽¹⁾: buď jako v hlavní příčinu pomoci nebo jako v prostředníka. Kdo očekává nějakou milost od krále, očekává ji od něho jako od pána; od králova ministra nebo důvěrníka však ji čeká jako od prostředníka. V tomto případě přichází milost na prvním místě od krále, avšak prostřednictvím jeho důvěrníka. Proto, kdo se uchází o milost, může právem nazývati tohoto prostředníka svou nadějí. Král nebeský, jsa dobrota nekonečná, svrchovaně touží obohatiti nás svými milostmi; ježto však je k tomu třeba s naší strany důvěry, dal nám pro zvýšení této důvěry za matku a za orodovnici svoji vlastní Matku. Jejím rukám svěřil všechnu

moc, aby nám mohla pomáhati. Proto chce, abychom v ni skládali naději ve svou spásu a v obdržení každého potřebného dobra. Kdo škládají svou naději jen ve tvory bez ohledu na Boha, počínají si jako hříšníci, kteří pro získání přátelství a přízně člověka nestydí se urážeti Boha. Takoví jsou ovšem zlořečení od Boha, jak praví Jeremiáš. Kdo však doufají v Marii jako v Matku Boží, která má moc vyprositi jim milosti a život věčný, takoví jsou Bohem požehnáni a působí radost jeho srdci. Vždyť Bůh si přeje, aby takto byla ctěna tato vznešená bytost, jež jej milovala a ctíla na světě více než všichni lidé a andělé dohromady.

Proto právem nazýváme Marii Pannu svou nadějí, neboť očekáváme na její přimluvu to, co bychom neobdrželi pouhými modlitbami, jak poznamenává sv. Robert Bellarmin.⁽²⁾ Prosíme ji, praví Suarez,⁽³⁾ aby důstojností prostřednice nahradila naši chudobu. Kdo prosí svatou Pannu s takovou důvěrou, dodává tento učenec, neprojevuje nedůvěru v Boha, nýbrž bázeň pro svou vlastní nehodnost.

Právem tedy obrací Církev svatá na Marii slova Sirachova: „Já jsem matka... svaté naděje.“ (Sir. 24, 24.) Je matkou, jež v nás vzbuzuje nikoliv marnou naději v bídné a pomíjející statky tohoto života, nýbrž svatou naději v nesmírné a věčné statky života v slávě nebes. „Buď pozdravena, naděje mé duše, obrací se sv. Efrém⁽⁴⁾ k Matce Boží, buď pozdravena, jistá spásu křesťanů, buď pozdravena, pomocnice hříšníků, buď pozdravena, obrano věřících a spásu světa.“ Též sv. Josef Hymnograf⁽⁵⁾ dí, že po Bohu nemáme jiné naděje leč Marii a proto ji nazývá „po Bohu jedinou nadějí naší“. A sv. Efrém⁽⁶⁾ uvažuje o prozřetelnosti Boží v přítomném řádu a praví, že Bůh stanovil, aby všichni, kdo se spasí, byli spaseni skrze Marii, jak učí sv. Bernard a jak důkladněji později dokáží, a oslovuje ji takto: „Paní má, ustavičně nás chraň a skrývej pod pláštěm své ochrany, protože po Bohu nemáme jiné naděje kromě tebe.“ Totéž dí sv. Tomáš z Villanovy,⁽⁷⁾ jenž ji nazývá „jediným naším útočištěm, pomocí a asylem.“

Důvod toho udává, jak se zdá, sv. Bernard slovy:⁽⁸⁾ „Pohleď, člověče, na plán Boží, plán, jak by nám mohl hojněji udíleti své milosrdenství. Chtěje vykoupiti lidské pokolení, složil celou výkupnou cenu do rukou Mariiných, aby z ní rozdávala po libosti.“

Bůh nařídil Mojžíšovi, aby zhotovil z nejčistšího zlata slitovnici, řka mu, že odtud chce s ním budoucně mluvívat: „Uděláš též slitovnici z čistého zlata... Odtud budu přikazovati... a budu k tobě mluvit.“ (Ex. 25, 17, 22.) Podle Paciuchelliho⁽⁹⁾ je touto slitovnicí Maria: „Odtud mluvívá Bůh s lidmi, odtud jim rozdává odpuštění, milosti a dary.“ A proto praví sv. Irenej,⁽¹⁰⁾ že Slovo Věčné poslalo před svým vtělením v lůně Mariině archanděla vyžádati jejího souhlasu, chtějíc, aby se tajemství vtělení dostalo světu skrze Marii. Proto praví také opat Raymund:⁽¹¹⁾ „Každé dobro, každá pomoc, každá milost, jež lidé od Boha obdrželi a ještě obdrží až do konce světa, byly a budou jim vždy udíleny na přímlovu a prostřednictvím Mariiným.“ Plným právem tedy volá zbožný Blossius:⁽¹²⁾ „Ó Maria, tak laskavá a uznalá ke všem, kdo tě milují, kdo by byl tak pošetilý a nešťastný, že by tě nemiloval? Ty v pochybnosti a zmatku osvěcuješ mysl těch, kdo se k tobě v zármutku utíkají, těšíš ty, kdo se ti svěřují v nebezpečích, pomáháš těm, kdo tebe volají. Po svém jednorozeném Synu jsi jistou spásou svých věrných služebníků. Buď pozdravena naděje zoufajících, buď pozdravena, pomocnice opuštěných! Ó Maria, tys všemohoucí, protože Syn tvůj chce tě ctíti okamžitým splněním všeho toho, čeho si přeješ.“

Sv. Germanos⁽¹³⁾ vyznává, že Maria je zdrojem každého dobra, jež máme, a osvobozením od každého zla a takto ji vzývá: „Ó Paní má! Tys jediná útěcha, Bohem mi daná! Vůdkyně mé cesty, posila mých slabých sil, poklad v mé žebrotě, (lék na mé rány, úleva v mých bolestech), uvolnění mých okovů, naděje mé spásy. Vyslyš, prosím, mé modlitby, ustrň se nad mými vzdechy, Královno moje, útočiště, živote, pomoci, naděje a sílo má!“

Právem tedy obrací sv. Antonín⁽¹⁴⁾ na Marii slova knihy Moudrosti: „Spolu s ní přišlo mi všechno dobré.“ (Moudr. 7, 11.) Ježto je Maria matkou a rozdatelkou všelikého dobra, může říci každý, zvláště však ctitel této Královny, že s úctou mariánskou obdržel všechno dobré. Proto též říkával opat Čelleský⁽¹⁵⁾ prostě bez omezení: „Kdo nalezne Marii, nalezne všechno dobré, nalezne všechny milosti, všechny ctnosti, protože ona svou mocnou přímlovou získá mu vše, aby byl opravdu bohat milostí Boží.“ Upozorňuje nás, že má všechny poklady Boží, totiž poklady Božího milosrden-

ství, aby je rozdávala svým ctitelům: „U m n e j e s t b o h a t s t v í a s l á v a . . . a b y c h o b o h a t i l a t y , k d o ŝ m n e m i l u j í . “ (Přísl. 8, 18, 21.) Proto praví Konrád Saský,⁽¹⁶⁾ že všichni máme prosebně pohlížeti na ruce Mariiny, abychom od ní dosáhli žádaného dobra.

Ó kolik nadutců našlo s úctou mariánskou pokoru! Kolik zuřivců tichost! Kolik slepců světlo! Kolik zoufalců naději! Kolik napolo zavržených spásu! To právě předpověděla Maria, když zapěla v domě Alžbětině vznešený chvalozpěv: „O d t é t o c h v í l e b l a h o s l a v i t i m ě b u d o u v š e c h n a p o k o l e n í . “ (Luk. 1, 48.) Sv. Bernard⁽¹⁷⁾ opakuje tato slova a praví: „Od této chvíle budou tě blahoslaviti všichni národové, protože jsi zrodila všem národům život a slávu, protože v tobě nalézají hříšníci odpuštění a spravedliví setrvání v milosti Boží.“ Proto praví zbožný Landsberger⁽¹⁸⁾ o Pánu, že mluví k světu takto: „Lidé, ubohé dítky Adamovy, když žijete uprostřed tolika nepřátel a tolika běd, snažte se ctíti s mimořádnou vroucností svoji Matku. Vždyť jsem dal světu Marii za vzor, abyste se od ní naučili žítí, a za útočiště, abyste se k ní obraceli ve svých útrapách. Tuto svou dceru jsem stvořil tak, že se jí nikdo nemůže báti nebo ostýchatí, když chce k ní jíti. Dal jsem jí srdce tak dobrotivé a soucitné, že nemůže pohrdnouti nikým, kdo se k ní utíká, že neodepře svou milost nikomu, kdo o ni žádá. Všem nabízí plášť svého milosrdenství a nedopustí, aby někdo odešel od jejích nohou bez útěchy.“ — Chvalme tedy ustavičně a velebme nesmírnou dobrotu Boží, že nám dala tuto vznešenou Matku a tak něžnou a laskavou orodovnici.

Ó Bože, jak něžné city důvěry choval k našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli Ježíši a naší nejlaskavější orodovnici Marii láskou zanícený sv. Bonaventura:⁽¹⁹⁾ „Ať si mne Pán zavrhl, volá, vím, že nemůže odepřítí lásku tomu, kdo jej miluje a kdo ho upřímně hledá. Obejmu jej celým srdcem a nespustím se ho, dokud mi nepožehná. Beze mne se nemůže hnouti. Nebudu-li moci nic jiného činiti, skryji se aspoň v jeho ranách, tam zůstanu a nenajde mne nikde mimo sebe. A kdyby mě zahnal pro mé hříchy od svých nohou můj Vykupitel, vrhnu se k nohám jeho Matky Marie a nehnu se odtud, dokud mi nezjedná odpuštění. Vždyť tato Matka milosrdenství nedovede, jako nikdy nedovedla, odepřítí soucit lidské bídě a oslyšeti

ubožáky, kteří se k ní utíkají o pomoc. Proto ne-li z povinnosti, aspoň z útrpnosti přiměje svého Syna k tomu, aby mi odpustil.“

Pohled tedy na nás, končím s Euthymiem,⁽²⁰⁾ pohled na nás svýma milosrdnýma očima, nejútrpnější Matko! Vždyť jsme tvými služebníky a v tobě jsme složili všelikou svoji naději.⁽²¹⁾

Modlitba.

Ó Matko svaté lásky, živote, útočiště a naděje naše! Víš přece, že tvému Synu Ježíši Kristu nestačilo býti naším stálým přímluvcem u Věčného Otce a že chtěl, aby ses i ty nás u něho zastávala a nám vyprošovala milosrdenství Boží. Ustanovil, aby tvé modlitby byly podporou naší spásy a dal jim takovou moc, že všeho dosáhnou. K tobě tedy, naději ubohých, utíkám se já, ubohý hříšník. Doufám, Paní, že pro zásluhy Ježíše Krista a na tvou přímluvu dojdou spasení. Tak doufám a důvěra má je tak pevná, že kdyby byla má spása v mých rukou, složil bych ji přece do rukou tvých, neboť více důvěřuji ve tvé milosrdenství a ve tvou ochranu nežli ve všechny své dobré skutky.

Matko a naděje má, neopouštěj mne, jak bych zasloužil! Viz mou bídu a ustrň se nade mnou! Pomoz mi a zachraň mne. Vyznávám, že jsem přecasto zavřel svými hříchy cestu dobrým vnuknutím a pomoci, jež jsi mi vyprosila na Pánu. Ale tvá dobrota k ubožákům a tvá moc u Boha převyšují počet a zlobu všech mých poklesků. Nebesa i země vědí, že jistě nezahyne, koho ty chráníš. Ať si tedy všichni na mne zapomenou, jen ty na mne nezapomeň, Matko Boha všemohoucího. Rci Bohu, že jsem tvým služebníkem, rci mu, že mě bereš v ochranu, a budu spasen. Ó Maria, v tebe doufám, v této naději žiji, s ní si přeji a doufám zemřítí volaje neustále: Ježíš jest jediná naděje má a po Ježíši Panna Maria.

§ 2: MARIA JE NADĚJÍ HŘÍŠNÍKŮ

Když stvořil Bůh svět, „učinil dvě veliká světelná tělesa, těleso větší, aby panovalo dni, a těleso menší, by panovalo noci.“ (Gen. 1, 16.) „Slunce, dí

kardinál Hugo,⁽¹⁾ bylo obrazem Ježíše Krista, jehož světla užívají spravedliví, žijící v denním jasů milosti Boží; měsíc pak byl obrazem Marie Panny, jež osvětluje hříšníky žijící v noci hříchu.“ „Je-li tedy Maria měsícem milostivě zářícím hříšníkům, co má činit nešťastník, jenž se ocitl v noci hříchu?“ táže se Inocenc III.⁽²⁾ Poněvadž ztrátou milosti Boží pozbyl světla slunce, nechť se obrátí k měsíci, nechť prosí Marii a ona jej osvíti, aby poznal svůj bídny stav, a posílí jej, aby se z něho dostal. Sv. Metod⁽³⁾ praví, že se na přímluvu Mariinu bez ustání obracejí k Bohu téměř nescíslní hříšníci.

Jeden z čestných názvů Matky Boží, jemuž nás učí Církev a který zvláště dodává mysli ubohým hříšníkům, je název Útočiště hříšníků, kterým ji vzýváme v litanii. Ve Starém zákoně byla v Judsku útočištná města, kde byli prosti zaslouženého trestu viníci, kteří se tam utekli. Dnes není tolik útočišť, je však útočiště jediné, jímž je Maria, o níž bylo řečeno: „Slavné věci praví se o tobě, město Boží.“ (Ž. 86, 3.) V tom je však rozdíl, že v starozákonních městech nenalezali útočiště všichni zločinci ani ne všechny druhy zločinů, kdežto pod pláštěm Mariiným naleznou útulek všichni hříšníci, ať se dopustili jakéhokoliv provinění. Stačí jen se k ní utéci. Sv. Jan Damašský⁽⁴⁾ klade jí do úst slova: „Já jsem útočiště všech, kdo se ke mně utíkají.“

Stačí se k ní utéci. Komu se podařilo vejíti do tohoto města, nemusí již mluvit na svou záchranu: „Vejďme do ohrazeného města a mlčme.“ (Jerem. 8, 14.) Tímto opevněným městem je podle výkladu sv. Alberta Velikého⁽⁵⁾ Svatá Panna upevněná v milosti a slávě. Glosa vysvětluje slova Jeremiášova: A mlčme tam. Když si netroufáme prositi Pána za odpuštění, stačí vejíti jen do tohoto města a mlčeti, poněvadž Maria bude mluvit a prosit za nás. Proto povzbuzuje zbožný spisovatel Benedikt Fernandez všechny hříšníky, aby se skryli pod plášť Mariin: „Utecte, Adame, Evo a všechny vaše děti, když jste urazili Boha, utecte a skryjte se na klíně této dobré Matky.“⁽⁶⁾ Což nevíte, že ona je jediným útočištěm, jedinou nadějí hříšníků, jak ji nazval již sv. Augustin?⁽⁷⁾

Proto ji oslovuje sv. Efrem takto: „Tys jediná orodovnice hříšníků a všech zbavených každé pomoci. Buď tedy zdráva, jediné útočiště a útulku hříšníků, kde jediné mohou hříšníci nalézt ochranu a pohostinství!“⁽⁸⁾ Podle výkladu jednoho

spisovatele⁽⁹⁾ chtěl totéž říci David slovy: „Ukrývá mne ve svém stánku.“ (Ž. 26, 5.) Kdo je tímto Božím stánkem, ne-li Maria? Tak ji nazývá sv. Ondřej Kretsský:⁽¹⁰⁾ „Stánek Bohem učiněný, do něhož vstoupil sám Bůh, aby v něm dokonat veliká tajemství lidského vykoupení.“ Sem patří myšlenka Basila Seleucijského,⁽¹¹⁾ že Pán učinil Marii jakousi veřejnou nemocnicí, kde se dostane přijetí všem nemocným, kteří nemají peněz a jsou zbaveni všeliké pomoci. Nuže, kdo má největší právo býti přijat v nemocnicích zřízených výslovně pro chudé, ne-li nejchudší a nejchuravější?

Proto kdo je největší ubožák, jsa úplně bez zásluh a zcela zachvácen nemocemi duše, totiž hříchy, může říci Marii: Paní, tys útočištěm chudých nemocných. Nezaháněj mne od sebe, neboť jsem nade vše chud a nemocen a proto mám největší právo, abys mě přijala. Volejme k ní se sv. Tomášem z Villanovy:⁽¹²⁾ „Maria, my ubozí hříšníci neznáme jiného útočiště mimo tebe. Tys jediná naděje naše, jen od tebe čekáme svou spásu. Tys jediná orodovnice u Ježíše Krista; k tobě se všichni obracíme.“

V zjeveních sv. Brigity nazývá se Maria hvězdou, předcházející slunce. To znamená, že když se objeví v duši hříšníka úcta k Matce Boží, je to neomylné znamení, že ji za nedlouho obdaří Bůh svou milostí.⁽¹³⁾ Slavný sv. Bonaventura,⁽¹⁴⁾ aby dodal hříšníkům důvěry v moc Mariinu, uvádí jim na mysl rozbouřené moře v němž hříšníci vypadli z lodi milosti Boží, zmítání výčitkami svědomí a úzkostí před Boží spravedlností, bez světla a bez kormidelníka již ztrácejí naději a jsou blízcí zoufalství. Světec jim ukazuje na Marii, zvanou obecně mořskou hvězdou, pozvedá hlas a volá k nim: „Ubozí ztracení hříšníci, nezoufejte! Pozvedněte oči k této krásné hvězdě, nabuďte důvěry, poněvadž ona vás vyvede z bouře a uvede vás do přístavu spásy.“

Totéž dí sv. Bernard:⁽¹⁵⁾ „Nechceš-li býti pohlcen vlnami, pohleď na hvězdu, vzývej Marii.“ Podle slov zbožného Blossia,⁽¹⁶⁾ je jediným útočištěm těch, kdo urazili Boha, je záchranou všech stíhaných pokušením a utrpením. Tato matka milosrdenství je samá láska a samá dobrota nejen ke spravedlivým, nýbrž i k hříšníkům a k zoufalcům. Vidí-li, že se k ní utíkají a že upřímně hledají její pomoci, neprodleně jim pomáhá, je přijímá a u svého Syna jim vymáhá odpuštění. Nikým, ať je sebe nehodnější, nepohrdá a proto neodpírá ni-

komu svoji ochranu. Všem přináší útěchu. Sotva ji kdo poprosí o pomoc, hned mu pomáhá. Svou něhou vábí a probouzí k své úctě často i hříšníky, od Boha zcela odvrácené a pohřížené do kalu hříchu. Takto je připravuje ku přijetí milosti Boží a na konec je činí hodnými věčné slávy. Bůh obdařil tuto svou milovanou dceru proto tak útrpným a laskavým srdcem, aby se nikdo nemohl báti k ní se utíkat o přímluvu.“ Zbožný spisovatel končí: „Není možná, aby zahynul ten, kdo horlivě a pokorně pěstuje úctu k Matce Boží.“

Maria je nazývána javorem: „Jako javor tam, kudy vody se berou.“ (Sir. 24, 19.) Hříšníci si mají uvědomiti, že jako javor poskytuje poutníkům stín před úpalem slunečním, tak Maria, když vidí, že proti nim vzplanul hněv Boží spravedlnosti, zve je do stínu své ochrany. Konrád Saský⁽¹⁷⁾ uvažuje o nářku proroka Isaiáše na jeho dobu: „Ejhle, tys hněval se a my jsme hřešili... Nebylo (nikoho), kdo by se vzchopil a přidržel se tebe.“ (Is. 64, 5, 7.) Praví o těchto slovech: „Pane, spravedlivě jsi rozhněván na hříšníky a není nikoho, kdo by tě mohl za nás usmířiti. Není divu, poněvadž tehdy nebyla zrozena na svět Maria. Je-li však rozhněván Bůh dnes proti některému hříšníkovi a ujme-li se ho Maria, zadrží Syna, aby ho netrestal a zachraňuje ho.“ Podle slov opata Egberta⁽¹⁸⁾ není bytosti k tomu schopnější nad Marii, jež položí ruce i na meč Boží spravedlnosti, aby Bůh netrestal hříšníky. Tutéž myšlenku vyslovuje Richard od sv. Vavřince.⁽¹⁹⁾ Podle něho stýskal si Bůh před narozením Panny Marie, že není nikoho, kdo by jej zdržoval od trestání hříšníků; nyní však, když přišla Maria na svět, že jej ona usmířuje.

Proto sv. Basil⁽²⁰⁾ dodává myslí hříšníkům: „Hříšníče, nezoufej, nýbrž utíkej se k Marii ve všech svých potřebách. Zavolej si ji na pomoc a uvidíš, že je stále hotova ti pomoci. Vždyť taková je vůle Boží, aby pomáhala všem ve všech potřebách.“ Tato Matka milosrdenství tolik touží spasiti nejbídnější hříšníky, že sama jde za nimi, aby jim pomohla. A jestli se k ní hříšníci utíkají, jistě najde způsob, jak jim zjednat lásku Boží.

Isák zatoužil kdysi po nějaké zvěři, požádal o ni Esaua a slíbil mu za ni své požehnání. Rebeka však chtěla, aby se dostalo tohoto požehnání jejímu druhému synu Jakubovi a kázala mu přivést dva kozelce, aby je upravila podle chuti

Isákovy. Sv. Antonín praví, že Rebeka byla obrazem Marie Panny, řkoucí andělům: Přineste mi hříšníky — předobrazené kozelci — neboť je připravím tak milostí lítosti a předsevzetí, že budou mému Pánu velmi milí a příjemní.⁽²¹⁾

Blah. Panna zjevila sv. Brigittě,⁽²²⁾ že není na světě hříšníka tak od Boha odvráceného, jenž by se nevrátil k Bohu a nenabyl jeho milosti, když se k ní uteče a vzývá ji o pomoc. A sv. Brigitta sama zaslechla, jak pravil Ježíš Kristus ke své Matce, že by byla ochotna vymoci milost Boží i Luciferovi, kdyby se pokořil a hledal u ní pomoci.⁽²³⁾ Tento zpupný duch se ovšem nikdy nepokoří k prosbě o ochranu Mariinu; kdyby se však přece ponížil a prosil o ni, Maria by měla tolik soucitu i moci, že by mu svými prosbami vymohla od Boha odpuštění a spásu. Co se však neuskuteční u ďábla, stává se u hříšníků, kteří se utíkají k této Matce milosrdenství.

Archa Noemova byla překrásným předobrazem Marie Panny, neboť jako v ní našla útočiště všechna pozemská zvířata, tak pod pláštěm Mariiným nalézají útulek všichni hříšníci, kteří svými neřestmi a tělesnými hříchy jsou podobni zvířatům. Rozdíl je jen v tom, jak praví jeden spisovatel,⁽²⁴⁾ že do archy zvířata vešla a zvířaty zůstala — vlk zůstal vlkem, tygr tygrem; pod pláštěm Mariiným však stává se vlk beránkem a tygr se mění v holubici. Sv. Gertruda⁽²⁵⁾ spatřila jednou Marii s rozestřeným pláštěm a u ní množství rozličných šelem, pardálů, lvů a medvědů. Viděla, že blah. Panna nejen je od sebe neodháněla, nýbrž je laskavě přijímala a dobrotivou svou rukou hladila. Světice pochopila, že tyto šelmy představují ubohé hříšníky, které Maria přijímá s dobrotou a láskou, když se k ní utíkají.

Právem tedy oslovuje opat Egbert blah. Pannu takto: „Paní, ty se neštítíš ani nejhoršího hříšníka, když se k tobě blíží, ať je sebe špinavější a hnusnější. Prosí-li tě o pomoc, nezdráháš se podati mu milosrdnou ruku a vysvoboditi ho z propasti zoufalství.“⁽²⁶⁾ Bud' veleben a srdečně pozdraven Bůh, ó lásky nejhodnější Maria, že tě učinil tak přívětivou a laskavou i k nejubožejším hříšníkům. Jaký je to ubožák, kdo tě nemiluje a v tebe nedoufá, když může k tobě jít pro pomoc! Kdo se neutíká k Marii, zahyne. Zahynul-li však kdo, jenž bral útočiště k Marii?

Písmo svaté vypravuje, že Booz dovolil zbožné Rut sbírat klasy, jež zůstávaly po žencích: „Sbírala klasy za

ženci.“ (Rut. 2, 3.) Konrád Saský⁽²⁷⁾ k tomu činí poznámku: „Jako Rut našla milost před očima Boozovýmá, tak Maria našla milost před očima Páně, aby mohla sbírat klasy pomínuté ženci.“ Ženci pak jsou apoštolští dělníci, misionáři, kazatelé, zpovědníci, kteří svým každodenním úsilím sbírají a získávají Bohu duše. Jsou však i duše vzpurné a zatvrzelé, které po nich zůstávají; jen Marii je vyhrazeno zachrániti svou přímlovou tyto opuštěné klasy. Jak ubohé jsou ty duše, jež se nedají vzít ani touto milostivou Paní! Takové jsou nájisto ztraceny a propadnou Božímu zlořečení. Zato šťasten, kdo se utíká k této dobré Matce! Jak dí zbožný Blosius,⁽²⁸⁾ není na světě hříšníka, ať je sebe zkaženější a neřestnější, jehož by se Maria štitila a ho od sebe zapudila. Bude-li jen u ní hledati pomoci, bude si tato dobrá Matka věděti rady a bude ochotna smířiti jej se Synem a vymoci mu odpuštění.

Proto tě právem pozdravuje, nejsladší moje Královno, sv. Jan Damašský⁽²⁹⁾ a nazývá tě „nadějí zoufalých“. Právem tě nazývá sv. Vavřinec Justiani⁽³⁰⁾ „nadějí zločinců“ sv. Augustin „jedinou nadějí hříšníků“,⁽³¹⁾ sv. Efrém „bezpečným přístavem trosečníků“; tento světec tě dokonce nazývá „ochránkyní zavržených“.⁽³²⁾ Právem napomíná konečně sv. Bernard⁽³³⁾ zoufalce, aby neztráceli naději a pln radosti a něhy praví své nejdražší Matce: „Paní, kdo pak by tobě nedůvěřoval, když zachraňuješ i zoufalé? Já ani dost málo nepochybuji, že kdykoliv se na tebe obrátíme, dostaneme, co budeme chtít. V tebe ať tedy doufá, kdo již pozbyl naděje!“

Sv. Antonín⁽³⁴⁾ vypráví o hříšníku v nemilosti Boží, který se octl ve snu před soudnou stolicí Ježíše Krista. Zlý duch naň žaloval, Maria ho však hájila. Nepřítel se proto vytasil před nešťastníkem se soupisem jeho hříchů, který vážil na váhách Boží spravedlnosti mnohem více než všechny jeho dobré skutky. Co však neučinila v této chvíli jeho mocná obhájkyně? Položila svou ruku na druhou vážku a stlačila ji ve prospěch svého ctitele a tak mu dala na srozuměnou, že mu vymůže odpuštění, změni-li život. Po tomto vidění hříšník se skutečně obrátil a upřímně polepšil.

Příklad. Ctihodný P. Jan Herolt,⁽³⁵⁾ jenž se nazýval z pokory učedníkem, vypráví o jakémsi ženatém muži, jenž žil v nemilosti Boží. Jeho choť, nemohouc ho přiměti k zanechání hříchu, prosila jej, aby ve svém nešťastném stavu konal aspoň nějakou pobožnost k Matce Boží, na příklad

když půjde kolem nějakého jejího obrazu, aby ji uctil jedním Zdrávasem. Manžel začal opravdu tento zbožný zvyk.

Když pak se kteréśi noci vydal na cestu za hříchem, uviděl světlo a poznal, že je to lampa před posvátným obrazem, představujícím Marii s Ježíškem v náručí. Podle zvyku pomodlil se Zdrávas Maria. V tom však spatřil, že je Božské Dítě posetó ranami, z nichž se řine čerstvá krev. Pohled ten jej zděsil i dojal. Vzpomněl si, že svého Vykupitele takto zranil sám svými hřichy. Dal se do pláče, ale pozoroval, že se Ježíšek obrací k němu zády. Proto všecek zahanben obrátil se na nejsv. Pannu se slovy: „Matko milosrdenství, tvůj Syn mne zavrhuje. Nenajdu slitovnější a mocnější přimluvnice nad tebe, jež jsi jeho Matka. Matko Boží, pomoz mi, přimluv se za mne!“ Matka Boží mu však odpověděla z obrazu takto: „Vy hříšníci mne nazýváte matkou milosrdenství, potom mne však stále činíte matkou bolesti, když obnovujete Synovo mučení a moje bolesti.“

Protože však Maria nedovede nikoho propustit bez útěchy, kdo se utíká k jejím nohám, obrátila se s prosbou k Synovi, aby odpustil tomuto nešťastníku. Ježíš však dával dále na jevo, že nehodlá odpustit. Nejsv. Panna tedy položila Děťátko do výklenku, vrhla se před ním na kolena a prosila: „Synu, nepovstanu dříve, dokud neodpustíš tomuto hříšníku!“ Ježíš jí odpověděl: „Matko, nic ti nemohu odepřít. Chceš, abych mu odpustil? Z lásky k tobě mu tedy odpouštím. Pokyň mu, ať přistoupí a zlíbá mé rány.“ — Hříšník přistoupil usedavě štkaje; a jak líbal Ježíškovy rány, tak se zcelovaly. Na konec jej Ježíš na znamení odpuštění objal, hříšník změnil chování a od té doby byl oddán svatému životu, jsa vroucím ctitelem nejsv. Panny, jež mu vyprosila tak velikou milost.

Modlitba.

Nejčistší Panno Maria, kořím se tvému přesvatému Srdci, jež bylo rozkoší a odpočinkem Božím, srdci plnému pokory, čistoty a lásky Boží. Já nešťastný hříšník přicházím k tobě se srdcem znečištěným a zraněným. Matko soucitná, nehněvej se proto na mne, nýbrž tím spíše se nad mnou ustrň a pomoz mi! Než mi pomůžeš, nehledej u mne ani ctnosti ani zásluh! Jsem ztracen a nezasluhuji nic než

peklo. Shlédni, prosím tě, jen na mou důvěru v tebe a na dobrou vůli polepšiti se! Pohleď, co Ježíš učinil a vytrpěl pro mne a pak si mne opusť, dovedeš-li to! Vzpomeň si na všechny bolesti jeho života, na zimu snášenou ve chlévě, na útěk do Egypta, na prolitou krev, na chudobu, na pot, na zármutek, na smrt vytrpěnou z lásky ke mně ve tvé přítomnosti! Pro lásku k Ježíši zasad' se o mé spasení!

Ó Matko má, nemohu, nechci se báti, že mne zavrhneš nyní, když se k tobě utíkám a prosím tě o pomoc. Kdybych měl takovou obavu, křivdil bych tvému milosrdenství; vždyť ty hledáš právě ubožáky, abys jim pomohla. Ó Paní, neodpírej svého milosrdenství tomu, jemuž Ježíš neodepřel krev! Zásluhy této krve však nebudou mi přivlastněny, jestli mne nedoporučíš Bohu. Od tebe doufám své spasení.

Neprosím tě o bohatství, pocty a jiná dobra pozemská. Prosím však za milost Boží, za lásku k tvému Synu, za vyplnění jeho vůle, za nebe, abych jej tam mohl věčně milovat. Bylo by možné, abys mne nevyslyšela? Nikoliv! Ty mne jistě vyslyšíš, jak doufám. Již za mne prosíš, již mi dobýváš žádaných milostí, již mě přijímáš pod svou ochranu.

Matko má, neopouštěj mne! Pros jen, neustále za mne pros, dokud mne neuvidíš v nebesích u svých nohou, kde tě budu velebiti a tobě děkovati na věky. Amen.

K tobě voláme vyhnání synové Evy

§ 1: JAK JE MARIA OCHOTNA POMOCI TOMU, KDO JI VZÝVÁ

My ubozí synové nešťastné Evy jsme obtíženi před Bohem následky jejího hříchu a jsme odsouzeni k témuž trestu jak ona. Proto bloudíme tímto slzavým údolím jako vyhnanci daleko od své otčiny. Pláčeme a sténáme v toliká bolestech těla i duše! Šťasten však, kdo se v těchto útrapách často obrací k těšitelce světa, k útočišti ubohých, k veliké Matce Boží a zbožně ji vzývá a prosí o pomoc. „Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí.“ (Přísl. 8, 34.) Šťasten, dí Maria, kdo dbá mých rad, ustavičně dlí u bran mého milosrdenství a vzývá mne o přimluvu a pomoc.

Církev svatá učí nás, svoje dítky, jasně, jak horlivě a důvěrně máme se vždy utíkat k své dobrotivé Ochránkyni. Nařizuje, abychom Marii ctili zvláštním způsobem. Během roku koná tolik slavností k její cti; jeden den v týdnu zasvěcuje zvláště její úctě; každý den ji musí vzývati v breviáři jménem všeho křesťanského lidu všichni kněží a řeholníci; třikrát denně při zvonění Anděl Páně mají ji pozdravovati všichni věřící. Toto přání Církve můžeme seznati z toho, jak se chová ve všech veřejných neštěstích. V takových případech vybízí vždy lid, aby se utíkal k Matce Boží devítidenními pobožnostmi, modlitbami, průvody, návštěvami

jejích chrámů a obrazů. Toho právě si od nás přeje Maria; chce býti vždy vzývána a prošena. Nechce se ovšem dožebřávat pro sebe našich úsluh a poct, jež ani zdaleka neodpovídají jejím zásluhám, nýbrž chce zvýšiti naši důvěru a zbožnost, aby nám mohla tím více pomoci a nás potěšiti. Maria Panna vyhledává, dí sv. Bonaventura,⁽¹⁾ ty, kteří se k ní blíží zbožně a uctivě; takové miluje, živí a za dítky přijímá.

Konrád Saský dí,⁽²⁾ že Rut byla předobrazem Panny Marie, neboť její jméno značí „vidoucí a spěchající“. Sotva totiž zpozoruje Maria naši bídu, hned nám spěchá na pomoc se svým milosrdenstvím. Novarino⁽³⁾ k tomu dodává, že Maria z touhy činiti nám dobře nezná odkladů. A protože není skoupou strážkyní svých milostí, bez prodlení rozdílí jako matka milosrdenství svým sluhům poklady své štědrosti.

Ó jak je ochotna tato dobrotivá Matka pomoci každému, kdo ji vzývá. „Prsy tvoje jako dvě mláďata, dvojčata srní, jež pasou se v liliích.“ (Velep. 4, 5.) Richard od sv. Vavřince⁽⁴⁾ vysvětluje to tak, že Maria tak rychle podává mléko milosrdenství prosebníkům, jak rychlý je běh srnek. Tento spisovatel ujišťuje, že Mariino milosrdenství vylévá se na každého, kdo ji vzývá, byť jenom jediným Zdrávasem. Proto praví Novarino,⁽⁵⁾ že nejblah. Panna Maria nejen běží, nýbrž přímo letí na pomoc svým prosebníkům. Prokazuje-li milosrdenství, praví, činívá to jako Bůh, jenž spěchá hned na pomoc těm, kdo ho prosí, poněvadž věrně plní své příslibení: Proste a dostanete. (Jan 16, 24.) Stejně jedná Maria; jakmile je o něco požádána, hned je ochotna pomoci prosebníku. Z toho poznáváme, kdo byla žena ve Zjevení sv. Jana, o níž se praví, že jí byly dány dvě velké orlí perutě, aby odletěla na poušť. „Ženě byla dána dvě křídla orla toho velikého, aby letěla na poušť.“ (Zjev. 12, 14.) Ribera⁽⁶⁾ rozumí těmito křídly lásku, již bez ustání tíhla Maria k Bohu. Blah. Amedeus⁽⁷⁾ však praví k tomuto místu, že tato orlí křídla znamenají rychlost, s níž Maria vždy přispívá svým dětem, jsouc rychlejší než sami serafové.

Proto čteme v evangeliu sv. Lukáše, že když se vypravila Maria na návštěvu k sv. Alžbětě, aby zahrnula milostí její rodinu, nešla pomalu, nýbrž chvátała celou cestu: „Maria povstavši odešla s chvatem na hory.“ (Luk. 1, 39.)

O jejím návratu to však nečteme. Proto je řečeno ve Velepísni (5, 14): „Ruce má jak zlaté válce.“ Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ to vykládá takto: „Jako práce soustružnickova je nejsnadnější a nejrychlejší, tak je Maria přede všemi světci hotova pomocí svým ctitelům.“ „Má nejvroucnější touhu všechny potěšiti a sotva uslyší, že je volána, hned přijímá laskavě prosbu a pomáhá.“⁽⁹⁾ Proto nazývá právem sv. Bonaventura⁽¹⁰⁾ Marii spásou všech ji vzývajících. Dává tím na srozuměnou, že k dosažení spásy stačí vzývati Rodičku Boží, jež podle slov Richarda od sv. Vavřince⁽¹¹⁾ je ochotna vždy pomoci každému, kdo ji prosí. I Bernardin z Busti⁽¹²⁾ praví: „Tato vznešená Paní více si přeje milosti nám uděliti, nežli my si přejeme je obdržeti.“

Utíkáme-li se k nohám Mariiným, nesmí umenšiti naši důvěru v její vyslyšení ani množství našich hříchů. Ona je přece matka milosrdenství, milosrdenství se pak může uplatniti jen tam, kde nešťastníci potřebují pomoci. Jako se neštití dobrá matka ošetřovati dítě postižené svrabem, ač je to starost obtížná a odporná, tak podle slov Richarda od sv. Vavřince⁽¹³⁾ dobrá naše Máti nebeská nemůže nás opustiti, hledáme-li u ní útočiště, i když je veliký zápach z našich hříchů, z nichž nás má uzdravovat. Právě tuto pravdu chtěla Maria naznačiti sv. Gertrudě,⁽¹⁴⁾ když se jí zjevila a rozeštírala svůj plášť, aby skryla do něho všechny k ní se utíkájící. Zároveň zvěděla světice, že všichni andělé ostražitě chrání ctitele Mariiny před útoky pekla.

Milosrdenství této dobré Matky a její láska k nám jsou tak veliké, že ani nečeká s pomocí, až ji budeme prositi: „Předchází ty, kdož jsou jí žádostivi, aby prve jim se ukázala.“ (Moudr. 6, 14.) Tato slova Boží Moudrosti vykládá Eadmer⁽¹⁵⁾ o Panně Marii a praví, že předchází svou pomocí ty, kdo touží po její ochraně. Podle toho můžeme posouditi, jak mnohé milosti nám u Boha vyprošuje ještě dříve než o ně prosíme. Proto, jak praví Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁶⁾ je Maria nazývána měsícem: „Krásná jako měsíc“. (Velep. 6, 9.) Jako měsíc rychle spěje na své dráze, tak ona rychle spěchá na pomoc svým prosebníkům; kromě toho tolik touží po našem dobru, píše Richard od sv. Viktora,⁽¹⁷⁾ že v našich potřebách předchází naše prosby a v udílení milosrdenství je rychlejší než my ve svých prosbách k ní. Příčinou toho je srdce Mariino, přeplněné souci-

tem, takže sotva spatří naše útrapy, hned nám podává mléko milosrdenství. Dobrotivé Královně není možno věděti o nouzi některé duše a nepomoci jí.

Má veliký soucit s našimi bédami, že nás těší a nám pomáhá i bez našich proseb. Krásně to ukázala již zde na světě na svatbě v Káni, jak vypráví sv. Jan v 2. hlavě svého evangelia. Tato Matka poznala tehdy rozpaky snoubenců, zarmoucených a zahanbených pro nedostatek vína na hostině. Nebyla sice žádána o pomoc, ale její slitovné srdce, jež se nedovede dívati na zármutek druhého bez útrpnosti, bylo dojata. I poprosila Syna, aby potěšil tuto rodinu, a vyložila mu prostě její nedostatek: N e m a j í v í n a. Aby potěšil tyto lidi a ještě více, aby uspokojil soucitné srdce Matčino, jež vzneslo tuto prosbu, učinil Syn známý zázrak a proměnil ve víno vodu ve stoudvích. Z toho usuzuje Novarino:⁽¹⁸⁾ „Jestli Maria i neprošena je tak ochotna pomoci v nouzi, oč ochotněji přispěje tomu, kdo ji vyzývá o pomoc?“

Pochybuje-li však přece někdo, zda mu pomohla Maria, když se k ní utíkal, kárá jej Inocenc III.:⁽¹⁹⁾ „Kdo kdy hledal pomoc u této dobrotivé Paní a Maria mu nepomohla?“ A blah. Eutychian⁽²⁰⁾ volá: „Kdo kdy, svatá Panno, jež můžeš pomoci každému nešťastníku a umíš zachrániti i nadobro ztracené hříšníky, kdo kdy se utíkal pod tvou mocnou ochranu a byl od tebe opuštěn? Ne, to se nikdy nestalo a nestane!“ Sv. Bernard⁽²¹⁾ říkal: „O tobě nemluvit a tvé milosrdenství nechválit směl by, Svatá Panno, jen ten, kdo by tě někdy byl vyzýval ve svých potřebách a kdo by pak mohl dokázati, že ses o něho nepostarala.“

„Spíše pominou nebe a země, dí zbožný Blossius,⁽²²⁾ než by Maria zůstala dlužna pomoc tomu, kdo ji o ni s dobrým úmyslem prosí a má v ni důvěru.“ K posílení naší důvěry praví Eadmer:⁽²³⁾ „Utíkáme-li se k této Boží Mateři, netoliko smíme býti jisti její ochranou, nýbrž mnohdy budeme spíše vyslyšení a zachráněni vyzváním jejího svatého jména než kdybychom se dovolávali jména Ježíše svého Spasitele.“ A jako důvod uvádí: „Poněvadž Kristu jako soudci náleží i trestati, kdežto blah. Panně jako obhájkyni patří jen slitovávati se.“ Chce tím říci, že rychleji dosáhneme pomoci, jdeme-li k Matce než jdeme-li k Synu, ne snad proto, že by měla Maria větší moc nám pomoci než její Syn, neboť víme, že Ježíš je jediný náš Spasitel, jenž jediný nám svými zásluhami

dobyl a 'denně nám dobývá spasení. Důvod je v tom, že jdeme-li k Ježíši, myslíme na něho též jako na svého soudce, jehož povinností je soudit nevděčníky, což nás může připravit i o důvěru nezbytnou k vyslyšení. Jdeme-li však k Marii, jež nemá jiného úkolu, než projevovati nám soucit jako matka milosrdenství a chrániti nás jako naše orodovnice, naše důvěra se nemálo zdokonalí a vzroste. Snad prosíme Boha o mnohé věci a neobdržíme je; prosíme o ně Marii a dostaneme je. Čím to lze vysvětlit? Odpověď dává Nicefor:(²⁴) „Stává se to ne proto, že by byla Maria mocnější než Bůh, nýbrž protože se Bůh rozhodl takto ctíti svou Matku.“

Útěchyplné zaslíbení dal sám Pán sv. Brigittě.(²⁵) Jednoho dne zaslechla světice hovor Ježíšův s Matkou. Pravil jí: „Matko má, žádej si ode mne, co chceš, žádnou tvoji prosbu neodmítnu. Věz, že slibuji vyslyšeti všechny, kdo mne budou prosit o nějakou milost pro lásku tvou, i když jsou hříšní, jen když se chtějí vážně polepšit.“ Totéž bylo zjeveno sv. Gertrudě.(²⁶) I ona uslyšela, jak pravil Vykupitel Marii, že jí dal ze své všemohoucnosti právo prokazovati milosrdenství hříšníkům ji vzývajícím, jak uzná sama za dobré.

Volejme tedy všichni s velikou důvěrou k této Matce milosrdenství a vzývejme ji slovy sv. Augustina:(²⁷) „Vzpomeň, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, abys toho byla opustila, kdo se pod ochranu tvou utíkal.“ Proto mi odpusť, pravím-li, že nechci býti prvním nešťastníkem, jenž by se k tobě utíkal a byl tebou opuštěn.

X

Příklad: O moci uvedené modlitby se přesvědčil sv. František Saleský, jak se vypráví v jeho životopise. Když studoval v Paříži — bylo mu tehdy asi 17 let — a všecek se věnoval úkonům zbožnosti a svaté lásce Boží, v níž nacházel nebesky sladké radosti, dopustil na něho Bůh pokušení, aby jej více zkusil a těsněji jej k sobě připoutal; zlý duch jej děsil, že vše, co koná, je bezcenné, poněvadž je v úradcích Božích zavržen. Spolu jej ponechal Bůh v takové duševní tmě a vyprahlosti, že byl hluchý i k nejkrásnějším myšlenkám na Boží dobrotu. Tím pokušení jen zesílilo a tak ztránilo svatého jinocha, že v úzkosti a opuštěnosti pozbyl chuti k jídlu a k spánku, zbledl a zesmutněl. Budil soucit u všech, kdo ho pozorovali.

V této strašné duševní bouři zmohl se ve svých myšlenkách jen na projevy beznaděje a bolu: „Mám tedy býti zbaven

milosti Boha, jenž byl ke mně tak dobrotiv a laskav? Ó lás-ko, ó krásu, již jsem zasvětil všechny city svého srdce, nemám se již z vás těšiti? Panno a Matko Boží, nejkrásnější ze všech dcer jerusalemských, nemám tě již spatřiti v nebesích? Ó Paní, nemám-li uzříti spanilou tvář tvoji, nedopusť aspoň, abych se ti rouhal a zlořečil v pekle.“

Takové něžné city byly v jeho zarmouceném srdci, zaníceném láskou k Bohu a k nejbláh. Panně. Pokušení trvalo měsíc, až konečně jej ráčil Pán osvoboditi prostřednictvím Utěšitelky světa Marie Panny, které již dříve zasvětil svou čistotu a v níž, jak říkal, složil všechny své naděje.

Když se vracel jednou večer domů, vstoupil do chrámu, v němž uzřel na stěně tabulku. Četl ji a našel na ní modlitbu sv. Augustina: Vzpomeň, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, že bys koho byla opustila, kdo se pod ochranu tvou utíkal. Ihned padl na kolena před oltářem Matky Boží a vroucně se modlil tuto modlitbu. Obnovil slib čistoty, slíbil, že se bude každý den modliti růženec a dodal: „Královno má, přimluv se za mne u svého Syna, před nímž si netroufám se objeviti. Matko má, nebudu-li já nešťastník moci v budoucím životě milovati svého Pána, jenž zasluhuje tak veliké lásky, vypros mi aspoň, abych jej mohl co nejvíce milovati na tomto světě. O tuto milost tě prosím a doufám, že mi ji udělíš.“ Tak prosil blah. Pannu a potom se zcela odevzdal milosrdenství Božímu podrobuje se naprosto jeho vůli. Sotva však skončil modlitbu, rázem ho zbavila nejsladší Matka pokušení. Ihned nabyl vnitřního klidu a s ním i tělesného zdraví. Od té chvíle choval nejvroucnější úctu k Marii a celý život velebil a hlásal slovem i perem její milosrdenství.

Modlitba.

Ó Matko Boží, Královno andělů, naděje lidí, slyš toho, jenž tě vzývá a k tobě se utíká! Viz mne u svých nohou! Ač jsem bídný otrok pekla, zasvěcuji se navždy službě tvé a chci ze všech sil celý život tobě sloužiti a tebe ctíti. Uznávám ovšem, že tě nepoctí služba tak nízkého a bídného otroka, jak jsem já, protože jsem tolik urazil tvého Syna a svého Vykupitele Ježíše. Přijmeš-li však nehodného tvora za svého sluhu, obrátíš-li jej svou přimluvou a učiníš

jej hodným tvé služby, zjedná ti tento skutek milosrdenství více cti, než ti mohu prokázati já ubožák. Přijmi mne tedy, Matko má, a neodmítej mne! Slovo Věčné sestoupilo s nebe hledati ztracené ovečky a pro jejich záchranu stalo se tvým synem. A ty bys pohrdla jednou takovou ovečkou, která běží k tobě, aby u tebe našla Ježíše? Cena za moji spásu je již zaplacená. Můj Spasitel prolil již svou krev, jež by stačila na vykoupení nesčetných světů. Zbývá jen přivlastniti tuto krev i mně. A to náleží tobě, požehnaná Panno. Tobě náleží, praví sv. Bernard,⁽²⁸⁾ rozdávat zasluby této krve tomu, koho uznáš za hodna. Tobě náleží, praví i sv. Bonaventura,⁽²⁹⁾ spasiti každého, koho chceš. Pomoz mi tedy, Královno moje, a zachraň mne! Tobě dnes odevzdávám celou svou duši. Starej se o její spasení! Ó spáso všech tebe vzývajících končím s tímto světcem, spasiž mne!

§ 2: JAKOU MOC MÁ MARIA CHRÁNITI CTITELE SVÉ V ĎÁBELSKÝCH POKUŠENÍCH

Nejbláh. Panna není jen královnou nebe a svatých, jest i královnou pekla a zlých duchů, protože je mocně potřela svými ctnostmi. Hned na počátku světa předpověděl Bůh pekelnému hadu, že nad ním dobude vítězství a vlády naše Královna: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou.“ (Gen. 3, 15.) Kdo byla ona žena, nepřítelka Satanova, ne-li Maria, jež krásou pokory a svatostí života navždy zvítězila nad ďáblem a rozdrtila jeho síly? Matka Pána Ježíše Krista byla zaslíbena v oné ženě, svědčí sv. Cyprián.⁽¹⁾ Proto neřekl Hospodin, usuzuje světec, kladu, nýbrž položím, aby naznačil, že touto vítězkou nad ďáblem není Eva tehdy žijící, nýbrž jiná žena od Evy pocházející, jež měla přinést našim prarodičům větší požehnání, než oni ztratili svým hříchem, jak praví sv. Vincenc Ferrerský.⁽²⁾ Maria je tedy ona statečná žena, jež přemohla Satana a rozdrtila mu hlavu, pokořivši jeho pýchu podle slov Páně: Ona rozdrtí hlavu tvou. Někteří sice pochybují, vztahují-li se tato slova na Marii či na Ježíše Krista, poněvadž v řeckém překladu čteme: On potře hlavu tvou. Avšak

v naší Vulgatě, t. j. v latinském překladu, schváleném na sněmu tridentském, je psáno „ona“ a nikoliv „on“. A tak vykládali toto slovo sv. Ambrož, sv. Jeroným, sv. Augustin, sv. Jan Zlatoústý⁽³⁾ a přemnozí jiní. Ať je tomu jakkoliv, je jisto, že buď Syn skrze Matku nebo Matka mocí Synovou přemohla ďábla a tento pyšný duch je k své hanbě, praví sv. Bernard,⁽⁴⁾ rozdrcen a přemožen touto požehnanou pannou. A proto je nucen jako otrok přemožený v boji poslouchati vždy rozkazů této Královny. Sv. Bruno⁽⁵⁾ dí, že když se dala Eva obelstít hadem, přinesla nám smrt a tmu, zato Maria svým vítězstvím nad zlým duchem přinesla nám život a světlo. Nepřítele našeho spoutala potom tak, že se nemůže ani hnouti a sebeméně škoditi jejím ctitelům.

Krásně vykládá Richard od sv. Vavřince⁽⁶⁾ slova knihy Přísloví (31, 11): „Muž se na ni spoléhá, o zisk nemá nouze.“ Muž, totiž Kristus, se na ni spoléhá. O zisk nemá nouze, neboť ona obohacuje svého Snoubence kořistí, kterou odňala ďáblu. Kornelius a Lapide⁽⁷⁾ vysvětluje: „Bůh svěřil Srdce Ježíšovo rukám Mariiným a pověřil ji starostí o to, aby jej všichni lidé milovali. Tak nebude bez kořisti, totiž bez dobytých duší, neboť Maria obohacuje Syna dušemi, jež uchvátíla peklu a vysvobodila z rukou ďábelských svým mocným přispěním.“

Jak známo, je palma znamením vítězství. Proto je povznášena naše Královna na vysoký trůn před tváří všech mocností podobna palmě, na znamení jistého vítězství pro ty, kdo se stavějí pod její ochranu: „Jak palma v Engaddi jsem vyvýšena“ (Sir. 24, 18), t. j. abych vás bránila, jak vykládá sv. Albert Veliký.⁽⁸⁾ Maria chce říci těmito slovy: Děti moje, napadne-li vás nepřítel, utěcte se ke mně, vzhlížejte ke mně a dodejte si mysl, poněvadž ve mně, své obraně, vidíte již také svoje vítězství. Nejbezpečnějším prostředkem, jak přemoci útoky pekla, je utéci se k Marii. Vždyť Maria je Královnou a panovnicí zlých duchů, praví sv. Bernardin Sienský,⁽⁹⁾ poněvadž je krotí a přemáhá. Proto se praví o Marii, že je peklu „h r o z n á j a k o s e š i k o v a n é v o j s k o“. (Velep. 6, 3.) Je jako sešikované vojsko, protože dovede užiti své moci, svého milosrdenství a svých modliteb k zahanbení nepřátel a k dobru svých služebníků, kteří prosí v pokušení o její přemocnou ochranu.

Duch Svatý jí vkládá do úst slova: „Já jako kmen vinný raším libovonně, z květů mých plody jsou skvostné a přebohaté.“ (Sir. 24, 23.) Sv. Bernard píše⁽¹⁰⁾ k tomuto místu, že kvetoucí vinné révě prý se vyhýbají všichni jedovatí hadi. Tak prchají ďábli od těch šťastných duší, u nichž cítí vůni mariánské úcty. — Proto se nazývá Maria i cedrem: „Jak cedr na Libanu jsem vyvýšena.“ (Sir. 24, 17.) Jako cedr nepropadá hnilobě, tak Maria je prosta hříchu. Mimo to však, jak praví kardinál Hugo⁽¹¹⁾, jako cedr zaplašuje svou vůní hady, tak zahání na útěk Maria svou svatostí zlé duchy.

Pomocí archy úmluvy dobývali Izraelité mnoha vítězství. Tak Mojžíš přemohl nepřátele: „Když se archa zvedala, říkal Mojžíš: Povstaň, Hospodine, ať se rozptýlí tvoji nepřátelé.“ (Num. 10, 35.) Tak bylo dobyt Jericha, tak byli poraženi Filišťané: „Byla tam totiž archa Boží.“ (1. Král. 14, 18.) Archa úmluvy byla však předobrazem Marie Panny. Jako byla v arše manna, praví Kornelius a Lapide,⁽¹²⁾ tak byl v lůně Mariině Ježíš, předobrazem mannou. Pomocí této archy dopřává nám Bůh vítězství proti světu i proti peklu. Proto dí sv. Bernardin Sienský:⁽¹³⁾ „Když byla Maria, archa Nového zákona, povýšena za Královnu nebes, byla moc pekla nad lidstvem oslabena a zlomena.“

Ó jak se bojí Marie Panny a jejího vznešeného jména pekelní duchové, praví Konrád Saský.⁽¹⁴⁾ Srovnává je s oněmi nepřáteli, o nichž mluví Job: „V noci do domu se vloupávají... Těm všem je jitro dobou temna, znajíť hrůzy (toho) stínu smrti.“ (Job. 24, 16. 17.) Zloději vykrádají domy za noci, jakmile se však objeví zora, dávají se na útěk jako před příznakem smrti. Stejně vnikají do duše ďábli, když je zatemněna nevědomostí. Jakmile se však objeví zora, totiž milost a slitovnost Mariina, zahání tato zář temnoty a pekelní nepřátelé dávají se před ní na útěk jako před smrtí.

Na potvrzení této pravdy bylo zjeveno sv. Brigittě,⁽¹⁵⁾ že Bůh jí dal takovou moc nad zlými duchy, že kdykoliv napadnou ctitele Mariina, jenž ji vzývá o pomoc, jediným jejím pokynem jsou zděšení a daleko prchají. Raději snesou dvojnásobná muka v pekle nežli takovou porážku mocí Mariinou.

Božský Snoubenec velebil svou milovanou Nevěstu a nazval ji lilií: „Jako lilie mezi trnám, tak jest má přítelka mezi děvčaty.“ (Velep. 2, 2.) Kornelius a Lapide⁽¹⁶⁾ praví k tomuto místu: „Jako lilie je lékem proti uštknutí hada proti jedu; tak vzýváním Marie Panny je mimořádně šťastnou zbraní ku přemožení všech pokušení, zvláště nečistých, jak to dokazuje každodenní zkušenost.“

Kosmas Jerusalemský⁽¹⁷⁾ oslovuje Marii takto: „Ó Matko Boží, když budu mítí nepřemožitelnou naději v tebe, budu zachráněn. Budu pronásledovati své nepřátele, ač bude jediným mým štítem tvoje ochrana a tvoje všemohoucí pomoc.“ Totéž může říci každý, kdo má štěstí býti služebníkem této vznešené Královny: Matko Boží, doufám-li v tebe, jistě nebudu poražen; pod tvou ochranou budu stíhati své nepřátele. Nastavím proti nim štít tvé ochrany a tvé všemohoucí pomoci a zcela jistě je porazím. V řeckých Otcích čteme u mnicha Jakuba⁽¹⁸⁾: „Pane můj, ve své Matce dals nám nejmocnější zbraň, abychom najisto porazili všechny své nepřátele.“

V Starém zákoně je psáno, že Hospodin vedl svůj národ z Egypta do země zaslíbené ve dne sloupem oblakovým a v noci sloupem ohnivým: „Hospodin kráčel před nimi, aby jim ukazoval cestu za dne v sloupu oblakovém a v noci ve sloupu ohnivém.“ (Ex. 13, 21.) Tento sloup hned oblakový hned ohnivý byl podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁹⁾ předobrazem Marie a její dvojí ustavičné činnosti v náš prospěch. Kryje nás jako oblak před žárem božské spravedlnosti a jako plamen chrání nás před zlými duchy. Jako totiž vosk taje v ohni, dodává Konrád Saský,⁽²⁰⁾ tak mizí moc zlých duchů na ty duše, které často vzpomínají jména Panny Marie a je zbožně vzývají, zvláště když ji hledí následovati.

„Ó jak se děsí zlí duchové, když jen zaslechnou jméno Maria,“ tvrdí sv. Bernard.⁽²¹⁾ A Tomáš Kempenský⁽²²⁾ k tomu dodává: „Jako lidé padají hrůzou na zem, udeří-li blízko nich blesk, tak padají i ďábli, uslyší-li jméno Maria.“ Jak skvělých vítězství dobyli nad těmito škůdci ctitelé Mariini pomocí tohoto přesvatého jména! Tak je přemohl sv. Antonín Paduánský, blah. Jindřich Suso a mnozí jiní, kdo milovali Marii. V misijních zprávách z Japonska čteme,⁽²³⁾ že kterémusi křesťanu zjevilo se kdysi množství zlých duchů v podobě šelem, aby jej poděsili a zmátli. On však na ně zvolal: Nemám

sice zbraně, jíž byste se báli. Dopustí-li to Bůh, dělejte si se mnou, co chcete. Na svou obranu však užijí nejsladších jmen Ježíš a Maria! Sotva to dořekl a vyslovil pro ďábly hrozná jména, otevřela se země a pohltila pyšné duchy. A Eadmer⁽²⁴⁾ dosvědčuje z vlastní zkušenosti, že znal mnoho lidí, kteří byli náhle vytrženi z nebezpečí, když vzývali jméno Maria.

„Slavné a podivuhodné je vznešené tvoje jméno, Maria,“ modlí se sv. Bonaventura.⁽²⁵⁾ „Kdo na ně pamatují a je vzývají v hodině smrti, nebojí se ani celého pekla, poněvadž zlí duchové opouštějí hned duši, jakmile zaslechnou jméno Maria.“ Konrád Saský⁽²⁶⁾ praví: „Na světě není nepřítel, jenž by se tolik bál před velikým vojskem, jak se bojí moci pekelné jména Mariina a její ochrany.“ Sv. Germanos⁽²⁶⁾ volá: „Ty, Paní, uvádíš v bezpečí své sluhy přede všemi výpady nepřítelů, vzývají-li jen tvé jméno.“ Ó kdyby jen dbali křesťané této pravdy v pokušeních a s důvěrou vzývali jméno Maria! Jistě by nikdy neklesli. Vždyť ďábel utíká a peklo se třese, dí blah. Alan,⁽²⁸⁾ při pouhém zaslechnutí tohoto jména. Tato Královna sama zjevila sv. Brigittě,⁽²⁹⁾ že pekelný nepřítel utíká i od nejhorších, Bohu zcela odcizených a ďáblu nadobro propadlých hříšníků, když vzývají její všemocné jméno a mají upřímnou vůli se polepšiti. Svatá Panna však dodala, že jestli se duše nepolepší a neočistí od hříchu lítostí, hned se k ní vracejí zlí duchové a drží ji dále ve své moci.

Příklad. V klášteře v Reichersbergu žil řeholní kanovník Arnold, veliký ctitel nejblah. Panny. Když pracoval k smrti, přijal svátosti umírajících, zavolal k sobě řeholní spolubratry a prosil je, aby jej neopouštěli v posledním tažení. Sotva domluvil, začal se před nimi trásti na celém těle, díval se ulekaně a studený pot mu vyrazil na čele. Chvějícím se hlasem volal: „Nevidíte ty ďábly, jak mne chtějí stáhnouti do pekel? Bratří moji, přivolejte mi na pomoc Marii! Na ni spoléhám, ona mi dá zvítězit.“ Spolubratři se pak modlili mariánskou litanii. Při slovech „Svatá Maria, oroduj za něho!“ zvolal umírající: „Opakujte, opakujte jméno Maria, neboť již stojím před soudnou stolicí Boží!“ Na chvíli zmlkl a pak dodal: „Je pravda, že jsem to učinil, konal jsem však za to také pokání.“ A obrátiv se k Marii řekl: „Maria, pomoz mi a budu zachráněn!“

Zlí duchové se znovu naň vrhli, ale on se bránil znamením kříže a vzýváním jména Maria. Tak ztrávil celou noc. Na úsvitě zvolal vesele, záře radostí: „Maria, Paní moje, útočiště moje, vyprosila mi odpuštění a spasení.“ Pak se mu zjevila Svatá Panna a zvala jej, aby šel za ní: „Jdu, Paní má, jdu,“ odpovídal a vši mocí chtěl povstati. Nemoha však za ní jíti tělem, tiše skončil a spěl za ní, jak doufáme, se svou duší do království věčné slávy.⁽³⁰⁾

Modlitba.

Viz u nohou svých, naděje moje, Maria, ubohého hříšníka, jenž se stal tolikráte svou vlastní vinou otrokem pekla, Uznávám, že jsem se dal přemoci zlými duchy, poněvadž jsem se neobracel k tobě, útočiště moje. Kdybych se byl vždycky k tobě utíkal, kdybych tě byl vzýval, nikdy bych nebyl klesl. Doufám však, Paní má nejdobrotivější, že jsem tvým prostřednictvím vyproštěn z moci ďábelské a že mi Bůh již odpustil. Chvěji se jen bázní, abych v budoucnosti neupadl nanovo do jejich okovů. Víím, že se nepřátelé nevzdali naděje, že si mne znovu podmaní, a již mi strojí nové útoky a pokušení. Ó Královno má, útočiště moje, pomoz mi! Přijmi mne pod svůj plášť! Nedopusť, abych se stal znovu otrokem ďáblů.

Vím, že mi pomůžeš po každé a popřeješ mi vítězství, když tě budu vzývat. Toho se však právě bojím, že zapomenu v pokušeních na tebe a na modlitbu k tobě. Prosím tě tedy úpěnlivě, nejsvětější Panno, o milost, abych byl tebe vždy pamětliv, zvláště pak v boji s pokušením. Dej mi sílu, abych tě ustavičně vzýval: Maria, pomoz mi, Maria, pomoz mi!

A až jednou nadejde den mého posledního zápasu s peklím v hodině smrti, potom mi, Královno moje, pomáhej účinněji. Sama mi připomínej, abych tě častěji vzýval ústy nebo srdcem, abych vydechl duši s nejsladšími jmény tebe a tvého Syna Ježíše na rtech, abych tě pak velebil a chválil a nikdy po celou věčnost se nevzdálil od nohou tvých v nebesích. Amen.

*K tobě vzdycháme,
lkající a plačící v tomto slzavém údolí*

§ 1: JAK JE NUTNÁ PŘÍMLUVA MARIINA K NAŠÍ SPÁSE

Je článek víry, že vzývati a prositi svaté a především Královnu svatých, nejbláh. Pannu Marii, aby nám vyžádala milost Boží, je nejen věcí dovolenou, nýbrž i užitečnou a svatou. Církevní sněmy prohlásily tuto nauku proti bludařům, kteří ji odsuzovali jako bezprávi proti Ježíši Kristu, jenž je naším jediným prostředníkem. Může-li však Jeremiáš po své smrti prositi za Jerusalem (2. Machab. 15, 14), oběťují-li starci ve Zjevení sv. Jana Bohu modlitby svatých (Zjev. 5, 8), slibuje-li sv. Petr svým učedníkům, že jich bude pamětliv po své smrti (2. Petr. 1, 15), modlí-li se sv. Štěpán za své vrahy (Sk. ap. 7, 59), prosí-li sv. Pavel za své průvodce (Sk. ap. 27, 24), zkrátka, mohou-li svatí prositi za nás, proč bychom nemohli prositi my je, aby se za nás přimlouvali? Sv. Pavel se doporučí modlitbám svých učedníků: „Modlete se za nás!“ (1. Thes. 5, 25.) Sv. Jakub pak napomíná: „Modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni.“ (Jak. 5, 16.) Proto se můžeme doporučeti i my modlitbám jiných, zvláště svatých.

A že jest Ježíš Kristus jediným prostředníkem ze spravedlnosti, jenž nás usmířil s Bohem svými zásluhami, kdo to popírá? Naopak je však bezbožností popírati, že Bůh ráčí udi'eti milosti na přímlovu svatých, zvláště prosí-li za nás jeho Matka Maria; vždyť si tolik přeje, abychom ji milovali

a ctíli. Kdo pak neví, že čest prokazovaná matkám rozmnožuje i slávu synů? „Sláva synů — otcové (rodiče) je jejich.“ (Přís. 17, 6.) Proto dí sv. Bernard⁽¹⁾: „Kdo hodně ctí Matku, ať se nebojí, že zastíní slávu Synovu, neboť čím více je ctěna Matka, tím více jest oslavován i Syn.“ A sv. Alfons dí,⁽²⁾ že všechna čest prokazovaná Královně-Matce vztahuje se i na Syna-Krále. Není pochybnosti, že pro zásluhy Ježíšovy dostalo se Marii hodnosti, aby byla prostřednicí naší spásy. ne ovšem prostřednicí ze spravedlnosti, nýbrž z milosti — svou přímlovou. V tom smyslu ji vhodně jmenuje Konrád Saský⁽³⁾ nejvěrnější prostřednicí naší spásy a sv. Vavřinec Justiniani⁽⁴⁾ se táže: „Jak by nebyla milosti plná ta, jež se stala žebříkem k nebi, branou nebes a pravou prostřednicí mezi Bohem a lidmi?“

Proto správně poznamenává Suarez:⁽⁵⁾ „Prosíme-li blah. Pannu o milosti, neukazujeme tím nedůvěru v Boží milosrdenství, nýbrž spíše ve svoji nehodnost a odporujeme se Marii, aby její důstojnost nahradila naši ubohost.“

Že je tedy modlitba o přímlovu Mariinu věcí velmi spásitelnou a svatou, nemůže pochybovat nikdo, leda, že nemá víry. Zde však chci kromě toho dokázat, že přímlova Mariina jest i nutná k naší spáse. Abych se přesně vyjádřil, nemíním tím ovšem nutnost bezpodmínečnou, nýbrž nutnost podmíněčnou (morální). Nutnost toho druhu vzniká ze svobodného rozhodnutí Božího, aby všechny milosti nám udílené procházely rukama Mariinýma. Je to učení sv. Bernarda, jež možno dnes nazvat obecně uznaným mezi bohoslovci a učiteli, jak již prohlašuje spisovatel knihy „O království Mariině.“⁽⁶⁾ Totéž mínění zastávají Vega, Mendoza, Paciuchelli, Segneri, Poiré, Crasset a nesčetní jiní vzdělání spisovatelé.⁽⁷⁾ I P. Alexander Natalis, tak zdrženlivý v svých tvrzeních,⁽⁸⁾ učí, že všechny milosti musíme očekávat prostřednictvím Mariiným, protože je to vůle Boží. Při tom se odvolává na známý výrok sv. Bernarda:⁽⁹⁾ „Taková je vůle Boží, abychom všechno přijímali skrze Marii.“ — Stejně smýšlí Contenson.⁽¹⁰⁾ Vykládá slova Ježíše Krista na kříži k Janovi: Hle matka tvá! a praví: „Jako by Kristus řekl: Nikdo nebude mít účast na mé krvi, leč prostřednictvím mé Matky. Mé rány jsou zdroji milosti, milosti ty však přitékají k lidem jen skrze Marii. Učedníku Jene, tolik tě budu milovat já, kolik ty budeš milovat ji.“

Toto učení, že všechno dobro přichází k nám od Boha prostřednictvím Mariiným, nelíbí se jednomu modernímu spisovateli.⁽¹¹⁾ Třebas dovede psátí velmi krásně a učeně o pravé a falešné pobožnosti, přece v pojednání o úctě k Matce Boží nechce jí přiznati právo na slávu, kterou jí bez rozpaků vzdali sv. Germanos, sv. Anselm, sv. Jan Damašský, sv. Bonaventura, sv. Antonín, sv. Bernardin Sienský, ctih. opat. Celleský a mnozí jiní učenci. Všem těm nebylo za těžko přijmouti učení, že pro zmíněný důvod úcta mariánská není toliko užitečná, nýbrž i nutná. Podle uvedeného spisovatele je výrok, že Bůh neudílí žádné milosti leč Mariiným prostřednictvím jen nadsázka, kterou pronesli někteří světci v přílišném zanícení. Chceme-li jí správně rozuměti, znamená prý jen tolik, že jsme od Marie Panny dostali Ježíše Krista, pro jehož zásluhy pak přijímáme všechny milosti. Ostatně by to byl blud, praví, mysliti, že nám Bůh nemůže poskytnouti milosti bez prostřednictví Mariina, neboť apoštol praví, že uznáváme jen jediného Boha a jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi, Ježíše Krista (1. Tim. 2, 3). Tak usuzuje zmíněný spisovatel.

Nechť mi však dovolí odpověděti mu jeho slovy, že jiné je prostřednictví ze spravedlnosti, jež se opírá o vlastní zásluhu, a jiné je prostřednictví z milosti, jež spočívá na přímluvě. Mimo to je něco jiného říci, že Bůh nemůže a že Bůh nechce udíleti milosti bez přímluvy Mariiiny. Vždyť slavně vyznáváme, že Bůh je zdrojem všeho dobra a svrchovaným pánem všelike milosti a Maria že je jen pouhý tvor, jenž za vše vděčí jen milosti Boží. Tento vznešený tvor miloval a ctil Boha na zemi více než všechno ostatní tvorstvo. Bůh ji vyvolil za matku svého Syna a Vykupitele všech. Proto ji chtěl co nejvíce vyvýšiti a proto chce, aby všechny milosti, které zamýšlí udělit vykoupeným duším, procházely jejíma rukama. Kdo pak může popírati rozumnost a přiměřenost takového tvrzení? Rádi vyznáváme, že Ježíš Kristus je jediný prostředník ze spravedlnosti, jenž nám získává svými zásluhami milosti a spasení. Tvrdíme však, že Maria je prostřednice z milosti a ačkoliv vše, co získává, získává pro zásluhy Ježíše Krista svými prosbami a žádostmi ve jménu jeho, přece všechny milosti, o něž můžeme prositi, můžeme míti jen na její přímluvu.

Toto tvrzení nejen že neodporuje v ničem svatým pravdám víry, nýbrž souhlasí se smýšlením Církve. V modlitbách, jež Církev sama schválila, vybízí nás ustavičně, abychom se utíkali o pomoc k Matce Boží a vzývali ji slovy: „Uzdravení nemocných, útočiště hříšníků, pomocnice křesťanů, živote náš, naděje naše. V hodinkách na slavnosti mariánské obrací na ni slova Věčné Moudrosti a tak dává na srozuměnou, že v Marii nacházíme všechnu naději podle slov: „Ve mně je všechna naděje i život ctnosti“ a že máme od ní všelikou milost podle výroku: „Ve mně je všechna milost k životu pravdy.“ (Sir. 24, 25.) Zkrátka, v Marii nalezneme život věčný a spásu: „Kdo mne najde, nalezne život a dojde požehnání od Hospodina.“ (Přisl. 8, 35.) A jinde: „Kteří o mne se namáhají, nezhřeší, kteří mne vysvětlují, věčně žít budou.“ (Sir. 24, 30. 31.) Všechna tato slova naznačují, jak potřebujeme přímluvy Mariiny.

V tom přesvědčení nás utvrzují přemnozí bohoslovci a církevní učitelé. Je urážkou říkati o nich, jak to činí zmíněný spisovatel, že na oslavu Marie Panny užívali nadsázek a upřílišených výrazů. Kdo tak činí, přestupuje meze pravdy. To však nesmíme říkati o svatých, poněvadž mluvili z Ducha Božího, jenž je Duch pravdy.

A zde bych rád poněkud odbočil a řekl svoje přesvědčení o této věci. Zvyšuje-li některé mínění nějak čest blah. Panny a je nějak odůvodněno a neodporuje ani víře ani výnosům Církve ani jiné pravdě a jestli někdo takové mínění odmítá a zavrhuje jen proto, že mínění opačné může býti též pravdivé, takový prozrazuje velmi málo úcty k Matce Boží. Mezi tyto chatrné ctitele nechci patřiti já ani nechci, aby k nim náleželi moji čtenáři. Spíše si přeji, aby náleželi do počtu těch, kdo vše, čemu lze bez bludu věřiti o vznešenosti Mariině, s pevným přesvědčením přijímají a tak jednají podle slov opata Ruperta,⁽¹²⁾ jenž dí, že ku projevům úcty Matce Boží nejmilejší patří pevně věřiti v její vznešené přednosti. Kdybychom neměli jiného důvodu, stačilo by nám svědectví sv. Ambrože Autperta,⁽¹³⁾ aby nás zbavilo obav před přílišností v chválách Mariiných. Podle jeho slov vše, čím oslavujeme Marii, vše je příliš málo u srovnání s tím, čeho je hodna pro důstojnost Božího mateřství. To odpovídá duchu

Církve, jež se modlí ve mši o blah. Panně: Blahoslavená jsi, svatá Panno Maria, a vší chvály nejhodnější!

Nyní se však vraťme k svému předmětu a vizme, co praví svatí o tomto učení. Podle sv. Bernarda⁽¹⁴⁾ naplnil Bůh Marii všemi milostmi, aby lidé brali z ní jako z vodovodu vše dobré, jehož se jim dostává. Světec tu činí ještě jinou vzácnou poznámku, totiž, že před narozením Mariiným nebylo pro všechny takového proudu milostí, poněvadž nebyla na světě ještě ona, tento želaný průplav milostí. Dodává však: „Maria byla darována světu za tím účelem, aby skrze ni jako průplav plynuly k nám neustále milosti Boží.“

Proto jako Holofernes, aby dobyl města Betulie, kázal zpřetrhávati potrubí s vodou, tak usiluje ze všech sil ďábel, aby udusil v duších úctu k Matce Boží. Neboť uzavřeli odtud příliv milostí, snadno si podmaní duše. Proto nás napomíná svatý učitel Bernard:⁽¹⁵⁾ „Považte, tedy, duše, s jakou vroucností a zbožností máme ctíti po vůli Boží tuto svou Královnu. Jak touží Bůh, abychom se k ní vždy utíkali a důvěřovali v její ochranu. V její ruce složil plnost všelikého dobra, abychom poznali, že všechna naděje, všechna milost a všechna spása přichází k nám rukama Mariinýma.“ Totéž dí sv. Antonín:⁽¹⁶⁾ „Všeliké milosrdenství, jež bylo kdy uděleno lidem, bylo jim prokázáno prostřednictvím Mariiným.“

Proto ji přirovnává sv. Bonaventura k měsíci.⁽¹⁷⁾ Jako měsíc je mezi sluncem a zemí a světlo, přijaté od slunce, rozlévá po zemi: tak přijímá Maria proudy nebeských milostí z božského Slunce a ozařuje jimi nás zde na zemi.

Z téhož důvodu ji nazývá Církev branou nebeskou: Š t a s t n á n e b e s b r á n o ! Jako každý výnos králův o udělení milosti, dí sv. Bernard,⁽¹⁸⁾ prochází branou jeho paláce, tak není milosti přicházející s nebe na zemi, jež by neprocházela rukama Mariinýma. Sv. Bonaventura⁽¹⁹⁾ mimo to praví, že se Maria nazývá branou nebeskou proto, ježto se do nebe nedostane nikdo, kdo nejde skrze Marii, jež jest jeho branou.

V tomto přesvědčení nás utvrzuje sv. Jeronym (nebo podle některých jiný starokřesťanský původce kázání o Nanebevzetí Panny Marie, jež je zařazeno mezi spisy sv. Jeronyma.⁽²⁰⁾ Praví, že v Ježíši Kristu byla plnost milostí jako v hlavě;

odtud proudí do nás jako jeho údů životní míza a božská pomoc, potřebná k dosažení spásy. Tatáž plnost byla v Marii jako v hrdle tajemného těla, kterým proudí život milosti do údů. Tutéž myšlenku vykládá ještě jasněji sv. Bernardin Sien-ský⁽²¹⁾ těmito slovy: „Věřící tvoří tajemné tělo Ježíše Krista a prostřednictvím Mariiným dostávají všechny milosti duchovního života, sestupující k nim od Ježíše, jejich duchovní hlavy.“ Snaží se to odůvodnit takto: „Poněvadž se zalíbilo Bohu přebývat v lůně této Svaté Panny, nabyla tím jakési pravomoci na všechny milosti. Neboť, když vyšel z jejího přesvatého života Ježíš Kristus, přišly nám s ním od ní jako z nebeského oceánu všechny proudy milostí Bo-žích.“ Ještě jasněji píše jinde: „Od chvíle početí Věčného Slova v jejím lůně nabyla tato panenská Matka, řekl bych, zvláštní pravomoci na dary, udílené nám Duchem Svatým, takže žádný tvor nedostane od Boha žádnou milost leč z ru-kou Mariiných.“

Ve smyslu úplně stejném vykládá jeden spisovatel (P. Cras-set)⁽²²⁾ slova proroka Jeremiáše, v nichž prorok mluví o vtě-lení Slova a o jeho Matce Marii: „Ž e n a o b k l í č í m u ť e.“ (Jerem. 31, 22.) Praví: „Jako nelze vésti ze středu kruhu žádnou čáru, jež by neprotínala jeho obvod, tak ani z Ježí-še, středu všeho dobra, nepřijde k nám žádná milost leč skrze Marii, jež jej obklíčila, když jej počala ve svém lůně.“

Proto podle výroku sv. Bernardina⁽²³⁾ jsou udíleny všechny dary, všechny ctnosti a všechny milosti rukama Mariinýma těm, jimž ona chce, kdy ona chce a jak ona chce. Stejně dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁴⁾ že Bůh chce, aby všechna dobra, jež udílí lidem, procházela rukama Marie Panny. Proto pobízí ctih. opat Celleský⁽²⁵⁾ každého, aby se obracel na strážkyni pokladu milostí, jak ji jmenuje, neboť jen skrze ni mohou svět a všichni lidé očekávat všeliké dobro, jehož potřebují.

Z řečeného jasně plyne, že zmínění světcí a spisovatelé nechápou slova „Všechny milosti k nám přicházejí skrze Marii“ jenom v tom smyslu, že jsme obdrželi skrze Marii Ježíše Krista, pramen všeho dobra, (jak míní uvedený spi-sovatel); spíše nás výslovně ujišťují, že Bůh chce, i když nám dal Ježíše Krista, aby všechny milosti, jichž se lidem

kdy dostalo, dostává a dostane až do konce světa pro zásluhy Ježíšovy, všechny byly udíleny rukama Mariinýma, na její přimluvu.

Na základě toho usuzuje P. Suarez,⁽²⁶⁾ že je za našich dob v Církvi obecně uznáno učení, že prostřednictvím Mariino je nám nejen prospěšné, nýbrž i nutné. Není to však nutnost bezpodmínečná, jak jsem již řekl, poněvadž tak je nutné jen prostřednictvím Ježíše Krista, nýbrž nutnost podmíněná (morální), pokud totiž Bůh rozhodl, že neudělí žádné milosti leč rukama Mariinýma, jak věří Církev se sv. Bernardem.⁽²⁷⁾ A před sv. Bernardem učil tak sv. Ildefons⁽²⁸⁾ volaje k blah. Panně: „Ó Maria, Hospodin ustanovil, že svěří tvým rukám všechno dobro, jež rozhodl udělit lidem, a proto ti odevzdal všechny poklady a všechno bohatství milostí.“ A mnich Mikuláš⁽²⁹⁾ dí, že se Bůh chtěl vtělit jen se svolením Mariiným předně proto, abychom jí byli zavázáni největšími díky a dále proto, abychom poznali, že spása všech lidí závisí na rozhodnutí této Panny.

Prorok Isaiáš (11, 1) praví, že „vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí“. K tomuto místu nalézáme krásný výklad u Konráda Saského:⁽³⁰⁾ „Kdo chce dojít milosti Ducha Svatého, ať hledá květ na prutu, totiž Ježíše u Marie, neboť od prutu se dostaneme ke květu a od květu k Bohu.“ A chceš-li mít tento květ, snaž se sklonit k sobě modlitbou prut s květem a dosáhneš ho. Ve 26. řeči o Zjevení Páně praví Serafínský Učitel⁽³¹⁾, sv. Bonaventura, k slovům evangelia: „Nalezli dítko s Marií, Matkou jeho“ (Mat. 2, 11): „Nikdy nenajdeš Ježíše leč s Marií a skrze Marii.“ A z toho usuzuje, že, kdo nehledá Ježíše zároveň s Marií, marně jej hledá. Proto dí sv. Ildefons:⁽³²⁾ „Chci býti sluhou Synovým; protože však nikdo nemůže sloužiti Synu, kdo není služebníkem Matky, proto chci sloužiti Marii.“⁽³³⁾

Modlitba.

Duše má, viz, jak velikou naději v spasení a v život věčný dal ti Bůh! Ve svém milosrdenství vzbudil v tobě naději v ochranu jeho Matky, ačkoliv jsi tolikráte zasloužila za své hříchy jeho nemilosti a zavržení. Děkuj proto Bohu i své ochránkyni Marii, jež tě již milostivě přijala

pod svůj plášť, jak dokazují tolikeré milosti, které jsi dostala na její přimluvu.

Ano, děkuji ti, má nejlaskavější Matko, za všechno dobré, jež jsi prokázala mně nešťastníkovi, hodnému pekla. Z kolika nebezpečí jsi mne vysvobodila, Královno moje! Kolik osvětlení a slitování jsi mi na Bohu vyprosila! Co pak dobrého jsem ti dal, čím jsem tě tolik uctil, že mne tak starostlivě zahrnuješ dobrodiními?

Jen tvá dobrota tě k tomu nutí. Ach, kdybych za tebe obětoval krev i život, bylo by to příliš málo proti mým povinnostem vůči tobě za to, žes mne zachránila před smrtí věčnou. Tys mi dobyla, jak doufám, milosti Boží. Zkrátka, tobě vděčím za všechno své štěstí. Má nejlaskavější Paní, já chudák, se ti nemohu jinak odvděčiti než ustavičnou chválou a láskou k tobě. Ó nepohrdej oddaností ubohého hříšníka, jež roznítíla láskou tvoje dobrota. Je-li však mé srdce nehodno milovati tebe, ježto je nečisté a naplněné pozemskými náklonnostmi, musíš je ty proměnit. Ó proměň je!

Připoutej mne k Bohu, připoutej mne tak pevně, abych se již nikdy neodloučil od jeho lásky. Ty chceš ode mne, abych miloval Boha; totéž si vyprošuji já od tebe. Zjednej mi milost, abych jej miloval, abych jej věčně miloval. Po ničem jiném netoužím. Amen.

§ 2: POKRAČOVÁNÍ O TÉŽE VĚCI

Sv. Bernard⁽¹⁾ učí, že jako muž a žena spolu zavinili naši zkázu, tak že se slušelo, aby jiný muž a jiná žena spolupůsobili k naší záchraně. To učinili Ježíš a jeho Matka Maria. „Není pochybnosti, praví světec, že Ježíš Kristus sám dokonale stačil k našemu vykoupení, bylo však vhodnější, aby bylo zastoupeno v díle naší záchrany obojí pohlaví, protože obojí spolupůsobilo k naší zkáze.“ Proto nazývá sv. Albert Veliký⁽²⁾ Marii Pannu „Pomocnicí vykoupení“. Sama zjevila sv. Brigittě,⁽³⁾ že jako Adam a Eva za jediné jablko svět zaprodali, tak ona se svým Synem jediným srdcem svět vykoupili. Bůh ovšem mohl, poznamenává sv. Anselm,⁽⁴⁾ stvořiti svět z ničeho, ale svět vlastní vinou ztracený nechtěl obnoviti bez spolupůsobení Mariina.

Podle výkladu Suarezova⁽⁵⁾ spolupůsobila Matka Boží k našemu vykoupení trojím způsobem: Předně svou částečnou neúplnou zásluhou, aby se vtělilo Slovo; za druhé vroucími modlitbami, jež za nás konala za svého pozemského života; za třetí ochotným obětováním života Synova Bohu za naši spásu. Poněvadž tedy spolupůsobila Maria k vykoupení s tak velikou láskou k lidem a se starostí o největší slávu Boží, právem stanovil Bůh, že všichni dojdou spásy jen na její přimluvu.

Maria se nazývá spolučinitelkou na díle našeho ospravedlnění, poněvadž Bůh všechny milosti pro nás určené svěřil jí.⁽⁶⁾ Proto musejí všichni lidé minulí, přítomní a budoucí pohlížeti na Marii jako na prostřednici a vyjednavatelku spasení všech časů, praví sv. Bernard.⁽⁷⁾

Ježíš Kristus prohlásil, že nikdo ho nemůže nalézt, dokud ho k němu nepřitáhne jeho Věčný Otec svou milostí: „Nikdo nemůže přijíti ke mně, nepřitáhne-li ho Otec.“ (Jan 6, 44.) Stejná slova vkládá Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ do úst Ježíši ohledně jeho Matky: „Nikdo nemůže přijíti ke mně, nepřitáhne-li ho moje Matka svými prosbami.“ Ježíš byl plodem Mariiným, jak řekla sv. Alžběta: „Požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.“ (Luk. 1, 42.) Kdo chce ovoce, musí ke stromu; kdo tedy chce Ježíše, musí jíti k Marii a kdo nalezne Marii, jistě najde i Ježíše. Když spatřila sv. Alběta nejsv. Pannu, jež přišla na návštěvu do jejího domu, nevědouc jak jí projeví vděčnost, zvolala pokorně: „Odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně?“ (Luk. 1, 43.) Mohli bychom se však tázati: Což nevěděla sv. Alžběta, že do jejího domu zavítala nejen Maria, nýbrž i Ježíš? Proč se nazývá nehodnou přijmouti Matku a proč raději neříká, že je nehodna přijmouti Syna, jenž přišel k ní na návštěvu? To proto, že světice dobře věděla, že kdykoliv přichází Maria, nese s sebou Ježíše; proto děkovala jen Matce, nezmiňujíc se o Synu.

V knize Přísloví (31, 14) je psáno: „Jest jak obchodní koráb, z dálky jenž dováží chleba.“ Touto požehnanou lodí byla Maria. Přivezla nám s nebe Ježíše Krista, chléb živý, jenž přišel s nebe, aby nám dal život, jak řekl: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil.“ „Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.“

(Jan 6, 51. 52.) Z toho usuzuje Richard od sv. Vavřince,⁽³⁾ že na moři světa zahynou všichni, kdo se nezachrání na této lodi, kdo totiž nežijí pod ochranou Mariinou. Proto když jsme v nebezpečí, že zahyneme v pokušeních a vášních života, máme se utíkat k Marii a volati: Paní, rychle nám pomoz, zachraň nás, jinak zahynem! — Mimochodem podotýkám, že tento učenec neváhá volati k Marii: Zachraň nás, hyneme! Není tedy jako spisovatel častěji uvedený v minulé stati, který zakazuje volati k blah. Panně o záchranu, protože prý nás může zachrániti jenom Bůh. Smí-li přece člověk k smrti odsouzený poprositi králova milce, aby mu zachránil svou přímluvou u panovníka život, proč bychom nesměli my říci Matce Boží, aby nám vyprosila milost života věčného a tak nás zachránila? Sv. Josef Hymnograf⁽¹⁰⁾ oslovuje bez rozpaků blah. Pannu: „Neposkvrněná a čistá Královno, spas mě, zachraň mne před věčným zavržením!“ Sv. Bonaventura⁽¹¹⁾ pozdravuje Marii: „Ó spáso, tebe vzývajících!“ Církev svatá, schvaluje vzývání: *U z d r a v e n í n e m o c n ý c h !* A my bychom se rozpakovali ji prositi, aby nás zachránila, když „nikdo nedojde spásy leč jen skrze ni“, jak dí Paciuchelli?⁽¹²⁾ A před ním to řekl sv. Germanos:⁽¹³⁾ „Nikdo nebude spasen leč skrze tebe!“

Všimněme si však ještě, co praví světcí o nutnosti Mariiny přímluvy. Sv. Kajetán říkal, že bez přímluvy Mariiny můžeme sice milosti hledati, ne však nalézt! Tuto pravdu potvrzuje sv. Antonín⁽¹⁴⁾ krásným výrokem: „Kdo prosí bez ní, chce létat bez křídel.“ Kdo chce obdržeti milosti bez přímluvy Mariiny, je smysl slov světcových, jako by chtěl létat bez křídel. Jako kdysi pravil farao k Josefovi: „Egypt je ti otevřen.“ (Gen. 47, 6.) a jako odkazoval všechny prosící o pomoc na Josefa slovy: „Jděte k Josefovi!“ (Gen. 41, 55), tak nás posílá Bůh k Marii, když ho prosíme o milosti: Jděte k Marii! Jak praví sv. Bernard,⁽¹⁵⁾ ustanovil Bůh, že nám neposkytne žádnou milost leč rukama Mariinými. Proto je podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁶⁾ naše spása v jejích rukou a mnohem větším právem než Egyptané k Josefovi můžeme jí říkati my křesťané: „Naše blaho jest v tvé moci.“ (Gen. 47, 25.) Totéž dí opat Jordán:⁽¹⁷⁾ „Naše spása jest v jejích rukou.“ Ještě důrazněji a bez omezení tvrdí Kassian,⁽¹⁸⁾ že spása všech závisí na přízni a ochraně Marie Panny. Koho chrání Maria, spasí se; koho nechrání, je

ztracen. Sv. Bernardin Sienský⁽¹⁹⁾ k ní volá: „Paní, poněvadž jsi rozdatelkou všech milostí a protože se nám dostane milosti spasení jen z ruky tvé, proto závisí naše spása na tobě.“

Z té příčiny mohl právem zvolati Richard od sv. Vavřince:⁽²⁰⁾ „Jako kámen zbavený podpěry, hned padá, tak padne i duše, zbavená pomoci Mariiiny, napřed do hříchu a na konec do pekla.“ Bůh nás nespasí bez přimluvy Mariiiny, dí sv. Bonaventura.⁽²¹⁾ Jako nemůže býti živo nemluvnátko bez matky, jež mu dává mléka, tak se nemůže nikdo spasiti, chybí-li mu ochrana Marie Panny. Proto napomíná světec: „Hleď žízni po účtě mariánské, chraň si ji a neustávej v ní, dokud ti neudělí v nebi Maria své mateřské požehnání.“ „Ó nejsv. Panno, táže se sv. Germanos,⁽²²⁾ kdož by mohl poznati Boha, ne-li skrze tebe? Kdo by se spasil? Kdo by se zachránil z nebezpečí? Kdo by dostal nějakou milost, ne-li skrze tebe, Rodičko Boží, panenská Matko, milosti plná?“ A jinde dí: „Kdybys nám nerazila cestu, nikdo by se nezbavil žádosti těla a hříchu!“

Jako nemáme přístupu k Věčnému Otci leč skrze prostředníka Ježíše Krista, tak nemáme podle slov sv. Bernarda⁽²³⁾ přístupu k Ježíši Kristu, leč prostřednictvím Mariiným! Pro úradek Boží, že se mají všichni spasiti přimluvou Mariinou, uvádí sv. Bernard krásný důvod: „Jako nám byl darován Vykupitel prostřednictvím Mariiným, tak nás má též jejím prostřednictvím přijmouti.“ Proto ji nazývá světec matkou milosti a naší spásy. „Co by z nás bylo, táže se sv. Germanos,⁽²⁴⁾ jaká naděje ve spasení by nám ještě zbyla, kdybys nás opustila ty, Maria, jež jsi životem křesťanů?“

Svrchu zmíněný spisovatel (Muratori) však namítá: Procházejí-li všechny milosti rukama Mariinýma, musí pak svatí, prosíme-li je o přimluvu, utíkat se k prostřednictví Mariinu, aby nám vyprosili žádané milosti. Tomu však nikdo nevěří, to nikoho ani ve snách nenapadlo. — Na to odpovídám, že v takové víře není nic ani bludného ani nevhodného. Copak je v tom nevhodného, řeknu-li, že Bůh chtěje oslaviti svou Matku, učinil ji královnou svatých, a chtěje rozdávatí všechny milosti jejíma rukama, stanovil též, že všichni svatí se musejí obracet k ní o milosti pro své ctitele? Co se týče tvrzení, že to nikoho ani ve snách nenapadlo, odkazují na sv. Bernarda, sv. Anselma, sv. Bonaventuru, na Suarez a na jiné, kteří totéž výslovně tvrdili. „Marně bychom prosili jiné

světce o milosti, praví sv. Bernard,⁽²⁵⁾ kdyby se Maria nezasadila o jejich udělení.“ V tom smyslu vykládá též jeden spisovatel⁽²⁶⁾ slova Davidova: „Budou s̄i t̄ě p̄ř ed ch á z et všichni velmo ži světa.“ (Ž. 44, 13.) Velmoži velikého lidu Božího jsou světci, kteří, chtějí-li vyprosit nějakou milost pro některého ctitele, doporučejí se Marii, aby jim ji vymohla. Právem tedy prosíme svaté, poznamenává Suarez,⁽²⁷⁾ aby se za nás přimluvili u Marie, protože je to jejich paní a královna.

To právě slíbil sv. Benedikt sv. Františce Římské, jak vypravuje P. Marchese.⁽¹⁸⁾ Jednoho dne se jí zjevil a slíbil jí, že ji bude chrániti svou přimluvou u Rodičky Boží. Tuto pravdu potvrzují i slova sv. Anselma,⁽²⁹⁾ jenž takto oslovuje blah. Pannu: „Paní, čeho mohou dosáhnouti přimluvy všech světců s tebou spojených, to vše zmůže přimluva tebe jediné bez jejich pomoci.“ „Proč však máš ty jediná takovou moc?“ táže se dále světec. „Poněvadž ty jediná jsi matkou Výkupitele všeho světa, snoubenkou Boží, královnou nebe a země. Neprosíš-li ty za nás, žádný světec se za nás nepřimluví a žádný nám nepomůže. Dáš-li se však ty pohnouti k prosbě za nás, i všichni svatí budou se za nás u něho horlivě přimlouvati a nám pomáhati.“ Slova knihy Sirachovy: „O k r u h nebe sama jsem obešla“ (Sir. 24, 8) obrací Církev na Marii a P. Segneri⁽³⁰⁾ je vykládá takto: Jako nejvyšší sféra nebes uvádí v pohyb i sféry jiné, tak přimluva Mariina za některou duši působí, že celé nebe prosí s ní. Paciuchelli⁽³¹⁾ praví dokonce, že Maria poroučí všem andělům a svatým jako jejich královna, aby se k ní přidali a spojili všechny, své prosby s jejími.

Takto můžeme též rozuměti vůli Církve, abychom pozdravovali a vzývali Matku Boží vznešeným jménem: Naděje naše, buď zdráva! Bezbožný Luther⁽³²⁾ praví, že nemůže snést, když Církev římská nazývá Marii, pouhého tvora, naší nadějí. Tvrdí, že jen Bůh a Ježíš Kristus jako náš prostředník jsou naší nadějí a že Bůh zlořečí každému, kdo skládá naději svou ve tvora, podle slov Jeremiášových: „K l e t ý č l o v ě k, k t e r ý s p o l é h á n a č l o v ě k a.“ (Jer. 17, 5.) Církev nás však učí vzývati a oslovovati Marii jako naší naději: Naděje naše, buď zdráva!

Kdo skládá naději ve tvora nezávisle na Bohu, takovému jistě Bůh zlořečí, poněvadž jediné Bůh je zdrojem a dárce

všeho dobra a tvor bez Boha nic nemá a nic není. Když stanovil Bůh, jak jsme dokázali, že všechny milosti musí procházeti rukama Mariinýma jako průplavem milosrdenství, můžeme, ba musíme tvrditi, že je Maria naší nadějí, skrze niž dostáváme milosti Boží. — A proto ji nazývá sv. Bernard⁽³³⁾ veškerou příčinou své naděje: „Synáčkové, ona je největší má naděje, všeliký důvod mé důvěry.“ Totéž tvrdí sv. Jan Damašský,⁽³⁴⁾ jenž praví o blah. Panně: „Paní, v tebe jsem složil všechnu svou naději a napiatě od tebe očekávám svoji spásu.“ Sv. Tomáš⁽³⁵⁾ dí, že Maria je celou nadějí naší spásy. Sv. Efrém⁽³⁶⁾ prohlašuje: „Nejsvětější Panno, přijmi nás pod svou ochranu, chceš-li, abychom byli spaseni, protože nemůžeme jinak doufati ve své spasení leč tvou pomocí.“

Končím tedy se sv. Bernardem:⁽³⁷⁾ „Snažme se ctíti celou vroucností svého srdce Rodičku Boží Marii, protože Bůh chce, abychom každé dobro přijímali z jejich rukou.“ Proto nás světec napomíná, abychom, když chceme a si žádáme nějaké milosti, vždy se doporučeli Marii a pevně doufali, že ji od ní obdržíme: „Hledejme milost, hledejme ji však skrze Marii. Nejsi-li ty hoden dostati od Boha žádanou milost, jistě je jí hodna Maria, jež ti ji vyprosí.“ Proto upozorňuje sv. Bernard⁽³⁸⁾ každého, aby všechny dobré skutky a modlitby, jež obětuje Bohu, hleděl doporučiti Marii, chce-li, aby je Pán přijal.

Příklad: Pověstné je vypravování o Theofilovi, které sepsal cařihradský patriarcha Eutychian jako očitý svědek události a které potvrzují sv. Petr Damiani, sv. Bernard, sv. Bonaventura, sv. Antonín a jiní spisovatelé, uvedení u P. Crasseta.⁽³⁹⁾

Theofil byl arcijáhneň chrámu v Adaně, městě v Cilicii. Požíval takové vážnosti, že ho chtěl lid za biskupa, on se však z pokory vzpíral. Později byl od nepřátel křivě nařčen a byl sesazen. To ho tak roztrpčilo, že se obrátil zaslepen vášní na židovského čaroděje, jehož pomocí se dovolal Satana, aby mu pomohl v jeho neštěstí. Dábel mu odpověděl, že chce-li pomoc, musí se zříci Ježíše a jeho Matky Marie a musí mu vydati o tom úpis, podepsaný vlastní rukou. A Theofil skutečně podepsal bezbožnou listinu.

Již na druhý den poznal biskup svůj omyl, žádal Theofila za odpuštění a dosadil jej znovu v jeho úřad. Ten trýzněn výčitkami svědomí pro strašlivý zločin, ustavičně jen plakal.

A co učinil? Šel do chrámu, vrhl se na kolena před mariánským obrazem a modlil se: „Ó Matko Boží, nechci zoufati, protože mám tebe. Ty jsi tak milosrdná a můžeš mi pomoci.“

Čtyřicet dní tak plakal a lkal k blah. Panně, až se mu zjevila jedné noci Matka milosrdenství a pravila: „Theofile, cos to učinil? Zřekl ses přátelství mého a přátelství mého Syna. A pro koho? Pro svého i mého nepřítele.“ — „Paní, odpověděl Theofil, musíš mi odpustiti a vyžádati mi odpuštění u svého Syna.“ Vidouc jeho důvěru pravila mu Maria: „Buď dobré mysli! Přimluvím se za tebe u Boha.“ Těmi slovy potěšen tím více se kál, plakal a modlil se, nepouštěje obraz Mariin, až se mu znovu zjevila Maria a řekla mu radostně: „Theofile, potěš se! Obětovala jsem Bohu tvé slzy a modlitby a Bůh je přijal a již ti odpustil. Ode dneška však buď mu vděčný a věrný.“ — „Paní, odpověděl Theofil, to mne ještě nemůže dokonale potěšiti. Nepřítel má ještě bezbožný úpis, jímž jsem se zřekl tebe a tvého Syna. Ty však mi jej můžeš vrátit.“ — Po třech dnech pak probudil se v noci a našel úpis na svých prsou.

Na druhý den padl v chrámu na kolena před biskupem v přítomnosti velkého zástupu lidu, s hořkým pláčem mu vypověděl celou událost a odevzdal mu bezbožnou listinu. Biskup ji dal hned spáliti přede vším lidem, jenž plakal radostí, velebě dobrotu Boží a milosrdenství Mariino k tomuto hříšníku. Theofil se vrátil do chrámu Marie Paňny, kde po třech dnech skonal pln štěstí, vzdávaje díky Ježíši a jeho Matce Marii.

Modlitba.

Ó Královno a Matko milosrdenství, ty rozdáváš milosti všem, kdo se k tobě utíkají. Činíš to s největší štedrostí, protože jsi královna, a s největší láskou, protože jsi naše nejdobrotivější matka. Tobě se doporučím dnes já, tak chudý zásluhami a ctnostmi a tak obtížený dluhy u Boží spravedlnosti. Ó Maria, ty máš klíče ke všem pokladům milosrdenství Božího; nezapomínej na mé útrapy a nenechávej mne v takové chudobě. Ty jsi ke všem tak štedrá, zvyklá každému dávatí víc, než o kolik tě prosí. Jednej takto i se mnou! Paní, ochraňuj mne! To je vše, zač tě prosím. Chráníš-li mne ty, nebojím se ničeho. Nebojím se zlých duchů, protože jsi mocnější než celé peklo. Ne-

bojím se svých hříchů, protože jediným slovem u Boha můžeš mi vyprositi odpuštění všech vin. Jsi-li mi nakloněna, nebojím se ani Božího hněvu, protože jedinou tvou prosbou může býti utišen. Slovem, chráníš-li mne ty, všechno doufám, poněvadž ty můžeš vše.

Ó Matko milosrdenství, vím, že ti působí radost i čest pomáhati nejbídnějším a že jim můžeš pomoci, nejsou-li zcela zatvrzelí. Já jsem sice hříšník, nejsem však zatvrzelý. Chci změnit život. Můžeš mi tedy pomoci. Pomoz mi a zachraň mne. Dnes se celý odevzdávám do tvých rukou. Rci mi, co mám činiti, abych se zalíbil Bohu. Jsem odhodlán to učiniti a doufám, že to učiním s pomocí tvou, Maria, Maria, Matko, světlo, útěcho, útočiště a naděje má! Amen, amen, amen!

Protož Orodovnice naše

§ 1: MARIA MÁ MOC ZACHRÁNITI VŠECHNY SVOU PŘÍMLUVOU

Moc matky je tak veliká, že se nikdy nemůže státi poddanou svého syna, i kdyby jako panovník vládl neomezeně nade všemi lidmi své říše.

Jest ovšem pravda, že Ježíš má nyní v nebi i jako člověk nejvyšší vládu nade všemi, i nad Marií, protože sedí na pravici Otcově, čili, jak vykládá sv. Tomáš,⁽¹⁾ protože jeho lidská přirozenost je podstatně (hypostaticky) spojena s osobou věčného Slova. Přesto však je pravdou, že náš Vykupitel za svého života na zemi ráčil se ponížiti a státi se poddaným Marie Panny, jak svědčí sv. Lukáš: „A byl jím poddán.“ (Luk. 2, 51.) Sv. Ambrož⁽²⁾ dokonce píše, že Ježíš Kristus byl povinen poslušností Marii, když ji ráčil vyvoliti za svou matku. U ostatních svatých se říká, upozorňuje Richard od sv. Vavřince,⁽³⁾ že byli sjednoceni s vůlí Boží, jen u Marie lze mluvit o štěstí, že byla nejen podrobena vůli Boží, nýbrž že podrobovala i Boha vůli své. O ostatních pannách se praví, že „následují Beránka, kamkoli jde“ (Zjev. 14, 4); o Marii lze říci, že Beránek Boží chodil na světě za ní, poněvadž jí byl poddán.

Z toho plyne závěr: Ačkoliv nyní v nebi nemůže již Maria poroučeti Synovi, přece jen jsou její prosby prosbami matky a proto mají nešmírnou moc dosíci všeho, oč žádá. „Výsadou

Mariinou u Syna, píše Konrád Saský,⁽⁴⁾ jest, že má nejvyšší moc vyprositi vše, co chce.“ A proč? Z uvedených důvodů, jež později obšírněji rozvedu, poněvadž totiž prosby Mariiny jsou prosby matky. „Z toho důvodu, dí mnich Mikuláš,⁽⁵⁾ může blah. Panna vše, co chce, na nebi i na zemi; i v zoufalých může probuditi naději ve spasení.“ Proto ji oslovuje: „Dána je ti všeliká moc na nebi i na zemi a nic ti není nemožno, když i zoufalce můžeš povznést k naději ve spasení.“ „Jde-li Matka prosit o nějakou milost Ježíše Krista, jež nazývá tento spisovatel oltářem milosrdenství, na němž docházejí hříšníci odpuštění Božího, Syn si tak váží proseb Mariiných a tak touží jí vyhověti, že se podobá její přímluva spíše rozkazu než prosbě a ona se zdá spíše paní než služebnicí. Tak chce poctiti Ježíš svou drahou Matku, již za svého pozemského života tolik ctil. Vyslýchá neprodleně její žádosti a přání.“ Velmi krásně to vyslovuje sv. Germanos,⁽⁶⁾ volaje k Marii: „Ty Matko Boží jsi všemohoucí, abys zachránila hříšníky. U Boha nepotřebuješ žádného doporučení, protože jsi matkou pravého života.“

Sv. Bernardin Sienský⁽⁷⁾ neváhá souhlasiti s tímto výrokem, že Mariiných rozkazů poslouchají všichni, i Bůh. Ve skutečnosti chce tím říci, že Bůh vyslýchá její prosby tak, jako by to byly rozkazy. I Eadmer⁽⁸⁾ se obrací na Marii slovy: „Svatá Panno, tak vysoko jsi v přízni Hospodinově proto, abys mohla dobýti všech možných milostí pro své ctitele“, poněvadž tvoje ochrana je všemocná, jak dí Kosmas Jerusalemský.⁽⁹⁾ „Ano, všemocná je Maria, potvrzuje Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁰⁾ protože podle všech zákonů musí požívatí královna těchže výsad jako král.“ „Z toho důvodu, jak poznamenává sv. Antonín,⁽¹¹⁾ učinil Bůh Marii nejen ochránkyní, nýbrž i vládkyní celé Církve.“

Poněvadž tedy náleží matce stejná moc jako synu, učinil Ježíš, jenž je všemohoucí, i Marii všemohoucí. Věčná pravda, však jest, že Syn je všemohoucí od přirozenosti, kdežto jeho Matka je všemohoucí z milosti. — Tato moc je prokázána tím, že Syn nic neodepře, oč ho prosí Matka, jak bylo zjeveno sv. Brigittě.⁽¹²⁾ Jedného dne zaslechla světice tato slova Ježíše k Marii: „Matko má, víš, jak tě miluji. Proto mne žádej, oč chceš, žádnou tvoji prosbu neoslyším.“ A jak krásný důvod uvedl: „Matko má, na zemi ses nikdy nevzpírala učiniti cokoliv z lásky ke mně. Proto se sluší, abych nyní

v nebi neodepřel ti nic, začkoliv žádáš.“ — Maria se tedy nazývá všemocnou v tom smyslu, jak je přípustno o tvoru, jenž je neschopen vlastnosti božské. Je všemocná tak, že může svými prosbami obdržeti vše, co chce.

Právem tedy volá k tobě, veliká naše Orodovnice, sv. Bernard:(¹³) „Jen chtěj a vše se stane!“ A Eadmer(¹⁴) dí: „Cokoli chceš ty, Panno, musí se uskutečniti. Chceš-li povznéstí nejhoršího hříšníka na vysoký stupeň svatosti, máš k tomu moc.“ Podobná slova vkládá do úst Mariiných Richard od sv. Vavřince:(¹⁵) „Musím býti žádána, abych chtěla; neboť co chci, jistě se stane.“ Mnich Mikuláš(¹⁶) rozjímá o její veliké moci a takto vzývá její slitovnost: „Pohni tě tvá přirozená dobrota, pohni tě tvá moc, neboť čím jsi mocnější, tím milosrdnější musíš býti.“ — Ó Maria, drahá naše orodovnice, jež máš tak soucitné srdce, že se nemůžeš dívati na nás ubohé a nemíti s námi soustrast a která máš zároveň u Boha takovou moc zachrániti všechny, jež obhajuješ, nezdráhej se ujmouti se nás nešťastných; vždyť v tebe skládáme všechny své naděje. Jestli tě nedojímají naše modlitby, dej se pohnouti alespoň svým srdcem, dej se pohnouti svou mocí. Bůh tě proto vybavil tak velikou mocí, abys nám ráčila tím více milosrdně pomáhat, čím více nám můžeš ku pomoci přispěti. Sv. Bernard(¹⁷) však nás ubezpečuje, že Maria je bezmocně bohatá jak mocí tak milosrdenstvím. A jako je její láska nejmocnější, tak je i nejsoucitnější a neustále nám to skutkem dokazuje.

Celý život byla po oslavě Boží jedinou její myšlenkou pomoc nešťastným a jak víme, měla výsadu, že byla vyslyšena ve všech prosbách. Je to známo z události na svatbě v Káni Galilejské. Když se nedostávalo vína, jala blah. Pannu soustrast se zármutkem a zahanbením oné rodiny. I vyložila Synovi její nedostatek a poprosila jej, aby potěšil novomanžely zázrakem: „Nemají vína.“ Ježíš však odpověděl: „Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.“ (Jan 2, 3, 4.) Je pozoruhodné, že Pán zdánlivě odepřel Matce žádanou milost. Řekl: Co je, ženo, mně a tobě po tom, že chybí víno? Teď nemohu konati zázraky, ještě nenadešel k tomu čas. To bude, až budu kázati, kdy budu musit potvrzovati svoji nauku znameními. Po tom všem pak řekla Maria služebníkům, jako by ji Syn již vyslyšel: „Cokoliv vám řekne, učiňte!“ (Jan 2, 5), neboť budete potě-

šení. A Ježíš opravdu, aby se zavděčil Matce, proměnil vodu v nejlepší víno. Jak to možno vysvětlit? Byla-li jeho učitelská činnost dobou určenou pro zázraky, jak mohla nastati již dříve proti úradku Božímu proměna vody ve víno? Na to odpovídám, že se nestalo nic proti úradku Božímu. Neboť ačkoliv ještě nenastala vlastní doba zázraků, přece ustanovil Bůh od věčnosti jiným všeobecně platným rozhodnutím, že oč bude žádati jeho Matka, nic jí neodepře. Maria dobře věděla o své výsadě a proto, ač se zdálo, že Syn její prosbu odmítl, přece pokynula sluhům, aby učinili vše, co jim Syn řekne, jako by již byla vyslyšena. Tak vykládá slova „Comnē a tobě, ženo?“ sv. Jan Zlatoústý:⁽¹⁸⁾ „Třebas odpověděl Ježíš tímto způsobem, přece z úcty k Matce uposlechl její prosby.“ Stejně to praví sv. Tomáš:⁽¹⁹⁾ „Slovy Ještě nepřišla hodina má! chtěl Ježíš Kristus naznačiti, že by byl zázrak odložil, kdyby jej byl prosil někdo jiný; ježto však jej prosila Maria, ihned jej vykonal.“ Jak uvádí Barradas,⁽²⁰⁾ totéž učí sv. Cyril Alexandrijský a sv. Ambrož. Stejně dí Jansenius, biskup Gentský⁽²¹⁾ ke zmíněnému místu: „Aby poctil Matku, předešel Ježíš dobu určenou k zázrakům.“

Zkrátka je jisto, že není žádného stvoření, jež by nám ubohým mohlo zjednati tolik Božího milosrdenství jako tato dobrotivá Orodovnice. Bůh ji takto vyznamenal nejen jako milovanou služebnici, nýbrž také jako svoji pravou Matku, praví Vilém Pařížský.⁽²²⁾ Stačí slovo Matky a Syn vše vyplní. Pán praví ve Velepísni k nevěstě: „Ty, která v zahradách bydlíš — přátelé poslouchají — dej mi slyšeti hlas svůj!“ (Velep. 8, 13.) Přátelé jsou světci. Když vyprošují svým ctitelům milost, očekávají vyslyšení na prosby své Královny u Boha, neboť, jak bylo řečeno ve hlavě V., žádná milost se neudílí leč na přimluvu Mariinu. A jak dosahuje Maria milosti? Stačí, že Syn uslyší její hlas. Když ona promluví, Syn ji neprodleně vyslýchá. Vilém Pařížský⁽²³⁾ vykládá v tom smyslu uvedená slova Velepísně a vkládá Synu do úst slova pronášená k Marii: „Ty, jež bydlíš v zahradách nebeských, pros s důvěrou, za koho chceš. Nemohu zapomenouti, že jsem tvůj Syn a proto nemohu nic odepřítí tobě, své Matce. Mně stačí zvuk tvého hlasu, neboť jsi-li slyšena od Syna, znamená to, že jsi vyslyšena.“ Ačkoliv Maria dobývá milosti prosbami, přece prosí s jistou autori-

tou matky. Proto musíme býti pevně přesvědčeni, že dosáhne všeho, čeho si přeje a nám vyprošuje, praví opat Bohumír.⁽²⁴⁾

Koriolán obléhal kdysi Řím a všechny prosby obyvatel a přátel ho nemohly přiměti k ústupu. Jakmile se však objevila jeho matka Veturia, vypráví Valerius Maximus,⁽²⁵⁾ nemohl odolati jejím prosbám a hned zanechal obléhání. Prosby Mariiny u Ježíše jsou o tolik účinnější než prosby Veturiiny u Koriolana oč je tento Syn vděčnější a oč víc miluje svoji drahou Matku. P. Justin Miechow⁽²⁶⁾ píše: „Jediný povzdech Mariin zmůže více než přímluvy všech svatých vespolek.“ Podle Paciuchelliho⁽²⁷⁾ vyznal totéž na rozkaz sv. Dominika i zlý duch ústy jednoho posedlého.

Sv. Antonín⁽²⁸⁾ praví, že prosby sv. Panny mají povahu rozkazu, protože jsou to prosby matky. Proto nemůže býti Maria oslyšena, prosí-li o něco. Z té příčiny vybízí sv. Germanos⁽²⁹⁾ hříšníky, aby se doporučeli této Matce a volá k ní: „Protože máš, Maria, u Boha takovou moc jako jeho matka, vymáháš odpuštění i nejhorsím hříšníkům. Ve všem tě uznává Pán za svoji pravou Matku a proto ti musí všechno povolit, oč ho prosíš.“ Sv. Brigitta⁽³⁰⁾ zaslechla, jak pravili svatí v nebesích k blah. Panně: „Požehnaná Královno, co by ti bylo nemožno? Čeho si přeješ, to je již vykonáno.“ S tím souhlasí známá průpověď: „Co může Bůh mocí, to můžeš ty, Panno, prosbou.“⁽³¹⁾ A což není důstojno dobroty Páně chrániti takto čest vlastní Matky? Vždyť sám prohlásil, že nepřišel na svět zákon rušit, nýbrž naplnit. A zákon poroučí mezi jiným též ctíti rodiče.

Sem patří ještě myšlenka sv. Jiřího,⁽³²⁾ biskupa v Nikodemi, že Ježíš plní všechny prosby své Matky, jako by se chtěl odvděčiti za to, že mu poskytla svým souhlasem lidskou přirozenost. A sv. mučedník Metod⁽²³⁾ volá: „Raduj se, Maria, ze štěstí, že tvým dlužníkem je Syn, jenž všem dává a nic od nikoho nepřijímá. Všichni jsme dlužníky Bohu za vše, co máme, ježto je všechno jeho darem; tobě se však chtěl sám Bůh stát dlužníkem, když od tebe přijal tělo a stal se člověkem.“ A sv. Augustin praví:⁽³⁴⁾ „Maria si zasloužila milost dáti božskému Slovu lidské tělo a tak i výkupnou cenu pro naši záchranu před věčnou smrtí. Proto předčí všechny mocí, aby nám dopomohla k věčné spáse.“ Sv. Theofil⁽³⁵⁾ biskup Alexandrijský, jenž žil za časů sv. Jeronýma, napsal:

„Syn má radost, je-li prošen svou Matkou, protože chce všechny dary udíleti právě k vůli ní a tak se jí odvděčiti za službu, že mu dala lidský život.“ Sv. Jan Damašský⁽³⁶⁾ se obrací k blah. Panně slovy: „Protože jsi, Maria, Matkou Boží, můžeš zachrániti všechny svými prosbami, jež jsou zesíleny mateřskou mocí.“

Končím se sv. Bonaventurou,⁽³⁷⁾ jenž rozjímá, jak veliké dobrodiní prokázal nám Pán, když nám dal Marii za orodovnici, a praví k ní: „Jistě je nesmírná a pozoruhodná dobrota Boží, že nám bídým hříšníkům ráčila dáti tebe, Paní, za orodovnici, abys nám mohla vyprositi svou mocnou přímluvou každé dobro, jež bys chtěla. Ó veliká je slitovnost Páně, jenž nám ustanovil za obhájkyň svou vlastní Matku a Paní milosti, abychom neprchali před ním pro rozsudek, jež má jednou nad námi vynésti.“⁽³⁸⁾

Modlitba.

Vznešená Rodičko Boží, volám k tobě se sv. Bernardem: „Mluv, Paní, poněvadž slyší Syn tvůj a poněvadž vše obdržíš, oč ho prosíš.“ Mluv tedy, mluv obhájkyň naše, Maria, ve prospěch nás ubohých! Rozpomeň se, že jsi obdržela tak velikou moc a důstojnost i pro naše dobro. Když přijal od tebe Bůh lidskou přirozenost, chtěl se státi tvým dlužníkem proto, abys mohla volně rozdávat ubohým poklady Božího milosrdenství.

My jsme služebníci tvoji, zasvěcení tvé službě zvláštním způsobem. Doufám, že mezi ně náležím i já. Honosíme se tím, že žijeme pod tvou ochranou. Činíš-li dobře všem, i takovým, kdo tě neznají a tebe nectí a kdo tě dokonce urážejí a tobě se posmívají, čím více musíme doufat ve tvoji dobrotu, jež hledá ubohé, aby jim pomohla, my, kdo tebe ctíme, tebe milujeme a v tebe důvěřujeme?

Jsme velicí hříšníci. Bůh ti však dal větší slitovnost a moc než je kterákoliv naše špatnost. Ty můžeš i chceš nám pomoci. My pak chceme tím více v tebe doufat, čím jsme nehodnější. Tím více tě pak budeme oslavovati v nebesích, když se tam dostaneme tvým prostřednictvím.

Ó Matko milosrdenství, svěřujeme ti své duše. Byly jednou krásné, když je obmyla krev Ježíše Krista. Potom však

byly potřísněny hříchem. Tobě je svěřujeme. Očisti je. Vypros nám opravdové polepšení, vypros nám lásku Boží, setrvání a nebe. Prosíme sice o velké věci, ale což bys neměla dosti moci všechny nám je vyprositi? Nebo by byly příliš pro lásku, kterou tě miluje Bůh? Tobě stačí jen otevřít ústa ku prosbě a Syn ti nic neodepře. Pros tedy, pros za nás, Maria! Když budeš prosit, ty budeš vyslyšena a my budeme jistě spaseni.

§ 2: MARIA JE JAKO SLITOVNÁ ORODOVNICE PRÁVNÍ OBHÁJKYNÍ I NEJBÍDNĚJŠÍCH

Pohnutek, proč máme milovati tuto laskavou Královnu, je tolik, že kdyby velebil Marii celý svět, kdyby o ní jednala všechna kázání, kdyby za ni obětovali život všichni lidé, bylo by to přece ještě málo u srovnání s úctou a vděčností, kterou jsme jí dlužni. Vždyť chová nejněžnější lásku ke všem lidem i k nejubožejším hříšníkům, kteří mají ještě špetku úcty k ní.

Ctih. Raymund Jordan,⁽¹⁾ jenž se nazýval z pokory idiotou t. j. nevědomcem, praví: „Maria nedovede odepřít lásku tomu, kdo ji miluje, ba neštítí se sloužiti tomu, kdo jí slouží. Je-li to hříšník, vynakládá všechnu moc své přimluvy, aby mu vyprosila u svého požehnaného Syna odpuštění. Její dobrota a milosrdenství jsou tak veliké, že ani nejzvrhlejší člověk nemá se bát utéci se k jejím nohám, protože ona nikoho nezažene, kdo se na ni obrátí. Jako nejlaskavější obhájkyň sama přednáší Bohu prosby svých služebníků, zvláště když jsou jí podávány přímo. Neboť jako se nás zastává Syn u Otce, tak se nás ona zastává u Syna. Ba neúnavně hájí u Otce i u Syna veliké dílo naší spásy a vymáhá nám milosti, o něž prosíme.“ Proto nazývá blah. Diviš Kartuzián⁽²⁾ Svatou Pannu zvláštním útočištěm ztracených, nadějí bídých a obhájkyň všech hříšníků k ní se utíkajících.

Kdyby však nějaký hříšník pochyboval ne o moci, nýbrž o slitování Mariině, a kdyby se bál, že mu snad nechce pomoci pro tíži jeho vin, dodává mu myslí Konrád Saský:⁽³⁾ „Maria požívá u Syna veliké a jedinečné výsady, že může dosáhnouti svými prosbami všeho, co chce. Co by nám však byla platna její veliká moc, kdyby o nás nepečovala? Jen

nepochybujme, končí, buďme klidni a děkujeme stále Pánu a jeho svaté Matce, protože jako má více moci přede všemi svatými, tak má i nesmírně více dobroty a starosti o naše blaho jako naše orodovnice.“ Sv. Germanos⁽⁴⁾ volá s jásotem: „Matko milosrdenství, kdo pak má po Ježíši Kristu o nás a o naše blaho takovou starost jako ty? Kdo nás hájí v útrapách, jež nás sužují, jako ty? Kdo se ujímá hříšníků a bojuje za jejich záchranu jako ty? Tvoje ochrana, ó Maria, jest mocnější a něžnější nežli můžeme pochopiti.“ — Opat Calleský⁽⁵⁾ praví: „Všichni ostatní svatí mohou pomáhati svou ochranou více svým ctitelům než jiným; Matka Boží však jako Královna všech je též orodovnicí za všechny a stará se o spásu všech.“

Maria se stará o všechny, i o hříšníky; ba honosí se tím dokonce, že je nazývána jejich právní obhájkyní (advocata). Sama to zjevila ctih. Marii Villani⁽⁶⁾ „Po názvu Matky Boží, pravila, je mou největší ctí název „obhájkyň hříšníků“. Blah. Amadeus⁽⁷⁾ dí, že naše Královna stojí ustavičně před Boží velebností a stále se nás zastává svými mocnými prosbami. A poněvadž zná dobře v nebi naše útrapy a potřeby, nemůže nám odírat soucit. Její mateřské srdce plné soucitu, něhy a dobroty myslí stále na to, jak nám pomoci a nás zachrániti. Proto povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ každého i nejbídnějšího člověka, aby se utekl s důvěrou k této dobrotivé orodovnici; může býti jist, že bude vždycky hotova mu pomoci. Maria je vždy ochotna prositi za všechny, praví opat Bohumír.⁽⁹⁾

„Ó jak účinně a dobrotivě, dí sv. Bernard,⁽¹⁰⁾ projednává tato laskavá Obhájkyň dílo naší spásy!“ Konrád Saský⁽¹¹⁾ rozjímá, jak upřímně a úsilovně prosí Maria za nás stále velebnost Boží, aby nám Pán odpustil hříchy, přispěl nám svou milostí, vysvobodil nás z nebezpečí, vytrhl nás ze soužení, a praví sám k blah. Panně: „Vyznáváme, že máme v nebi jednu jedinou pomocnici, totiž tebe!“ Chce tím říci: Všichni svatí ovšem si přejí naší spásy a prosí za nás; ty však, Paní, projevila jsi nám s nebe tolik lásky a něhy a svými prosbami dobylas nám tolik důkazů Božího milosrdenství, že jsme nuceni prohlásiti tebe za jedinou svou obhájkyni na nebi, která v plném smyslu nás miluje a o naše blaho pečuje. — Kdo kdy pochopí, jak starostlivě se stále nás u Boha zastává? Sv. Germanos⁽¹²⁾ praví: „Nemůže se nasytití opatrování nás

lidí.“ Jak krásná slova! Maria prosí vždycky, prosí znovu a znovu, jako by se nemohla nasytití modliteb za nás, aby nás svými prosbami ochránila a vymohla nám milosti. Tak veliký je její soucit s našimi bédami, tak veliká je její láska k nám!

Běda nám hříšníkům, kdybychom neměli tuto vznešenou Orodovnici, jež je tak mocná, tak soucitná a spolu tak opatrná a moudrá, že její Syn nemůže odsouditi ty vinníky, jež ona hájí, tvrdí Richard od sv. Vavřince.⁽¹³⁾ Pročež ji pozdravuje sv. Jan Geometra:⁽¹⁴⁾ „Buď zdráva, směrnice práva, jež rozhoduješ každou při!“ Všechny pře, jež zastává tato nejmoudřejší obhájkyň, jsou vyhrány. Proto nazývá Konrád Saský⁽¹⁵⁾ Marii „moudrou Abigail“. Tato žena dovedla tak udobřiti dojemnými prosbami krále Davida, rozhněvaného na jejího muže Nabala, že David sám jí žehnal a děkoval, ježto ho uchránila svým jemným jednáním msty proti Nabalovi. (1 Sam. 25, 24.) Totéž činí ustavičně v nebi Maria ve prospěch nesčetných hříšníků. Svými něžnými a moudrými prosbami umí tak obměkčiti Boží spravedlnost, že sám Bůh jí žehná a takřka děkuje za to, že ho zadržela, aby neopouštěl a netrestal hříšníky, jak zasluhují.

„Aby nám mohl prokázati Věčný Otec co nejvíce milosrdenství, dal nám mimo hlavního našeho přímluvce Ježíše Krista za orodovnici u sebe Marii“, praví sv. Bernard.⁽¹⁶⁾ Beze vší pochyby je Ježíš jediným prostředníkem ze spravedlnosti mezi lidmi a Bohem, který na základě svých vlastních zásluh může a chce, jak slíbil, dobýti nám odpuštění a milosti Boží. Protože však lidé vidí v Ježíši Kristu jakožto Bohu velebnost božskou a děsí se jí, proto bylo třeba dáti nám jinou orodovnici, k níž bychom šli s menším strachem a s větší důvěrou. Je jí Maria, nad níž nenajdeme orodovnice, jež by měla větší moc u božské velebnosti a větší milosrdenství k nám. „Velice by urazil dobrotu Mariinu, dí světec dále, kdo by se bál přistoupiti k nohám této nejdobrotivější Orodovnice, jež nemá v sobě nic tvrdého a děsivého, nýbrž je samá vlídnost, laskavost a dobrota. Pročítej si znovu a znovu všechny děje evangelia a najdeš-li v nich jediný rys drsnosti na Marii, pak se můžeš báti k ní přistoupiti. Toho však nenajdeš a proto se s radostí k ní utec, aby tě svou přímluvou zachránila.“

Překrásná slova vkládá do úst hříšníka, jenž se utíká k Marii, Vilém Pařížský:⁽¹⁷⁾ „Ó Matko Boha mého, mě hříchy

mne uvrhly do nynější bídy, ale pln důvěry utíkám se k tobě. A kdybys mne chtěla zahnat, připomenu ti, že jsi do jisté míry povinna mně pomoci. Vždyť celá Církev věřících tě nazývá a veřejně prohlašuje za matku milosrdenství. Ty, Maria, docházíš u Boha vždycky vyslyšení, protože jsi mu tak drhá. Tys ještě nikomu neodepřela svého velikého slitování. Tvá nejsladší přívětivost nepohrdla ještě žádným hříšníkem, byť by byl sebe hnusnější, když se ti doporučil. Což by se v tobě mylila celá Církev? Či by tě nadarmo nazývala svou orodovnicí a útočištěm ubohých? Pryč s takovou myšlenkou, že by ti mohly mé hříchy, ó Matko má, zabránití vykonávání tvého vznešeného úřadu, jež máš jako milosrdná orodovnice a prostřednice míru mezi lidmi a Bohem a po svém Synu jako jediná načěje a bezpečné útočiště nešťastných. Za všechnu svou milost a slávu, ba i za důstojnost Matky Boží vděčíš, možno-li tak říci, hříšníkům, protože k vůli nim učinilo tě Božské Slovo svou Matkou. Tys Matka Boží, tys zrodila světu pramen slitování; proto odstup ode mne domněnka, že bys mohla odepřítí své milosrdenství některému nešťastníku, jenž se k tobě utíká. Ježto jest tedy, Maria, tvým úřadem, abys zprostředkovala smír mezi Bohem a lidmi, rozpomeň se na mne pro svou velikou slitovnost, jež je větší než všechny mé hříchy.“

„Potěšte se tedy, malomyslní, pravím vám s Paciuchelim,⁽¹⁸⁾ vydechněte a dodejte si myslí, ubozí hříšníci! Tato vznešená Panna, jež je matkou vašeho Soudce a Boha, je obhájkyní lidského pokolení, obhájkyní schopnou vymoci na Bohu vše, co chce; obhájkyní přemocnou, jež ho dovede všemi prostředky usmířit; obhájkyní všeobecnou, jež všechny přijímá a nikomu neodpírá ochranu.“⁽¹⁹⁾

Modlitba.

Ó vznešená Matko Pána mého! Uznávám, že bych právem zasloužil za tolikaletou nevděčnost k Bohu a k tobě, abys přestala o mne pečovat. Vždyť nevděčník není hoden nových dobrodiní. Já však mám, Paní, vznešené ponětí o tvé dobrotě. Víím, že je mnohem větší nežli můj nevděk. Pomáhej dále mně, ubohému hříšníkovi, jenž doufá v tebe, útočiště hříšníků. Ó Matko milosrdenství, podej mi ruku a pozvedni kleslého, jenž tě prosí o slitování.

Ó Maria, buď mne zachraň nebo mi poraď, na koho se mám obrátit, kdo by mi mohl lépe pomoci než ty! Kde bych však našel soucitnější a mocnější orodovnici u Boha než jsi ty, jeho Matka? Jako Matka Spasitelova dostalas na starost záchranu hříšníků, bylas tedy dána i mně pro mé spasení. Ó Maria, zachraň toho, jenž se k tobě utíká. Já si nezasloužím tvé lásky, ale tvoje touha po spáse ztracených dává mi naději, že mne miluješ. A jestli mne miluješ ty, jak bych zahynul?

Ó Matko má milená, spasím-li se, jak doufám, s tvou pomocí, nebudu již nikdy k tobě nevděčný. Věčnými chvalozpěvy a láskou celé své duše nahradím ti svou dřívější neuznalost a splatím ti tvoji lásku ke mně. V nebesích, kde kraluješ a na věky budeš kralovati, budu vždy šťasten opěvovati tvé milosrdenství a budu věčně líbatí tvé milostné ruce, jež mne tolikrát osvobodily od pekla, když jsem ho zasloužil za své hříchy.

Ó Maria, osvoboditelko má, naděje má, královno, orodovnice, Matko má, miluji tě, miluji tě a věčně tě chci milovati. Amen, amen. Tak doufám, tak budiž!

§ 3: MARIA USMIŘUJE HŘÍŠNÍKY S BOHEM

Milost Boží je pro každou duši velmi velikým a žádoucím pokladem. Duch Svatý ji nazývá pokladem nekonečným, poněvadž milostí Boží jsme povznášeni ke cti přátelství Božího: „Jeť nevyčerpatelným pokladem lidem, kdož ho užívají, získávají si přátelství Boží.“ (Moudr. 7, 14.) Proto nazval Ježíš, náš Vykupitel a Bůh, prostě svými přáteli ty, kdo jsou v milosti: „Vy jste přátelé moji.“ (Jan 15, 14.) Buď proklet hřích, jenž trhá toto krásné přátelství: „Nepravosti vaše jsou přehradou mezi vámi a Bohem vaším.“ (Is. 59, 2.) Buď proklet hřích, jenž vzbuzuje v Bohu nenávist proti duši: „Bůh nenávidí stejně bezbožníka i bezbožnost jeho.“ (Moudr. 14, 9.) Hřích tedy činí z přítelkyně Boží nepřítelkyni. Co tedy musí činiti hříšník, jenž se stal k svému neštěstí nepřitelem Božím? Musí si nalézt prostředníka, jenž by mu vymohl odpuštění a pomohl nabýti opět ztraceného přátelství s Bohem. „Potěš se, ubožáku, jenž jsi ztratil Boha“, volá sv.

Bernard.⁽¹⁾ „Tvůj Pán sám dal ti prostředníka ve svém Synu Ježíši, jenž může splnit každé tvé přání. Čeho by nevymohl u Otce takový Syn?“

„Leč můj Bože, volá světec, proč připisují strohost Spasiteli tak laskavému, jenž obětoval život za jejich spásu? Jak ho mohou považovat za hrozného, když je samá líbeznost? Malomyslní hříšníci, čeho se hrozíte? Bojíte-li se, že jste urazili Boha, věřte, že vaše hříchy přibil Ježíš na kříž svými probodenými rukama, že svou smrtí usmířil za ně Boží spravedlnost a že je sňal s vašich duší! Snad se však přece bojíš, pokračuje světec, obrátit se na Ježíše Krista, protože tě děsí jeho božská velebnost, neboť, když se stal člověkem, nepřestal býti Bohem. Chceš ještě jiného přimlůvce u tohoto prostředníka? Nuže, obrať se na Marii! Ona bude za tebe prosit u Syna; Syn pak ji jistě vyslyší a přimluví se u Otce, jenž mu nic nemůže odepřít.“ Sv. Bernard pak končí těmito slovy: „Synáčkové moji, tato Rodička Boží je žebříkem, po němž hříšníci znovu vystupují na výšiny milosti Boží. Ona je mou největší jistotou, ona je všelikým důvodem naděje mé.“

Slyšme slova, jež vkládá Duch Svatý ve Velepísni do úst blah. Panny: „Já jsem jako hradba, a mé prsy jsou věže; proto si vyvolil mě za tu, kterou chtěl učinit šťastnou.“ (Velep. 8, 10.) Jsem obranou těch, dí Maria, kdo se ke mně utíkají a mé milosrdenství je pro ně záchranou věží. Proto mne učinil Pán zprostředkovatelkou míru mezi hříšníky a Bohem. „Maria je opravdu, vykládá kardinál Hugo,⁽²⁾ velikou prostřednicí míru, jež vyprošuje svými prosbami u Boha mír jeho nepřátelům, záchranu ztraceným, odpuštění hříšníkům, milosrdenství zoufalým.“ Proto ji nazval božský Snoubenec „krásnou jako stany Šalamounovy.“ (Velep. 1, 4.) V stanech Davidových se jednalo jen o válce, kdežto v stanech Šalamounových jen o míru. Tím naznačuje Duch Svatý, že tato Matka milosrdenství nemyslí na boj a pomstu proti hříšníkům, nýbrž jen na mír a na odpuštění jejich vin.

Z toho důvodu byla holubice Noemova předobrazem Mariiným. Vracejíc se do archy nesla v zobáčku olivovou ratolest na znamení opětného smíření Boha s lidmi. „Tys ta nejvěrnější holubice, volá k ní Konrád Saský,⁽³⁾ svou přimluvou u Boha dala jsi ztracenému světu pokoj a spásu.“

Maria byla tedy nebeskou holubicí, jež přinesla ztracenému světu olivovou ratolest, znamení milosrdenství, neboť nám dala Ježíše Krista, pramen milosrdenství, a skrze jeho zásluhy zjedнала nám všechny milosti, jež nám Bůh udílí.⁽⁴⁾ „A jako byl dán skrze Marii světu nebeský pokoj, praví sv. Epifan,⁽⁵⁾ tak skrze Marii bývají i nadále usmířováni hříšníci s Bohem.“ Proto jí klade na rty sv. Albert Veliký⁽⁶⁾ slova: „Já jsem holubice Noemova, jež přináší Církvi ratolest olivovou a všeobecný pokoj!“

Také duha, kterou viděl sv. Jan kolem trůnu Božího, byla zřetelným obrazem Marie Panny: „A duha byla kolem trůnu.“ (Zjev. 4, 3.) Tato slova vykládá kardinál Vitalis:⁽⁷⁾ „Onou duhou jest Maria, stojící ustavičně před soudnou stolicí Boží, aby mírnila rozsudky a tresty, jichž hříšníci zasluhují.“ Podle výkladu sv. Bernardina Sienského⁽⁸⁾ mluvil Bůh o ní, když pravil Noemovi, že učiní na oblacích duhu míru, aby při pohledu na ni si vzpomněl na věčný pokoj, jež zaručil lidem: „Svoji duhu v oblacích ustanovuji, by byla znamením smlouvy uzavřené mezi mnou a zemí... Když ji uvidím, tu se rozpomenu věčné úmluvy.“ (Gen. 9, 13. 16.) „Maria je touto duhou věčného pokoje, praví světec, neboť jako si vzpomíná Bůh při pohledu na duhu na mír, slíbený světu, tak při prosbách Mariiných odpouští hříšníkům urážky a uzavírá s nimi mír.“

Proto je Maria přirovnávána též k měsíci: „K r á s n á j a k o měsíc.“ (Velep. 6, 9.) „Jako měsíc je mezi nebem a zemí, vykládá sv. Bonaventura,⁽⁹⁾ tak se staví Maria ustavičně mezi Boha a hříšníky, aby s nimi smířovala Pána a osvětlením je přiváděla na cestu k Bohu.“

Hlavním úkolem, jež dostala Maria při svém příchodu na svět, bylo pozvednouti kleslé duše ze stavu nemilosti a smířiti je s Bohem. „P a s s v é k o z i č k y u s t a n ů p a s t ý ř ů.“ (Velep. 1, 7.) Tak jí řekl Hospodin, když ji stvořil. Kozlátka jsou známým obrazem hříšníků, kteří budou postaveni v údolí soudu po levici, jako ovce znamenají spravedlivé, kteří budou míti místo na pravici. „Tato kozlátka, volá Vilém Pařížský,⁽¹⁰⁾ jsou svěřena tvé ochraně, ó vznešená Matko, abys je proměnila v ovečky, a aby byli na tvou přimluvu postaveni na pravici, kdo zasloužili svými hříchy přijíti na levici.“ Pán proto zjevil sv. Kateřině Sienské⁽¹¹⁾ svůj úmysl při stvoření této milované Dcery. Chtěl totiž, aby svou sladkostí získávala

srdce lidí, zvláště hříšníků, a aby je přitahovala k Bohu. Pozornosti zaslouží krásná úvaha Viléma Pařížského⁽¹²⁾ o zmíněných slovech z Velepísně: Pas své kozičky u stanů pastýřů. „Bůh tedy odporoučí Marii, praví, jen její kozičky. Blah. Panna totiž nezachraňuje všech hříšníků, nýbrž jen ty, kteří jí slouží a ji vzývají. Kdo však žijí v hříších a nijak ji neuctívají, ani ji neprosí o vítězství nad hříchem, takoví nepatří k Mariinu stádcí a na posledním soudu budou postaveni k svému neštěstí se zavrženými na levici.“

Kteréhosi šlechtice, zoufajícího již pro tíhu hříchů, napomenul jeden řeholník, aby se utekl k Marii a navštívil její sochu v jistém chrámě. Šlechtic šel do chrámu a uzřev sochu Marie Panny, pocítil, že ho Maria zve, aby se před ní vrhl na kolena a nabyl mysli. I rozběhl se k ní, padl na kolena a líbal její nohy. Maria mu podala ruku k políbení. Na její ruce uzřel šlechtic nápis: Vytrhnu tě z rukou tvých sužovatelů! Jako by mu chtěla říci: Synu, nezoufej, já tě vytrhnu z hříchů a z úzkostí, jež tě skličují. Při četbě těchto sladkých slov pocítil prý hříšník takovou lítost nad hříchy a tak vroucí lásku k Bohu a k své dobré Matce, že skončil hned u jejích nohou.

Ó kolik zatvrzelých hříšníků přitahuje k Bohu tento magnet srdcí den co den. Sama se tak nazvala ve zjevení svaté Brigittě⁽¹³⁾ „Jako magnet přitahuje železo, tak přitahuji já i nejzatvrzejší srdce a směřuji je s Bohem.“ Tyto divy nejsou vzácné, nýbrž se dějí každý den. Já sám bych mohl uvést mnoho dokladů z našich misií, kde někteří hříšníci zůstali tvrdší železa při všech ostatních kázáních, ale při kázání o milosrdenství Mariině byli dojata a vrátili se k Bohu. Sv. Řehoř⁽¹⁴⁾ vypráví, že jednorozec je tak divoká šelma, že ho nepolapí žádný lovec. Jen když naň volá panna, přijde prý k ní a dá se jí bez odporu svázat. Ó kolik hříšníků, prchajících před Bohem a zuřivějších než líté šelmy, přicházejí na zavození vznešené Panny Marie a dávají se od ní klidně dovést k Bohu!

Podle jednoho spisovatele prvních století⁽¹⁵⁾ stala se Maria Panna i proto Matkou Boží, aby mohli býti spaseni jejím sladkým milosrdenstvím a její mocnou přímluvou i takoví nešťastníci, kteří by se jinak nespasili, protože špatným životem propadli Boží spravedlnosti. Ba Eadmer⁽¹⁶⁾ ujišťuje, že Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Boží spíše

k vůli hříšníkům než k vůli spravedlivým, neboť Ježíš Kristus prohlásil, že přišel volat nikoliv spravedlivé, nýbrž hříšníky. (Luk. 5, 32.) Proto pěje Církev svatá:

Hříšníky ti nelze odehnati,
neboť bez nich nemohla ses státi
matkou Syna Božího.

Proto se k ní obrací Vilém Pařížský⁽¹⁷⁾ slovy: „Ó Maria, tys povinna pomáhati hříšníkům, neboť za všechny dary, milosti a přednosti obsažené v důstojnosti Matky Boží, za všechno, smím-li tak říci, vděčíš hříšníkům. K vůli nim stala ses hodnou míti Boha za Syna.“ — „Stala-li se tedy Maria Matkou Boží pro hříšníky, uvažuje Eadmer,⁽¹⁸⁾ jak bych mohl pochybovat o odpuštění, ať jsou mé hříchy sebetěžší?“

Ve mši o vigílii svátku Nanebevzetí Panny Marie praví Církev, že Matka Boží byla vzata s této země, aby se nás zastávala u Boha v pevné jistotě, že bude vyslyšena. Proto ji nazývá dávný jeden spisovatel rozhodčí (sequestra).⁽¹⁹⁾ Toto slovo značí prostředníka, jemuž dvě sporné strany přenechaly rozhodnutí o svých požadavcích. Slovem tím chce říci: Jako Ježíš je prostředníkem u Věčného Otce, tak je Maria naší prostřednicí u Ježíše. Syn jí přenechává rozhodnutí o všech důkazech viny, jež má proti nám jako náš soudce.

Sv. Ondřej Krétský⁽²⁰⁾ nazývá Marii zárukou a zástavou našeho smíření s Bohem. Smysl slov jest: Bůh se chce s hříšníky smířiti a jim odpustiti. Aby nikdo z nich o tom nepochyboval, dal jim Marii jako záruku. Proto ji světec pozdravuje: „Buď pozdravena, ty usmíření Boha s lidmi!“ Sv. Bonaventura⁽²¹⁾ povzbuzuje každého hříšníka slovy: „Bojíš-li se pro své hříchy pomsty Boží, co musíš činit? Jdi a utec se k naději hříšníků, k Marii! A bojíš-li se, že odmítne tvoji obhajobu, věz, že to nemůže. Bůh sám jí dal na starost pomáhati nešťastníkům.“

A opat Adam⁽²²⁾ volá: „Což se smí báti odsouzení hříšník, jemuž se nabízí za matku a obhájkyni sama Matka Soudcova? A ty, Maria, praví dále, Matko milosrdenství, ty bys odmítla prosit u svého Syna Soudce za jiného svého syna, hříšníka? Mohla bys odpírati přimluvu za vykoupenou duši u Vykupitele, jenž zemřel na kříži proto, aby spasil hříšníky? Ne, jistě neodepřeš! Celým srdcem budeš prosit za všechny, kdož se k tobě utíkají, neboť dobře víš, že Pán, jenž učinil tvého Syna prostředníkem mezi Bohem a člověkem, učinil tebe

prostřednicí mezi Soudcem a obžalovaným.“ — „Vzdávej tedy díky Bohu, jenž ti dal takovou prostřednici,“ volá sv. Bernard⁽²³⁾. Ať jsi kdokoli, hříšníče vinami obtížený, v hříchu zestárlý, neztrácej důvěry! Děkuj svému Pánu, jenž ti dal z milosrdenství nejen Syna za přímlovce, nýbrž, aby ti dodal mysl i důvěry, opatřil ti takovou prostřednici, jež může dosáhnouti všeho svými prosbami. Jdi, utec se k Marii a budeš spasen!“

Příklad. Alan a Rupe (*De ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae*) a Bonifatius (*De Divae Virginis Mariae vita et miraculis*) vypravují, že ve Florencii žila dívka Benedikta, jež se však měla spíše jmenovati Maledikta pro svůj pohoršlivý, nepočetný život. K jejímu štěstí přišel kázat do tohoto města sv. Dominik. Z pouhé zvědavosti šla Benedikta na jeho kázání. Bůh však vzbudil v jejím srdci tímto kázáním takovou lítost, že se s hořkým pláčem vyzpovídala světcí ze svých hříchů. Sv. Dominik ji vyslechl, udělil jí rozhřešení a za pokání jí uložil růženec. Ale nešťastnice padla brzy zase do starých navyklých hříchů. Zvěděv o tom světec, navštívil ji a pohnul k nové zpovědi. Aby ji Bůh upevnil na cestě dobrého života, ukázal jí peklo a v něm některé lidi, kteří byli její vinou již zavrženi; otevřev pak knihu, dal jí přečísti strašný seznam jejích hříchů. Kajícnice se toho zděsila, ale s důvěrou se obrátila k Marii Panně. I poznala, že jí Matka Boží již vyprosila čas na oplakání tolika bezbožností.

Po tomto vidění začala Benedikta dobrý život. Vždy jí však tanul před očima hrozný seznam hříchů; i začala jednou takto prositi svoji nebeskou Utěšitelku: „Matko má, je sice pravda, že bych měla býti pohřbena pro své zločiny v hlubinách pekla; ježto jsi mne však před ním zachránila svou přímlovou a vymohla mi čas ku pokání, prosím tě, milosrdná Paní, o další milost. Nikdy nepřestanu oplakávati své hříchy, ale vymaž je z oné knihy.“ — Po této modlitbě se jí zjevila Maria řkouc, že chce-li býti vyslyšena, musí býti neustále pamětliva svých hříchů a milosrdenství, jež jí Bůh prokázal, mimoto že má vzpomínati na umučení jejího Syna, podstoupené z lásky k ní, a dále, že má uvažovati, jak mnozí byli zavrženi, kdo méně hřešili než ona. Spolu jí zjevila, že toho dne bylo zavrženo osmileté dítě pro jediný těžký hřích. Benedikta uposlechla přesně nejsvětější Panny. Jednou pak spatřila Ježíše Krista, jenž jí ukázal knihu hříchů se slovy:

„Viz, tvé hříchy jsou vymazány, kniha je čistá, vpiš nyní do ní skutky lásky a ctností.“ Benedikta to učinila a po svatém životě svatě skonala.

Modlitba.

Nejsladší Paní moje! Podle slov Viléma Pařížského⁽²⁴⁾ máš úřad prostřednice mezi hříšníky a Bohem. Proto k tobě volám se sv. Tomášem z Villanovy:⁽²⁵⁾ „Nuže, Orodovnice naše, konej svou povinnost!“ Neříkej, že je příliš těžko vyhráti moji soudní při! Vím přece, a všichni mi to říkají, že žádná pře, sebe pochybnější, není ztracena, zastáváš-li ji ty. A já bych svou při prohrál? Ne, toho se nebojím. Báł bych se toho jen tehdy, kdybych pohlížel na spoustu svých hříchů, jež bys nemohla bránit. Dívám-li se však na tvé bezmezné milosrdenství a na vroucí touhu tvého nejsladšího srdce pomáhati i nejhorším hříšníkům, nebojím se ani toho. Kdo kdy zahynul, když se k tobě utíkal? Proto volám k tobě o pomoc, veliká moje orodovnice, útočiště moje, naděje moje a Matko Moje Maria. Do tvých rukou skládám své spasení. Tobě odevzdávám svou duši. Byla již ztracena, ty ji musíš zachránit. Ustavičně děkuji Pánu, že mi dal tak velikou důvěru v tebe. Vím, že mi tato důvěra zajišťuje spasení, i když jsem ho nehoden.

Souží mne toliko jedna obava, milovaná Královno má, abych totiž někdy nepozbyl svou nedbalostí této důvěry v tebe. I prosím tě, ó Maria, pro tvoji lásku k Ježíši, udržuj a rozmnožuj ve mně stále přesladkou důvěru ve tvou přímlovu. Bezpečně doufám, že s ní nabudu zase přátelství Božího, jímž jsem z nerozumu pohrdl a jež jsem ztratil. A když ho nabudu, doufám, že s pomocí tvou si je udržím, a když si je udržím, doufám, že s tvou pomocí přijdu jednou do nebe tobě děkovati a opěvovati milosrdenství Boží i tvé po celou věčnost. Amen. Tak doufám, tak se staň, tak se stane!

Obrat k nám své milosrdné oči!

§ 1: MARIA K NÁM STÁLE SHLÍŽÍ, ABY MÍRNILA NAŠE ÚTRAPY

Řecký spisovatel Epifan⁽¹⁾ nazývá Matku Boží vševidoucí, poněvadž nás ubohé na této zemi nespouští s očí, aby nám pomohla. Jednoho dne byl při vymítání z posedlého tázán ďábel, co činí Maria. Odpověděl, že sestupuje a vystupuje.⁽²⁾ Chtěl říci, že tato dobrotivá Paní stále sestupuje na zemi, aby přinesla lidem milosti, a stále vystupuje na nebesa, aby vymohla na Bohu laskavé vyslyšení našich modliteb. Proto ji právem nazývá sv. Ondřej Avellinský⁽³⁾ výpravčí nebeských dober, protože ustavičně koná skutky milosrdenství a vyprošuje milosti všem, spravedlivým i hříšníkům. „Oči Páně jsou nad spravedlivými“ (Ž. 33, 16), praví David. „Ale oči naší Paní, upozorňuje Richard od sv. Vavřince,⁽⁴⁾ jsou obráceny na spravedlivé i na hříšníky. Oči Mariiny jsou oči Matky, dodává, a matka se dívá na dítě, nejen aby nepadlo, nýbrž padlo-li, aby je opět postavila na nohy.“

Sám Ježíš uvědomil o tom sv. Brigittu,⁽⁵⁾ když jednoho dne před ní pravil své Matce: „Matko, žádej ode mne, co chceš!“ Tak mluví stále v nebi Syn k Marii, neboť mu působí radost vyhověti všem prosbám milované Matky. A zač prosila Maria? Sv. Brigitta zaslechla její odpověď: „Prosím o milosrdenství pro ubožáky.“ Chtěla říci: Synu můj, tys mne ustanovil matkou milosrdenství, útočištěm hříšníků a orodovnicí ubohých. Nyní mne pobízíš, abych tě prosila,

zač chci. Zač mám prositi, ne-li za slitování s ubohými? — „Ó Maria, volá k ní něžně sv. Bonaventura,⁽⁶⁾ tys tak plná milosrdenství a tak starostlivá, abys pomohla hříšníkům, jako bys neměla jiné touhy a jiné starosti.“ „Hříšníci jsou však nejubožejší z ubohých, praví sv. Beda Ctihodný,⁽⁷⁾ proto prosí Maria Syna ustavičně za hříšníky.“

„Již za svého pozemského života, dí sv. Jeroným,⁽⁸⁾ měla Maria srdce tak soucitné a dobrotivé k lidem, že někdo necítil nikdy tak těžce bolesti vlastní, jako Maria cítila bolesti cizí.“ Tento soucit s cizím zármutkem dala krásně na jevo na svatbě v Káni, (jak již bylo dříve řečeno). Když se nedostávalo vína, vzala na sebe podle slov sv. Bernardina Sienkého⁽⁹⁾ neprošena úřad soucitné těšitelky. Z pouhé soustrasti s rozpaky novomanželů přimluvila se u Syna, že učinil zázrak a proměnil vodu ve víno.

Mnich Mikuláš⁽¹⁰⁾ se obrací na Marii s otázkou: „Zapomnělas snad na nás ubohé nyní, když jsi povýšena na Královnu nebes? Něco takového nesmíme si připustiti ani v myšlenkách, praví; nesmírná dobrota srdce Mariina nemůže zapomenouti na nesmírnou bídu srdce našeho.“ O Marii neplatí známé přísloví: „Pocty mění mravy“. Příklad to platí o lidech ve světě. Když jsou povýšeni, snadno zpyšní a zapomínají na své dřívější chudé přátele. Ne tak Maria. Těší se ze svého povýšení proto, že může více pomáhati ubohým. Konrád Saský⁽¹¹⁾ obrací v tom smyslu na Marii Pannu slova pronesená k Rut: „Požehnaná jsi od Hospodina, dce-ro, tys první lásku poslednější (láskou) překonalá.“ (Rut 3, 10.) Chce říci: Bylo-li milosrdenství Mariino k ubohým veliké, dokud žila na zemi, je mnohem větší dnes, když kraluje v nebi. Odůvodňuje to tím, že nyní zná Maria lépe naše útrapy. Tím vzrostlo její milosrdenství, projevované nescíslnými milostmi. Jako slunce převyšuje měsíc svou září, tak předčí nynější slitovnost Mariina v nebi její dobročinnost za života na zemi. Je na světě člověk, jenž by se netěšil ze světla slunečního? A podobně, je tu nějaký člověk, jehož by neozařovalo milosrdenství Mariino?

Proto bylo o ní řečeno, že je „jasná jako slunce“ (Velep. 6, 9), neboť podle Raymunda Jordana⁽¹²⁾ není člověka, jemuž by bylo odepřeno teplo tohoto slunce: „Nic se nemůže skrýti před jeho žářem.“ (Ž. 18, 7.) Právě tuto věc zjevila sv. Anežka sv. Brigittě.⁽¹³⁾ Řekla jí:

„Když je nyní naše Královna v nebi se svým Synem, nemůže zapomenouti své vrozené dobroty. Všem, i nejbezbožnějším hříšníkům dává důkazy svého milosrdenství. Jako země a ostatní oběžnice jsou ozařovány sluncem, tak mají všichni lidé pro sladkou dobrotu Mariinu účast na Božím milosrdenství, když o ně prosí.“

Kterýsi veliký hříšník z Valencijského království, aby neupadl do rukou spravedlnosti, rozhodl se ze zoufalství, že odpadne k islamu, a již byl na cestě na loď. Náhodou šel kolem kostela, kde kázal P. Jeroným Lopez T. J. o milosrdenství Božím. Dojat kázáním obrátil se hříšník a vyzpovídal se kazateli. Ten se ho tázal, konal-li nějakou pobožnost, pro niž mu snad Bůh prokázal toto veliké milosrdenství. Hříšník odpověděl, že nekonával žádné zvláštní pobožnosti, leda že každý den prosil blah. Pannu, aby ho neopouštěla. — Tentýž kněz setkal se v jedné nemocnici s hříšníkem, jenž se nezpovídal již padesát pět let. Nepatrná pobožnost, kterou ještě konával, záležela v tom, že při pohledu na mariánský obraz pozdravoval blah. Pannu a prosil ji, aby ho nenechala zemřít ve smrtelném hříchu. Když se mu jednou v bitce zlomil meč, obrátil se k Marii Panně a zvolal: „Běda mi! Nyní zemru a zahynu! Matko hříšníků, pomoz mi!“ Sotva to vyslovil, octl se, nevěda jak, na bezpečném místě. I vykonal si nyní životní zpověď a pln důvěry skončil.⁽¹⁴⁾

„Maria se stala všem vším,“ píše sv. Bernard,⁽¹⁵⁾ „všem nabízí klín svého milosrdenství, aby všichni od ní dostali dobrodiní: otrok svobodu, nemocný zdraví, zarmoucený útěchu, hříšník odpuštění, Bůh slávu. Je jako slunce a proto není nikoho, koho by nehřálo teplo její lásky.“ „Kdo na světě by nemiloval tuto nejlíbeznější Královnu? táže se sv. Bonaventura.⁽¹⁶⁾ Vždyť je krásnější slunce a sladší medu, je poklad dobroty, je ke všem samá láska a přívětivost.“ „Buď tedy zdráva, volá láskou zanícený světec, Paní a Matko má, ty srdce mé a duše má! Odpusť mi, ó Maria, troufám-li si říci, že tě miluji! Nejsem-li já hoden milovati tebe, jsi ty dokonale hodna býti milována ode mne.“⁽¹⁷⁾

Když se zbožně modlíme slova: „I protož Orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči,“ musí se Maria sklonit k naší prosbě, jak bylo zjeveno sv. Gertrudě.⁽¹⁸⁾ „Ó vznešená Paní, volá sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ jak veliké je tvoje milosrdenství, jež objímá celý svět!“ „Tato předobrá Matka,

jak dí sv. Bonaventura,⁽²⁰⁾ tolik touží činiti dobře všem, že ji urážejí nejen ti, kdo ji přímo tupí, (takové zvrácenosti se dějí zvláště mezi hráči, kteří někdy ve vášni rouhavě urážejí tuto Paní), nýbrž také ti, kdo ji neprosí o žádnou milost.“ „Ty sama, Paní, volá sv. Hildebert,⁽²¹⁾ učíš nás očekávati mnohem větší milosti než zasluhujeme, protože nám bez ustání udílíš milosti, jež daleko předstihují naše zásluhy.“

Již prorok Isaiáš předpověděl, že velikým dílem lidského vykoupení bude pro nás ubohé postaven trůn Božího milosrdenství: „A připraven bude milosrdenstvím trůn.“ (Is. 16. 5.) Kdo je tímto trůnem? Konrád Saský odpovídá:⁽²²⁾ „Tímto trůnem je Maria, v níž naleznou všichni, spravedliví i hříšníci, útěchu a milosrdenství. A jako je Pán pln milosrdenství, tak i naše Paní. Ani Syn ani Matka nedovedou odepřít milosrdenství žádnému prosebníku.“ Opat Guerrik⁽²³⁾ uvádí slova Ježíšova k Marii: „Matko má, v tobě postavím trůn svého království, neboť tvým prostřednictvím chci udíleti milosti, o něž jsem žádán. Tys mi dala lidský život, já ti dám všemohoucnost Boží, abys mohla přispěti k spasení všem, koho chceš zachrániti.“

Jednoho dne se vroucně modlila sv. Gertruda k Matce Boží zmíněnými slovy: Obrát k nám své milosrdné oči! V tom spatřila blah. Pannu s Ježíškem v náručí, jak ukazovala na jeho očka a pravila: „Tyto nejsoucitnější oči mohu obrátiti na všechny, kdo mne vzývají, aby tak došli spasení.“ Jakýsi hříšník prosil jednou s pláčem Marii Pannu před jejím obrazem, aby mu vyprosila u Boha odpuštění. I zaslechl, jak se obrátila blah. Panna k svému Dítku v náručí a pravila: „Synu můj, mají mé slzy téci nadarmo?“ A hříšník poznal, že mu Ježíš odpustil.

Jak by mohl zahynout, kdo se doporučí této dobré Matce? Její božský Syn slíbil, že z lásky k ní bude podle jejího přání milosrdný ke všem, kdo se jí doporučejí. Zaslechla to sv. Gertruda,⁽²⁴⁾ jak Pán pravil Marii: „Ze své všemohoucnosti, Matko ctihodná, přenechal jsem tobě moc, abys usmiřovala s Otcem všechny hříšníky, kteří zbožně vzývají tvé milosrdenství.“ Opat Adam de Perseigne⁽²⁵⁾ rozjímá o veliké moci Mariině u Boha i o jejím velikém milosrdenství k nám a pln důvěry k ní volá: „Ó Matko milosrdenství, jak jsi mocná, tak jsi dobrá. Kolik máš moci, abys vyprosila milost, tolik máš soucitu, abys odpustila. Kdy se stalo, že

bys neměla soucitu s ubohými, jsouc Matkou milosrdenství? A kdy bys nemohla pomoci, jsouc Matkou všemohoucnosti? Jak snadno poznáváš naši bídu, stejně snadno nám dobýváš všeho, co chceš.“ „Poživej tedy, volá k ní opat Guerrik,⁽²⁶⁾ poživej, vznešená Královno, slávy svého Syna a nám svým ubohým sluhům a dětem uděl několik drobtů své slávy ne pro naše zásluhy, nýbrž z milosrdenství.“

A ztrácíme-li důvěru pro své hříchy, rceme k ní s Vilémem Pařížským:⁽²⁷⁾ „Ó Paní má, neuváděj proti mně mých hříchů, protože proti nim stavím tvoji slitovnost. Nikdy se nesmí říci, že by se mohly mé hříchy měřiti na soudu s tvým milosrdenstvím. Tvá slitovnost je daleko mocnější, aby mi došla odpuštění, než mají síly mé hříchy strhnouti mne do věčné záhuby.“⁽²⁸⁾

Modlitba.

Ó nejsvětější Panno, největší a nejvznešenější všech tvorů, já ubohý a nešťastný odbojník svého Boha, pozdravuji tě s této země. Zasluhuji trestu, ne milosti, zasluhuji spravedlnosti, ne milosrdenství. Nemluvím tak, Paní, z nedůvěry ve tvou slitovnost. Víím, že si pokládáš za čest býti tím dobrotivější, čím jsi vznešenější. Víím, že se raduješ ze svého bohatství proto, že můžeš z něho udíleti i nám bídným. Víím, že čím jsou chudší tvoji prosebníci, tím pečlivěji se staráš o jejich ochranu a spásu.

Ó Matko má, tys jednou oplakávala smrt Syna svého, kterou za mne vytrpěl. Obětuj, prosím tě, slzy svoje Bohu a vypros mi pro ně pravou bolest nad mými hříchy. Jakou bolest ti tehdy způsobili hříšníci, jak jsem tě zarmoutil svými nepravostmi i já! Vypros mi, ó Maria, abych aspoň ode dneška přestal zarmucovati tebe a Syna tvého svým nevděkem. Co by mi byly platny tvé slzy, kdybych se k tobě choval nevděčně i nadále? Co by mi bylo platno tvé milosrdenství, kdybych byl znovu nevěrný a tak zahynul? Královno moje, nedopouštěj to! Nahraď všechny mé nedostatky! Ty od Boha dostaneš vše, co chceš. A ty vyslycháš každého, kdo tě prosí. Vyprošuji si od tebe, pevně doufám a chci od tebe dvě milosti: Vypros mi věrnost k Bohu, abych ho již nikdy neurazil, a lásku k němu celý život tak velikou, jak velice jsem jej dříve urážel.

A Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž!

§ 1: MARIA CHRÁNÍ SVÉ CTITELE PŘED PEKLEM

Není možno, aby byl zavržen ctitel Mariin, jenž jí věrně slouží a jí se doporučí. Toto tvrzení se bude někomu zdát na první pohled upřílišené. Takového prosím, než je zavrhne, aby si napřed přečetl následující výklad o této věci.

Tvrdím-li, že je nemožno, aby zahynul ctitel mariánský, nemíním takové ctitele, kteří zneužívají své pobožnosti k tomu, aby mohli hřešit s menší bázni. Proto neprávem zavrhuje někteří lidé oslavu Mariina milosrdenství k hříšníkům a neprávem poukazují na to, že prý se této úcty zneužívá k páčání ještě větších hříchů. Je přece zřejmo, že takoví hříšní opovážlivci zasluhují za své lehkomyšlné spolehání trestu a ne milosrdenství. Mluvím tu o takových ctitelích, kteří se snaží o polepšení, kteří Matce Boží věrně slouží a jí se doporučují. O takových pravím, že je prakticky nemožno, aby zahynuli. I P. Crasset T. J.⁽¹⁾ učí totéž ve své knize o úctě k Marii Panně; před ním pak to hlásali Vega ve své Mariánské theologii, Mendoza a jiní bohoslovci.⁽²⁾ Aby bylo zřejmo, že nemluvili do větru, všimněme si, co řekli o té věci církevní učitelé a světci. Ať se nikdo nediví, uvedu-li zde několik skoro stejných výroků od různých spisovatelů. Chci je tu všechny uvést na důkaz, jak jsou shodní spisovatelé v této věci.

„Je nemožno, aby byl spasen, kdo nectí Marii a nepožívá její ochrany, praví sv. Anselm,⁽³⁾ a stejně je nemožno, aby zahynul, kdo se blah. Panně poroučí a na něhož ona laskavě shlíží.“ Skoro týmiž slovy potvrzuje tutéž pravdu sv. Antonín:⁽⁴⁾ „Jako není možno, aby se spasili ti, od nichž odvrátí Maria oči svého milosrdenství, tak zase musejí dojítí spásy a nebeské slávy ti, na nichž její oči spočívají a za něž se ona přimlouvá.“ Tento světec tedy zdůrazňuje, že ctitelé Marii se musejí spasit.

Třeba si však všimnouti první části výroků těchto světců. Ať se třesou bázní ti, kdo si málo váží úcty k Matce Boží nebo kdo ji z lenosti zanedbávají. Tito světci praví, že je nemožno spasiti se tomu, koho nechrání Maria. Totéž tvrdí i jiní, na př. sv. Albert Veliký:⁽⁵⁾ „Všichni, ó Maria, kdo nejsou tvoji služebníci, všichni zahynou.“ Sv. Bonaventura dí:⁽⁶⁾ „Kdo zanedbává pobožnost k blah. Panně, zemře ve hříchu.“ A jinde praví: „Kdo se neutíká k tobě, Paní, nepřijde do nebe.“⁽⁷⁾ A v 99. žalmu mariánského žaltáře jde světec ještě dále a tvrdí, že se nejen nespasí, nýbrž že nebude míti ani naději ve spasení ten, od koho odvrátí Maria svoji tvář.⁽⁸⁾ A již dříve to řekl sv. Ignác mučedník,⁽⁹⁾ že se hříšník nemůže spasit leč prostřednictvím blah. Panny a že Maria zachraňuje svou milosrdnou přímlovou mnoho takových, kteří by zasloužili podle Boží spravedlnosti zavržení. Někteří ovšem pochybují, jsou-li to slova sv. Ignáce; P. Crasset aspoň je připisuje sv. Janu Zlatoústému.⁽¹⁰⁾ Tato slova uvádí i opat Celleský.⁽¹¹⁾ V témže smyslu obrací Církev svatá na Marii slova: „Každý, kdo mne nenávidí, miluje smrt.“ (Přísl. 8, 36.) A k slovům Písma: „Jest jak obchodní koráb“ (Přísl. 31, 14) píše Richard od sv. Vavřince:⁽¹²⁾ „Všichni utonou v moři tohoto světa, kdo nejsou na této lodi.“ Také bludař Oekolampadius⁽¹³⁾ považoval za jistou známku zavržení malou úctu k Matce Boží. Proto pravil: „Kéž nikdy není o mně slyšet, že jsem se odvrátil od Marie; neboť pokládám za jisté znamení myslí odsouzené k zavržení méně dobře o ní smýšleti.“

Za to praví Maria Panna: „Kdo mne poslušen jest, nebude zahanben.“ (Sir. 24, 30.) Kdo se ke mně utíká a poslouchá, co mu pravím, nezahyne. Proto praví sv. Bonaventura:⁽¹⁴⁾ „Ó Paní, kdo se snaží horlivě ti sloužiti,

je dalek zahynutí.“ A tato pravda se osvědčuje podle sv. Hilaria⁽¹⁵⁾ i tehdy, když takový v minulosti mnoho urážel Boha.

Z té příčiny tolik se namáhá Satan, aby hříšníci pozbyli po ztrátě milosti Boží také úcty mariánské. Když zpozorovala Sara, že Isák si přivyká ve hře s Ismaelem jeho špatností, žádala Abrahama, aby vyhnal Ismaele i s jeho matkou Agarou: „V y v r z t u t o d ě v k u i j e j í h o s y n a!“ (Gen. 21, 10.) Nestačilo jí propustiti z domu jen syna; i matka musila pryč. Sára se bála, že syn bude stále docházeti za matkou do domu. Právě tak se nespokojí ďábel, zapudí-li od sebe duše Ježíše Krista; chce, aby se zřekla i jeho Matky: V y v r z s l u ž e b n i c i t u t o i j e j í h o s y n a! Bojí se, že Matka uvede Syna znovu do srdce hříšníkova svou přimlouvou. A bojí se právem, neboť kdo vytrvale uctívá Matku Boží, praví učený Paciuchelli,⁽¹⁶⁾ brzy přijme s pomocí Mariinou do svého srdce Boha. Vhodně proto nazývá sv. Efrém⁽¹⁷⁾ úctu mariánskou ochranným průkazem, jenž nás chrání před zavržením do pekla. Sv. Germanos⁽¹⁸⁾ nazývá Marii Pannu ochranitelkou do pekla odsouzených. A vpravdě je jisto nade vši pochybnost, co praví sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ že Marii nechybí ani moc ani vůle, aby nás zachránila. Nechybí jí moc, protože není myslitelné, aby její prosby byly oslyšeny, jak ujišťuje sv. Antonín⁽²⁰⁾ nebo jak učí sv. Bernard,⁽²¹⁾ že její žádosti nemohou zůstatí bezvýsledné, nýbrž dosahují všeho. Nechybí jí ani vůle zachrániti nás, protože Maria jako naše matka přeje si více naší spásy nežli my sami. Je-li však tomu tak, kterak by mohl zahynouti ctitel Mariin? Snad je to hříšník. Snaží-li se však vytrvale o polepšení a poroučí-li se této dobré Matce, vyprosí mu ona osvícení, aby vybředl ze svého žalostného stavu, zjedná mu lítost nad hříchy, setrvání v dobrém a na konec dobrou smrt. Kdyby mohla některá matka zachrániti dítě před smrtí pouhou prosbou o milost u soudce, která by tak neučinila? A směli bychom se domnívati, že Maria, matka tak starostlivá o své ctitele, toho neučiní a že nezachrání své dítě před smrtí věčnou, když je jí to tak snadné?

Dal-li nám Bůh lásku a důvěru ke Královně nebes, děkujme za to Pánu, zbožný čtenáři, neboť Bůh poskytuje tuto milost podle Kosmasa Jerusalemského⁽²²⁾ jen těm, které chce spasit. Slyš jeho krásná slova, jimiž chtěl oživiti naději v so-

bě i v nás: „Ó Matko Boží, skládám-li svou důvěru v tebe, budu spasen. Stojím-li pod tvou ochranou, ničeho se nemusím bát, neboť úcta k tobě je bezpečnou zbraní spásy a Bůh ji proto popřává těm, které chce spasit.“ Z té příčiny i Erasmus⁽²³⁾ pozdravuje blah. Pannu: „Buď pozdravena, hrůzo pekla, naděje křestanů, důvěra v tebe dává nám jistotu spásy.“

Jak velice se protiví Satanu vytrvalá úcta duše k Matce Boží! P. Alfons Alvarez,⁽²⁴⁾ velký ctitel mariánský, byl jednou při modlitbě týrán od ďábla nečistými pokušeními, jak čteme v jeho životopise. „Zanech své úcty k Marii, řekl mu zlý duch, a přestanu tě pokoušet!“

Podle Blovia⁽²⁵⁾ zjevil Bůh sv. Kateřině Sienské, že ze své dobroty a z lásky k jednorozenému Synu udělil jeho Matce Marii milost, že žádný hříšník, který se jí zbožně doporučí, nestane se kořistí pekla. I prorok David prosil Boha, aby jej uchránil před peklem a to pro lásku, kterou miloval čest Mariinu: „Hospodine, miluji skvostný dům tvůj... nezahlazuj mne s bezbožnými, Bože!“ (Ž. 25, 8.) Praví „dům tvůj“, neboť Maria je tím domem, jejž si zbudoval Bůh za svůj příbytek, aby v něm spočinul při svém vtělení. Kniha Přísloví o tom praví: „Moudrost vystavěla dům sobě.“ (Přisl. 9, 1.) „Jistojistě nezahyne, praví jeden zbožný spisovatel,⁽²⁶⁾ kdo se snaží pilně uctívati tuto panenskou matku.“ Tutéž myšlenku potvrzuje sv. Bonaventura⁽²⁷⁾ slovy: „Paní, tvoji milovníci těší se velikému pokoji v životě tomto a v onom neuzří smrti na věky.“ „Nikdy se nestalo a nikdy se nestane, ubezpečuje zbožný Blovia⁽²⁸⁾ aby pokorný a věrný služebník Mariin na věky zahynul.“

„Ó jak mnozí, dí Tomáš Kempenský,⁽²⁹⁾ byli by na věky zavrženi nebo zůstali by zatvrzelí, kdyby se za ně nepřimluvila Maria u Syna, aby jim udělil milosrdenství.“ Mnozí bohoslovci a zvláště sv. Tomáš⁽³⁰⁾ se domnívají, že mnohým lidem zemřelým v těžkém hříchu vyprosila Matka Boží odklad rozsudku Božího a návrat k životu, aby mohli činiti pokání. Na doklad toho uvádějí vážní spisovatelé mnoho příkladů. Tak na příklad vypráví ve své Kronice Flodoard,⁽³¹⁾ jenž žil v 9. století, že jistý jáhen Adelman (ve Verdunu) považovaný již za mrtvého probral se k životu, právě když

ho chtěli pochovati, a prohlásil, že viděl peklo, kam byl již odsouzen, avšak na prosby blah. Panny že byl poslán zpátky na svět, aby činil pokání. Podobnou věc uvádí Surius⁽³²⁾ o římském občanu jménem Ondřeji, jenž nekajícně zemřel. Matka Boží mu vyprosila návrat k životu, aby mohl dojít odpuštění.

Tyto a podobné příklady nesmějí svěsti nějakého opovázlivce, jenž by chtěl hříšně žít v naději, že ho Maria zachrání před peklem, i když zemře ve hříchu. Neboť jako by bylo velikým bláznovstvím skočit do studny v naději, že nás Maria zachrání, protože někdy v takovém případě pomohla, podobně by bylo mnohem větším šílenstvím vydávat se v nebezpečí smrti ve hříchu a čekat, že nás blah. Panna zachrání před peklem. Tyto příklady mají jen oživit naši důvěru. Povážíme-li, že Maria mohla zachránit před peklem i ty, kdo zemřeli ve hříchu, čím spíše může zachránit před pádem do pekla ty, kdo se k ní za živa obracejí, chtějí se polepšit a věrně jí sloužit!

Modleme se tedy se sv. Germanem:⁽³³⁾ „Matko naše, co bude s námi? Jsme sice hříšníci, chceme se však polepšit a utíkáme se k tobě, jež jsi životem křesťanů!“ Slyšíme opata Bohumíra k tobě volat:⁽³⁴⁾ „Nestihne věčné „běda“ toho, za koho obětuješ aspoň jedenkrát své prosby.“ Pros tedy za nás a budeme před peklem zachráněni. „Když předstoupím před Boží soud a když ty, Matko milosrdenství, mne budeš chránit, kdo by si troufal tvrdit, že nenaleznu milosti Soudce,“ volám s Richardem od sv. Viktora.⁽³⁵⁾ Blah. Jindřich Suso říkal,⁽³⁶⁾ že poručil svou duši do rukou Mariiných, a kdyby jej hodlal Soudce zavrhnouti, chtěl prosit, aby rozsudek zavržení prošel rukama Mariinýma. Doufal, že v jejích rukou by bylo jistě zadrženo jeho provedení. Totéž pravím a doufám i já pro sebe, nejsvětější Královno má! Proto ti chci vždy opakovat slova sv. Bonaventury:⁽³⁷⁾ „V tebe jsem, Paní má, doufal, necht nejsem zahanben na věky! V tebe jsem složil všechny své naděje. Proto doufám bezpečně, že nezahynu, nýbrž že se spasím a že tě budu v nebi chválit a milovat na věky.“⁽³⁸⁾

Příklad. Roku 1604 byli v jednom flanderském městě (Bruselu) dva studující, kteří si však hleděli místo studia jen pít a chlípnoti. Když byli jedné noci za hříchem u špat-

né ženštiny, odešel jeden z nich, jménem Richard, poněkud dříve nežli druhý. Když se doma svlékal k odpočinku, vzpomněl si, že se toho dne ještě nepomodlil několik obvyklých zdrávasů k nejsv. Panně. Třebas byl ospalý a mrzutý, přemohl se a modlil se napolo ve spánku a roztržitě. Potom si lehl. Ale sotva usnul, uslyšel silné bušení na dveře a v zápětí nato uzřel před sebou svého druha, jenž budil hrůzu svým zjevem. Kdo jsi? tázal se Richard. Což mě neznáš? odpověděl druhý. Proč jsi tak zohaven? Vždyť jsi jak ďábel! — Ach já nešťastník jsem zavržen, řekl tázaný. Jak to? — Věz, když jsem vyšel z onoho domu hanby, zardousil mě zlý duch. Mé tělo dosud leží na ulici, ale má duše je v pekle. A buď jist, že týž trest čekal tebe, ale Svatá Panna tě zachránila pro těch několik Zdrávasů, jimiž jsi ji uctil. Blaže ti, použiješ-li této výstrahy, kterou ti dává skrze mne Matka Boží. Po těch slovech rozhrnul plášť, ukázal plameny a hady, jimiž byl mučen, a zmizel. S hořkým pláčem vrhl se jinoch tváří k zemi a děkoval své záchránkyni Marii. Když pak přemítal, jak by napravil svůj život, zaslechl zvonití na jitřní v blízkém františkánském klášteře. Hned si řekl: Bůh mě volá ku pokání! Neprodleně spěchal do kláštera a prosil řeholníky, aby jej přijali. Ti se zdráhali, znajíce jeho špatný život. Když jim však všechno vypověděl a když dva řeholníci opravdu našli na ulici mrtvolu jeho druha černou jak uhl, byl přijat a od toho dne žil velmi vzorně.

Modlitba.

Ó nejdražší Matko má, Maria! V jaké propasti bídy bych dnes byl, kdyby mne nebyla tolikrát zachránila tvá milosrdná ruka! Kolik roků bych již byl v pekle, kdybys mne nebyla před ním zachránila svými mocnými prosbami! Mé těžké hříchy mne do něho hnaly, Boží spravedlnost mne již odsoudila, zlí duchové chtěli již vztekle vykonat rozsudek! Tys však přispěchala, Matko má, ač jsem tě neprosil, ba ani nevolal, a zachránilas mne! Ó drahá moje osvoboditelko, čím se ti odvděčím za tolik milostí a za tolik lásky? Tys zvítězila nad tvrdostí mého srdce a naplnila je láskou a důvěrou v tebe! Do jaké propasti bídy byl bych potom upadl, kdybys mě nebyla vytrhla z hroz-

ných nebezpečí, v nichž jsem již tonul. Neustávej mě chrániti před peklem a dříve ještě před hříchy, abych do nich zase neklesl.

Nedopusť, abych ti zlořečil v pekle. Ó milá Paní má, miluji tě! Jak by sřesla tvá dobrota pohled na zavrženého tvého sluhu, jenž tě miluje? Ó vypros mi milost, abych budoucně nesplácel nevděkem tobě a Bohu, jenž mi udělil z lásky k tobě tolik milostí! Ó Maria, co říkáš? Budu zavržen? Ach, budu zavržen, opustím-li tebe. Ale jak bych tě mohl opustiti? Jak bych mohl zapomenouti na lásku, kterou jsi mi ukázala? Po Bohu jsi ty jediná láska duše mé! Nemohu již déle žíti bez lásky k tobě. Miluji tě, miluji a doufám, že tě budu milovati zde i na věčnosti, ó nejkrásnější, nejsvětější, nejsladší, nejlíbeznější všech tvorů. Amen.

§ 2: MARIA POMÁHÁ CTITELŮM SVÝM V OČISTCI

Jak šťastni jsou ctitelé této předobré Matky! Pomáhá jim nejen zde na světě, nýbrž skýtá jim ochranu a útěchu i v očistci! A poněvadž potřebují více útěchů trpíce větší muka a nemohouce si sami pomoci, stará se o ně mnohem více tato Matka milosrdenství, a poskytuje jim svou pomoc. Sv. Bernardin Sienský⁽¹⁾ praví, že v tomto žaláři věznicím duše zasnoubené Ježíši Kristu, Maria má určitou svrchovanost a pravomoc, jednak aby mohla mírniti jejich muka, jednak aby je mohla odtud vysvobozovati.

Co se týče zmírňování muk, užívá tento světec slov Sirachových: „Schodila jsem vlny mořské“ (Sir. 24, 8) a vykládá je o Marii: Navštěvovala jsem totiž své ctitele, svoje dítky, a pomáhala jsem jim v jejich potřebách a mukách. Sv. Bernardin Sienský praví, že očistcová muka se nazývají vlnami, poněvadž jsou přechodná na rozdíl od muk pekelných, jež nikdy nepřestanou. Nazývají se vlnami mořskými, protože jsou velmi trpké. Maria často navštěvuje a těší své ctitele, ponořené do těchto muk. Z toho je patrné, dí Novarino,⁽²⁾ jak je důležité sloužiti této dobré Paní, neboť nezapomene na své služebníky, když úpí v těchto plamenech. A třebas pomáhá Maria všem duším v očistci, vymáhá přece více odpuštění a útěchy svým ctitelům.

Matka Boží zjevila sv. Brigittě⁽³⁾ toto: „Jsem matkou všech duší v očištcí a proto mírním každou hodinu svými prosbami všechna muka, jichž zasloužily za hříchy pozemského života.“ Milosrdná tato Matka ráčí znovu a znovu sestupovati do tohoto posvátného žaláře, kde navštěvuje a těší své zarmoucené dítky. V knize Sirachově praví: „I hlubiny propasti jsem pronikla.“ (Sir. 24, 8.) A sv. Bonaventura⁽⁴⁾ dodává k těmto slovům: „Pronikla jsem hlubiny této očištcové propasti, abych potěšila ony svaté duše svou přítomností!“ „Ó jak je laskavá a dobrotivá Svatá Panna, volá sv. Vincenc Ferrerský,⁽⁵⁾ k těm, kdo trpí v očištcí, protože od ní se jim dostává neustále posily a osvěžení.“

Co jiného by potěšilo duše v očištcí v jejich mukách než Maria, Matka milosrdenství, a její pomoc? Sv. Brigitta⁽⁶⁾ zaslechla jednou, jak pravil Ježíš k Matce: „Tys matka má, tys matka milosrdenství, tys útěcha těch, kdo jsou v očištcí!“ A Svatá Panna sama řekla sv. Brigittě, že jako ubohého nemocného, jenž leží zarmoucen a opuštěn, potěší každé slovo účasti, tak jsou potěšeny duše v očištcí, zaslechnou-li jen její jméno. Pouhé jméno Mariino, jméno naděje a spásy, jež často vzývají tyto duše Bohu zasvěcené, je tedy pro ně velikou posilou. Když však zaslechne tato dobrotivá Matka, že je vzývána, praví Novarino,⁽⁷⁾ a když přidá i své modlitby u Boha, dostane se těmto duším osvěžení nebeské rosy v jejich žáru.

Maria však netoliko těší a posiluje své ctitele v očištcí, nýbrž je také vysvobozuje z tohoto žaláře svou přímlovou. V den svého Nanebevzetí vyprázdnila podle slov Gersonových⁽⁸⁾ docela tento žalář. Potvrzuje to i Novarino,⁽⁹⁾ jenž uvádí závažné spisovatele tvrdící, že si Maria vyprosila na Synu před odchodem do nebes milost, aby směla s sebou přivést všechny duše, jež byly tehdy v očištcí. „Od toho dne, praví Gerson,⁽¹⁰⁾ má blah. Panna výsadu osvobozovati své služebníky z muk očištcových.“ Tvrdí to i sv. Bernardin Sienský,⁽¹¹⁾ jenž praví, že Maria Panna má moc prositi za duše, zvláště za své ctitele, obětovati za ně i své zásluhy a vysvobozovati je odtud. Totéž dí i Novarino;⁽¹²⁾ vyslovuje přesvědčení, že pro zásluhy Mariiny muka duší nejen se polehčují, nýbrž též zkracují, protože na její přímlovu se urychluje doba jejich očisty. Stačí, že Maria začne prosit.

Sv. Petr Damiani⁽¹³⁾ vypravuje, že se jakási paní jménem Marozia zjevila po smrti své přítelkyni a sdělila jí, že byla vysvobozena z očištění na slavnost Nanebevzetí Panny Marie s tolika jinými dušemi, že jejich počet převýšil množství římského obyvatelstva. Diviš Kartuzián⁽¹⁴⁾ tvrdí, že totéž se opakuje o Narození a Zmrtvýchvstání Páně. V tyto dny sestupuje Maria v průvodu andělských sborů do očištění a vysvobozuje mnoho duší z jeho muk. Novarino⁽¹⁵⁾ se kloní k názoru, že se to děje o každé větší slavnosti mariánské.

Známo je zaslíbení Marie Panny, učiněné papeži Janu XXII. Jednoho dne se mu zjevila a poručila mu oznámiti všem, kdo nosí škapulíř s hory Karmelské, že je vysvobodí z očištění v sobotu po jejich smrti. Papež to vyhlásil podle P. Crasseta⁽¹⁶⁾ bullou, kterou potvrdili Alexandr V., Klement VII., Pius V., Řehoř XIII. a Pavel V. Tento poslední praví v bulle z r. 1612: „Křesťanský lid smí zbožně věřit, že blah. Panna bude pomáhati ustavičnou přímluvou, svými zásluhami a zvláštní ochranou duším členů bratrstva Panny Marie s hory Karmel po smrti, zvláště v den sobotní, zasvěcený Církvi blah. Panně. Podmínka je, že skonají v milosti Boží, že nosili za života škapulíř, zachovávali čistotu svého stavu a modlili se hodinky mariánské, nebo když jim to nebylo možno, že zachovávali církevní posty a zdržovali se masitých pokrmů ve středu a v sobotu (vyjma svátek Božího narození).“ A v slavných hodinkách svátku Panny Marie s hory Karmel⁽¹⁷⁾ čteme, že blah. Panna podle zbožné víry těší v očištění s mateřskou láskou členy bratrstva s hory Karmel a že je brzy uvádí svou přímluvou do vlasti nebeské.

Proč bychom nesměli doufatí tytéž milosti i my, budeme-li uctívati tuto dobrou Matku? A budeme-li jí oddáni zcela zvláštní láskou, proč bychom nemohli doufatí, že se nám dostane milosti přijíti hned po smrti bez očištění do nebe? Tuto milost udělila Matka Boží ctih. Bohumírovi. Poslala k němu řeholního bratra Abunda s tímto vzkazem: „Vyříd' bratru Bohumírovi, ať prospívá stále více ve ctnosti, neboť pak bude náležeti Synu mému a mně. A až jeho duše opustí tělo, nepustím ji do očištění, nýbrž ji vezmu za ruku a představím svému Synu.“⁽¹⁸⁾

A chceme-li vydatně pomoci duším v očištění, doporučejme je blah. Panně ve všech svých modlitbách a modleme se za ně zvláště sv. růženec, jenž jim přináší velikou úlevu.⁽¹⁹⁾

Modlitba.

Ó Královno nebe a země, Matko vládce světa, Maria, nejvyšší, nejvznešenější, lásky nejhodnější ze všech tvorů! Je sice na světě dosti lidí, kteří tě nemilují a tebe neznají. Na nebi jsou však miliony andělů a svatých, kteří tě milují a bez ustání tě velebí. A také na zemi, kolik je těch šťastných duší, jež planou láskou k tobě a jsou uchváceny tvou dobrotou! Ó kéž bych tě miloval též já, lásky nejhodnější Paní moje! Kéž bych se snažil vždy tobě sloužiti, tebe chváliti, tebe ctíti a všechny rozněcovati láskou k tobě! Tys okouzila svou krásou Boha a přivábilas jej z lůna Otce věčného a přivedla na zemi, aby se stal člověkem a tvým synem. A já ubohý červ bych nehořel láskou k tobě? Ó nejsladší Matko má, i já tě chci milovati, vroucně milovati! Ze všech sil se přičiním, aby tě také jiní milovali. Přijmi tedy milostivě, Maria, moji touhu po lásce k tobě a pomoz mi ji splniti.

Vím, že Bůh shlíží s obzvláštní láskou na ty, kdo tě milují. Kromě své slávy netouží po ničem více než po slávě tvé. Chce, abys byla ctěna a milována ode všech. Od tebe doufám, Paní, všechno své štěstí. Ty mi musíš vyprositi odpuštění všech mých hříchů a setrvání v dobrém. Ty musíš při mně státi v hodince smrti mé. Ty mne musíš vysvoboditi z očištnice. Ty mne musíš uvést do nebe. To vše doufají od tebe tvoji ctitelé a nejsou zklamáni. To vše doufám i já, protože tě miluji z celého srdce a nade vše po Bohu.

§ 3: MARIA PROVÁZÍ SVÉ SLUHY DO NEBE

Jak bezpečnou známkou vyvolení k životu věčnému je sloužiti Marii Panně! Církev svatá vykládá o Rodičce Boží k útěše jejích ctitelů slova Sirachova: „U všech těch hledala jsem odpočinutí a v dědictví Páně přebývati budu.“ (Sir. 24, 11.) Kardinál Hugo⁽¹⁾ vykládá tato slova: „Blažen ten, praví, v jehož domě nalezne odpočinek blah. Panna.“ Maria se snaží roznítiti ve všech úctu k sobě a to pro lásku, již ke všem chová. Mnozí buď tuto úctu nepřijímají nebo si ji neudržují. Šťasten, kdo ji přijme a ji si udrží. „A v dědictví Páně přebývati budu.“

Zmíněný kardinál Hugo praví dále: „Budu totiž přebývat v těch, kdo jsou dědictvím Božím.“ Úcta k blah. Panně je ve všech těch, kdo jsou dědictvím Páně, kdo jej totiž budou věčně velebit v nebesích. Na zmíněném místě knihy Sirachovy mluví Maria dále: „Tehdy mi vykázal Tvůrce vesmíru stánek, a můj Původce mne usadil v něm. Řekl mi totiž: V Jakobovi přebývej, v Israeli dědičný měj úděl a v mých vyvolencích kořeny zapuť.“ (Sir. 24, 12, 13.) To znamená: Můj Stvořitel ráčil spočinouti v mém lůně a chtěl, abych přebývala v srdcích všech vyvolených - které předobrazoval Jakob a kteří jsou dědictvím Mariiným — a ustanovil, aby ve všech předurčených k životu věčnému byla zakořeněna úcta a důvěra ke mně.

Ó kolik svatých by nebylo dnes v nebi, kdyby je tam nebyla uvedla svou mocnou přímluvou Maria! „Já jsem učinila na nebi, aby vzešlo světlo neskonale.“ (Sir. 24, 6.) Kardinál Hugo vysvětluje tato slova knihy Sirachovy takto: „Já jsem rozsvítila na nebi tolik věčných světél, kolik je mých ctitelů.“ Na její přímluvu jsou v nebi mnozí svatí, kteří by se tam bez ní nikdy nebyli dostali. Sv. Bonaventura⁽³⁾ praví, že brána nebeská otevře se všem, kdo důvěřují v ochranu Mariinu. Proto nazval sv. Efrém⁽⁴⁾ úctu k Matce Boží otevřením ráje. Zbožný Blossius⁽⁵⁾ oslovuje takto Svatou Panu: „Paní, tobě jsou svěřeny klíče a poklady nebeského království.“ Proto ji musíme stále prositi slovy jednoho zbožného spisovatele:⁽⁶⁾ „Otevři nám, Panno, brány nebes, vždyť máš od nich klíče.“ Tys ostatně sama branou ráje, jak tě nazývá Církev svatá: Bráno nebeská!

Církev svatá jmenuje vznešenou Matku Boží i hvězdou mořskou: Zdrávas hvězdo mořská! Neboť jako plavci zachovávají směr do přístavu pomocí hvězd, praví Andělský učitel,⁽⁷⁾ tak jsou vedeni křesťané do přístavu nebes Marii.

Sv. Petr Damiani⁽⁸⁾ nazývá z podobné příčiny Marii nebeským žebříkem, protože skrze Marii sestoupil Bůh s nebe na zem, aby skrze ni mohli zase lidé vystupovati se země na nebesa. Sv. Anastasius Antiochijský⁽⁹⁾ k ní volá: „Bylas milostí naplněna proto, aby ses stala cestou naší spásy a schodištěm k nebeské vlasti.“ Sv. Bernard ji nazývá „vozem do nebe“⁽¹⁰⁾ a sv. Jan Geometra ji pozdravuje:⁽¹¹⁾ „Buď pozdravena, ty vznešený voze, jenž odváží do nebe své ctitele!“

Proto jí dí sv. Bonaventura:⁽¹²⁾ „Šťastní ti, kdož tě znají, Matko Boží, neboť znáti tebe je cestou k životu nesmrtelnému a hlásati tvé ctnosti je cestou k věčné spáse.“

Ve františkánských letopisech⁽¹³⁾ se vypravuje o bratru Lvu, že spatřil jednou červený žebřík a na jeho konci Ježíše Krista, a bílý žebřík, na jehož konci stála svatá Matka Páně. Viděl, jak někteří lidé vystupovali na červený žebřík; ale sotva vystoupili několik příček, padali dolů, a když se znovu pokoušeli o výstup, padali zase. Sv. František je vybídl, aby zkusili vystoupiti po bílém žebříku. I dostali se po tomto žebříku do výše, odkud jim podávala blah. Panna ruku a tak bezpečně přicházeli do nebe. Diviš Kartuzián⁽¹⁴⁾ se táže: „Kdo se spasí? Komu se dostane kralování v nebi?“ A sám odpovídá: „Bezpečně se spasí a dojdou nebeského království ti, za něž obětuje tato Královna milosrdenství své prosby.“ Tuto pravdu potvrzuje Maria sama: „Já jsem ta, jíž králové patřičně kralují.“ (Přisl. 8, 15.) Pomocí přimluvy Mariiny kralují duše napřed v životě smrtelném na zemi, ovládající své vášně, a potom se jim dostává věčného kralování v nebi, kde podle sv. Augustina,⁽¹⁵⁾ „tolik je králů, kolik je občanů.“ „Jedním slovem, dí Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁶⁾ Maria je v nebesích paní, ježto tam poroučí, jak chce, a uvádí tam, koho chce“, podle slov: „V Jerusalemě jest moje vláda.“ (Sir. 24, 15.) A právem; neboť jak dí opat Rupert,⁽¹⁷⁾ jsouc matkou Pána nebe je také Paní nebe.

Tato Boží Matka nám již dobyla nebe svými mocnými prosbami a svými milostmi; jen jí nesmíme klásti překážek, dí sv. Antonín.⁽¹⁸⁾ Proto kdo slouží Marii a za koho se ona přimlouvá, je tak jist svým spasením, jako by již byl v nebi, tvrdí opat Guerrik.⁽¹⁹⁾ Sloužení Marii a patřiti k jejímu dvoru je největší čest, jaké se nám může dostat, praví Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ neboť sloužení Královně nebes znamená již kralovati v nebi a býti poddán jejím rozkazům je více než kralovati. Zato ti, kdo Marii neslouží, nespasí se, protože, jsou-li zbaveni pomoci této vznešené Matky, jsou zbaveni i přispění Syna a celého nebeského dvora.

Buď vždycky velebena nekonečná dobrota našeho Boha, jenž ustanovil Marii za naši obhájkyni, aby jako matka Soudce a matka milosrdenství účinně zasahovala svou přimluvou do velikého procesu naší spásy. Je to myšlenka sv. Bernarda.⁽²¹⁾ A řecký spisovatel mnich Jakub⁽²²⁾ praví, že

Bůh učinil Marii mostem, po němž se můžeme dostat nad vlnami světa do přístavu rajského blaha. Proto volá sv. Bonaventura:⁽²³⁾ „Slyšte, národové, kteří toužíte po nebi! Služte Marii a ctěte ji a jistě naleznete život věčný.“

Nikdo nesmí zoufati, že nedojde království blaha, ani ten, jenž zasloužil pekla, když se rozhodne věrně sloužit této Královně. „Kolik hříšníků, volá sv. Germanos,⁽²⁴⁾ pokusilo se nalézt Boha tvým prostřednictvím a spasili se!“ Richard od sv. Vavřince⁽²⁵⁾ uvažuje, proč podle Zjevení sv. Jana je Maria korunována hvězdami: „Na hlavě její koruna z dvanácti hvězd“ (Zjev. 12, 1), kdežto podle Velepísne tvoří její korunu dravci, lvi a pardálové (Velep. 4, 8): „Pojď s Libanu, choti má, pojď s Libanu, pojď: budeš korunována... ze skryší lvových a z hor pardových.“ Jak tomu máme rozumět? ptá se. A odpovídá, že těmito dravci jsou hříšníci, kteří se přízní a přimlouvou Mariinou stávají nebeskými hvězdami, jež lépe sluší hlavě této Královně milosrdenství než všechny hvězdy na obloze. — O služebníci Boží, Sestře Serafině z Capri⁽²⁶⁾ se vypravuje, že prosila nejsvětější Pannu v noveně před svátkem jejího Nanebevzetí za obrácení tisíce hříšníků. Když se však ulekla, že je to příliš smělá prosba, zjevila se jí Svatá Panna a pokárala ji za tuto lichou bázeň řkouc: „Čeho se bojíš? Či snad nemám dost moci, abych vyprosila na Synu spásu tisíce hříšníků. Hned ti ukáži, že jsem ji již vyprosila.“ Potom ji uvedla v duchu do nebe a tam jí ukázala duše nesčetných hříšníků, kteří již zasluhovali pekla, ale na její přimlovu byli spaseni a nyní již požívali věčné blaženosti.

Jest ovšem pravda, že v tomto životě nemůže nikdo mít naprostou jistotu o svém věčném spasení: „Člověk neví, je-li lásky či nenávisti hoden.“ (Kaz. 9, 1.) Ale na otázku Davidovu k Hospodinu: Pane, kdo se spasí? „Pane, kdo smí být hostem ve tvém stánku?“ (Ž. 14, 1) odpovídá sv. Bonaventura:⁽²⁷⁾ „Hříšníci, jděme ve stopách Mariiných, vrhněme se k jejím svatým nohám a nehněme se odtud, dokud nám nepožehná, protože její požehnání nám zajistí nebe.“ Eadmer⁽²⁸⁾ praví: „Stačí, Paní, že nás chceš spasiti, neboť pak již musíme dojít spásy.“ A sv. Antonín⁽²⁹⁾ k tomu dí, že je nutné, aby duše, chráněné Marií Pannou, se spasily.

Právem předpověděla nejsv. Panna, praví, sv. Ildefons,⁽³⁰⁾ že ji budou blahoslaviti všechna pokolení země: „Blahoslaviti mne budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48), neboť všichni vyvolení dosahují věčné blaženosti prostřednictvím Mariiným. Ty, vznešená Matko, volá sv. Metod,⁽³¹⁾ jsi začátkem, středem i dosažením našeho štěstí. Maria je začátkem našeho věčného štěstí, poněvadž nám dobývá odpuštění hříchů; je jeho středem, protože nám získává setrvání v milosti Boží; je jeho dosažením, protože nám na konec dobývá nebe. „Tys otevřela nebe, praví k tomu sv. Bernard,⁽³²⁾ tys vyprázdnila peklo, tys obnovila ráj, tys dala život věčný tolika nešťastníkům, zasluhujícím pekla.“

Nade všechno však musí v nás oživiti bezpečnou důvěru, že dosáhneme nebe, krásný příslib, jež dala Maria těm, kdo ji ctí a zvláště, kdo se snaží slovem i příkladem o to, aby též jiní ji znali a ctili: „Kteří o mne se namáhají, nezhřeší. Kteří mne vysvětlují, věčně žít budou.“ (Sir. 29, 30. 31.) Ó jak jsou šťastni ti, praví sv. Bonaventura,⁽³³⁾ kdo nabyli přízně Mariiny. Nebešťané je uznávají již nyní za své spolčníky. A kdo má znamení služebníka Mariina, je již zanesen do knihy života. K čemu bychom se tedy znepokojovali spory škol bohoslovných, zdali předurčení k slávě předchází nebo následuje za předzvěděním zásluh; zda jsme zapsáni do knihy života nebo ne. Budeme-li pravými služebníky Marie Panny a budeme-li státi pod její ochranou, jistě budeme zapsáni v knize života, protože Bůh udílí úctu k jeho svaté Matce jen těm, které chce spasiti, praví Kosmas Jerusalemský.⁽³⁴⁾ Totéž, jak se zdá, zjevil Pán skrze sv. Jana: „Kdo zvítězí... napíše na něj jméno města Boha svého.“ (Zjev. 3, 12.) Kdo chce zvítěziti a býti spasen, bude míti ve svém srdci vryto jméno města Božího. A kdo jiný je tímto městem Božím, ne-li Maria, jak vykládá sv. Řehoř Divotvůrce⁽³⁵⁾ slova Davidova: „Slavné věci praví o tobě město Boží.“ (Ž. 86, 3.)

Vším právem tedy můžeme zvolati se sv. Pavlem (2. Tim. 2, 19), že, kdo nosí toto znamení ctitele mariánského, toho uznává Bůh za svého. Proto napsal Pelbart,⁽³⁶⁾ že úcta k Matce Boží je nejjistějším znamením věčného spasení. A Alan a Rupe⁽³⁷⁾ praví v pojednání o Zdrávasu, že, kdo často uctívá Svatou Pannu tímto andělským pozdravem, má velmi pevnou záruku předurčení k životu. A totéž tvrdí

o člověku, jenž se modlí vytrvale každý den svatý růženec. P. Nieremberg⁽³⁸⁾ pak praví ve své knížečce „O oddanosti a lásce k nejsv. Panně“, že služebníci Matky Boží požívají větších výsad a zvláštní přízně nejen na tomto světě, nýbrž, že i v nebi budou požívatí větší slávy, že budou míti zvláštní bohatší šat jakožto důvěrní přátelé a dvořané Královny nebe podle slov knihy Přísloví (31, 21): „Dům (její)... je všecek oblečen dvojmo.“

Sv. Maří Magdalena de Pazzi⁽³⁹⁾ uzřela jednou ve vidění uprostřed moře lodičku, do níž se uchýlili všichni ctitelé mariánští. Maria řídila kormidlo a tak je vedla do bezpečného přístavu. Z toho světice poznala, že, kdo žijí pod ochranou Mariinou, zachrání se před ztroskotáním do hříchu a do věčného zavržení i uprostřed všech nebezpečí, protože Maria je bezpečně dovede do přístavu nebes. Vstupme tedy do této šťastné lodičky ochrany Marie Panny a budme tu jisti životem věčným, jak pěje Církev svatá: Příbytek všech plesajících v tobě jest svatá Boží Rodičko, Svatá Matko Boží, všichni, kdož budou požívatí radosti věčné, přebývají v tobě, žijíce pod tvou ochranou.⁽⁴⁰⁾

Modlitba.

Ó Královno nebes, Matko svaté lásky, ze všech bytostí stvořených lásky nejhodnější, nejvíc od Boha milovaná a nejvíc Boha milující, dovol, abych miloval tebe i já, nejnevděčnější a nejbídnější hříšník země. Tvá přímluva mne zachránila před peklem; všech tvých dobrodiní dostalo se mi bez nejmenší mé zásluhy; proto jsem uchvácen dobrotou tvou. V tobě jsem složil všechny své naděje. Miluji tě, Paní má, a chtěl bych tě milovati více, než tě milovali všichni světci nejvroucněji tobě oddaní.

Rád bych podle svých sil přesvědčil všechny lidi tebe neznající, jak jsi hodna lásky, jak zasluhuješ, aby tě všichni milovali a ctili. Chtěl bych i umřít z lásky k tobě, na obranu tvých velikých předností, tvého panenství, tvé důstojnosti Matky Boží, tvého neposkvrněného Početí, kdyby toho bylo třeba.

Ó nejdražší Matko má, přijmi toto mé přání a nedopusť, aby se stal tvůj služebník tebe milující, jednou nepřitelem Boha, jehož tak vroucně miluješ. Ach, do tohoto neštěstí

jsem upadl, když jsem urazil svého Pána. Tehdy jsem však nemiloval tebe, ani jsem nestál o tvoji lásku. Nyní však netoužím kromě milosti Boží po ničem jiném, než abych miloval tebe a byl tebou milován. Mé minulé viny nezbaví mne důvěry v tebe, neboť vím, že ty, nejdobrotivější a nej-laskavější Paní, neodpíráš svou lásku ani nejubožejším hříš-níkům, když tě milují, a že se nedáš nikým v lásce před-stihnouti.

Ó lásky nejhodnější Královno, toužím přijíti do nebe, abych tě tam miloval. U tvých nohou poznám lépe, jaké lásky jsi hodna a kolik jsi učinila pro mé spasení. Proto tě budu milovati vroucněji a to věčně a nebudu se báti, že bych kdy ustal v lásce k tobě. Ó Maria, bezpečně doufám, že se spasím tvou pomocí. Pros Ježíše za mne! Nechci nic jiného, než abys mne spasila. Tys moje naděje. Proto budu vždy volati: Ó Maria, naděje má, ty mne musíš spasiti!

Ó milostivá, ó přívětivá!

JAK VELICE JE MARIA PANNA MILOSTIVÁ A PŘÍVĚTIVÁ

Ve své řeči o veliké dobrotě Mariině k nám ubohým, praví sv. Bernard,⁽¹⁾ že blah. Panna je od Boha zaslíbenou zemí, oplývající mlékem a medem. Proto dí sv. Albert Veliký,⁽²⁾ že Svatá Panna má tak milosrdné srdce, že zaslouží, aby byla nazvána nejen milosrdnou, nýbrž milosrdenstvím samým. Sv. Bonaventura⁽³⁾ uvažuje, že se Maria stala Matkou Boží k vůli nám ubohým a že jí byl svěřen úkol udělovati milosrdenství. Připomíná dále její velikou péči o všechny ubohé, jež obohacuje svou dobrotou tak, jako by bylo jediným jejím přáním pomáhati nuzným. Říká proto, že se mu zdá, pohlíží-li na Marii, že již nevidí Boží spravedlnosti, nýbrž jen Boží milosrdenství, jehož je Maria plna.

Slovem, dobrota Mariina, jak dí opat Guerrik,⁽⁴⁾ je tak veliká, že její laskavé srdce každým okamžikem přináší ovoce dobroty. Sv. Bernard⁽⁵⁾ volá: „Co jiného může plynouti ze zdroje dobroty leč dobrota?“ Proto byla Maria nazvána olivou: „Jako spanilá oliva na rovinách.“ (Sir. 24, 19.) Neboť jako z olivy se lisuje jen olej, symbol milosrdenství, tak z rukou Mariiných vycházejí jen milost a milosrdenství. Právem tedy můžeme říkati s ctih. Ludvíkem de Ponte,⁽⁶⁾ že je matkou oleje, když je matkou milosrdenství. Jdeme-li tedy k Marii vyprositi si oleje milosrdenství, nesmíme se báti, že

nám jej odepře, jak to učinily moudré panny pannám nemoudrým. „Nedostalo by se nám ani vám.“ (Mat. 25, 9.) Vždyť Maria Panna je velmi bohata olejem milosrdenství, jak upozorňuje Konrád Saský.⁽⁷⁾ Z toho důvodu ji nazývá Církev svatá pannou nejen moudrou, nýbrž nejmoudřejší, abychom poznali, praví Hugo od sv. Viktora,⁽⁸⁾ že Maria vystačí s bohatstvím milosti a milosrdenství na všechny a přece že jí nic nebude chyběti.

Proč však stojí tato krásná oliva uprostřed roviny: „Jako oliva spanilá na rovinách?“ Proč nestojí spíše v zahradě, obehnané zdí a plotem? Hugo od sv. Viktora⁽⁹⁾ odpovídá: „Aby ji všichni snadno uviděli a tak se mohli k ní snadno utéci o pomoc ve svých potřebách.“ Tuto krásnou myšlenku potvrzuje sv. Antonín⁽¹⁰⁾ a praví, že k olivě v otevřeném poli mohou všichni, aby si s ní natrhali ovoce. Stejně pak mohou všichni k Marii Panně, i spravedliví i hříšníci, a dostane se jim u ní milosrdenství. Světec k tomu dodává: „Ó kolik rozsudků a trestů za hříchy odvrátila nejsv. Panna svými milosrdnými prosbami od hříšníků, kteří se k ní obrátili.“ Kde jinde bychom mohli nalézt bezpečnější útočiště než je klín Mariin? ptá se cti. Tomáš Kempenský.⁽¹¹⁾ Nuzný tu nalézá přístřeší, nemocný lék, zarmoucený útěchu, bezradný radu a opuštěný domov.

Jak bychom byli ubozí, kdybychom neměli této Matky milosrdenství, jež se tak bedlivě stará o pomoc v našich útrapách! „Kde není ženy, vzdychá strádající.“ (Sir. 36, 27.) Touto ženou je podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹²⁾ právě Maria Panna. Kde není ona, sténají všichni nemocní. A je to pochopitelné. Chtěl-li Bůh, aby se rozdávaly všechny milosti na prosby Mariiny a chyběli komu tyto prosby, nemá naděje na milosrdenství, jak naznačil Pán sv. Brigittě řka jí:⁽¹³⁾ „Kdyby se Maria nepřimlouvala, nebylo by naděje v milosrdenství.“ Ale bojíme se snad, že Maria nevidí našich běd anebo že nemá s nimi soustrast? Nebojme se! Maria je vidí lépe než my. „Který světec, ptá se sv. Antonín,⁽¹⁴⁾ má takovou soustrast s naším neštěstím jako Maria?“ „Kde spatří Maria nouzi, hned tam s velikou láskou spěchá a pomáhá,“ praví Richard od sv. Viktora.⁽¹⁵⁾ Tuto myšlenku potvrzuje Mendoza ⁽¹⁶⁾ řka: „Panno požehnaná, ty rozdáváš štědrou rukou své milosrdenství všude, kde zpozoruješ naše potřeby.“ A v této soucitné práci neustane naše dobrá Matka nikdy.

jak sama svědčí: „Na věky býti nepřestanu, ve svatostánku před ním službu konala jsem.“ (Sir. 24, 14.) Kardinál Hugo⁽¹⁷⁾ praví ve výkladu k těmto slovům: „Až do konce světa nepřestanu pomáhati lidem v jejich potřebách a neustanu prositi za hříšníky, aby se spasili a zachránili se před věčnou záhubou.“

Podle vypravování Suetoniova hleděl císař Titus tak vyhověti všem prosebníkům, že říkával smutně ve dny, kdy neměl příležitosti k udělení milosti: „Den jsem ztratil. Neprokázal jsem nikomu dobrodiní.“ Titus to činíval pravděpodobně spíše z marnivosti a ctižádosti než z lásky. Naše panovnice Maria však, kdyby nemohla uděliti některý den žádnou milost, řekla by to jen z největší lásky a touhy činiti nám dobře. Bernardin z Busti⁽¹⁸⁾ praví, že se Maria více snaží milosti nám uděliti nežli my si přejeme je od ní obdržeti. A proto kdykoliv se na ni obrátíme, vždy ji nalezneme s rukama plnými milosrdenství a štědrosti.

Již Rebeka byla předobrazem Mariiným v tomto ohledu. Když ji požádal služebník Abrahamův o trochu vody k pití, odpověděla, že dá nejen jemu, nýbrž i jeho velbloudům dostatek vody: „I velbloudům tvým navážím vody, až se všichni napojí.“ (Gen. 24, 19.) Sv. Bernard⁽¹⁹⁾ se obrací na základě těchto slov k blah. Panně a volá: „Paní, dej z přetéající studny své nejen služebníkovi Abrahamovu, nýbrž i velbloudům.“ Chce říci: Paní, ty jsi milosrdnější a štědřejší než Rebeka. Proto se nesmíš omeziti v udílení milostí ze svého nezměrného milosrdenství jen na sluhy Abrahamovy, znamenající věrné služebníky Boží; nýbrž udílej je i velbloudům, kteří jsou obrazem hříšníků. A jako dala Rebeka více, než oč byla žádána, tak dává i Maria více, než zač je prošena. „Štědrost Mariina, praví Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ podobá se štědrosti Synově, jež udílí vždycky víc než o kolik je prošena.“ Proto praví o něm sv. Pavel: „Bohatý ke všem, kteří ho vzývají.“ (Řím. 10, 12.) Je bohat milostmi ke všem, kdo se k němu v modlitbách utíkají. Proto praví jeden zbožný spisovatel k blah. Panně:⁽²¹⁾ „Paní, pros za mne, poněvadž ty budeš za mne prositi mnohem zbožněji než bych to dovedl já, a vyprosíš mi na Bohu mnohem větší milosti, než bych si vymohl já!“

Když odmítli Samaritáni přijmouti Ježíše Krista a jeho nauku, řekli sv. Jakub a sv. Jan Mistrovi: Chceš, Pane,

abychom poručili ohni s nebe, aby na ně sestoupil a je zničil? Ale Spasitel odpověděl: „Nevíte, čího ducha jste.“ (Luk. 9, 55.) Jako by řekl: Já jsem ducha tak slitovného a mírného, neboť jsem přišel s nebe spasit a ne trestat hříšníky. A vy je chcete zahubit? K čemu oheň? K čemu trest? Mlčte, nemluvte mi již o trestech. To neodpovídá mému duchu. Maria však má téhož ducha jako její Syn; proto o ní nemůžeme pochybovati, že by nám nechtěla prokazovati milosrdenství; vždyť je Matkou milosrdenství, jak zjevila sv. Brigittě⁽²²⁾ a samo Boží milosrdenství učinilo ji tak soucitnou a laskavou ke všem. Proto ji užíval sv. Jan oděnou sluncem: „I ukázalo se velké znamení na nebi: Žena oděná sluncem.“ (Zjev. 12, 1.) Sv. Bernard⁽²³⁾ se obrací k blah. Panně a praví jí: „Paní, tys oděla Slunce — Slovo Věčné — tělem lidským; ono však odělo tebe svou mocí a svým milosrdenstvím.“

Tato Královna je tak laskavá a dobrotivá, dí ještě sv. Bernard,⁽²⁴⁾ že ať se doporučí její slitovnosti jakýkoliv hříšník, nezkoumá jeho zásluh, zaslouží-li vyslyšení nebo ne, nýbrž všechny vyslychá a všem pomáhá. Sv. Hildebort⁽²⁵⁾ uvažuje, proč se praví o Marii, že je krásná jako měsíc. (Velep. 6, 9.) Praví, že jako měsíc skýtá světlo a užitek i nejnižším věcem na zemi, tak Maria osvěcuje i nejnehodnější hříšníky a pomáhá jim. A třeba přijímá měsíc všechno své světlo od slunce, přece je rychlejší než slunce. Co udělá slunce za rok, vykoná měsíc v třiceti dnech, praví jeden spisovatel.⁽²⁶⁾ Proto dí Eadmer:⁽²⁷⁾ „Rychleji býváme zachráněni, vzýváme-li jméno Maria, než vzýváme-li jméno Ježíš.“ Z toho důvodu nás povzbuzuje Hugo od sv. Viktora,⁽²⁸⁾ že nahánějí-li nám naše hříchy strachu před Bohem, protože je to nekonečná velebnost námi uražená, nesmíme se zaleknouti Marie, poněvadž u ní není nic, co by nás mohlo děsiti. Jest ovšem svatá, nepoškvrněná Královna světa, Matka Boží, je však z našeho pokolení, je dcera Adamova jako my.

„Slovem, praví sv. Bernard,⁽²⁹⁾ na Marii je všechno plné milosti a dobroty, poněvadž ona, jako dobrotivá Matka, stala se vším pro všechny a ze své veliké lásky stala se dlužnicí spravedlivých i hříšníků a všem nabízí klín milosrdenství, aby se všichni u ní potěšili.“ Jako ďábel stále obchází, aby kde koho usmrtil, podle slov sv. Petra: „Obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil“ (1. Petr. 5,

8), tak zase naopak, jak praví Bernardin z Busti⁽³⁰⁾, Maria stále obchází a hledá, komu by mohla dát život a spasení.

„Musíme býti přesvědčeni, volá sv. Germanos,⁽³¹⁾ že ochrana Mariina je větší a mocnější než můžeme pochopiti.“ Proč je Bůh, jenž tak přísně trestával v zákoně Starém, nyní tak milosrdný k hříšníkům, obtíženým většími hříchy, táže se Pelbart.⁽³²⁾ A odpovídá si: „Všechno to činí z lásky k Marii a pro její zásluhy.“ — Jak dávno by byl svět již pohřben v potopě, praví spisovatel Fulgenc,⁽³³⁾ kdyby jej nechránila Maria svou přímlovou! My však můžeme jíti bezpečně k Bohu, dí opat Arnold Chartreský,⁽³⁴⁾ a doufati od něho vše dobré, ježto Syn je naším prostředníkem u Věčného Otce a Matka je naší prostřednicí u Syna. Jak by nevyslyšel Otec Syna, když mu Syn ukáže rány, utrpěné k vůli hříšníkům? A jak by nevyslyšel Syn Matku, když mu ukáže na prsy, jimiž ho živila? Krásně a důrazně praví sv. Petr Zlatomluvý,⁽³⁵⁾ že tato Panna, jež jediná poskytla Bohu příbytek ve svém lůně, žádá jako odměnu jen pokoj pro svět, spásu ztraceným a život duchovně mrtvým.

„Ó kolik lidí, kteří zasloužili, dí opat Celleský,⁽³⁶⁾ aby byli pro své hříchy zavrženi božskou Spravedlností, bylo zachráněno milosrdenstvím Mariiným!“ Maria je pokladem Božím a strážkyní Božích milostí, proto je naše spása v jejích rukou. Utikejme se tedy vždycky k této vznešené Matce milosrdenství a bezpečně doufejme, že nás spasí svou přímlovou. Vždyť je podle slov Bernardina z Busti⁽³⁷⁾ naší spásou, naším životem, naší nadějí, radou, útočištěm, naší pomocí. Maria je ten trůn milosti, k němuž se máme obrátiti s důvěrou, jak nás pobízí apoštol, abychom došli Božího milosrdenství a wszelké pomoci, již potřebujeme k svému spasení: „Přistupujeme s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost ku pomoci příhodné.“ (Žid. 4, 16.) Jíti k trůnu milosti znamená jíti k Marii, vykládá sv. Antonín.⁽³⁸⁾ Proto nazývá sv. Kateřina Sien-ská⁽³⁹⁾ Marii Pannu rozdatelkou milosrdenství Božího.

Končím krásnou a sladkou modlitbou sv. Bernarda:⁽⁴⁰⁾ „Ó Maria, tys milostivá k ubohým, přívětivá k prosebníkům, přesladká k milovníkům svým; milostivá ke kajícím, přívětivá k duchovně pokročilejším, přesladká k dokonalým. Milostivost nám ukazuješ ochranou před tresty, přívětivost udílením milostí, sladkost darováním sebe těm, kdož tě hledají.“⁽⁴¹⁾

Modlitba.

Ó Matko milosrdenství, protože jsi tak dobrá a tolik toužíš prokazovati dobrodiní nám ubohým a uspokojovati naše žádosti, utíkám se ke tvé dobrotě já, nejbídnější ze všech lidí, abys mi poskytla, oč tě prosím. Ať si žádají druzí, co chtějí, zdraví těla, zisk a pozemské výhody; já jdu prosit, Paní má, o ty věci, jež ode mne sama žádáš a které jsou milejší tvému přesvatému Srdci.

Tys byla tak pokorná, vypros mi tedy pokoru a lásku k pokoření. Tys byla tak trpělivá v útrapách vezdejšího života, vypros mi tedy trpělivost v protivenstvích. Tys byla plná lásky k Bohu, vypros mi tedy dar svaté, čisté lásky. Tys byla plná lásky k bližnímu, vypros mi tedy lásku ke všem a zvláště k mým nepřítelům. Tys byla dokonale sjednocena s vůlí Boží, vypros mi tedy naprostou sjednocenost s tím, co Bůh o mně stanovil. Slovem, tys nejsvětější ze všech stvořených bytostí, Maria, učiň mne tedy svatým.

Nechybí ti k tomu láska. Ty všechno můžeš a všechno dobré chceš mi vyprositi. Jen má nedbalost v modlitbě k tobě anebo nedostatek důvěry ve tvou přímluvu mohly by mne připraviti o tvé milosti. Proto mi musíš sama vyprositi milost, abych se k tobě utíkal a v tebe doufal. O tyto dvě největší milosti tebe prosím, tebe o ně žádám a s jistotou je od tebe očekávám. Ó Maria, Matko má, Maria, naděje má, lásko, živote, útočiště, pomoci a útěchy má. Amen.

Ó přesladká Panno Maria!

JAK JE SLADKÉ V ŽIVOTĚ I VE SMRTI JMÉNO MARIA

Vznešené jméno Maria, dané Matce Boží, nebylo vynalezeno na zemi ani nebylo vymyšleno rozumem a důvtipem lidským, jak se stává u jiných jmen, dávaných dětem. Toto jméno přišlo s nebe a bylo uděleno na rozkaz Boží, jak svědčí sv. Jeronym, sv. Epifan, sv. Antonín⁽¹⁾ a jiní. Z pokladu božství bylo vybráno jméno Maria, praví mnich Mikuláš.⁽²⁾ Z pokladu božství, Maria, vyšlo tvoje vznešené a svaté jméno, protože celá nejsv. Trojice dala ti toto jméno, nejvznešenější ze všech po jménu tvého Syna, a obdařila je takovou velebností a mocí, že při jeho vyslovení musí je na kolenou ctíti všechno, nebesa, země i peklo, praví Richard od sv. Vavřince.⁽³⁾ Avšak mezi všemi přednostmi, jež dal Pán jménu Maria, uvažujme nyní o tom, jak je toto jméno sladké v životě i ve smrti pro služebníky této přesvaté Paní.

Pokud se týče přítomného života, říkal poustevník Honorius,⁽⁴⁾ že jméno Maria je plné božské sladkosti. Proto okoušel sv. Antonín Padovský ve jméně Maria tytéž sladkosti, jako sv. Bernard⁽⁵⁾ v rozjímání o jméně Ježíš. Tento říkal, že jméno Ježíš, onen, že jméno Maria je radostí pro srdce, medem pro ústa a písní pro sluch jejích ctitelů. — O cti. Juvenálu Ancinovi, biskupu v Saluzzo, vypráví jeho životopisec,⁽⁶⁾ že při vyslovení jména Mariina pociťoval tak velikou sladkost.

že i rty olizoval. Podobně čteme⁽⁷⁾ o jedné ženě z Kolína nad Rýnem, která vyznala biskupu Marsilioví, že při vyslovení jména Maria cítí v ústech větší sladkost než po medu. Když to zkusil Marsilius sám, okoušel také tuto sladkost. Z Velepísně je patrné, že při Nanebevzetí Svaté Panny ptali se andělé třikrát na její jméno: „Kteráž jest to, jež vstupuje z pouště, jako proutek dýmu?“ (3, 6.) Na jiném místě pak: „Kdo je ta, která se bere jak zora?“ (6, 9.) A dále: „Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající?“ (8, 5.) Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ se ptá, proč se tázali andělé tolikrát po jméně své Královny, a odpovídá: „I pro anděly byl zvuk tohoto jména tak sladký, že se tolikrát na ně dotazovali.“

Zde však nemluví o této smyslové sladkosti, protože se jí nedostává všem; mluvím tu o spasitelné sladkosti útěchy, lásky, radosti, důvěry a síly, jež vlévá toto jméno obyčejně těm, kdo je zbožně vyslovují. Opat Franco⁽⁹⁾ praví k tomu, že po nejsvětějším jménu Ježíš je jméno Maria tak bohaté, že není na zemi ani na nebi jiného jména, z něhož by čerpaly zbožné duše tolik milosti, naděje a sladkosti. Neboť jméno Maria obsahuje v sobě cosi tak vzácného, sladkého a božského, že vydechuje lahodnou svatou vůni v srdcích přátel Mariiných. Zázrakem tohoto jména je, že i když je slyší ctitelé Mariini tisíckrát, přece je vždy poslouchají jako nové a vždy zakoušejí stejnou sladkost při jeho zvuku.

O této sladkosti mluví i blah. Jindřich Suso⁽¹⁰⁾ a praví; že při jméně Maria bývá naplněn takovou důvěrou, radostí a láskou, že když vyslovuje v slzách radosti toto drahé jméno, div mu srdce neprorazí hrud'. Tvrdil též, že se toto sladké jméno rozplývalo v jeho duši jako plást medu. Proto pak volával: „Ó nejlíbeznější jméno! Ó Maria, jak jsi asi krásná, když již tvé jméno je tak milé a půvabné.“

Sv. Bernard⁽¹¹⁾ se obrací proto roznícen láskou k této své dobré Matce a volá k ní: „Ó veliká, soucitná, všelike chvály hodná, nejsvětější Panno Maria, tvé jméno je tak sladké a líbezné, že je nemůžeme ani vyslovit, aby nás nerozněcovalo láskou k tobě a k Bohu. Ano, tvé ctitele roznítí k lásce a naplní útechou již pouhá myšlenka na ně.“ „A jestli jsou poklady potěšením pro žebráky, protože je vytrhují z bídy, mnohem více těší nás, ubožáky, praví Richard od sv. Vavřince,⁽¹²⁾ tvoje

jméno, ó Maria, neboť nás vytrhuje mnohem účinněji z úzkostí vezdejšího života než pozemské bohatství.“

Zkrátka, tvoje jméno, Matko Boží, je plno Božích milostí a Božího požehnání, jak k tobě volá sv. Metod,⁽¹³⁾ a to v takové míře, že, kdo je podle slov Konráda Saského⁽¹⁴⁾ zbožně vysloví, jistě dostane nějakou milost. „Moc tvého jména, nejdobrotivější Panno, je tak veliká, praví opat Raymund,⁽¹⁵⁾ že zázračně obměkčí i srdce nejzatvrzelejší a nejzoufalejší, neboť ty sílíš hříšníky naději v odpuštění a milost.“ Tvé nejsladší jméno je podle slov sv. Ambrože⁽¹⁶⁾ libovonný balsám, jenž vydechuje vůni milosti Boží. Světec vzývá Matku Boží takto: „Kéž se rozleje tento balsám spásy v hlubinách naší duše.“ Chce tím říci: Pomoz nám, Paní, abychom často vyslovovali tvé jméno s láskou a důvěrou, neboť to je znamení, buď, že již máme milost Boží anebo, že máme záruku brzkého jejího dosažení.

A věru, vzpomínka na tvé jméno, ó Maria, těší zarmoucené, uvádí na cestu spásy ty, kdo s ní zbloudili, posiluje hříšníky, aby se nepoddali zoufalství, jak vykládá Ludolf Saský.⁽¹⁷⁾ A Pelbart⁽¹⁸⁾ praví, že jako Ježíš Kristus podal světu ve svých pěti ranách lék proti jeho chorobám, takže Maria denně podává hříšníkům milost odpuštění ve svém jméně, složeném z pěti písmen.

Proto je přirovnáno ve Velepísni svaté jméno Maria k oleji: „Olej rozlity je tvé jméno.“ (Velep. 1, 2.) Jako olej léčí neduhy, vykládá Alan de Insulis,⁽¹⁹⁾ vydává vůni a živí oheň, tak i jméno Maria uzdravuje hříšníky, těší lidská srdce a zaplavuje je láskou Boží. Proto povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽²⁰⁾ hříšníky, aby vzývali toto mocné jméno, protože ono samo může je uzdravit ze všech chorob; není totiž nemoci sebe zhoubnější, jež by okamžitě neustala silou tohoto jména.

Zlí duchové však, jak učí Tomáš Kempenský,⁽²¹⁾ tak se bojí Královny nebes, že prchají jako před žhoucím plamenem před tím, kdo vysloví toto vznešené jméno. Svatá Panna zjevila sv. Brigittě,⁽²²⁾ že není na světě hříšníka tak ztraceného, aby od něho ďábel ihned neodstoupil, když vzývá její svaté jméno a má pevný úmysl se polepšiti. Tuto pravdu jí potvrdila také jindy řkouc, že se všichni zlí duchové tak děsí a hrozí jejího jména, že sotva je zaslechnou, ihned pouštějí duši ze svých spárů.

A jako se vzdalují padlí andělé od hříšníků, vzývajících jméno Maria, tak zase naopak, jak řekla naše Paní sv. Brigittě, jdou dobří andělé tím více na pomoc duším spravedlivým, jež zbožně vzývají toto jméno.

Sv. Germanos⁽²³⁾ svědčí, že jako dýchatí je známkou života, tak vzývati často jméno Maria je známkou buď, že je člověk již v milosti Boží nebo, že brzy duchovně ožije. Neboť toto mocné jméno má sílu dobýti pomoci a života tomu, kdo je zbožně vyslovuje. Zkrátka, toto vzácné jméno, dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁴⁾ je jako nedobytná věž; když se do ní uchýlí hříšník, zachrání se před smrtí, neboť v této nebeské věži najdou bezpečnou ochranu a spásu i nejbídnější hříšníci.

Tato hradební věž však nechrání jen hříšníky před trestem, nýbrž brání i spravedlivé před útoky pekla. Také to tvrdí Richard od sv. Vavřince;⁽²⁵⁾ praví, že po jméně Ježíš neskýtá žádné jiné jméno lidem tolik pomoci a tolik blaha jako toto vznešené jméno Maria. Zvláště je všem známo a dokazuje to denní zkušenost ctitelů Mariiných, že její vznešené jméno dává sílu proti nečistým pokušením. Tentýž spisovatel uvažuje o slovech sv. Lukáše: „A jméno panny: Maria“ (Luk. 1, 27) a praví, že evangelista uvádí pospolu obě jména Maria a Panna, abychom porozuměli, že jméno této nejčistší Panny nemůže nikdy býti odloučeno od čistoty. Proto učí sv. Petr Zlatomluvý,⁽²⁶⁾ že jméno Maria je známkou čistoty. Chce říci, že, kdo má pochybnosti, zda svolil v nečistých pokušeních, a vzpomene si, že vzýval jméno Mariino, má bezpečný důkaz, že se neprohřešil proti čistotě.

Dbejme vždy krásné rady sv. Bernarda,⁽²⁷⁾ jenž praví: „Ve všech nebezpečích ztráty milosti Boží mysleme na Marii, vzývejme Marii spolu se jménem Ježíšovým, ježto tato jména mají býti vždycky pospolu. Ať se nevzdálí obě tato nejsladší a nejmocnější jména ani z našeho srdce ani z našich úst, poněvadž nám dají sílu, abychom nepodlehli, nýbrž vždycky zvítězili ve všech pokušeních.“ — Velmi vzácné milosti slibuje Ježíš Kristus ctitelům jména Mariina. Sv. Brigittě⁽²⁸⁾ zjevil svůj hovor se svou svatou Matkou; pravil jí, že, kdo bude vzývati jméno Mariino s důvěrou a s pevnou vůlí se polepšiti, obdrží tři zvláštní milosti, totiž dokonalou lítost nad svými hříchy, úplné zadostučinění a sílu, aby došel dokonalosti a jednou nebeské slávy. „Poněvadž,“ řekl Božský

Spasitel, „tak jsou mi milá a drahá tvá slova, Matko má, že ti nemohu odepřít nic, oč mne požádáš.“

Sv. Efrém⁽²⁹⁾ praví krátce, že jméno Maria je klíčem k bráně nebeské pro každého, kdo je zbožně vyslovuje. A proto právem nazývá sv. Bonaventura⁽³⁰⁾ Marii „spásou všech ji vzývajících“. Podle těchto světců je totéž vzývatí jméno Mariino a obdržeti věčnou spásu. Richard od sv. Vavřince⁽³¹⁾ tvrdí, že vzývání tohoto sladkého a svatého jména přináší v tomto životě hojnost milostí a v životě onom plnost slávy. „Chcete-li tedy, bratři moji, končím s Tomášem Kempen-
ským,⁽³²⁾ chcete-li útěchu ve všelikém utrpení, utect se k Marii, vzývejte Marii, uctívejte Marii, poroučejte se Marii! S Marií se radujte, s Marií lkejte, s Marií krácejte, s Marií hledejte Ježíše, s Ježíšem a s Marií žádejte si žítí a umřítí. Učiníte-li tak, půjdete vždy vpřed na cestě dokonalosti, neboť Maria bude ráda za vás orodovati a Syn jistě vyslyší svou Matku.“

Jak jsme tedy poznali, je nejsvětější jméno Maria velikou sladkostí v životě ctitelů Mariiných a to pro milosti, jež jim dobývá. Ještě sladší bude jim však při smrti, protože jim zjedná sladké a svaté zesnutí. P. Sertorius Caputo T. J.⁽³³⁾ napomínával všechny, kdo měli zaopatřovati umírající, aby jim často vyslovovali jméno Maria. Říkal, že toto jméno života a naděje je s to, aby zahnilo ve chvíli smrti pekelné nepřátele a posílilo umírající ve všech jejich úzkostech. Podobně i sv. Kamil de Lellis⁽³⁴⁾ důrazně doporučel svým duchovním synům, aby často připomínali umírajícím, že mají vzývatí jména Ježíš a Maria, jak to činíval on sám u všech. Když pak umíral, vyslovoval, jak se vypravuje v jeho životopise, milovaná jména Ježíš a Maria s takovou vroucností a něhou, že rozněcoval k lásce všechny přítomné. Na konec upřel zraky na svaté obrazy Ježíše a Marie, skřížil ruce na prsou a vydechl duši s rajským štěstím a klidem; poslední jeho slova v tomto životě byla nejsladší jména Ježíš a Maria. — „Tato krátká modlitba: Ježíši a Maria!, praví Tomáš Kempen-
ský,⁽³⁵⁾ dá se snadno pamatovati, sladce rozjímati a vítězně užití proti všem nepřítelům naší spásy.“

„Ó blažený ten, kdo miluje tvé sladké jméno, Matko Boží,“ volá sv. Bonaventura.⁽³⁶⁾ Tvé jméno je tak slavné a podivuhodné, že, kdo je vzývají v okamžiku smrti, nemusí se báti žádných útoků svých nepřátel.

Ó kéž by se nám dostalo štěstí umřítí tak, jak umíral kapucín P. Fulgenc z Ascoli,⁽³⁷⁾ jenž vydechl duši zpívaje:

„Maria, ach s tebou býti,
krása tvá jak moře kvítí,
pojd', vždyť s tebou sladko jíti!“

Nebo jako zemřel sv. Jindřich, cisterciák, o němž vypravují řádové letopisy,⁽³⁸⁾ že skončil vzýváje jméno Maria.

Prosme tedy, zbožný čtenáři, prosme Boha o milost, aby poslední slovo našeho jazyka bylo při smrti jméno Maria. Po tom toužil a o to prosil i patriarcha Germanos.⁽³⁹⁾ Modlil se: „Ó jak sladká, jak bezpečná je smrt, jež je provázena a chráněna tímto spasitelným jménem, jež Bůh popřává vzývati při smrti jen těm, které chce spasiti.“

Ó sladká moje Paní a Matko! Vroucně tě miluji a protože miluji tebe, miluji též tvoje svaté jméno. Chci je vzývati vždy, v životě i ve smrti, a doufám, že tak s tvou pomocí učiním. Končím něžnou modlitbou sv. Bonaventury:⁽⁴⁰⁾ „Až bude má duše opouštětí tento svět, pro slávu svého jména, Paní požehnaná, přijď jí v ústrety a vezmi ji do své náruče. Rač k ní přijíti a ji potěšiti svou přítomností. Tys žebříkem a cestou k nebi. Vypros mé duši milost odpuštění a věčného pokoje. Ó Maria, obhájkyně naše, tobě náleží hájiti tvé ctitele a ujímati se jejich zájmů před soudnou stolicí Ježíše Krista.“⁽⁴¹⁾

Modlitba.

Ó vznešená Matko Boží a Matko moje, Maria! Jest sice pravda, že jsem nehoden vyslovovati jméno tvé, ty však mne miluješ a přeješ si mé spásy. Proto mi uděl milost, abych mohl, ač je můj jazyk poskvrněn, vzývati vždy na pomoc tvé nejsvětější a nejmocnější jméno; neboť tvé jméno je pomocí žijících a spásou umírajících.

Ó nejčistší Maria, nejsladší Maria, učň, aby bylo ode dneška tvoje jméno dechem mého života. Paní má, přispěj mi hned na pomoc po každé, když tě vzývám. Ve všech pokušeních, jež mě přepadnou, ve všech potřebách, jež se mi naskytnou, neustále tě chci vzývati a vždy opakovati: Maria, Maria! Doufám, že tak budu činiti v životě, a mám naději, že tak budu činiti zvláště při smrti, abych pak

věčně velebil v nebesích tvé milované jméno, ó milostivá. ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Ó Maria, lásky nejhodnější Maria, jakou útěchu, jakou sladkost, jakou důvěru a jakou něhu zakouší má duše. když jen vysloví tvé jméno, ba když si toliko na tebe vzpomene! Díky vzdávám svému Bohu a Pánu, že ti dal pro moje blaho jméno tak sladké, tak líbezné a tak mocné.

Avšak, Paní má, mně nestačí tebe jen prostě jmenovati; chci tvé jméno vyslovovati s láskou. Přeji si, aby mi láska stále připomínala, že tě mám vzývati, tak abych mohl též já zvolati se sv. Anselmem: „Ó jméno Matky Boží, tys láskou mou!“

Ó drahá moje Maria, milovaný Ježíši můj! Kéž tedy vždycky žijí vaše nejsvětější jména v srdci mém i v srdcích všech lidí. Kéž zapomene má mysl na všechna jiná jména a kéž vždy vzpomíná jen na vaše svatá jména, aby je vzývala.

Ó Ježíši, Vykupiteli můj, a Matko má Maria, až nadejde chvíle mé smrti, v níž musí duše má vykročiti z tohoto světa, popřejte mi pak pro své zásluhy milost, abych naposledy znovu a znovu opakoval tato slova: „Miluji vás. Ježíši a Maria! Ježíši a Maria, vám daruji srdce své i duši svou!“

VELMI VROUCÍ MODLITBY NĚKTERÝCH SVĚTCŮ K MATCE BOŽÍ

Připojuji těchto několik modliteb, nejen, aby jich čtenáři užívali, nýbrž také aby poznali, jak vysoké mínění měli světci o moci a milosrdenství Mariině a jak důvěřovali v její ochranu.

1. Modlitba sv. Efréma.⁽¹⁾

Ó neposkvrněná a dokonale čistá Panno Maria, Matko Boží, Královno všeho tvorstva, nejdobrotivější naše Paní! Tys vyvýšena nade všechny světce, tys jediná naděje patriarchů a radost svatých. Tys nás usmířila s Bohem. Tys jediná obhájkyň hříšníků, bezpečný přístav všech trosečníků. Tys útěcha světa, výkupné zajatých, radost chorých, potěšení zarmoucených, útočiště a spása všeho světa.

Ó vznešená kněžno, Matko Boží, přikryj nás křídly milosrdenství svého a slituj se nad námi! Nemáme jiné naděje než tebe, Panno nejčistší! Svěřili jsme se tobě a zasvětili se službě tvé. Ježto nosíme jméno služebníků tvých, nedopuť, aby nás Satan strhl do pekla.

Ó neposkvrněná Panno, jsme pod ochranou tvou. Proto se utíkáme jen k tobě. Prosíme tě, nedopuť, aby nás tvůj Syn rozhněvaný pro naše hříchy vydal do moci ďáblovy.

Ó milostiplná, osvět můj rozum, rozvaž můj jazyk, aby pěl chvály tvé a především pozdravení andělské, tebe tak důstojné. Pozdravuji tebe, pokoji, radosti, spáso a útěcho celého světa. Pozdravuji tě, největší zázraku světa, ráji blaženosti, bezpečný přístave všech ohrožených, studno milostí, prostřednice mezi Bohem a lidmi.

2. Modlitba sv. Bernarda.⁽²⁾

Pozvedáme oči své k tobě, Královno světa! Máme se objeviti před svým Soudcem, a spáchali jsme tolik hříchů. Kdo jej usmíří? Nikdo to nedovede lépe než ty, ó svatá Paní, jež jsi jej tolik milovala a tak něžně byla od něho milována. Matko milosrdenství, otevři srdce své a přijmi naše povzdechy a naše prosby. Utíkáme se pod tvou ochranu. Usmiř hněv Syna svého a vrať nám jeho milost. Ty se nehrozíš ani nejodpornějšího hříšníka. Nepohrdáš jím, jestli k tobě lká a zkroušeně žádá o tvou přímluvu. Svou milosrdnou rukou zachraňuješ ho před zoufalstvím, oživuješ v něm naději, posiluješ ho a nespouštíš ho s očí, dokud ho neusmíříš s jeho Soudcem.

Tys jediná žena, v níž Spasitel našel odpočinutí a v níž složil všechny svoje nesmírné poklady. Proto ctí celý svět, ó svatá moje Paní, tvoje čisté lůno jako chrám Boží, v němž se začalo spasení světa. V něm nastalo usmíření Boha s lidstvem. Tys zahrada zavřená, vznešená Matko Boží, do níž nesáhla hříšná ruka, aby ji oloupila o její květy. Tys krásná zahrada, do níž zasázel Bůh všechny květiny, zdobící Církev, zvláště fialku pokory, liii čistoty a růži lásky. Ke komu tě máme přirovnati, ó Matko milosti a krásy? Tys Boží ráj. Z tebe vytryskl pramen vody živé, zvlažující celou zemi. Ó kolik dobrodiní jsi prokázala světu tím, že byla hodnou státi se tak spasitelným průplavem milosti.

O tobě jsou řečena slova: „Kdo je ta, která se bere jak zora, krásná jako měsíc, jasná jako slunce?“ (Velep. 6, 9.) Tys tedy přišla na svět. Maria, jako zářící zora; světlem své svatosti předešla jsi východ Slunce spravedlnosti. Den, kdy jsi přišla na svět, smíme právem nazvati dnem spásy a dnem milosti. Jsi krásná jako měsíc, neboť jako není jiné oběžnice podobnější slunci, tak není stvořené bytosti Bohu podobnější více než jsi ty. Měsíc ozařuje noc světlem přijatým od slunce a ty osvěcuješ naše temnoty září svých ctností. Tys však krásnější než měsíc, ježto na tobě není ani skvrny ani stínu. Tys jasná jako Slunce, mám na mysli božské Slunce, jež stvořilo slunce na nebi. Toto Slunce — Ježíš — zářil nade všechny muže a tys zářila nade všechny ženy. Ó sladká, vznešená, nade vše lásky hodná Maria! Nelze vysloviti tvé jméno, abys nerozně-

covala srdce svou láskou. Kdo tě miluje, nemůže na tebe pomyslet, aby nezahořel větší láskou k tobě.

Ó svatá Paní, přispěj na pomoc slabosti naší! Kdo může lépe orodovati u našeho Pána Ježíše Krista než ty, jež dlíš v jeho nejsladší, nejdůvěrnější blízkosti? Mluv tedy, mluv, Paní, neboť tvůj Syn čeká na tvé slovo a udělí ti vše, zač jej poprosíš!

3. Modlitba sv. Germana.⁽³⁾

Jediná moje Paní, jediná moje útěcho, kterou mi Bůh poprává, jediná nebeská roso, jež mírní mé bolesti, světlo mé duše, když ji obklopí temnoty, vůdkyně moje na mých cestách, sílo moje v mých slabostech, poklade můj v mé chudobě, léku můj na mé rány, útěcho má pro mé slzy, útočiště mé v mých bédách a naděje mé spásy, vyslyš mé prosby, slituj se nade mnou, jak náleží Matce Boha, jenž tak vroucně miluje lidi. Popřej mi, zač tě prosím, obrano a radosti naše! Učiň, abych byl hoden požívatí s tebou nesmírné blaženosti, které ty požíváš v nebesích.

Učiň, Paní má, útočiště mé, života můj, pomoci má, obrano má, sílo má, radosti má, naděje má, abych se dostal k tobě do nebe. Víím, že budeš-li chtít, můžeš mi to vymoci jako Matka Boží. — Ó Maria, ty máš všelickou moc, abys zachránila hříšníky a nepotřebuješ jiného pomocníka, protože jsi Matka pravého života.

4. Modlitba opata Celleského Raymunda Jordana.⁽⁴⁾

Táhni mne k sobě, Maria Panno, abych běžel po vůni tvých ctností. Táhni mne, ježto mne zdržuje břímě mých hříchů a zloba mých nepřátel. Jako nikdo nemůže přijít k tvému Synu, jestli ho nepřitáhne Otec Věčný, tak se osměluji říci, že nikdo nepřijde k němu, jestli ty jej nepřitáhneš svými svatými prosbami. Ty učíš pravé moudrosti, vyprošuješ milost hříšníkům jako jejich obhájkyň, slibuješ věčnou slávu svým ctitelům jako strážkyň pokladu milostí.

Tys našla milost u Boha, nejsladší Panno, ježto jsi byla uchráněna dědičné viny, byla plna Ducha Svatého a počala Syna Božího. Všechny tyto milosti neobdržela jsi, nejpo-

kornější Maria, jen pro sebe, nýbrž také pro nás, abys nám mohla pomáhati ve všech našich potřebách. A také to činíš. Pomáháš spravedlivým, zachovávajíc je v milosti Boží, pomáháš i hříšníkům, uvádějíc je k milosrdenství Božímu; pomáháš umírajícím, chráníc je před nástrahami Satana a staráš se o ně i po smrti, přijímajíc jejich duše a uvádějíc je do království blažených.

5. Modlitba sv. Metoda.⁽⁵⁾

Tvé jméno, Matko Boží, oplývá všelikou milostí a všelikým požehnáním Božím. Obsáhla jsi toho, jenž je neobsáhlý a živila jsi toho, jenž sám všechno živí. Ten, jenž naplňuje nebe a zemi a je pánem všeho, ráčil potřebovati tebe, když přijímal od tebe tělo, jehož dříve neměl. Raduj se, Matko a služebnice Boží! Raduj se, raduj, neboť tvým dlužníkem je ten, jenž dává bytí všem tvorům. My všichni jsme dlužníci Boží, ale Bůh je dlužníkem tvým. Proto máš, nejsvětější Matko Boží, víc dobroty a víc lásky než všichni ostatní svatí a přede všemi máš v nebi přístup k Bohu jako jeho Matka. My, kdož velebíme tvé vznešenosti a víme, jak veliká je tvá dobrota, prosíme tě, aby ses rozpomněla na nás a na naši bídu.

6. Modlitba sv. Jana z Damašku.⁽⁶⁾

Pozdravuji tě, ó Maria, tys naděje křesťanů. Přijmi zkroušenou prosbu hříšníka, jenž tě něžně miluje, tebe hluboce ctí a v tebe skládá všechnu naději svého spasení. Tys mi dala život, tys mi vrátila milost svého Syna, tys jistou zárukou mé spásy. Prosím tě, zbav mne tíže mých hříchů, rozptyl temnoty mé mysli, vypuď ze srdce mého všechny pozemské náklonnosti, přemož pokušení mých nepřátel a tak veď můj život, abych mohl dojíti tvou pomocí a pod tvým vedením věčné blaženosti v nebesích.

7. Modlitba sv. Ondřeje Krétského.⁽⁷⁾

Pozdravuji tě, milosti plná, Pán je s tebou! Pozdravuji tě, příčino naší radosti! Tvou zásluhou byl již odvolán rozsudek našeho zavržení a změněn v požehnání. Pozdravuji tě, chráme slávy Boží, posvátný příbytku Krále králů. Tys usmířením

Boha s lidmi. Pozdravuji tě, Matko naší radosti. Ty jsi vpravdě požehnaná, poněvadž ty jediná ze všech žen byla jsi shledána hodnou státi se Matkou svého Stvořitele. Všichni národové tebe za to blahoslaví.

Ó Maria, skládám-li svou naději v tebe, budu spasen; budu-li pod tvou ochranou, nemusím se ničeho báti, ježto býti ctitelem tvým znamená míti jistou zbraň spásy, neboť Bůh poskytuje úctu k tobě jen těm, které chce spasiti.

Ó Matko milosrdenství, usmiř Syna svého! Když jsi žila na světě, zaujímalas jsi jen skrovné místo, nyní jsi však vyvýšena nad nebesa a celý svět vzhlíží k tobě jako k obecné slitovnici všech národů. Prosíme tě tedy, Panno Svatá, věnuj nám pomoc svých modliteb u Boha. Tvá přímluva je nám dražší a vzácnější nežli všechny poklady země. Tvá přímluva usmiřuje nám Boha rozhněvaného pro naše hříchy a vymáhá nám nesmírnou hojnost milostí, odpuštění hříchů a sílu ke konání ctností. Tvá přímluva zadržuje naše nepřátele, maří jejich plány a drtí jejich úsilí.

8. Modlitba sv. Ildelfonsa.⁽⁸⁾

Přicházím k tobě, Matko Boží, a prosím tě, abys mi vymohla odpuštění mých hříchů. Učiň, abych byl sprostěn všech vin svého života. Prosím tě, uděl mi milost, abych byl spojen láskou s tvým Synem a s tebou, s tvým Synem jako se svým Bohem a s tebou jako s Matkou Boha, svého.

9. Modlitba Athanášova.⁽⁹⁾

Vyslechni, nejsvětější Panno, naše prosby a rozpomeň se na nás! Obdaruj nás ze svého bohatství, z hojnosti milostí, jimiž oplýváš. Archanděl tě pozdravuje a nazývá tě milostí plnou. Všechna pokolení tě nazývají blahoslavenou. Všechny nebeské kůry ti žehnají. A my pozemšťané také voláme k tobě: Buď pozdravena, milostí plná, Pán s tebou! Pros za nás. Matko Boží, Paní naše a Královno naše!

10. Modlitba Eadmerova.⁽¹⁰⁾

Pro milost, že tě Bůh tak povýšil a svým přispěním učinil ti vše možným, prosíme tě, nejsvětější Paní, milostí plná,

o účast na tvé slávě. Paní nejsoucitnější, zjednej nám dobro. pro něž se Bůh ráčil státi člověkem v tvém čistém životě. Nezdráhej se nás vyslyšeti. Ráčíš-li prositi svého Syna, hned tě vyslyší. Stačí, že chceš naše spasení; pak není možno, abychom se minuli svou spásou. Kdo by však mohl zmenšiti milosrdenství tvé? Nebudeš-li míti s námi útrpnost ty, Matko milosrdenství, co s námi bude, až nás přijde souditi tvůj Syn?

Pomoz nám tedy, nejlaskavější Paní, a nehleď na množství našich hříchů! Pamatuj ustavičně, že náš Stvořitel přijal od tebe tělo lidské, ne aby hříšníky zavrhl, nýbrž aby je spasil. Kdyby ses byla stala Matkou Boží jen k svému prospěchu, pak by se mohlo říci, že ti málo záleží na naší spáse nebo na našem zavržení. Bůh se však oděl tvým tělem pro spásu tvou i pro spásu všech lidí. Co by nám byla platna tvoje moc a tvoje sláva, kdybys nám nepopřála účasti na své blaženosti? Pomoz nám a chraň nás! Pomni, jak potřebujeme tvého přispění! Doporoučíme se tobě; nedej nám zahynouti, nýbrž učiň, ať věčně sloužíme Synu tvému Ježíši Kristu a ať jej milujeme.

11. Modlitba mnicha Mikuláše.⁽¹¹⁾

Svatá Panno, Matko Boží, pomoz těm, kdo tě vzývají o pomoc. Obrát se k nám se svou mocí, neboť ten, jenž má všechnu moc, učinil tě všemohoucí na nebi i na zemi. Tobě není nic nemožno. Ty dovedeš i v zoufalcích probudit naději ve spasení. Čím jsi mocnější, tím musíš býti milosrdnější.

Obrát se k nám z lásky! Víím, Paní má, že jsi samá dobrota a že nás miluješ láskou, jež se nedá předstihnouti žádnou jinou láskou. Jak často mírníš hněv našeho Soudce, když nás chce již trestat! Všechny poklady Božího milosrdenství jsou ve tvých rukou. Ó neustaň nám udíleti dobrodiní; vždyť ustavičně hledáš příležitost, jak bys zachránila všechny ubohé a udělila jim všem své milosrdenství. Tvoje sláva vzroste, když tvou pomocí dojdou kající odpuštění a po odpuštění nebe. Obrát se tedy k nám, abychom tě mohli jednou spatřiti v nebesích, neboť největší naší slávou je mimo Boha viděti a milovati tebe a žíti pod tvou ochranou. Ó vyslyš nás, neboť Syn tvůj chce tě poctiti tím, že ti neodepře nic, zač ho prosíš.

12. Modlitba Viléma, biskupa Pařížského.⁽¹²⁾

Ó Matko Boží, utíkám se k tobě a zapřisáhám tě, nepuzuj mne od sebe, neboť celá Církev nazývá tě a velebí jako Matku milosrdenství. Tys Bohu tak drahá, že tě vždycky vyslyší. Tys nikdy neodepřela nikomu svou mateřskou lásku. Tvá nejlaskavější dobrota nepohrdla nikdy žádným sebe větším hříšníkem, když se ti doporučil. Či by tě snad nazývala Církev neprávem nebo marně svou obhájkyní a útočištěm ubohých? Ó nikoliv! Kéž ti nikdy nezabrání mé viny plniti tvůj veliký úřad, jímž ses stala orodovnicí a prostřednicí pokoje, jedinou nadějí a nejbezpečnějším útočištěm ubohých. Nikdy se nesmí stát, aby Matka Boží, jež zrodila ku blahu celého světa pramen milosrdenství, odepřela svůj soucit některému ubožákovi, jenž se k ní utíká. Tvůj úřad záleží v tom, že zprostředkuješ pokoj mezi Bohem a lidmi. Pohni tě tedy ku pomoci mé tvůj veliký soucit, jenž je daleko větší než všechny moje viny!

POZNÁMKY

Upozornění pro čtenáře.

1) Liber de sancta virginitate cap. 6, n. 6 ML 40, 399. 2) Mons. Nicole, Instructions theologiques et morales sur l'Oraison dominicale, la Salutation angélique... Paris 1725. 3) In festo Exaltationis S. Crucis, Introitus. 4) Theologia mentis et cordis, lib. 10, Dissert. 6, cap. 1, specul. 2, Reflexio. 5) Devotissima expositio super salutatione angelica. Opera, Romae 1570, tom. 17.

Úvod

1) Bibliotheca maxima Patrum, Lugduni 1677, tom. 21, pag. 307 D. ML 166, 755. 2) Výrok je v ML 39, 2130 uveden v dodatku k řečem sv. Augustina. Nejpravděpodobnějším jeho původcem je sv. Ambrož Autpertus († 778-781). 3) Psalterium B. M. V., Ps. 85. Mezi spisy sv. Bonaventury. Původce díla není bezpečně znám. 4) De laudibus B. M. V., lib. 2, cap. 1, n. 2. 5) V dřívějších hodínkách slavnosti, před prohlášením článku víry Neposkvr. Početí. 6) Psalterium B. M. V., Ps. 43. 7) Paciuchelli O. P., Excitatio dormitantis animae. Exc. in Ps. 86. 8) Revelationes extravag. cap 104. 9) Byl biskupem v Abo ve Finsku. († 1366) Pravděpodobně se modlíval Zdravas před kázáním, jak bylo zvykem v 13. a 14. století. 10) Auriemma S. J., Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti. 11) Ad Novitios p. 3, s. 2. (Opera I, Coloniae Agrip. 1759.) 12) Liber de excellentia Virginis Mariae cap. 1. ML 159, 558. Mezi spisy sv. Anselma. 13) Běží o misie Kongregace redemptoristů, založené Allonsem. 14) In Assumptione B. M. V., s. 4, n. 8 ML 183, 429. 15) Již r. 1734 začal sbírat světce látku pro svou mariologii. Od té doby uplynulo ještě 16 let, nežli vyšly „Le glorie di Maria“. 16) Auriemma, Affetti scambievoli, Bologna 1681.

Hlava I., § 1

1) Pseudo-Athanasius, Sermo in Annunt. Deiparae n. 13. MG 28, 935.938. Mezi spisy sv. Athanáše. 2) Sermo de nativitate B. M. V. cap. 3. Opera IV. Venetiis 1745. 3) Arnoldus Carnotensis, abbas Bonaevallensis: Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1729. 4) Rupertus, opat v Deutz, In Cantica l. 3. ML 168, 891. 5) Sermo de Nativ. B. M. V., c. 6. Opera IV. Venetiis 1745. 6) Guerricus, abbas Igniacensis, In Assumptione B. M., s. 3, n. 3. ML 185, 195. 7) Mariale, q. 162. Opera XX, 114, Lugduni 1651. 8) Seneca, Medea, act. 2, sc. 2, vers. 222 — 225. 9) Collectorium super Magnificat, tract. 4. Opera IV, col. 286, Antverpiae 1706. 10) Tento komentář býval připisován sv. Tomáši Akvinskému. Sixtus Sienský jej připisuje Tomáši Anglickému O. P. († 1305). 11) Gabr. Biel, Sacri Canonis Missae lucidissima expositio l. 80. Brixiae 1576, p. 799. 12) Psalterium B. M. V., Ps. 71. Mezi spisy sv. Bonaventury. 13) Mariale cap. 122. 14) Speculum B. M. V., lect. 7. Dílo bývalo dříve obecně připisováno sv. Bonaventurovi. 15) Biblia Mariana, Liber Esther n. 5, 6. 16) In Antiphonam Salve Regina s. 1, n. 3. ML 184, 1063. Původcem není sv. Bernard, nýbrž nějaký benediktinský mnich. 17) Registrum, Epistola 47 ad comitissam Mathildem. ML 148, 328.

18) Sermo de duodecim praerog. B. V. M. ML 133, 430. 19) Duodecim Caesares, Titus n. VIII. 20) Consolatio pusillanimum cap. 35, n. 3. 21) Meditatio in Salve Regina n. 1. ML 184, 1077. 22) In SS. Deiparae ingressum in templum. MG 100, 1439. Omylem bývá nazýván tento Jiří Nikomedský Rehořem. 23) Revelationes l. 6, c. 10; l. 2, c. 23. 24) Rupert, opat benediktinského kláštera v Deutz († 1135). In Cantica l. 3, ML 168, 890. 891. 25) Raguenau S. J. — Poggi, Vita... Napoli 1752.

Hlava I., § 2

1) Quaestiones super Missus q. 145. 2) Serm. pro festivit. SS. et Immac. V. M. s. VIII, De cons. virgin., art. 2, c. 2. 3) S. Albertus Quaest. super Missus, q. 145. 4) Legatus divinae pietatis, l. 4, c. 3. 5) De institutione Virginis c. 14. ML 16, 327. 6) Guilelmus Parvus, abbas Neobrigensis, Comm. in Cant. Není dosud vydán tiskem. 7) Liber de sancta virginitate c. 6, n. 6. ML 40, 399. 8) Comment. in Cant. Srv. pozn. 6. 9) In I. Sentent. dist. 48, Dub. IV. 10) Quadregesimale de christ. religione, s. 51, De pass. Dom., Pars princ. 2, art. 1, c. 3. 11) In textum evangel. l. 8, c. 17, q. 14, n. 91. 12) Paciuchelli, Excit. dormitantis animae, in Ps. 86, Exc. 22, n. 5. 13) Stimulus amoris p. 3, c. 19. Toto dílo uváděno bývá mezi spisy sv. Bonaventury. 14) Enarratio in Ps. 85, n. 22. ML 37, 1097. 15) De septem verbis Domini in cruce prolatis l. 1, c. 12. 16) Umbra virginea, Exc. 121, n. 1142. 17) Revelationes l. 4, c. 138. 18) Soliloquium de quattuor mental. exercitiis c. 1, § 3, n. 23. 19) Or. 52; ML 158, 937. 20) Schinosi, Istoria della Comp. di Gesù appartenente al regno di Napoli P. I, l. 5, c. 7 anno 1584.

Hlava I., § 3

1) S. Th. I-II, q. 100, a. 5 ad 4. 2) Hexaameron, l. 6, c. 4, n. 22. ML 14, 250. 3) Philostratus, De Tyanensi Apollonio l. 2, § 14, n. 3. 4) Paciuchelli, Excitationes, Exc. 22 in Ps. 86, n. 3. 5) De septem verbis Dom. in cruce, tract. III. ML 189, 1694. 6) Liber de instit. virginis c. 7, n. 49. ML 16, 318. 7) Tursellini, Vita... Bononiae 1746. 8) Dell' affezione ed amore à Maria, cap. 14. 9) Srv. l. hl. § 2, pozn. 9. Jasněji totéž dí Richard od sv. Vavř., De laudibus B. M. V. l. IV, c. 18. 10) Sv. Antonín cituje sv. Anselma v díle Sum. Theol. p. 4, tit. 15, cap. 41, § 1 ad 3. 11) Sermo I. de B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury. 12) Zjevení se stalo sv. Alžbětě Durynské. Sv. Alfons ji nazývá reholnicí, poněvadž byla členkou Třetího řádu sv. Františka. 13) Raymundus Jordanus (Idiota), Contemplationes de B. Virgine, Proemium. 14) Sum. Theol. IV, tit. 15, cap. 2. 15) In Assumpt. B. M. V., s. 4, n. 8. ML 183, 429. 16) Spíše než Cornelius Lapide má tuto myšlenku Salazar S. J., In Proverbia VIII. 17) Mariale seu sermones de B. V. M. p. 2, sermo 5: De Nativ. Mariae. 18) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 3, n. 15. Spis býval pokládán za dílo sv. Alberta. 19) In Cantica cap. 23. ML 196, 475. 20) De laudibus B. M. V., l. 2, c. 3, n. 15. 21) In Antiphonam Salve Regina, s. 1, n. 1. ML 184, 1061. Původce nejistý. 22) Contemplat. de B. Virgine, Proem. 23) Ger. de Fracheto O. P., Vitae Fratrum Ord. Praed.

24) Cepari, Vita. Roma 1717. 25) Affetti scambievoli p. 1, c. 1. Auriemma připisuje výrok sv. Ignáci mučedníku. 26) Blah. Herman žil v premonstrátském klášteře ve Steinfeldu († 1230—1241). 27) Slavný misionář v Peru. Zemřel v Limě 1626. 28) Revelationes I. 7, c. 13. 29) Náležel řádu Pavlánů. Auriemma, Affetti scamb. p. 1, c. 15. 30) Hildebertus, Vita S. Radegundis reg. c. 4, n. 27. ML 171, 977. 31) Zemřel 1574 po 4 letech řeholního života. 32) Zemřel 1648. 33) Sermo II. in Nativ. B. V. M. ML 144, 740. Reč bývala připisována sv. Petru Dam, je však od sekretáře sv. Bernarda, mnicha Mikuláše. 34) Janinus, Vita. Acta SS. Bollandiana die 30. oct. 35) Psalterium B. V. M. Ps. 31, Ps. 118. 36) Paciuchelli, Excit. in Ps. 86, exc. 2, n. 1. 37) Or. 52, ML 158, 958. 38) Affetti scamb. p. 2, c. 8. 39) Stimulus amoris p. 3, c. 10. Mezi spisy sv. Bonaventury. 40) Aristoteles, Magnorum moralium II, n. 11 ke konci.

Hlava I., § 4

1) Revelationes I. 4, c. 138. 2) Registrum, Epist. 47. ML 148, 328. 3) De laudibus B. M. V. I. 2, c. 5, n. 8. 4) Sermo 123, De divite et Lazaro. ML 52, 537. 5) Richard od sv. Vavřince, De laudibus B. M. V. I. 2, c. 5, n. 8. 6) De laudibus B. M. V. I. 2, c. 1, n. 8. 7) Revelationes I. 3, c. 19. 8) Sessio VI, can. 7 Denz. 817. 9) Sermones de diversis, s. 81. ML 183, 699. 10) S. Theol. II—II, q. 178, a. 2 ad 1. 11) Liber de excellentia B. M. c. 6. ML 159, 570. Mezi spisy sv. Anselma. 12) Vigilia Nativ. Domini s. 3, n. 10. ML 183, 100. 13) Speculum B. M. V., lect. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury. 14) Revel. I. 2, c. 23. 15) De laudibus B. M. V., I. 6, c. 9, n. 11. 16) Speculum B. M. V. (Srv. pozn. 13). 17) Alloquia Christi Jesu ad animam I. 1, p. 3, can. 12. 18) Sacellum animae fidelis p. 3, c. 5, n. 2. 19) Dom. infra oct. Assumpt. B. V. M. ML 183, 432. 20) Vincenc z Beauvais vypravuje událost, jež prý se sběhla 1430 v jednom anglickém městě. Šlechtic Arnošt vstoupil do kláštera a žil velmi vzorně. Jeho modlitby k Marii Panně působily zázračně. Prudká pokušení k nečistotě jej však hnala z kláštera a ani hlas Matky Boží s jejího obrazu jej nezadržel v duchovním povolání. Ve světě se zvrhl, stal se řemeslným lupičem a vrahem. Ku pokání jej přiměl Kristus Pán, jenž k němu zavítal v podobě šlechtice a zjevil se mu ve chvíli, když jej chtěl bezbožník zabít. Ale bylo již pozdě. Na cestě do kláštera byl Arnošt chycen, odsouzen k smrti a oběšen. Leč Matka Boží zachránila ho před smrtí a poslala ho do kláštera, kde konal dlouhá léta pokání. 21) Or. 51. ML 158, 952.

Hlava II., § 1

1) Psalterium B. M. V. Ps. 48. 2) Sermones pro festiv. SS. et Immac. V. M., s. 5, De Virg. Matris Dei. Nativ. c. 2. 3) In Nativ. B. V. M., Sermo de aquaeductu n. 8. ML 183, 441. 442. 4) In adventu Domini S. 2, n. 5. ML 183, 43. 5) Postilla super Evang. sec. Lucam I, 30. 6) De laudibus B. M. V. I. 2, c. 5, n. 3. 7) Uvedená slova patří podle smyslu sv. Bernardu, na př. De aquaeductu ML 183, 441. 8) Modlitba po antifoně „Ave, Regina coelorum“. 9) In Nativ. glorios. Virg. Mariae, ke konci. 10) In Nativ. B. V. M. ML 183, 441. 11) Podvržená

řeč sv. Augustina ML 39, 2107. 12) Breviarium Rom., Commune festorum B. M. V., II. Noct., l. 6. 13) In solemn. Assumpt, glor, semper Virg. M., s. 28. ML 217, 581. 14) In beatam SS Dominae nostrae Deiparae... dormitionem, s. 2 MG 98, 350; In encaenia venerandae aedis SS Dominae MG 98, 378. 379. 15) In festo Pentec. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 16) Mariale p. 2, s. 5: De elect. Sponsae Dei Nativit. 17) Or. 14, In SS. Dominae nostrae Deiparae dormit. or. 3. MG 97, 1091. 18) Revel., sermo angelicus de excell. B. M. V. cap. 9. 19) Sermo de B. M. V. ML 184, 1017. Původcem řeči je asi opat schönavský Egbert. 20) Legatus div. pietatis l. 4, c. 48. 21) C. Bovio, Esempli e miracoli... Venezia 1716.

Hlava II., § 2

1) Liber de dono persev. c. 6, n. 10. ML 45, 999. 2) De div. gratia l. 12, De merito c. 38, n. 16. 3) Tertiae Controv. gener. l. 3, c. 13. 4) Hugo a S. Charo O. P., Postilla super Ecclesiasticum XXIV, 19. 5) Homiliae de Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1342. 6) In Nativit. B. M. V., Sermo de aquaeductu n. 6. ML 183, 441. 7) Or. 52, ML 158, 956. 8) In encaenia vener. aedis... MG 98, 378. 379. 9) Sermones de Sanctis s. 28 in Assumpt. ML 217, 584. 10) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 3, n. 16. V originálu je připisován výrok sv. Vavřinci Iustiniani. 11) Speculum B. M. V. lect. 7. 12) In Prov. XXXI, 21. 13) Nelze zjistit místo, kde pronáší opat Rupert uvedená slova. 14) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. 15) Mariale, p. 12, s. 1 de coronatione Mariae. 16) In festo Nativ. B. V. M., conc. III, n. 6. 17) Super „Missus“ hom. 2, n. 17. ML 183, 70. 71. 18) De vitis Patrum l. 1. ML 73, 671—690.

Hlava II., § 3

1) Postilla super librum Psalm., in Ps. XXII, 4. 2) In Assump. B. M. V. ML 144, 721. Řeč bývala připisována sv. Petru Dam. 3) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. Výrok připisuje sv. Alfons sv. Antonínu, 4) Patrignani S. J., Menologio, 28 aprile. 5) Patrignani S. J., Menologio, 9. gennajo. 6) Speculum B. M. V. lect. 3. 7) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. 8) Epist. 122 ad Eustochium n. 41. ML 22, 424. 9) Revelat. l. 1, c. 29. 10) Serm. hyemales, Dom. I. p. Oct. Epiph, s. 1. spíše je však tento výrok u Jak. de Voragine, Sermones de Sanctis s. 219, de Assumpt. s. 9. 11) Revelat. l. 7, c. 13. 12) Le grand chef-d'oeuvre de Dieu. Paris 1643, p. 3. ch. 5. 13) Patrignani, Menol., 25 settembre. 14) De bono suffrag. et variis mirac. c. 4. ML 145, 566. 567. 15) Waddingus, Annales a. 1239, n. 14. 16) Lud. Blosius, Conclave animae fidelis p. 2; Monile spirituale c. 12, n. 10. 17) La vera devozione verso Maria Vergine, p. I, tratt. 1, q. 11. 18) Acta SS. Bollandiana die 8. Martii. 19) Laur. Chrysogonus, Mundus Marianus P. II, disc. 38 vypráví o faráři, jenž byl povolán k umírajícímu boháči, obklopenému přáteli a příbuznými: zlí duchové se však zmocnili duše tohoto hříšníka. — V téže době volala k sobě kněze i chudá, opuštěná žena; když k ní přišel kněz, našel u ní Matku Boží, jež umírající ošetřovala a po udělení svátostí umírajících vzala duši své ctitelky do nebe.

Hlava III., § 1

1) S. Th. II-II, q. 25, a. 1 ad 3. 2) Controvers. t. II, De Eccl. triumph., l. 1, De beatitud. Sanctorum, Praef. 3) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3. Sv. Alfons připisuje výrok sv. Anselmu. 4) Sermo de SS. Dei Genitricis Virginis laudibus. 5) Mariale ex Can. in S. Basileum mart. MG 105, 1110. V originále je jmenován sv. Basil. 6) l. c. Viz pozn. 4. 7) In festo Nativ. B. V. M. conc. 3, n. 6. 8) Sermo de aquaeductu n. 6. 7. ML 183, 440. 441. 9) Excitat. dormit. animae, Exc. 20, n. 11. 10) Contra haer. l. 3, c. 22, n. 4. MG 7, 958. 959, Srv MG 7, 1175. 1176. 11) Contemplat. de B. Virg., Prooem. 12) Paradisus animae fidelis p. 2, Piarum precularum cimeliarchion IV, endol. 1. 13) Or. 4 in Praesent. SS. Deiparae 2. MG 98, 318. 319. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, cap. 20, § 12. 15) Contempl. de B. Virg., Prooem. 16) Speculum B. M. V., lect. 3. 17) In festo Pentec. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 18) Alloquia Jesu Christi ad animam l. 1, p. 3, can. 12. 19) Stimulus amoris p. 3, c. 13. Mezi spisy sv. Bonaventury. 20) Sermo de zona SS. Deiparae n. 15; MG 131, 1249. 21) Auriemma, Affetti scambievoli II, Bologna 1681 vypráví o šlechtici, jenž si zřídil ve svém domě kapli a v noci se do ní chodil modlit k Matce Boží. Znepokojené manželce, tušící zálety, řekl prostě, že odchází za Paní, lásky nejhodnější z celého světa. Nešťastná choť si podřezala žíly. Zděšený manžel, když se stal svědkem tohoto neštěstí, hned šel prosit o pomoc Marii Pannu a ta vrátila jeho manželce zase život.

Hlava III., § 2

1) Postilla super Gen. I, 16. 2) Sermones de Sanctis s. 28, s. 2 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584. 3) S. Methodius, episcopus et martyr († 312), De Simeone et Anna n. 1. MG 18, 350. 4) In Dormitionem B. V. M., hom. 2, n. 17. MG 96, 746. 5) Biblia Mariana, in Ier. VIII. Dílko nejistého původu. 6) In Genesim c. 3, sect. 23, n. 9. 7) Brev. Rom., die 2 infra Oct. Nativ. B. M. V. Mezi spisy sv. Augustina ML 39, 2107. 8) Sermo de SS. Dei Genitricis Virg. laudibus. 9) Al. Novarino, Virginea umbra, Exc. 63, n. 619. 620. Venetis 1632. 10) In Nativ. B. M. V., Or. IV. MG 97, 878. 879. Reč bývala připisována sv. Germanu. 11) Basilius Seleuciensis, Orationes, or. 17 in Davidem. MG 85, 222. Basil mluví o pokání, ne o nejsv. Panně. Jeho slova byla později akomodována. 12) In Nativ. B. M. V., s. 3, n. 6. 13) Revel. extrav. c. 50. 14) Psalt. B. M. V., Ps. 18. 15) Super „Missus“ de laudibus V. M., hom. 2, n. 17. ML 183, 70. 16) Paradisus animae fidelis, p. 1, canon vitae spirit. c. 18, n. 3. 17) Speculum B. M. V., lect. 7. 18) Sermo panegyricus. ML 184, 1009. Mezi spisy sv. Bernarda. Sv. Alfons připisuje výrok sv. Bonaventurovi. 19) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 5, n. 3. Mezi spisy sv. Alberta Vel. 20) Nelze zjistiti, kde by pronesl tato slova sv. Basil. Běží o podvrženou reč. 21) Sum. Theol., p. 4, tit. 15, c. 2, § 2. Sv. Alfons uvádí na tomto místě ještě slova opata Franca, že Maria Panna dovede upravit tak znamenitě tyto kozelce, že chutnají jako jeleni, ba ještě lépe. De gratia Dei l. 3. ML 166, 731. 22) Revel. l. 6 c. 10. 23) Revel. extrav. c. 50. 24) Paciuchelli, Excitationes dormit. animae, Exc. 4

super Saluť. angel. n. 4. 25) Legatus div. piet. l. 4, c. 48. 26) Sermo panegy. ML 184, 1010. Mezi spisy sv. Bernarda. 27) Speculum B. M. V., lect. 5. 28) Sacellum animae fidelis, p. 3. 29) In Annunt. B. M. V. MG 96, 659. 30) In Nativ. B. V. M. ke konci. 31) Sermo 194 n. 5. ML 39, 2107. Řeč není od sv. Augustina. 32) Sermo de Laudibus B. V. Druhý text uvádějí různí autoři jako výrok světcův. 33) Meditatio in Salve Regina n. 2. ML 184, 1078. Mezi spisy sv. Bernarda. 34) Summ. theol. p. 4, tit. 15, c. 5, § 1. 35) Joannes Herolt O. P., Sermones Discipuli de Temp. et de Sanctis.

Hlava IV., § 1

1) Stimulus amoris p. 3, c. 16. 2) Speculum B. M. V., lect. 5. 3) Umbra virginea c. 15, Exc. 73. 4) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 7, n. 10. 5) Umbra virg. c. 15, Exc. 73. 6) In Apocal. c. 12, n. 35. 7) B. Amedeus, biskup v Lausanne (1145-1159), De Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1345. 8) De laud. B. M. V. l. 5, c. 2, n. 48. 9) Blossius, Paradisus animae fidelis p. 1. 10) Psalterium B. M. V., Hymnus. Mezi spisy sv. Bonaventury. 11) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 7. 12) Mariale, p. 2, De nativ. B. M. V., s. 5, p. 7. 13) De laud. B. M. V., l. 4, c. 22, n. 1. 14) Legatus div. piet. l. 4, c. 48. 15) De excell. Virg. ML 159, 558 mezi spisy sv. Anselma. 16) De laud. B. M. V. l. 7, c. 4, n. 2. Richard od sv. Viktora, uváděný sv. Alfonsem, má jinou myšlenku. 17) In Cantica c. 23. ML 196, 475. 18) Umbra virginea c. 15, Exc. 72. 19) Sermones de Sanctis, s. 28 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584. 20) Surius, De probatis SS. historiis, die 4. februarii. 21) In Assumpt. B. M. V., s. 4, De quadriduo Laz. ML 183, 428. 22) Consolatio pusillanimum c. 35. 23) De excell. Virginis c. 6. ML 159, 570. 24) Nelze zjistit místo, kde Nicefor pronáší tato slova. 25) Revel. l. 1, c. 50. 26) Legatus div. pietatis l. 4, c. 51. 27) Ani v podvržených spisech Augustinových není modlitba Memorare. Nejspíše je jejím původcem sv. Bernard, aspoň pokud se týče myšlenek a hlavních slov. 28) In Nativ. B. V. M., De aquaeductu n. 6. ML 183, 441. 29) Canticum instar illius Habacuc III. Mezi spisy sv. Bonaventury.

Hlava IV., § 2

1) Testim. l. 2, c. 9. ML 4, 704. Od sv. Cypriana je jen smysl uvedených slov. 2) Sermo de Conc. V. M. 3) Sv. Ambrož ML 14, 589. Sv. Jeroným má někdy Ona, někdy Ono. Sv. Augustin viz ML 34, 196. V starém latinském překladu homilie sv. Jana Zlatoústého čte se Ona. 4) In Signum magnum n. 4. ML 183, 431. 5) S. Bruno Astensis, († 1123) Sententiae l. 5, De laud. B. M. V. c. 2. ML 165, 1023. 6) De laud. B. M. V. l. 6, c. 6, n. 3. 7) In Prov. XXXI, 11. 8) Biblia mariana, Liber Eccli. n. 6. Mezi spisy sv. Alberta Vel. 9) De glorioso nomine V. M. s. 3, art. 2, c. 2. 10) In Cantica s. 60, n. 7. ML 183, 1068. Sv. Bernard nemluví na tomto místě o účtě k Marii Panně, nýbrž o náboženské a řeholní horlivosti. 11) Postilla super Eccli. XXIV, 17. 12) In I. Reg. XIV, 18. 13) Sermones pro festivitatibus B. V. M. s. 12, de Assumpt. a. 1, c. 3. 14) Speculum B. M. V. lect. 3. 15) Revel., sermo angelicus, c. 20.

16) In Cant. II, 2. 17) Hymni. MG 98, 482. 18) Or. in Nativ. SS. Deiparae n. 20. MG 127, 598. 19) De laud. B. M. V. l. 7, c. 12. 20) Speculum B. V. M. lect. 3. 21) Cituje Lyræus, Trisagion Marianum l. 3, ale u sv. Bernarda se nenalézá. 22) Serm. ad novitios p. 3, s. 4. 23) Lyraeus, Trisagion Mar. l. 3, t. 8. 24) Liber de excell. Virg. M. c. 6. ML 159, 570. 25) Psalt. B. M. V., Ps. 110, 26) Speculum B. M. V. lect. 11. 27) In encaenia SS. aedis... MG 98, 382, 28) Tract. mirabilis de ortu atque progr. Psalt. Christi p. 4, c. 30 (ed. Coppenstein). 29) Revel. l. 1, c. 9. 30) Auriemma, Affetti scamb. p. 2, c. 8.

Hlava V., § 1

1) Super Missus hom. 4, n. 1. ML 183, 78. 2) Liber de Virginitate perp. S. Mariae c. 12. ML 96, 108. 3) Speculum B. M. V., lect. 9. 4) Sermo in Annunt. B. M. V. n. 2. 5) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3. 6) Sv. Alfons asi míní P. Eman. od Ježíše Marie Carm. Sc., jenž napsal „Il regno di Maria Vergine Madre di Dio“. Napoli 1681. 7) Vega, Theologia Mariana; Franc. de Mendoza, Viridarium sacrae ac profanae eruditionis. Lugduni 1635. — Paciuchelli, Excitationes dormit. animae. — Segneri, Il divoto della Beata Vergine. — Poiré, La triple couronne de la Mère de Dieu. — Crasset, Della vera devozione verso Maria Vergine. 8) Theologia dogmatica et mor. II, App. 1., Variæ de rebus mor. epist. 9) In Nativ B. M. V., s. de aquaed. ML 183, 411. 10) Theol. mentis et cordis l. 10, diss. 4, c. 1, spec. 1. exc. 4. 11) Lodovico Ant. Muratori, Della regolata divozione de Cristiani. 12) Výrok není ve spisech Rupertových; náleží asi Richardu od sv. Vavřince, De laud. B. M. V. l. 2, c. 3, n. 1. 13) Mezi spisy sv. Augustina. ML 39, 2130. 14) Sermo de Aquaeductu n. 3. 4. ML 183, 440. 15) Tamže ML 183, 441. 16) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 20, § 12. 17) Sermo 1. de B. V. M.; mezi spisy připisovanými sv. Bonaventurovi. 18) In Vigilia Nativ. Domini s. 3, n. 10. ML 183, 100. 19) Litania B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury. 20) Mezi podvrženými spisy sv. Jeronyma. ML 30, 127. 21) Serm. de festivitibus B. M. V., s. 5, De nativ. B. M. V. 22) La véritable dévotion envers la Sainte Vierge p. 1, tr. 1, q. 5, § 2. 23) Sermo de Nativ. B. M. V. art. un., c. 8. 24) De laud. B. V. M. l. 2, c. 3, n. 4. 25) Contempl. de B. V., Prooem. 26) De Inc. p. 2, disp. 23, sect. 3, in fine. 27) In vig. Nativ. Dom., s. 3. ML 183, 100. 28) Lib. de Corona Virginis. ML 96, 304. Mezi podvrženými spisy sv. Ildefonsa. 29) Sermo in Assumpt. B. M. V., mezi spisy sv. Petra Dam. ML 144, 720. 30) Speculum B. M. V., lect. 12. 31) Comment. in Ev. s. Lucae c. 2. 32) Liber de Virginitate perp. S. Mariae c. 12. ML 96, 108. 33) Vincene de Beauvais O. P. († 1264), Speculum historiale l. 7, c. 105. 106 a Caesarius Heisterbacensis O. Cist. († 1240), Dialogus miraculorum, dist. 2, c. 12 vypravují: Mladý šlechtic prohýřil jmění po otci a jsa v nouzi, žádal o pomoc dábla. Byl ochoten splnit jeho první podmínku, aby se zřekl Boha, ale odmítl podmínku druhou, aby se vzdal i Marie Panny. Kajícně se vrátil do chrámu před obraz Mariin, nahlas před ní na sebe žaloval a tak získal pro sebe srdce člověka, jenž skoupil od něho prohýřené statky a nyní byl svědkem tohoto výjevu. Dal kajícím svou jedinou dceru za chof.

Hlava V., § 2

1) Sermo de duodecim praerog. B. V. M. ML 183, 429. 2) Super Missus q. 20, § 3. 3) Revel. l. 1, c. 35. 4) Or. 52. ML 158, 956. 5) De Inc. p. 2, disp. 23, sect. 1. 6) Bernardin z Busti, Mariale p. 3, s. 1. 7) In festo Pent. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 8) De laud. B. M. V. l. 12, c. 2, n. 12. 9) De laud. B. M. V. l. 11, c. 8, n. 1. 10) Sv. Josef Hymnograf († 883), Theotocia. MG 105, 1315. Sv. Alfons uvádí sv. Jana z Damašku. 11) Psalt. B. M. V., Hymnus. 12) Excitat. dorm. animae, in Ps. 86, Exc. 1, n. 15. 13) In encaenia aedis SS. Deiparae. MG 98, 379. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 22, § 9. 15) In vigilia Nativ. Dom. s. 4, n. 10. ML 183, 100. 16) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 31. 17) Contempl. de B. V., Prooem. 18) Coll. 13, c. 18. ML 49, 945. Kassian mluví jen všeobecně o milosti Boží; aplikaci jeho slov na úctu mariánskou učinil některý pozdější jeho tlumočník. 19) Sermones pro festiv. SS. et Imm. V. M., s. 13, de Exalt. B. V. a. 2, c. 3. 20) De laud. B. M. V. l. 8, c. 1, n. 13. 21) Psalt. B. M. V., Cant. ad instar illius Moysis. 22) In encaenia aedis... MG 98, 379. 23) De adventu Domini s. 2, n. 5. ML 183, 43. 24) Or. in Encaenia aedis... MG 98, 378. 25) Tato slova nejsou u sv. Bernarda. Zdá se, že je to jen parafrase slov sv. Anselma Or. 46. ML 158, 944. 26) Petr. Ant. Spinelli, Maria Deipara thronus Dei c. 17, n. 17. 27) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 3. 28) Fr. Marchese, Diario sacro, 21 marzo. 29) Uvádí Paciuchelli, Excit. dorm. animae, Exc. 20. 30) Il divoto di Maria Vergine p. 1, c. 7, § 4. 31) Excitat. dorm. animae, Exc. 20. Paciuchelli uvádí Konráda Saského, Speculum lect. 3. 32) Epistol. et Evang. enarrationes, In die Nativ. Mariae. 33) In Nativ. B. M. V.. De aquaeductu n. 7. ML 183, 441. 34) Sermo in Annunt... MG 96, 659. 35) Expositio super Salutatione angelica. 36) Sermo de SS... Mariae laudibus. 37) S. de aquaeductu n. 7. ML 183, 441. 38) In vigil. Nativ. Dom. s. 3. ML 183, 100; De aquaeductu n. 18. ML 183, 448. 39) Srv. ML 144, 740.

Hlava VI., § 1

1) S. Theol. III, q. 58, a. 3 c. 2) Expos. Ev. sec. Lucam l. 2, n. 65. 66. ML 15, 1575. 3) De laud. B. M. V. l. 1, c. 5, n. 6. 4) Speculum B. M. V. lect. 6. 5) In Nativ. B. V. M. s. 44, ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Dam. 6) In dormit. SS. Deiparae s. 2. MG 98, 350. 7) Sermo de Nativ. B. M. V. c. 6. 8) Liber de excell. B. M. c. 12, ML 159, 578. 9) Hymn. VI, Pro magna quinta feria. MG 98, 482. 10) De laudibus B. M. V. l. 4, c. 29, n. 1. 11) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 29, § 2. 12) Revelat. l. 6, c. 23. 13) Není známo, kde uvádí světec tato slova. Jsou však podle smyslu na př. ML 183, 441. 14) Liber de excell. V. M. c. 12. ML 159, 579. 15) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 40. 16) In Nativ. B. V. M. s. 44. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Dam. 17) In Assumpt. B. V. M. s. 4. ML 183, 430. 18) Sv. Alfons uvádí neznámé místo sv. Augustina na důkaz, že se nestalo nic proti úradku Božímu. Sv. Jan Zlat. srv. MG 59, 134. 19) Frant. Ludv. Bona uvádí sv. Tomáše, S. Th. III, q. 27, a. 4, proti Widenfeldtovi, Monita salutaria B. V. M., ale Andělský Učitel na onom místě nic takového nepraví. 20) Comm. in concordiam et

historiam quatuor Evang. l. 3, c. 1. 21) Comm. in suam Concord. ac totam hist. evang. c. 18. 22) Rhetor. div. c. 18. 23) Citov. z Paciuchelliho, Excit. dormit. animae, Exc. 20. 24) Goffridus, opat ve Vendôme († 1132), In omni festiv. B. V. ML 157, 268, 269. 25) Factorum dictorumque memorab. l. novem, l. 4, c. 3. 26) Justinus Miechoviensis O. P., Discursus praed. super Litan. Lauret., disc. 275. 27) Excitat. dormit. animae, Exc. 3. 28) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 17, § 4. 29) In dormit. Dominae nostrae s. 2. MG 98, 351. 30) Revel. l. 4, c. 74. 31) Quod Deus imperio, tu prece, Virgo, potes, 32) Or. VI, In SS. Deiparae ingressum in templum MG 100, 1439. 33) Sermo de Simeone et Anna MG 18, 374. 34) In festo Assumpt. B. M. n. 12. ML 39, 2134. Mezi podvrženými řeči sv. Augustina. 35) Cit. Salazar, Expos. in Prov. Salom. VIII, 18. Úryvek se zdá autentický. 36) Úryvek z řeckých Meneí na 1. ledna. 37) Stimulus amoris p. 3, c. 19. 38) Příklad ze Silv. Razziho, Raccolta dei miracoli. Venezia 1757. Osířelý jinoch odešel ke knížecímu dvoru, ale tam propadl mravní zkáze, byl propuštěn a oddal se lupičství. Věrně však konal modlitbu k Matce Boží za ochranu ve smrti. Když byl chycen a odsouzen na smrt, přijal zprvu Satanovu pomoc a slíbil, že se zřekne Ježíše Krista, nechtěl se však odřici Marie Panny. Proto ho ďábel ponechal ve vězení. Nešťastník se kajícíně vyzpovídal a ještě cestou na popraviště pozdravil sochu nejsv. Panny. Ta jej přivinula k sobě tak pevně, že nebylo jej možno odtud odtrhnouti. Dojatý lid vyprosil pak odsouzení milost.

Hlava VI., § 2

1) Contempl. de B. V., Prooem. 2) De dignitate et laudibus B. M. V., l. 2, art. 23. 3) Speculum B. M. V., lect. 6. 4) In aedes Deiparae... MG 98, 379. 5) Contempl., Prooem. 6) Marchese O. P., Vita della Serva di Dio S. Maria Villani O. P., Napoli 1671. 7) De Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1343. 8) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 7. 9) In omni festiv. B. M. Matris Dom. ML 157, 268. 10) In Assumpt. B. V. M., s. 1, n. 1. ML 183, 415. 11) Speculum B. M. V. lect. 6, 12) In encaenia aedis... MG 98, 380. 13) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 18. 14) Hymni in S. Deiparam, hymn. 4. MG 106, 866. 15) Speculum B. M. V., lect. 8. 16) Sermo in Signum magnum n. 1. 2. ML 183, 429. 17) Rhetorica divina c. 18. 18) Sv. Alfons uvádí sv. Tomáše z Villanova, In rogationibus concio, ale uvedená slova jsou vlastní Paciuchellimu, jenž cituje sv. Tomáše z Vill. 19) Caesarius z Heisterbachu, Dialogus miraculorum dist. 7, c. 34, vypráví: Sestra Beatrice, vrátná kláštera Fontevraultského, utekla s milencem, ale před odchodem odevzdala klíče Matce Boží. Po patnácti letech neslouného života zvěděla, že v klášteře je prý stále sestra Beatrice velmi svatě žijící. Když se tam vypravila, seznala, že Matka Boží vzala na sebe její podobu a zastupovala ji co nejlépe v jejím úřadě. Pravá Beatrice konala pak přísné pokání. Česky zpracoval tento námět Julius Zeyer v legendě „Sestra Paskalina“.

Hlava VI., § 3

1) In Nativ. B. M. V., S. de aquaeductu n. 7. ML 183, 441; In Cant. s. 38. ML 183, 975. 2) In librum Cant. c. 8, 10. 3) Speculum B. M. V.,

lect. 9. 4) Spinelli S. J., *Maria Deipara, thronus Dei* c. 16. 5) *Hom. in laudes S. M. Deiparae* MG 43, 502. Mezi spisy sv. Epifania. Homilie není však jeho. 6) *Biblia Mar., Cant. cant. n. 16.* Mezi spisy sv. Alberta Vel. 7) *Speculum mor. totius s. Script., De B. V. M.* 8) *De glor. nom. Virg. M., s. 1, a. 1, c. 3.* 9) *Srv. pozn. 17, Hl, V, § 1,* 10) Citov. podle Del Rio, *In Cant. Cant., Lugduni 1611;* komentář Vilémuv není vydán. 11) S. Kateřina, *Il Dialogo, Tratt. della div. Provid. c. 13.* 12) *Srv. pozn. 10.* 13) *Revel. l. 3, c. 32,* 14) *Moralia in Job l. 31, c. 15. ML 76, 589.* 15) Sv. Alfons uvádí sv. Jana Zlat. z knihy Berlendovy, *Elogia Virginis Deiparae.* Výrok však nepochází od tohoto světce. 16) *Liber de excell. Virg. M. c. 1, ML 159, 557, 558.* 17) *De Rhetorica divina c. 18.* 18) *Srv. pozn. 16.* 19) Sv. Alfons uvádí jméno sv. Justina mučedníka. MG 6, 1233. Dílo však není od něho. 20) *Or. 14, In SS. Dominae nostrae... dormit. MG 97, 1091.* 21) *Stimulus amoris p. 3, c. 12.* 22) Adam, abbas Perseniae († po r. 1200), *Mariale s. 1, In Annunt. ML 211, 703.* 23) S. in *Signum magnum n. 2. ML 183, 430.* 24) *Rhetorica div. c. 18.*

Hlava VII.

1) *Hom. in laudes S. Mariae Deiparae. MG 43, 498.* Kázání bylo připisováno sv. Epifanioví, ale není od něho. 2) Pepe, *Delle grandezze di Gesù e di Maria, t. V, l. 235.* 3) *Magenis, Vita.* 4) *De laudibus B. M. V. l. 2, c. 2, n. 5.* 5) *Revel. l. 6, c. 23,* 6) *Stimulus amoris p. 3, c. 19.* 7) *Hom. 59 De S. Maria V. ML 94, 422.* Homilie nepochází od sv. Bedy. 8) *Pochybný list Epist. ad Paulam et Eust. ML 30, 138.* 9) *Sermo de Visitatione a. 3, c. 2.* 10) *In Nativ. B. M. V. ML 144, 740.* Mezi spisy sv. Petra Dam. 11) *Speculum B. M. V., lect. 10* 12) *Contempl. de B. V., Prooem.* 13) *Revel. l. 3, c. 30.* 14) *Patrignani, Menologio 2 febr.* 15) *Sermo in Signum magnum n. 2. ML 183, 430.* 16) *Stimulus amoris p. 3, c. 19.* 17) *Meditatio de Ave Maria, n. 4.* 18) Mezi pochybnými spisy sv. Bonaventury. 18) *Legatus div. piet. l. 4, c. 51.* 19) *In Assumpt. B. M. V. s. 4, ML 183, 429.* 20) Cituje Salazar, *In Prov. VIII, 36.* 21) *Epist. l. 3, epist. 2. ML 171, 284.* 22) *Speculum B. M. V. lect. 9.* 23) *Sermo 2 in Assumpt. B. M. n. 6, ML 185, 193,* 24) *Lanspergio-Buondi, Vita... Venezia 1606.* 25) *Mariale, s. 1, In Annunt. B. V. ML 211, 703.* 26) *In Assumpt. B. M. s. 4. ML 185, 200.* 27) *De Rhetorica divina c. 18.* 28) Zaccaria Boverio, *Annali dell' Ordine de' Frati Minori Cappucini I, 2, a. 1552, Venezia 1643.* Benátský advokát, sprátelený se slavným kapucínem Matoušem de Basso, dával se obsluhovati opicí, jež prý byla ve skutečnosti zakuklený ďábel. Měl advokáta zardousiti, až by ustal v obvyklé pobožnosti k Matce Boží. Ale sluha Boží zapudil opici a advokáta přivedl k upřímnému pokání.

Hlava VIII., § 1

1) *La véritable dévotion envers la Sainte Vierge p. 1, tr. 1, q. 7.* 2) Vega, *Theologia Mariana, Pal. 29, cert. 5; Mendoza, Viridarium l. 2, probl. 9.* 3) *Or. 52, ML 158, 956.* 4) *Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14.* 5) *Biblia Mar., Isaias proph. n. 20.* 6) *Psalt. B. M. V., Ps. 116,* 7) *Psalt. Ps. 86.* 8) *Psalt., Ps. 99.* 9) Cituje Did. de Celada, *Iudith.*

Slova nejsou jistě od sv. Ignáce mučedníka. 10) P. Crasset připsuje sv. Janu Zlat. myšlenku, ne slova. *La véritable dévot.* p. 1, tr. 1, q. 12. 11) *Contempl. de B. V.*, Prooem. 12) *De laud. B. M. V.*, l. 11, c. 8, n. 1. 13) *De laudando in Maria Deo.* 14) *Psalt.*, Ps. 118. 15) *Srv. Comm. in Math.* c. 12. ML 9, 993. 16) *Excitat. dorm. animae*, Exc. 5. 17) *De SS. Dei Gen. M. laudibus.* 18) *In dormit. SS. Deiparae* s. 2. MG 98, 358. 19) *In Assumpt. B. M. V.* s. 1, n. 2, ML 183, 415. 20) *Sum. Theol.* p. 4, tit. 15, c. 17, § 4. 21) *S. de aquaeductu.* ML 183, 442. 22) *Hymn. VI*, pro magna quinta feria. MG 98, 482. Mezi spisy sv. Jana z Dam. 23) *Paeon Virgini Matri dicendus.* 24) *Da Ponte, Vita del Ven. P. Bald. Alvarez S. J. Roma, 1692*, c. 26. 25) *Conclave animae fidelis* p. 2. 26) Sv. Alfons připsuje výrok sv. Ignáci mučedníku. Lohner, *Biblioth. mar.* 27) *Psalt. B. M. V.*, Ps. 67. 28) *Paradisus animae fidelis* p. 1. 29) *Serm. ad Novit.* p. 3, s. 4. 30) *S. Th. Suppl.*, q. 71, a. 5 ad 5. 31) *Annales a. 934.* ML 135, 446. 32) *De probatis Sanctorum historiis* 4. dec. Na tomto místě vypráví sv. Alfons na základě Pelbarta Temešvárského, *Stellarium coronae glorios. Virginis*, že za tažení císaře Zikmunda přes Alpy volala jakási kostra po knězi, aby se mohla vyzpovídati a tak se zachrániti před peklem. 33) *Or. in encaenia aedis*.. MG 98, 378. 34) *In omni festiv. B. M. Matris Dom.* ML 157, 208. Sv. Alfons připsuje výrok sv. Anselmu. 35) *Explic. in Cant. c. 39.* ML 196, 518. 36) *Horologium Sapientiae* l. 1, c. 16. 37) *Psalt. B. M. V.*, Ps. 30. 38) Alfonso de Andrada S. J., *Discursos del bautismo de Nuestra Señora. Madrid 1639.* Richard nebylo jméno jednoho z obou studentů, nýbrž jiného (Richard Trouve), jenž se narodil v Ham-sur-Heure r. 1585, v Bruselu se učil krejčím a pod dojmem oné události, při níž byl svědkem, vstoupil do řádu františkánského a později jako mladý misionář byl umučen v Japonsku v Nangasaki r. 1622. O kajícím studentu, jenž také vstoupil k františkánům, nevíme více, než že byl vzorně živ a že byl vroucím činitelem Marie Panny.

Hlava VIII., § 2

1) *Serm. pro festiv. SS. et Imm. V. M.*, s. 3, *De glor. nom. V. M.* a. 2, c. 3. 2) *Umbra virginea* c. 15, exc. 86. 3) *Revel. l. 4*, c. 138. 4) Nelze zjistit, kde to praví sv. Bonaventura. 5) *Serm. de Sanctis*, s. 2. *De Nativ. B. M. V.* n. 7. 6) *Revel. l. 1*, c. 16; l. 1, c. 9. 7) *Umbra virginea* c. 15, exc. 86. 8) *Collectorium super Magnificat*, tr. 4. 9) *Srv. pozn.* 7. 10) *Srv. pozn.* 8. 11) *Srv. pozn.* 1. 12) *Srv. pozn.* 7. 13) *Opusc.* 34, p. 2, *Disp. de variis apparit. et mirac.* c. 3. ML 145, 586. 587. 14) *In solemn. Assumpt. B. V. M.*, s. 2. 15) *Srv. pozn.* 7. 16) *La véritable dévotion* tr. 6, pr. 4. 17) *Brev. Rom.*, *In Comm. B. M. V. de Monte Carmelo lect.* 6. 18) *Menologium Cist. VI. nonas oct.* 19) Jo. Eus. Nieremberg S. J., *Trophaea Mariana, Antverpiae 1658*: Za sv. Dominika se zabili v jednom aragonském městě v souboji dva muži k vůli krásné dívce Alexandře. Příbuzní padlých stali pak ze zlosti Alexandře hlavu a hodili ji do studny. Když však přišel do města sv. Dominik, prosila jej hlava Alexandřina o zpověď a přijala od něho rozhřešení i sv. přijímání. Této milosti vyznání z těžkého hříchu došla, protože se modlívala často za života sv. růženec.

Hlava VIII., § 3

1) Postilla super Eccli. in h. 1. 2) Sv. Alfons cituje na tomto místě omylem Paciuchelliho. 3) Psalt. B. M. V., Ps. 90. 4) Sermo de SS. Genetricis Virg. Mariae laudibus. 5) Paradisus animae fidelis p. 2. 6) Nelze zjistit, kdo pronáší tuto modlitbu. 7) Expos. super Salutatione Angel. 8) Hom. in Nativ. B. M. V. ML 144, 753. 9) In Annunt. intemeratiss. ac Deiparae Mariae s. 2, MG 89, 378. 10) In Nativ. B. M. V., s. de aquaeductu n. 18. ML 183, 448. 11) Hymni V in S. Deiparam, h. 1. MG 106, 855. 12) Psalt. B. M. V., Ps. 85. 13) Waddingus, Annales Minorum a. 1232. Romae 1732. 14) Opera V, Monstrolii 1898, p. 625, in Ps. 35, 5. 15) Enarr. in Ps. LXVII, n. 20. 21. ML 36, 825. 16) De laud. B. M. V. l. 4, c. 29, n. 1. 17) In Cantica l. 3, ML 168, 891. 18) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 2, § 2. 19) Jest to parafrase opata Guerrika, In Assumpt. B. M., s. 1, ML 185, 189. 20) Sv. Alfons cituje sv. Jana z Damašku. Slova ta však uvádí Richard, De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 8, po př. Eadmer v díle De excell. Virg. Mariae. 21) In Assumpt. s. 1, n. 1. ML 183, 415. 22) Or. in Nativ. SS. Deiparae n. 20. MG 127, 598. 23) Psalt. B. V. M., Ps. 48. 24) In SS. Deiparae dormit. s. 2. MG 98, 347. 25) De laud. B. M. V. l. 3. 26) Sguillante-Pagani, Vita l. 1, c. 15. Venezia 1743. 27) Psalt. B. M. V., Ps. 14. 28) Liber de excell. V. M., c. 12, ML 159, 575. 29) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14, § 7. 30) Sermones dubii, De Assumpt. B. M. s. 3, ML 96, 256. 31) Sermo de Sim. et Anna n. 14. MG 18, 382. 32) In Assumpt. B. M. V. s. 4. ML 183, 429. 33) Psalt. B. M. V., Ps. 91. 34) Hymnus VI, pro magna quinta feria MG 98, 482. V originále je cit. sv. Jan z Dam. 35) Opera dubia, hom. 3 in Annunt. S. V. M. MG 10, 1174. 36) Stellarium coronae glorios. Virginis l. 12, p. 2, a. 1. 37) Coppenstein, Alani Redivivi Rupensis Tractatus... de ortu atque progressu Psalterii Christi et Mariae p. 2, c. 11. 38) Dell'affezione ed amore... alla SS. Vergine c. 10. 39) Puccini, Vita. Firenze 1611. 40) Caesarius z Heisterbachu, Illustrium miraculorum et historiarum memorab. libri XII. Antverpiae 1604, l. 7, c. 22. Cistercienský mnich v klášteře v Arnsburgu, vroucí ctitel Marie Panny, toužil po jejím zjevení. Jednou v noci sešel do zahrady, kde se mu zjevila napřed sv. Kateřina, pak sv. Anežka, na konec pak sama Matka Boží v zástupu svatých panen a svým zpěvem naplnila jeho srdce hlubokou radostí.

Hlava IX.

1) In Ant. Salve Regina, Serm. IV, s. 3. ML 184, 1069. Reč není od sv. Bernarda, nýbrž od někoho pozdějšího, snad od jeho sekretáře, mnicha Mikuláše. 2) Sv. Alfons uvádí sv. Lva, ale slova jsou u sv. Alberta Vel. Quaest. super Missus, q. 162, Contra hoc, n. 10. 3) Stimulus amoris p. 3, c. 19. Meditatio super Salve Regina. Mezi spisy sv. Bonaventury. 4) In Assumpt. B. M. s. 1, ML 185, 188. 5) Dom. I p. oct. Epiph. s. 1. ML 183, 155. 6) Expos. mor. in Cant. Cant. 21. 7) Speculum B. M. V. lect. 7. 8) De Verbo Inc. coll., c. 3. ML 177, 322. Autor tohoto díle je neznám. 9) In Assumpt. B. M. V. ML 177, 1028. Sv. Alfons cituje omylem kardinála Hugona. 10)

Sum. Theol. p. 3, tit. 31, c. 4, § 3. 11) Serm. ad Novit. p. 3, s. 5, 12) De laud. B. M. V. l. 6, c. 9, n. 11. 13) Revel. l. 6, c. 26. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 2, ante § 1. 15) In Cantica IV, 5. 16) Comm. in IV Libros Regum t. 2, ann. 12, sect. 1, n. 19. 17) Postilla super Eccli. 18) Mariale p. 2, s. 5 De Nativ. M. 19) Sermo in Signum magnum n. 15. ML 183, 438. 20) De laud. B. M. V. l. 4, c. 22, n. 5. 21) Vilém Pařížský, Rhetorica divina c. 18. 22) Revel. l. 2, c. 23. 23) Sermo in Signum magnum n. 6. ML 183, 432. 24) tamže ML 183, 430. 25) Epist. 9. ML 171, 160, 161. 26) Joannes a S. Geminiano O. P., Summa de exemplis et rerum similit. Venetiis 1584. 27) Liber de excell. V. M. c. 6. ML 159, 570. 28) Cituje Spinelli, Maria Deipara thronus Dei c. 30, ač nevíme, kde napsal Hugo tato slova. 29) Sermo in Signum magnum n. 2. ML 183, 430. 30) Mariale p. 3, s. 1, p. 2. 31) In encaenia venerandae aedis SS. Deiparae. MG 98, 382. 32) Stellarium l. 11, p. 2, c. 2. 33) Běží o nějakého středověkého autora, jenž napsal Mythologie (cituje Pelbart). 34) Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1726. 35) S. 140, De Annunt. ML 52, 577. 36) Contempl. de B. V., Prooem. 37) Mariale, s. 6 de Conc. Mariae. 38) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14, § 7. 39) Alcune orazioni, or. 11. Opere IV, Siena 1707. 40) Meditatio in Salve Regina n. 6. ML 184, 1080. Mezi spisy sv. Bernarda. 41) C. Bovio S. J., Esempi e miracoli della Ss. Vergine Madre di Dio Maria. Venezia 1749. Ve francouzském městě Dormans žil v hříšném poměru jakýsi ženatý muž. Jeho choť svolávala kletbu na svůdkyni svého manžela, ale Matka Boží jí ve snu řekla, že nemůže hříšníci trestat, ježto se k ní denně modlí Zdravas Maria. Manželka vytkla pak veřejně hříšníci, že očarovala samu Matku Boží, vyprávěla všem svůj sen a přiměla tak záletníci k opravdovému pokání.

Hlava X.

1) De Nativ. S. M. ML 30, 299, 300. Dílo připisované sv. Jeronýmu jistě není od něho. Sv. Epifan. Adversus Collyr. MG 42, 747. 2) De Annunt. B. V. M. ML 144, 558. Mezi spisy sv. Petra Dam. 3) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2. 4) Jeho jméno je známo ze spisů Diviše Kartuziána. Víme odtud, že napsal De ornamentis gloriae S. Mariae. 5) In Cantica s. 15. ML 183, 847. 6) Bacci, Vita del B. Giov. Giovenale Ancina. 7) Caes. Heisterbac. O. Cist., Dialogus, dist. 7, c. 49. 8) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 5. 9) De gratia Dei l. 6, ML 166, 749. 750. 10) Dialogus Sapientiae et ministri eius c. 16. 11) Ad B. Virginem sermo panegyricus. ML 184, 1013. Mezi řečmi sv. Bernarda. 12) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 4. 13) Sermo de Sim. et Anna MG 18, 371. 14) Speculum B. M. V. lect. 9. 15) Contempl. de B. V., p. 4, cont. 1. 16) De instit. virginis c. 13. ML 16, 325. 17) Vita Jesu Christi p. 2, c. 86. 18) Stellarium l. 6, De benedicto nomine Mariae a. 2. 19) Compend. in Cant. cant... elucidatio. ML 210, 55. 20) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2. 21) Serm. ad Novit. p. 3, s. 4, n. 2. 22) Revel. l. 1, c. 9. 23) In encaenia aedis SS. Deiparae MG 98, 378. 379. 24) De laudibus B. M. V. l. 11, c. 1, n. 23. 25) Tamže l. 1, c. 2, n. 3. 26) Sermo 146. ML 52, 593. 27) Sermo super Missus hom. 2. ML 183, 70. 28) Revel. l. 1, c. 50. 29) Sermo de SS.

Dei Gen. V. M. laudibus. 30) Psalt. B. M. V., Hymnus instar Te Deum. 31) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 3. 32) Serm. ad Novit. p. 3, s. 2, n. 4. 5. 33) Barone, Vita. Napoli 1691. 34) Cicatelli e Dolera, Vita. Catania 1747. 35) Vallis liliorum c. 13. 36) Psalt. B. M. V., Ps. 1. 37) Boverius Salut., Annales Minorum Capuc. Lugduni 1639. 38) Manrique, Annales Cisterc., Lugduni 1642. annus 1109. 39) In Annunt. B. M., Or. 6, n. 48. MG 140, 734, 735. Nejde o sv. Germana, jenž zemřel 740, nýbrž o patr. Germana z let 1222—1240. 40) Psalt. B. M. V., Ps. 113. 41) Giov. Rho S. J., Sabati di Giesù di Roma overo Esempi della Madonna. Roma 1655. Hadr. Lyraeus S. J., Trisagion Marianum. Antverpiae 1648. Dívka Marie z Geldrie byla poslána 1465 do Nimveg na trh. Když se jí nedostalo noclehu, přivolala na pomoc ďábla. Ten se jí zjevil v podobě muže, zapověděl jí znamení kříže a změnil jí jméno na Emma. S ním žila hříšně v Anvers šest let, až se jí zastesklo po domově. Satan po delším zdráhání svolil k návštěvě otčiny. Cestou se zastavili v Nimvegách, kde se právě konalo divadlo ze života Panny Marie. Při pohledu na ně se dívka rozplakala lítostí nad svým životem. Rozzuřený Satan vznesl ji do výše a mrštil ji do prostřed jeviště. Poté konala Marie tuhé pokání v jednom klášteře v Mastrichu.

Modlitby

1) Sermo de SS. Dei Gen. Virg. Mariae laudibus. 2) Ad beatam Virg. Mariam sermo panegyri. ML 184, 1009—1014. Původcem této modlitby je podle Richarda od sv. Vavřince Egbert, opat v Schoenau. 3) In Praesent. SS. Deiparae. MG 98, 318, 319. 4) Contemplationes de B. Virgine. Prooem; p. 5, cont. 1. 5) De Sim. et Anna. MG 18, 371. 374. 6) Hom. 1 in Nativ. B. V. M. MG 96, 678. 679. 7) In Annunt. B. M. MG 97, 894. 8) De virginitate perp. S. Mariae. ML 96, 105. 9) Sermo in Annunt. MG 28, 938. 939. Mezi podvrženými spisy sv. Athanáše. 10) Liber de excell. V. Mariae c. 12. ML 159, 578—580. 11) Sermo 44 in Nativ. B. V. M. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Damiani. 12) Rhetorica divina c. 18.

Několik poznámek překladatele	5
Věnování Ježíši a Marii	7
Prohlášení spisovatelovo	9
Upozornění pro členáře	9
Úvod	11
Modlitba k Marii Panně za dobrou smrt	14

DÍL I.

Hlava I: Zdrávas, Královno, Matko milosrdenství.

§ 1: Jak veliká musí býti naše důvěra v Marii, protože je královnou milosrdenství	17
§ 2: Oč větší musí býti naše důvěra v Marii, poněvadž je naší matkou	24
§ 3: Jak velice nás miluje tato Matka	29
§ 4: Maria je matkou i kajících hříšníků	38

Hlava II: Živote, sladkosti.

§ 1: Maria je naším životem, protože nám vymáhá odpuštění hříchů	43
§ 2: Maria je naším životem též proto, že nám dobývá setrvání v dobrém	48
§ 3: Sladkosti! Maria oslazuje smrt svým ctitelům	53

Hlava III: Naděje naše, buď zdráva!

§ 1: Maria jest nadějí všech	60
§ 2: Maria jest nadějí hříšníků	64

Hlava IV: K tobě voláme vyhnaní synové Evy.

§ 1: Jak je Maria ochotna pomoci tomu, kdo ji vzývá	72
§ 2: Jakou moc má Maria chrániti ctitele své v dábelských pokušeních	78

Hlava V: K tobě vzdycháme, lkající a plačící v tomto slzavém údolí.

§ 1: Jak je nutná přímluva Mariina k naší spáse	84
§ 2: Pokračování o téže věci	91

Hlava VI: Protož Orodovnice naše.

§ 1: Maria má moc zachrániti všechny svou přímluvou	99
§ 2: Maria je jako slitovná orodovnice právní obhájkyň i nejbídnějších	105
§ 3: Maria usmíruje hříšníky s Bohem	109

Hlava VII: Obrát k nám své milosrdné oči!	
Maria k nám stále shlíží, aby zmírnila naše útrapy	116
Hlava VIII: A Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž!	
§ 1: Maria chrání své ctitele před peklem	121
§ 2: Maria pomáhá ctitelům svým v očistci	127
§ 3: Maria provází své sluhy do nebe	130
Hlava IX: Ó milostivá, ó přívětivá!	
Jak velice je Maria Panna milostivá a přívětivá	137
Hlava X: Ó přesladrká Panno Maria!	
Jak je sladké v životě i ve smrti jméno Maria	143
Velmi vroucí modlitby některých světců k Matce Boží	150
Poznámky	157

DÍL II.

I. Úvahy o sedmi hlavních slavnostech Marie Panny.

Úvaha I: O neposkrvněném Početí Marie Panny	177
Úvaha II: O narození Marie Panny	192
Úvaha III: O obětování Marie Panny	201
Úvaha IV: O zvěstování Marie Panny	210
Úvaha V: O navštívení Marie Panny	221
Úvaha VI: O očišťování Marie Panny	230
Úvaha VII: O nanebevzetí Marie Panny: Jak krásná byla smrt Marie Panny	239
Úvaha VIII: O nanebevzetí Marie Panny: Jak slavný byl vítězný vstup Marie Panny do nebe	251
Úvaha IX: O bolestech Marie Panny	260

II: Úvahy o sedmi bolestech Marie Panny zvláště.

Bolest I: Proroctví sv. Simeona	273
Bolest II: Ježíšův útěk do Egypta	276
Bolest III: Ztráta Ježíše v chrámě	280
Bolest IV: Setkání s Ježíšem na cestě křížové	284
Bolest V: Ježíšova smrt	287
Bolest VI: Probodení boku Ježíšova a snímání s kříže	291
Bolest VII: Pohřeb Ježíšův	295

III. O ctnostech nejbl. Marie Panny.

§ 1: O pokoře	302
-------------------------	-----

§ 2: O lásce k Bohu	306
§ 3: O lásce k bližnímu	309
§ 4: O víře	310
§ 5: O naději	312
§ 6: O čistotě	314
§ 7: O chudobě	316
§ 8: O poslušnosti	318
§ 9: O trpělivosti	319
§ 10: O modlitbě	321

IV. Různé způsoby pobožnosti k Marii Panně.

1. O pozdravení andělském	326
2. O devítideřných pobožnostech	328
3. O růženci a mariánských hodinkách	330
4. O postu	332
5. O úctě mariánských obrazů	332
6. O škapulíři	333
7. O mariánských kongregacích	334
8. O almužnách ke cti Marie Panny	337
9. O častém vzývání Marie Panny	337
10. O jiných zbožných cvičeních	338
Zakončení díla	341

V. Různé modlitby k Matce Boží.

Modlitby: Blosiova, sv. Efréma a sv. Tomáše	345
Korunka ke cti sedmikolestné Marie Panny	346
Korunka ke cti Neposkvrněného Početí Marie Panny	348
Zasvěcení Marii Panně	349
Zasvěcení rodiny Marii Panně	349
Jiné modlitby	350
Poznámky	353
Dodatek: Seznam hlavních autorů, jež uvádí sv. Alfons ve Vzne- šenostech Marie Panny	370